

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ושישים-ותשע של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ"ח בתמוז התשנ"ה (26 ביולי 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה	
אמצעי בטיחות בבריכות שחייה	
תמותת תינוקות	
לשם מה דרוש תפקיד ראש אגף התכנון?	
אזור סיכון לטיולים	
דיור עולי אתיופיה	
הניסיון לפנות את שבט אל-הואשלה מכפרו	
שאלות ותשובות	
סירוב משטרת ישראל לקבל תלונה ולפתוח בחקירה	
פגיעות באנשי "דגל התורה" ובמוסדותיה	
חקירת זייפני תעודות כשרות	
"כת השטן"	
ייבוא "תרסיס שלג"	
מתקני שעשועים בגנים ציבוריים	
מתקני שעשועים בגנים ציבוריים	
שילוב הבחינות הפסיכומטריות בבחינות הבגרות	
הכרה בדיפלומה מטעם האקדמיה הבין-לאומית הצ'רקסית	
המכון הערבי להשתלמות מקצועית בסח'נין	
המכון הערבי להשתלמות מקצועית בסח'נין	
מסגרת חינוכית הולמת לילדה נכה מג'וליס	
תקציבים לתנועות נוער	
שיבושים בלימודים באלפי-מנשה ובכוכב-יאיר	
הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1995	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה–1995	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 106) התשנ"ה–1995	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – משאל עם), התשנ"ד–1993	
(הצעת חבר הכנסת ע' לנדאו)	
הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד–1993	
(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)	
הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה–1994	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה–1995	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995
(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995
(הצעת חברת הכנסת א' סלמוביץ)

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על השלום), התשנ"ה-1995
(הצעת חבר הכנסת ב' טמקין)

הצעת חוק צירוף מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר לירושלים, התשנ"ה-1995
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק ירושלים רבתי, התשנ"ד-1993 (הצעת חבר הכנסת י' ביבי)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק שלילת חנינה למחבלים רוצחים, התשנ"ה-1995
(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

הצעת חוק תיקי עובדים, התשנ"ג-1993
(הצעת חבר הכנסת ע' פרץ)

הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – תנאי גיל להיות עורך-דין), התשנ"ה-1995
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון – ייצוג הולם בדירקטוריון תאגיד עירוני), התשנ"ה-1995
(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

הצעת חוק עידוד התעסוקה של ימאים ישראלים, התשנ"ג-1993
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק להשוואת השתתפות המדינה להבטחת הביטחון הסוציאלי, התשנ"ה-1995
(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כהונת יושב-ראש דירקטוריון חברת החשמל), התשנ"ה-1995
(הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק עובדים זרים, התשנ"ה-1995
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1995
(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

הצעת חוק פטור משכר לימוד באוניברסיטאות, התשנ"ה-1995
(הצעת חבר הכנסת ע' עלי)

הצעות לסדר-היום
פיגוע באוטובוס ברמת-גן

הצעה לסדר-היום פעילות עמותת "משכן אוהלים" וטענותיה על הפרת סיכומים עם אנשיהם בכלא
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות לסדר-היום
אבטחת מוסדות חינוך לקראת שנת הלימודים הבאה
הצעה לסדר-היום
תקנות המועצה הדתית הדרוזית
הצעה לסדר-היום הגדלת הפערים בהכנסות לפי דוח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
הצעה לסדר-היום
הניסיון למנוע את התפתחות המכללות במדינת ישראל
הצעות לסדר-היום
אסון פסטיבל ערד
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, כ"ח בתמוז התשנ"ה, 26 ביולי 1995. יש לנו נציגות של הממשלה.

אנחנו מתחילים בשאלות בעל-פה ובשאלות ותשובות. האם שר הבריאות כאן? מצוין. שר הבריאות ישיב על שאלת בעל-פה מס' 489, של חבר הכנסת רפאל פנחסי, בנושא: אמצעי בטיחות בבריכות שחייה. בבקשה, חבר הכנסת פנחסי. הרמקול לא עובד. מייד תפעיל אותו סגנית מזכיר הכנסת. בבקשה. סליחה, מה עם הרמקול של חבר הכנסת פנחסי?

אמצעי בטיחות בבריכות שחייה

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, 14 נערים נפגעו משאיפת כלור בבריכה בכרמיאל, ובמקומות אחרים אירעו מקרי טביעה.

עתה, בימי החופש, רבים מהתלמידים יוצאים לבריכות שחייה.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדך מפקח על התנאים התברואיים בבריכות השחייה?

2. האם משרדך קובע סטנדרטים לגבי מספר המתרחצים מרבי, או מינימום מצילים למספר גדולה של מתרחצים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הבריאות, מה היא תשובתך על שאלה נכבדה זו?

שר הבריאות א' סנה:

אם כן, אדוני היושב-ראש, כבוד השואל, חברי הכנסת, במסגרת חוק רישוי עסקים הוציא משרד הבריאות תקנות המסדירות את תנאי התברואה הנאותים בבריכות השחייה. פיקוח שוטף מתבצע על-ידי מחלקות בריאות הסביבה של לשכות הבריאות ועל-ידי הרשויות המקומיות. התקנות האלה מגבילות את מספר המתרחצים בעת ובעונה אחת למתרחץ אחד לכל 3 מטרים רבועים של שטח פני מי הבריכה.

התקנות גם מסדירות את נושא הניקיון וההיגיינה וכן את השימוש בכלור לחיטוי, אבל הצד הבטיחותי שאליו אתה מכוון את שאלתך מצוי בידי המשרד לאיכות הסביבה. במסגרת מה שנקרא היתר רעלים הם המפקחים על הצד הבטיחותי. יש פה שני אספקטים: מה שנוגע לתברואה מתבצע באחריותנו, וההיבט הבטיחותי, מניעת הרעלות, הוא בפיקוחו של המשרד לאיכות הסביבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

שר הבריאות א' סנה:

נקודה נוספת שכלולה בשאלה. הכללים שמסדירים את נושא הבטיחות במקומות רחצה נמצאים באחריותו של משרד הפנים – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

איכות הסביבה, פנים, בריאות?

היו"ר ש' וייס:

זאת כבר שאלה נוספת שלך.

שר הבריאות א' סנה:

אשר להסדרת מקומות רחצה יש צו הקובע את תקן המצילים. אם לסכם, החלק שבאחריותנו מתבצע, והוא עניין ההיגיינה. הבטיחות – המשרד לאיכות הסביבה; בטיחות לגבי כלור, מההיבט של הרעלים. אשר לתקן המצילים – זה באחריותו של משרד הפנים. כך שיש בעלים רבים לתקנות המסדירות את עניין בריכות השחייה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת פנחסי, אני מבין שיש לך שאלה נוספת. בבקשה, במסגרת דקה; לא, שתיים. סליחה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, קיבלתי את תשובתך הרחבה, אבל הנושא נופל בין הכיסאות. כפי שציננת, שלושה משרדי ממשלה חייבים לטפל בנושא של בריכות שחייה: משרד הבריאות, משרד הפנים והמשרד לאיכות הסביבה.

מאחר שכדאי באמת לתת על הנושא הזה את הדעת, האם אני יכול לבקש מאדוני השר להביא לתשומת לבם של אותם משרדים וגם לתשומת לבו של השר לאיכות הסביבה, שבהזדמנות זאת שהוא שמע את תשובתך – כרגע הוא עסוק, כנראה – הוא יוכל לתת את דעתו שלא יקרה מקרה כמו זה שקרה בכרמיאל, ש-15 נערים הורעלו בגלל מנת יתר של כלור, דבר שעלול לקרות גם במקומות אחרים. לכן כדאי לתת יתר תשומת לב לנושא.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. כבוד השר.

שר הבריאות א' סנה:

תשובתי אחת, חבר הכנסת פנחסי: הפן הבטיחותי מבחינת כמות הכלור הוא באחריותו של משרד אחר. אני ממליץ מאוד שתפנה לשר הממונה על נושא זה, והוא ודאי ישיב לך תשובה נאמנה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו מארחים בינינו, ביציע האורחים שלנו, משלחת מיוחדת, המנהיגות הצעירה של קרן היסוד מדרום-אמריקה, משש מדינות בדרום-אמריקה, שפועלת במשך כל ימות השנה למען העם היהודי ולמען מדינת ישראל. השנה הם החליטו לשנות את כללי המשחק, ובמקום להתכנס כמקובל באמריקה, בארצותיהם הם, הם החליטו לקיים את הכינוס, את הישיבה ואת המועצה שלהם בירושלים, וזאת תהיה התחלה של מסורת ברוכה.

אנחנו מברכים אותם על פעילותם, מברכים אותם על ההחלטה הנכונה לקיים את ההתכנסויות האלה בירושלים, ומקווים כמובן לראות אותם בבוא הזמן איש איש על-פי דרכו והחלטתו כאן, במדינת ישראל, יחד אתנו. ברוכים הבאים למשכננו.

שר הבריאות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 490 של חבר הכנסת יורם לס, אבל הוא איננו, מה לעשות. הוא בדרכו. ארוכה הדרך.

סגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאילתא של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, גם היא איננה – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

דווקא אני רואה את סגן שר הבינוי והשיכון. הוא יושב. סגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאילתא של חבר הכנסת דראושה – גם הוא איננו.

חבר הכנסת לס נכנס, ואנחנו לא נעסוק בענישות היום. תשתדלו להיות בזמן. אני מעיר לך את ההערה אף שאתה תמיד כאן. ננהג כלפיך בגמישות.

שר הבריאות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 490 של חבר הכנסת יורם לס, בנושא: תמותת תינוקות.

אני מבקש מחבריהם של חברת הכנסת נעמי בלומנטל וחבר הכנסת דראושה: אם הם בבניין – תקראו להם.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה נוהג חדש?

היו"ר ש' וייס:

לא.

רון נחמן (הליכוד):

לא נמצאים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לפנינו יום ארוך מאוד, מי שלא בא – מפסיד.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, היו דברים מעולם ולא רק כשאני ישבתי כאן.

רחבעם זאבי (מולדת):

כשאני לא נוכח אני מפסיד.

היו"ר ש' וייס:

אם איחרת דקה ובאת תוך כדי התהליך של מתן תשובות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

טוב, זו החלטתי. אפשר להזמין אותי לבירור בעניין זה.

חבר הכנסת לס, תקרא בבקשה את השאילתא שלך.

הנה, חברת הכנסת בלומנטל הגיעה.

תמותת תינוקות

יורם לס (העבודה):

אדוני שר הבריאות, לאחרונה התפרסמו נתונים על תמותת התינוקות, המצביעים על פערים בין יישובים שונים בארץ – לאו דווקא בין יישובים יהודיים לבין יישובים ערביים אלא בין יישובים יהודיים לבין יישובים יהודיים אחרים.

רצוני לשאול:

1. בעקבות הנתונים, היש גורם מרכזי משותף לתמותת התינוקות ביישובים יהודיים וביישובים ערביים?

2. האם אין צורך במערך הסברה במרכזים לבריאות המשפחה?

3. מה ייעשה בנדון?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, כבוד השואל, חברי הכנסת, קודם כול, מן הראוי שנדע היכן עומדת ישראל בעולם בעניין הזה. שיעור תמותת התינוקות ל-1,000 לידות חי בישראל הוא 7.5; בארצות-הברית – 9; באירופה המערבית – 7; במזרח התיכון – בממוצע 40. הווי אומר, מדינת ישראל נמצאת בין המקומות הראשונים בעולם בתחום זה.

הגורמים ששאלת עליהם הם שני גורמים עיקריים: האחד, פערים סוציו-אקונומיים, והם הסיבה הבסיסית השכיחה יותר והחשובה יותר; השני – והוא קשור לגורם הראשון – תופעה של נישואי קרובים, נישואים בתוך המשפחה, שגם הם מגדילים, כידוע, את שיעור תמותת התינוקות.

האם יש מקום למעשה של הסברה ומה בכוונתנו לעשות – בתחנות אם וילד, מה שנקרא טיפות-חלב במשרד הבריאות, אנחנו מנהלים ללא הרף ובכל המגזרים פעילות הסברתית למשפחה בכיוון זה, הן על-ידי הסברה ישירה לנשים והן באמצעות עלוני הסברה שמוכנים גם על-ידי המשרד וגם על-ידי קופות-החולים, ובעיקר על-ידי המחלקה לחינוך לבריאות של משרד הבריאות.

נוסף על כך אנחנו מקיימים מבצע הסברה מיוחד לאוכלוסיות ייחודיות, ואומר לך היכן. באור-יהודה לעולים מארצות הקווקז – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, יש לי הרגשה שנושא זה תמשיך בשאלה השנייה.

שר הבריאות א' סנה:

זה הלוז של שאלתו של פרופסור לס, ויהיה חבל שאני לא – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לתמצת את התשובה.

שר הבריאות א' סנה:

יהיה חבל אם לא אסיים עוד במשפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור.

שר הבריאות א' סנה:

באור-יהודה – לעולים מארצות הקווקז; בנפת יזרעאל – למגזר הערבי; בדימונה – לעולים מחבר העמים; ברהט; בג'סר-אל-זרקא; במחוז ירושלים – לערבים וליהודים; ובקרוב פרויקט לעולי אתיופיה במחוז אשקלון. הפעולה הזאת תורחב בשנת 1996.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר. חבר הכנסת לס, שאלה נוספת.

יורם לס (העבודה):

אדוני השר, אני מנצל את זכותי לשאלה נוספת לעניין אחר.

כידוע לך, מונחת על שולחן ועדת העבודה והרווחה הצעת חוק שלי בנושא הרפואה השחורה. נודע לי, שההסתדרות הרפואית, שמתנגדת לחוק הזה, מוכנה לוותר על תוספות שכר, ומשרד האוצר התגייס כדי לטרפד את הצעת החוק שלי בנושא הרפואה השחורה. אני רוצה לבקש את תגובתך על העניין.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר, תשובתך.

שר הבריאות א' סנה:

א. כל קשר בין השאילתא בעל-פה לבין נושא השאלה שנשאלה מקרי בהחלט.

היו"ר ש' וייס:

הקשר הוא השואל.

שר הבריאות א' סנה:

הקשר הוא השואל, והוא קשר מכובד, אבל זה לא כל כך לעניין.

היו"ר ש' וייס:

לא בהקשר זה. אתה לא חייב לענות. אם אתה רוצה אתה יכול. אתה יכול לא לענות.

שר הבריאות א' סנה:

כדי שלא תהיה פטור בלא כלום: כזכור לך, ההצעה היא הצעה כמעט משותפת שלך ושלי. נדון על כך לא פה במליאה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו אדוני סגן שר הבינוי והשיכון. עכשיו הסגן איננו. קודם השואל לא היה. הוא לא רוצה לענות? אני מבקש שהוא יבוא ויענה. אני מבקש להזמין אותו שיבוא ויענה, עם כל הכבוד. בינתיים נעבור לשר המשטרה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל וחבר הכנסת דראושה, כאשר הגיע תורכם אתם לא הייתם פה, אבל בכל זאת אפשרתי לכם לשאול, מכיוון שהיינו בתוך התהליך, תוך התנגדות נמרצת מהצד הזה. בינתיים סגן השר הלך. אני מבקש להזמין אותו, אבל אם הוא לא יהיה – יש לו זכות, כי אתם לא הייתם פה. בינתיים נעבור לשר המשטרה, אבל כדאי שתישארו, כי אולי הוא בכל זאת יגיע.

שר המשטרה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 487, שהוגשה לשר הביטחון מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו, הנושא: לשם מה דרוש תפקיד ראש אגף התכנון? חבר הכנסת לנדאו, בבקשה.

לשם מה דרוש תפקיד ראש אגף התכנון?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, ראש אגף התכנון, האלוף עוזי דיין, משתתף באופן פעיל במשא-ומתן המדיני יותר משנה.

רצוני לשאול:

אם הצבא מסתדר היטב בלי ראש אגף בפרק זמן כה ארוך, מדוע לא יבוטל תפקיד זה?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר המשטרה, בשם שר הביטחון.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת עוזי לנדאו. התשובה היא: לא. אין כוונה לבטל את התפקיד. ראש אגף התכנון בצה"ל ממונה על התכנון, לרבות התכנון האסטרטגי בצה"ל, וממלא כל תפקיד המוטל עליו על-ידי שר הביטחון והרמטכ"ל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יורשה לי לצטט תשובה רצינית, אמיתית, של מוטה גור, זיכרונו לברכה, שנשאל שאלה דומה על כך שמי שהיה סגן הרמטכ"ל, שחק, היה מעורב יותר מעשרה חודשים במשא-ומתן מדיני, ועוזי דיין – כמה חודשים. וכה השיב מוטה גור, זכרו לברכה: "אין שום ספק, שאם אומנם הדבר הזה יימשך הוא יחייב חשיבה נוספת, מפני שמטה כללי לא יכול לעבוד כך לאורך זמן מכל הבחינות שאמרתם פה, גם בשל הסיכונים בשל מעורבות פוליטית".

ועוד אמר מוטה גור: "אם זה יימשך כך יהיה צורך למצוא מבנה אחר אשר יאפשר לצבא לעשות את העבודה שלו כמו שצריך ולא לגזול כל כך הרבה זמן מבעלי התפקידים הראשיים בצבא בניהול המשא-ומתן".

אדוני היושב-ראש, אתמול, לצערי הרב – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה צריך לסכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני שואל: קראו לרמטכ"ל שחק קריאות קשות ליד בורסת היהלומים. מה תשובתך, אדוני – האם מוטה גור, זיכרוננו לברכה, צודק או טועה כאשר הוא אומר שהמטה הכללי לא יכול לעבוד כך לאורך זמן, וכאשר הוא מדבר על סיכונים פוליטיים שהצבא מעורב בהם?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

בכל הכבוד, השאלה הנוספת של חבר הכנסת לנדאו איננה ממין העניין. אני הודעתי, שזה חלק מתפקידו של ראש אגף התכנון, הוא חייב וצריך להיות בהיערכות צה"ל בשטחי יהודה ושומרון – חבר הכנסת לנדאו יודע היטב את התשובה – כך היה בעבר. הראיה, יחד עם עזר ויצמן כשר הביטחון היה האלוף אברשה טמיר צמוד למשא-ומתן בעניין מצרים.

אני חושב שכדאי לעיין בספרי ההיסטוריה. חבר הכנסת לנדאו יוכל במקרה זה לקבל תשובה טובה מאוד.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אני ממש מודה לך. עכשיו אנחנו חוזרים לסגן שר הבינוי והשיכון. חברים, אני מבקש שלהבא תהיו נוכחים כאן. אני נהגתי בגמישות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

סדר השאלות לא היה כפי שהוא הופיע בסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אצלי זה כך. אנחנו עוד נברר.

רבותי, כדי שלא תהיינה אי-הבנות, אנחנו לא מתחייבים לזמנים בכלל. כתוב פה הסדר החדש. השאלות הן בהתחלה. בהתחלה זה מ-11:00, וצריך להיות כאן. היום אנחנו פותרים את העניין הזה.

אני מאפשר לשר המשטרה לסיים, ואני מודה לסגן שר הבינוי והשיכון שימתין עוד דקה – זו לא חובתו, אבל אנחנו מנסים להסתדר.

שר המשטרה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 488, שהוגשה לשר הביטחון, של חברת הכנסת לימור לבנת. גברתי, בבקשה.

אזור סיכון לטיולים

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בעקבות דבריו של האלוף בירן ב"מבט" על האיסור לטייל בוואדי קלט, רצוני לשאול:

1. האם אזור זה אכן אסור לטיול?
2. אם כן – לידיעת אילו גורמים הועבר דבר האיסור?
3. מי אחראי לסימון האיסורים בשטחי הטיולים ומדוע לא קיים סימון בוואדי קלט?
4. האם יש אזורים אחרים בארץ שקיים בהם איסור לטייל? אם כן – מה הם?

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחברת הכנסת לימור לבנת.

4-1. קיים נוהל טיולים ספציפי לאזור ואדי קלט, המותנה בליווי צבאי צמוד ואוסר קיום טיולים בשעות הלילה.

בתחילת השנה מרועננת ההנחיה לתיאום טיולים ומועברת לחברה להגנת הטבע, לבתי-ספר שדה ולמועצות האזוריות.

בתקופה הקרובה תשופר תפוצת המידע דרך התקשורת על מרכיביה: טלויזיה, רדיו, הסברה ומוסדות החינוך. השילוט הקיים בשטח ישופר, יתוקן ויורחב.

אין לצבא ככלל ולפיקוד מרכז בפרט יכולת אכיפה על מטיילים בודדים, ולכן אנו פונים ופנינו בהבהרות להתאגד בקבוצות, לבקש מסלולים מוגדרים ומסומנים ולתאם עם צה"ל והמשטרה.

כעיקרון, אין איסור קבוע המוטל באזור זה או אחר. בסמכות אלופי הפיקוד לאשר או לאסור מסלולי טיול בהתאם להערכת מצב שוטפת המשתנה מעת לעת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת, גברתי.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני השר, אם שמעתי נכון את דברך, אתה מודה שלא נעשו הדברים הדרושים. הרי אתה עצמך אומר, שעכשיו תרחיבו את המידע ואת תפוצת המידע על טיולים באזורים שונים.

מכל מקום, גם בין הדברים שאמר האלוף בירן, בין הדברים שאמר צה"ל ואמרה המשטרה לבין הדברים שאמר מנכ"ל החברה להגנת הטבע יש סתירה. אני מבינה מזה, ואני חושבת שהציבור כולו מבין מהתשובה הזאת וממה שקרה, אותו רצח נורא של אוהד בכרך ושל אורי שחור, שבמדינה הזאת, תחת המדיניות של הממשלה הזאת, אפשר אולי לטייל לתוניס, אבל בוואדי קלט, בירושלים ובאזורים אחרים בארץ כבר אסור לטייל כי האנשים חשופים לרצח. כדאי שהממשלה תאמר זאת בקול רם לציבור כולו. זה המידע שאתם חייבים לומר לציבור ולהביא אותו לידיעתו, זו תוצאת המדיניות שלכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת לימור לבנת. אדוני שר המשטרה.

שר המשטרה מ' שחל:

כמה חבל שחברת הכנסת לימור לבנת משעבדת דעה אובייקטיבית ומקצועית, לרבות הערכות מודיעין לגבי סיכון חיי אדם, לתפיסה פוליטית כדי לנגח את הממשלה. אני מצטער מאוד על כך שאנחנו צריכים להגיע למצב זה.

ההחלטה היא בידי אלופי הפיקוד, והם עושים זאת מדי פעם בפעם. מאז קום המדינה ועד היום כך היה הנוהג. כדאי בנושא הזה לגלות קצת איפוק. לא כל דבר הוא פוליטיקה.

לימור לבנת (הליכוד):

תודיעו לציבור – – –

היו"ר ש' וייס:

בלי קריאות ביניים בזמן השאלות. תודה רבה לשר המשטרה.

עכשיו אני עובר לסגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת גולדפרב. סגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת גולדפרב ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 491, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל. הנושא: דיור עולי אתיופיה. גברתי, בבקשה.

דיור עולי אתיופיה

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כבוד סגן השר, בני העדה האתיופית מתלוננים על חוסר פתרונות וחוסר אחידות במענק המיוחד לרכישת דירה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע טרם פונו בני העדה מגבעת-מטוס ומאתרי קרוונים אחרים?

2. מדוע בני העדה שגרים באזור המרכז בדירות "עמידר" ורוצים לעבור דירה מקבלים מענק, ולעומתם אלה שגרים בדרום בדירות "עמידר" אינם מקבלים אותו מענק?

היו"ר ש' וייס:

כבודו, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אני מתכבד לענות על השאילתא של חברת הכנסת בלומנטל.

1. מעשרות המשפחות שהתגוררו בגבעת-המטוס נותרו 15. המשרד עושה מאמצים כדי למצוא להן פתרון עד דצמבר 1995, על-פי מדיניות משרד השיכון.

2. מדיניות המשרד היא הקצאת דירות במרכז הארץ, ביישובים חזקים היכולים לסייע בהשתלבות המשפחות בקרב האוכלוסייה הוותיקה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לכבודו. שאלה נוספת לחברת הכנסת בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כבוד סגן השר, להזכיר מעט מן ההיסטוריה. העולים מאתיופיה שהגיעו לפני שנים רבות, ביקשו מהם, ממש התחננו בפניהם להסכים לקבל דירות "עמידר" גם בדרום וגם בצפון. חלק מהם הסכים, ואחרים התעקשו להישאר באזור המרכז. היום אלה שהסכימו בעבר, אחרי לחצים, להיות בדרום ובצפון, מופלים לרעה לעומת אלה שגרים במרכז, משום שאלה שגרים במרכז בדירות "עמידר" מקבלים מענק מוגדל כדי לרכוש דירה, ודווקא אלה שבאו לקראת המדינה והסכימו בזמנם לגור בדרום ובצפון, על-פי בקשת המדינה, היום הם אינם מקבלים אותו מענק.

אני מבקשת ממך מאוד לדאוג לכך שלא תהיה אפליה כזאת, וגם אלה שגרים בדרום ובצפון יקבלו אותו מענק מוגדל, כפי שמקבלים אלה שבמרכז.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד, חברת הכנסת נעמי בלומנטל. בבקשה, אדוני.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

תודה על הנאום המרתק. אני מקווה שהבנתי מתוך הנאום את השאלה, כי השאלה לא נשאלה.

העולים האתיופים זוכים לסיוע נרחב מצד משרד הבינוי והשיכון ומקבלים סיוע של 70,000-100,000 דולר עם החזר חודשי של 150 שקל. המשרד עושה הכול כדי לעודד ולחזק את האוכלוסייה האתיופית. לכן, טעות בידך, חברת הכנסת בלומנטל. המשרד עושה הכול כדי לחזק את האוכלוסייה האתיופית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. סגן שר הבינוי והשיכון חבר הכנסת גולדפרב ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 492, של חבר הכנסת דראושה. הנושא: הניסיון לפנות את שבט אל-הואשלה מכפרו. בבקשה.

הניסיון לפנות את שבט אל-הואשלה מכפרו

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כבוד סגן שר הבינוי והשיכון, שבט אל-הואשלה, החי מאות שנים בכפרו בקרבת דימונה, ומונה יותר מ-3,000 נפשות, קיבל בימים האחרונים צווי סילוק מן הקרקע ממינהל מקרקעי ישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם יבוטלו צווי הפינוי הנ"ל?

2. מדוע לא מעניקים הכרה רשמית לכפר?

3. מה הם הפתרונות שאתם מציעים לשבט אל-הואשלה?

היו"ר ש' וייס:

כבודו, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אני מתכבד לענות לחבר הכנסת דראושה.

1. עד היום טרם ניתנו צווי פינוי.

2. הכרה רשמית לכפר לא ניתנה משום שהשבט התיישב, למעשה, בקרבת מתקני החמצון של העיר דימונה ובשטח השיפוט של העיר. על כן, לא ניתן להכיר במקום מגוריהם הנוכחי הן מתוך דאגה לבריאותם והן משום שעברו על החוק.

3. בעקבות פניית נציג השבט למשרד הבינוי והשיכון ב-24 ביולי 1995, הנחינו את יושב-ראש מינהלת הבדואים להקפיא את התביעות המשפטיות ולהיכנס למשא-ומתן במטרה למצוא פתרון לבעיה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, השבט הזה חי במקום שלו, בכפר שלו, לפני דימונה. לכן, אם מישהו הקים שם מפעלים והציק לתושבים, זה לא באשמתם.

אדוני סגן השר, דחשו 50,000 בדואים בנגב בשבע עיירות, בשבעה כפרים. נשאר עוד כ-50,000 בכפרים לא מוכרים. האם לא הגיע הזמן להכיר רשמית עוד בכמה יישובים בדואיים בנגב כדי לפתור את הבעיה הזאת אחת ולתמיד, ואז הם יזכו גם כן בשירותים המינימליים שאזרחי המדינה זוכים להם?

אני חושב, שטובתה של המדינה וטובת האזרחים היא לפתור את הבעיה על-ידי הגדלת מספר היישובים המוכרים בנגב.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת דראושה. סגן השר אלכס גולדפרב, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

הממשלות השונות עושות מאמץ לפתור את בעיות הבדואים. כפי שהממשלה הקודמת עשתה, גם הממשלה הזאת עושה מאמצים – רבים יותר, אולי – לפתור את הבעיות. אנחנו מקווים שתוך זמן סביר בעייתם תיפתר. בהחלט הגיע הזמן לפתור את הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן השר.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים לשלב השאלות הרגילות. אדוני שר המשטרה, אתה מוזמן להשיב על שאלות שהופנו אליך. שר המשטרה ישיב על שאלתא 4957 – ישר לפרוטוקול.

סירוב משטרת ישראל לקבל תלונה ולפתוח בחקירה

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר המשטרה ביום ט' בסיוון התשנ"ה (7 ביוני 1995):

מצורף העתק פנייתו של מר י"י – שמו המלא מופיע במקור – שממנה עולה, כי משטרת ישראל סירבה לקבל את תלונת אשתו כי רומתה על-ידי שני קבלני שיפוצים שביצעו עבודה ולפתוח בחקירה בעניין חשדות למעשי מרמה.

רצוני לשאול:

1. האם אכן סירבה המשטרה לקבל את התלונה ולפתוח בחקירה?

2. אם כן – מדוע?

3. אם לא – מה הוא מספר תיק החקירה, האם הסתיימה החקירה ומה הן תוצאותיה?

4. האם קיימת מדיניות משטרתית שלפיה המשטרה מסרבת לקבל או לחקור תלונות מסוימות? אם כן – באילו עבירות מדובר ועל-פי אילו קריטריונים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. על-פי פקודות המטה הארצי: "כל איש משטרה חייב לקבל תלונה על ביצוע עבירה המופנית אליו, בין אם היא מעלה חשד לביצוע עבירה פלילית, או בין אם אינה מעלה חשד כזה" (פה"ק – פקודת הקבע – 14.01.01).

בעניין המוצג בשאילתא מדובר בסכסוך אזרחי שבגיננו מתנהל הליך שיפוטי במישור האזרחי ואף נפתח תיק הוצאה לפועל בנדון. האיש פנה פעמיים למשטרה: בפעם הראשונה, בחודש אפריל, עוכבה קבלת תלונתו בשל אי-הבנה. בפנייתו השנייה, בחודש יולי 1995, התבקש האיש להציג בפני המשטרה את כל המסמכים הנוגעים לעניין על מנת שתלונתו תירשם, אך האיש לא הופיע פעם נוספת עם כל המסמכים.

היו"ר ש' וייס:

שר המשטרה יואיל להשיב על שאילתא 5076 של חבר הכנסת משה גפני, והוא כאן.

פגיעות באנשי "דגל התורה" ובמוסדותיה

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר המשטרה ביום ל' בסיוון התשנ"ה (28 ביוני 1995):

לאחרונה פצעו בריונים את ראש ישיבת "מאור התורה", הכו את ראש ישיבת "אור ברוך", חיבלו בסניף "תודעה" בירושלים, עשו מעשה ונדליזם בסניף "דגל התורה" בירושלים והציתו את סניף "תודעה" בבני ברק.

רצוני לשאול:

1. האם יש שיטה ומכנה משותף למקרים אלו?

2. מה תעשה המשטרה בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת משה גפני על שאלותיו.

2-1. בשלושה מהמקרים לא נמצאו תלונות שהוגשו למשטרה.

בנוגע למעשה הוונדליזם בסניף "דגל התורה" בירושלים – הוגשה תלונה בגין התפרצות. התלונה נחקרה, אך ללא ממצאים. בנוגע להצתת סניף "תודעה" בבני-ברק, נפתח חקירה בחשד להצתה. החקירה עדיין נמשכת.

משטרת ישראל פועלת בכל האמצעים העומדים לרשותה כדי לחקור מקרים מסוג זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני השר, אני רוצה לדעת, האם המשטרה מביאה בחשבון שמדובר באיזו קבוצה בריונית המתנכלת לאנשי "דגל התורה" גם בירושלים וגם בבני-ברק. אין זה מקרה ראשון או מקרה יחיד. מתנכלים לראשי ישיבות, לראשי ישיבות השייכים לארגון "מרבצי התורה הספרדיים". האם המשטרה בודקת אם קיימת כאן שיטה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

המשטרה בהחלט בודקת, אבל, חבר הכנסת גפני, אתה יודע בדיוק כמוני: לא קל לקבל עדויות דווקא מהציבור החרדי. ככל שתרכבו במידע, אני מניח שזה יקל על המשטרה למצוא אם יש התארגנות והאם ההתארגנות הזו מכוונת במיוחד נגד אנשי "דגל התורה".

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר. השר יואיל להשיב על שאילתא 5084 – ישר לפרוטוקול.

חקירת זייפני תעודות כשרות

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשטרה ביום ל' בסיוון התשנ"ה (28 ביוני 1995):

מצורפות שתי מודעות שפורסמו בעיתונות החרדית מטעם רבנים על כך שחברת "נקטר תות שדה" זייפה תעודת כשרות של הרבנות ברחובות, וחברת "פיצוחי יונתי" זייפה חתימת כשרות של הרב לנדא מבני-ברק.

רצוני לשאול:

1. היחקרו שני מקרי זיוף אלו?

2. מה היא עמדת המשטרה לגבי עבירת הזיוף?

3. מה היא עמדת המשטרה לגבי ההונאה בכשרות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שני המקרים המוזכרים מהווים עבירה של איסור הונאה בייצור לפי סעיף 4 לחוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג-1983. החל מיום 1 במאי 1992, עבירה לפי סעיף זה היא עבירה מינהלית בהתאם לתקנות העבירות והמינהליות (קנס מינהלי – איסור הונאה בכשרות), התשנ"ב-1992.

לאור האמור, עבירות של הונאה בכשרות אינן בטיפול המשטרה, ובכל מקרה של הגשת תלונה למשטרה בנושא התלונה מועברת למשרד הדתות.

היו"ר ש' וייס:

שאילתא 5115, ישר לפרוטוקול.

"כת השטן"

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר המשטרה ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

פעילות "כת השטן" זכתה לאחרונה לפרסום בעקבות רצח עמית מולכו, זיכרוננו לברכה, והחשד שהמניע לרצח היה הרצון להתקבל לכת.

רצוני לשאול:

1. כמה קנים של "כתות השטן" פועלים בארץ, באילו אזורים, ומה הוא גילם הממוצע של השייכים אליהן?

2. כיצד נערכת המשטרה לטפל בתופעה זו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

למשטרת ישראל ידוע על פעילות של כ-12 קנים של "כת השטן" באזורים שונים בארץ. הגיל הממוצע של המשתייכים לכת הוא 14-18 שנים. עם זאת חשוב לציין, כי על-פי הערכת המשטרה מדובר בתופעה שולית.

משטרת ישראל מטפלת בנושא וממשיכה לאסוף מידע על פעולות הכת באמצעות יחידות הנוער והמודיעין.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לכבוד השר. סגנית שר התעשייה והמסחר תשיב על שאילתות. גברתי, את מוזמנת הנה. סגנית שר התעשייה והמסחר תשיב על שאילתא 4911 – לפרוטוקול.

"יבוא "תרסיס שלג"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ב' בסיוון התשנ"ה (31 במאי 1995):

אף ש"תרסיסי שלג" נקבעו כמוצרים מסוכנים המזיקים לעור ולעיניים וייבואם נאסר, אושר ייבואם של הנ"ל לקראת יום העצמאות המ"ז.

רצוני לשאול:

כיצד אושר ייבוא של מאות אלפי התרסיסים אף שהוכרזו כעצצועים מסוכנים?

תשובת סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מבדיקות שערכנו עד כה עולה, כי היבואן הטעה וסיווג את הטובין "תרסיסי השלג" כפרט מכס בלתי נכון. היבואן אף העביר את "תרסיסי השלג" לבדיקת מכון התקנים כשהוא מסווגם סיווג בלתי נכון. עד כה נראה, כי הסיווג המטעה היה הבסיס והסיבה לכך ש"תרסיסי השלג" הובאו לארץ. עם זאת, אנו ממשיכים בבדיקות על מנת לברר כיצד קרה שהתרסיסים נבדקו על-פי הסיווג שמסר היבואן ולא על-פי סיווגם הנכון וכיצד התאפשר בסופו של דבר הייבוא.

היו"ר ש' וייס:

סגנית השר תואיל בטובה להשיב על שאלתא 4912 של יעקב שפי, והוא כאן.

מתקני שעשועים בגנים ציבוריים

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ב' בסיוון התשנ"ה (31 במאי 1995):

בבדיקה שנערכה על-ידי הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות בנוגע לתקינותם של מתקני שעשועים בגנים ציבוריים התגלה, כי ב-11 מתוך 12 הגנים שנבדקו נמצאו ליקויים העלולים לסכן את בריאותם של ילדים המשתמשים בהם. בין הממצאים: מגלשות שלא עומדות בתקנים בטיחותיים ומצב תברואי ירוד של המתקנים.

רצוני לשאול:

אילו אמצעים ינקוט המשרד כדי לוודא שהמתקנים יעמדו בדרישות התקן?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

מכון התקנים פרסם סדרה של תקנים המתייחסים למתקני משחקים, וכולם מופיעים תחת המספר תקן ישראלי 1498. סדרה זו כוללת כיום חמישה חלקים. אעביר אליך אחר כך את כל הסדרה.

בשנת 1994 הוכרזו כל התקנים הללו כתקנים רשמיים על-ידי הממונה על התקינה, ובתור שכאלה דרישותיהם מחייבות. אני חייבת לציין, שבישראל נמצאים היום 11 יצרנים של מתקני משחקים בלבד, והם נמצאים תחת ביקורת של מכון התקנים, והמוצרים שלהם מסומנים בחובת תו תקן. ככל שידוע לנו, רק חלק קטן מהרשויות המקומיות עומד על כך שיירכשו לגני משחקים ולגני שעשועים לילדים מתקנים אשר עומדים בדרישות התקן.

יש חלוקה אשר צריכה להתבצע – והיא איננה מתבצעת – בין משרד התעשייה והמסחר לבין הרשויות המקומיות שבאחריות משרד הפנים. החלוקה היא, שמשרד התעשייה והמסחר חייב לאבטח, להכין את התקנים וחייב שיהיו תקנים, ואילו הרשויות המקומיות, לאחר שמותקנים אותם מתקנים לגני ילדים, לבתי-ספר ולגני שעשועים אחראיות לתחזוקתם השוטפת. אני מצטערת לומר, שאני רואה את המציאות שבה 10%, אולי, מכלל הרשויות המקומיות בארץ ממלאות אחר דרישות התקן כשעוררייה.

היו"ר ש' וייס:

ההמשך אולי במסגרת השאלה הנוספת. ביקשנו מהמשרדים להכין תשובות מרוכזות, כי הנושא חשוב מאוד. שאלה נוספת, חבר הכנסת שפי. גם אם אין לך תשאל, כדי שסגנית השר תוכל להשלים את תשובתה.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי סגנית השר, את אומרת ששוררת הפקרות. מתשובתך הבנתי, כי יש הפקרות, וילדים שמשחקים במתקני המשחקים בערים השונות אינם מאובטחים כראוי גם מבחינת התקנים וגם מבחינת התחזוקה. השאלה היא מה אנו עושים על מנת לשמור על הילדים.

היו"ר ש' וייס:

גברתי סגנית השר, בבקשה.

סגנית שר המסחר והתעשייה מ' לובלסקי:

התשובה הנחרצת שאני יכולה להשיב בהמשך לדברי היא, שיש לפנות לוועדת הפנים של הכנסת ולקיים דיון רציני לגבי אחריותן של הרשויות המקומיות. אם ניתן לעשות זאת בפגרה, זה חשוב מאוד. אם לא, מייד לאחר הפגרה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. לפני שאני מזמין את התשובה על השאלה הבאה אני מבקש לגרום לכך ששר החינוך וסגן שר החינוך יהיו כאן, כי בעוד דקה או שתיים הם צריכים להשיב על שאלות.

תואילי בטובך, סגנית השר, להשיב על שאלתא 4950, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

מתקני שעשועים בגנים ציבוריים

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ט' בסיוון התשנ"ה (7 ביוני 1995):

פורסם כי במרבית גני השעשועים הציבוריים המתקנים מסוכנים ועלולים לגרום לנפילות ולחנק. המצב ידוע למכון התקנים. עוד פורסם, כי משרדך יפנה לרשויות המקומיות בדרישה לקיים בדיקות ולהוציא את המתקנים הלקויים.

רצוני לשאול:

1. האם קיבלת אישור לכך שהוצאו או תוקנו המתקנים הלקויים?

2. מה יעשה כדי שבעתיד יותקנו מתקנים על-פי התקן של מכון התקנים?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

השאלתא של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין דומה לשאלתא של חבר הכנסת יעקב שפי, לכן אפסח על החלק הראשון הכולל את כל מערכת התקינה בכל מה שנוגע לגני משחקים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא שמעתי את התשובה לחבר הכנסת יעקב שפי.

היו"ר ש' וייס:

אז באופן מתומצת מאוד.

סגנית שר המסחר והתעשייה מ' לובלסקי:

ברשותך, אדוני יושב-הראש, אחזור ואומר, כי מכון התקנים פרסם סדרה של תקנים המתייחסים למתקני משחקים, שכולם מופיעים תחת המספר ת"י – תקן ישראלי – 1498, והסדרה כוללת חמישה חלקים. במדינת ישראל יש, לצערי הרב, רק 11 יצרנים שזכו בתו תקן של מכון התקנים. אמשיך ואומר, כי מבדיקה שעשיתי בהשתתפותם של כל הגורמים – גם נציגי הרשויות המקומיות, גם ועד ההורים המרכזי, גם נציגי משרד הפנים ובייחוד נציגי משרד הפנים – עולה, כי רק 10% מכל הרשויות המקומיות בארץ ממלאות אחר דרישת התקן. זו תופעה חמורה מאוד, וצריך לתת עליה את הדעת.

בחלוקה הקיימת בינינו לבין משרד הפנים והרשויות המקומיות אנחנו אחראים למכון התקנים, ואנחנו קובעים את התקנים. אותם משחקים ומתקנים מותקנים, אבל לאחר השימוש בהם, כעבור שנה וכעבור שנתיים, חייבת להיות בדיקה שוטפת לגבי איכות האחזקה של הרשויות המקומיות. מסקרים שעשו שני הגורמים הצרכניים, גם המועצה הישראלית לצרכנות וגם הרשות להגנת הצרכן, עולה בעצם שזו שערורייה שאין בדיקה שוטפת של המתקנים האלה במרבית הרשויות המקומיות בארץ. אני רוצה לציין את עיריית תל-אביב, שבה הבדיקות נערכות בצורה סדירה, ומרבית המתקנים נמצאו עומדים בדרישות התקן.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי סגנית השר, אני מודה על התשובה המפורטת. מכסת הצעות החוק הפרטיות שלי נתמלאה. אני חושב שצריכה להיות הצעת חוק ממשלתית שתקבע, שבמתקני שעשועים שיש בהם ילדים, המתקנים חייבים להיות על-פי תקן. מי שמתקין מתקנים ללא תו תקן, יהיה צפוי לעונש. אם זו רשות מקומית, קבלן או אינני יודע מי, זה דבר שהיה צריך להיעשות כבר אתמול. אם אלו המסקנות, שרק 11% מהמתקנים עומדים בתקן, משמעות הדבר היא, ש-90% מהילדים עולים על דנדודת, מגלשות ומתקנים אחרים – עשרות אלפי ילדים ביום – כשהם נתונים בסכנה. לכן אני מבקש ומציע, שסגנית השר תיזום ללא דיחוי הצעת חוק מעין זו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת ויינשטיין. גברתי, בבקשה.

סגנית שר המסחר והתעשייה מ' לובלסקי:

אשיב בקיצור. אינני מתנגדת להצעתך, חבר הכנסת ויינשטיין, אבל דינו של תקן הוא למעשה כדין חקיקה. הבעיה היא בכך שהחקיקה איננה נאכפת, הבעיה היא ברשויות המקומיות העוברות על חוק התקנים, כי על-פי חוק התקנים הן אלה שצריכות לפקח על תקינותם של המתקנים האלה, לנהל אותם ולדאוג לתקינותם.

אני סברתי, שאולי לפני הצעת חוק מוטב יהיה לקיים דיון בוועדת הפנים של הכנסת, ובו אתם, חבר הכנסת ויינשטיין וחבר הכנסת שפי, יכולים להיות שותפים; גם לייזום הדיון. אם נראה שאין מרות של ועדת הפנים, לא תהיה ברירה אלא לחפש תיקונים בחוק.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. תודה רבה.

סגנית שר המסחר והתעשייה מ' לובלסקי:

מה עם דוד מגן?

היו"ר ש' וייס:

לא, סליחה. הוא לא היה בזמן שאת עלית. חבר הכנסת זאבי, האם אתה מסכים שאני אהיה גמיש כלפי דוד מגן?

רחבעם זאבי (מולדת):

בהחלט.

היו"ר ש' וייס:

ומה עם עובדיה עלי? צריך לשאול אותו?

רחבעם זאבי (מולדת):

גם הוא.

היו"ר ש' וייס:

אתה מדבר בשמו. תודה רבה על גמישותך. בבקשה, סגנית שר המסחר והתעשייה, תעני לו.

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

(עונה על שאלתא מס' 4911; ראה לעיל)

בדיקות של "תרסיסי שלג" ושל כל אותם מוצרים המסכנים חיייהם של ילדים נעשו סמוך לחג הפורים ועד סמוך לערב יום העצמאות. רצינו לבדוק איך הוכנסו "תרסיסי השלג" האלה למדינת ישראל, איך הם עברו את המכס ומה בעצם קרה.

מהבדיקות עלה, שהיבואן הטעה את אנשי המכס וגם את אנשי מכון התקנים וסיווג את הטובין "תרסיסי השלג" כפרט מכס בלתי נכון. שלטונות המכס לא פותחים את כל המכולות כדי לראות מה בדיוק יש בכל אחת מהן, בעיקר כשמישהו מביא מסמך שבו נכתב משהו על-פי איזה סעיף אחר. ובכן, היתה כאן הטעיה ברורה. היבואן אף העביר את "תרסיסי השלג" לבדיקת מכון התקנים כשהוא מסווגם בסיווג בלתי נכון. עד כה נראה, כי הסיווג המטעה היה הבסיס והסיבה לכך ש"תרסיסי השלג" הובאו לארץ.

עם זאת אנו, משרד התעשייה והמסחר, ממשיכים בבדיקות על מנת לברר ולבדוק איך קרה שהתרסיסים נבדקו על-פי הסיווג שמסר היבואן ולא על-פי סיווגם הנכון, וכיצד התאפשר הייבוא בסופו של דבר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי סגנית השר, לכאורה נראה לי שצריך לנקוט צעדים – גם משפטיים – כלפי אותו גורם שהטעה לכאורה את רשויות השלטון.

עניין נוסף, הלקח המתבקש הוא הצורך בהגברת התיאום והשיתוף הפעולה ביניכם לבין שלטונות המכס.

סגנית שר המסחר והתעשייה מ' לובלסקי:

אני מודה לך מאוד – – –

היו"ר ש' וייס:

אתם נראים לי מתואמים לגמרי.

סגנית שר המסחר והתעשייה מ' לובלסקי:

בנושאים רבים אנחנו נמצאים בקשר שוטף עם שלטונות המכס. כאשר נודע לנו ש"תרסיסי השלג" כבר נמצאים על המדפים ולא רק אצל היבואן, ניסינו לעשות כל שניתן על מנת להוריד אותם מהמדפים באמצעות הפקחים. גם התרענו במכון התקנים על כך שהמכון הוטעה. במחוז תל-אביב והמרכז, חבר הכנסת מגן, אכן נפתח תיק נגד אותו יבואן, על מנת למצות את הנושא עד תום. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגנית שר התעשייה והמסחר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט, אתה תשיב על שאילתות שהופנו אל השר עצמו. קודם כול, אני רוצה לאחל לך הרבה בריאות. אנחנו עקבנו אחרי החלמתך בהרבה מאוד חיבה וידידות, ואני שמח שאתה חוזר לפעילות שוטפת. אני מאחל לך החלמה מהירה.

שילוב הבחינות הפסיכומטריות בבחינות הבגרות

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

האוניברסיטאות מייחסות לתוצאות הבחינות הפסיכומטריות משקל גדול יותר מאשר לבחינות הבגרות, דבר המאלץ את התלמידים להירשם למכונים פרטיים המכינים לבחינות הפסיכומטריות במחיר של אלפי שקלים.

רצוני לשאול:

1. האם נשקל לשלב את בחינות הפסיכומטריות בבחינות הבגרות?
2. כיצד ניתן לארגן לימוד הכנה לקראת הבחינה הפסיכומטרית בין כותלי בתי-הספר במחיר סביר?
3. האם יתקיים ביצוע ניסיוני כבר בתשנ"ו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

3-1. הבחינות הפסיכומטריות הן בחינות שהאוניברסיטאות עצמן מקיימות לצורך השלמת תהליך – –

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, אדוני, לא נערכתי כי זה לא מופיע ברשימה.

היו"ר ש' וייס:

לא נערכת להקשבה?

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש יודע שאני בקשב מלא, אבל ברשימה, כדאי לבדוק, זה לא מופיע – – –

היו"ר ש' וייס:

השר צריך לענות לך, וסגן השר עונה במקומו. שים לב שאתה מופיע למעלה בסדר-היום.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא ברשימה – – –

היו"ר ש' וייס:

עכשיו תיערך. אתה מרוכז?

יוסף בא-גד (מולדת):

מרוכז, ולכבוד לי תשובת סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

3-1. הבחינות הפסיכומטריות הן בחינות שהאוניברסיטאות עצמן מקיימות לצורך השלמת הליך המיון לאוניברסיטאות, והן אינן מייחסות להן משקל רב יותר מאשר לבחינות הבגרות.

על-פי מחקרים שנעשו, הלימודים במכונים הפרטיים אינם מביאים לשיפור תוצאות המבחנים הפסיכומטריים – לעומת ציוניהם של נבחנים המתרגלים באופן עצמאי קודם הבחינה. נראה כי עיקר הקושי בבחינה הפסיכומטרית נובע מהעדר היכרות עם הבחינה והחשש המלווה אותו. בשל כך קיבלתי את ההצעה שהוצעה בוועדת החינוך של הכנסת בעניין זה, וביקשתי כי הטלוויזיה הלימודית תבחן את האפשרות לשלב היכרות עם המבחנים הפסיכומטריים והנחיה לקראתם במסגרת שידוריה, כך שתלמידי תיכון יוכלו ללמוד ולהכיר את הבחינה הפסיכומטרית.

לעומת זאת, הצעתו של חבר הכנסת בא-גד לשילוב בחינה פסיכומטרית בבחינות בגרות תוסיף מעמסה על הלימודים במסגרת התיכונית, בניגוד למגמות משרד החינוך שקיבלו גם את ברכתה של ועדת החינוך של הכנסת.

כלומר, משרד החינוך תומך בהיכרות עם הבחינות ועם שיטותיה ולא בשילובה כבחינה. מכיוון שהבחינה הפסיכומטרית היא מעין הזדמנות שנייה למבקשים ללמוד לימודים אקדמיים, במנותק מהלימודים התיכוניים, מן הראוי לאפשר היכרות עם הבחינה והפחתה של המתח הכרוך בכך באמצעים זמינים לכול. בזאת עשויה הטלוויזיה הלימודית לשמש מסייע בהכרה של הבחינה הפסיכומטרית והכרוך בה במהלך הלימודים התיכוניים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד סגן השר, תסכים אתי שהבחינות הפסיכומטריות הפכו להיות עסק ממוסחר לחלוטין, ויש תחרות מי גובה יותר כספים, כי הביקוש גדול.

לעומת זאת, תסכים אתי שלאחר שהורידו שלוש בחינות בגרות ניתן לשלב את השאלות ואת ההכנה להן. צריך להבין, שזה לא יטיל עומס, כי התלמידים מעוניינים בזה, בעיקר משום שהשאלות הפסיכומטריות הן לא לימוד, בעצם, אלא תחכום, הדרכה. אלה הן יותר שאלות מתוחכמות מבחינה מסוימת.

אני מציע אפוא לנסות לשלב דוגמאות של חלק מהבחינות הפסיכומטריות בבחינות הבגרות, ולאחר ניסוי של שנה-שנתיים לבדוק את השילוב הזה. כדאי לבדוק את הדברים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

חבר הכנסת בא-גד, שמעתי את הדברים שלך, וודאי שאביא אותם לידיעת העוסקים במשרדנו, כחלק ממערך של פניות שהיו מכמה חברי כנסת וגם מלא מעט סטודנטים. ודאי שכל דבר יישקל לגופו, והזמן יוכיח בוודאי באיזו דרך אנחנו צריכים להמשיך לחזק, כפי שזה קיים היום. לאחר דיון פנימי תקבל תשובה מסודרת.

יוסף בא-גד (מולדת):

ובלבד שזה יבוצע בהקדם. תודה.

הכרה בדיפלומה מטעם האקדמיה הבין-לאומית הצ'רקסית

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בתמוז התשנ"ה (17 ביולי 1995):

מר אב"ש – שמו המלא מופיע במקור – קיבל דיפלומה מהאקדמיה הבין-לאומית הצ'רקסית היחידה בעולם, הקיימת בעיר נאלצ'יק בקווקז שברוסיה, בעקבות מחקרו על העם הצ'רקסי ומורשתו. מר שבסו ביקש, כי משרד החינוך יכיר בדיפלומה זו לתואר דוקטור לצורך שכר.

רצוני לשאול:

1. מדוע מסרב משרד החינוך להכיר בתואר המבוקש אף שקיימת רק אקדמיה אחת בנושא הנ"ל ?

2. מדוע אין מכירים בדיפלומה זו לצורך שכר בארץ?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

משרד החינוך פועל להכרה בדיפלומות על-פי כללים ונהלים בין-לאומיים מוסכמים במסגרת ארגון משנה של אונסק"ו לעניין זה.

מר אב"ש הציג בפני משרדנו דיפלומה של דוקטור להיסטוריה של העם הצ'רקסי. דיפלומה זו ניתנה לו בלי שסיים לימודים אקדמיים קודמים כלשהם, תואר ראשון או שני, וכן לא למד לתואר שלישי במוסד אקדמי מוכר. על-פי הכללים הבין-לאומיים האמורים, אין באפשרות משרדנו להעריך תואר מסוג זה כשקול לתארים אקדמיים הקיימים במדינת ישראל.

אין בכך כדי לפגוע או להמעט בערכם ובחשיבותם של הספרים שכתב וערך או ממחקרו על מורשת העם הצ'רקסי.

אני יכול לומר לך, שיצא לי להיפגש עמו כמה פעמים. הוא אדם נחמד מאוד, ואני יודע שהוא עושה עבודה חשובה מאוד לעדה הצ'רקסית, אבל יש כללים במדינת ישראל, ואני הבהרתי אותם.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד, בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מחזיק בידי במקרה את הדיפלומה שהוא קיבל שמקנה לו תעודת דוקטור.

היו"ר ש' וייס:

לא במקרה אתה מחזיק אותה בידך, זה בכוונת המכוון.

אסעד אסעד (הליכוד):

לא במקרה אני מחזיק אותה בידי. כידוע לך, מספרם של כל הצ'רקסים שנמצאים בארץ בשני כפרים הוא כ-4,000 תושבים. לראשונה הם מתחילים להגיע או לנסוע לקווקז מולדתם. אני מכיר את האיש הזה שנים רבות גם מהשירות הצבאי. יש לו דיפלומה שמקנה לו תעודת דוקטור. אני חושב, שמן

הדין, מאחר שהצ'רקסים הם מעטים בארץ, להכיר בדיפלומה שלו לצורך שכר. בסך הכול משרד החינוך יכול לעמוד במעמסה הזאת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

חבר הכנסת אסעד אסעד, ודאי שאני באופן אישי, גם כשכן של אחד משני הכפרים, של כפר-כמא – אתה יודע שמשרד החינוך קיבל על עצמו כבר בשנה הקרובה להביא מקווקז מורה שילמד את בני הכפר – גם כפר-כמא וגם ריחניה – כדי לסייע להם לשמר את מורשתם ולשמור עליה. כך שהקשרים והשערים הפתוחים מאפשרים לנו היום להביא אנשים בעלי הסמכה מוכרת כדי לסייע לעדה הצ'רקסית בארץ. אם אתה מרגיש שיש מקום לדיון חוזר במסמכים, ודאי שאף אחד לא ימנע מאותו אדם עזרה וסיוע אם הצדק אתו.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יואיל בטובו סגן השר להשיב על שאלתא 5180 של חבר הכנסת אסעד אסעד ועל שאלתא 5219 של חבר הכנסת דראושה – תשובה אחת – אף שחבר הכנסת דראושה אינו נוכח כאן.

רענן כהן (העבודה):

לא. לפי התקנון אם הוא איננו לא קוראים את התשובה שלו.

היו"ר ש' וייס:

עם כל הכבוד, פה כתוב שתינתן תשובה אחת על שתי השאלות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

הוא שותף שלו לאותה שאלתא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, עם כל הכבוד, פה כתוב שתינתן תשובה אחת על שתי השאלות. אני ממש מודה על העזרה, אבל לא תמיד היא נחוצה. בבקשה.

המכון הערבי להשתלמות מקצועית בסח'נין

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בתמוז התשנ"ה (17 ביולי 1995):

מנהל המכון הערבי להשתלמות מקצועית בסח'נין הגיש למנכ"ל משרד החינוך בקשה לאישור והכרה במגמות אלה: 1. הכשרת גננות לגיל הרך; 2. הכשרת מורים להוראת האמנות. בקשתו טרם נענתה, למרות הביקוש הרב למגמות אלו בחברה הערבית כיום.

רצוני לשאול:

1. מדוע מעכב משרד החינוך את פתיחתן של מגמות אלו?

2. מתי יורה משרד החינוך על פתיחתן?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

תשובה על שאלתא מס' 5180 של חבר הכנסת אסעד אסעד בלבד.

מדיניות האגף להכשרה והשתלמות עובדי הוראה היא להרחיב את הקליטה במוסדות קיימים שפותחו בהם תשתיות פיסייות ופדגוגיות מתאימות ואשר הגיעו לרמה אקדמית מוכרת ולהמשיך לחזק בהם תהליכים אלו. זאת במגמה להבטיח רמה אקדמית פדגוגית נאותה בהכשרה להוראה. במוסד המדובר לא קיימות תשתיות אקדמיות ופיסייות מתאימות, ולכן אין הוא יכול לשמש כמוסד להכשרה עצמאית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

יש לו כמה שאלות.

2. מסלול ההכשרה של גננות פרטיות – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע שביקשנו ממשרדי הממשלה להשיב בקיצור.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אבל הוא שאל שאלה מפורטת על כמה נושאים. אני מוכן, לפי פניית היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. גם להבא – יש חברי כנסת שלא שמו לב לכללים הקובעים שהשאלות צריכות להיות קצרות מאוד. לפחות התשובות צריכות להיות קצרות, כי אחרת הוא מכניס לשאלתא 47 שאלות. אתה יכול להעביר את התשובה לפרוטוקול.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני מקבל את בקשת היושב-ראש. אנחנו הכנו תשובה מפורטת ומסודרת. אנחנו נעביר לך אותה בצורה מסודרת באמצעות הקצרנית וגם ניתן לך את התשובה בעוד כמה דקות. ההתייחסות של המשרד לפנייה הזאת חשובה לנו מאוד, ולכן התעמקנו כדי להביא תשובה לכל שאלה ולתת את התשובות המסודרות על-פי בקשתך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך.

המכון הערבי להשתלמות מקצועית בסח'נין

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ו בתמוז התשנ"ה (24 ביולי 1995):

הנהלת המכון הערבי להשתלמות מקצועית בעיר סח'נין הגישה בקשה למשרד החינוך והתרבות, ובה ביקשה להכיר ולאשר שתי מגמות להכשרת מורים: א. הכשרת גננות לגיל הרך; ב. הכשרת מורים להוראת האמנות. קיים צורך להרחיב את האפשרויות להכשרת מורים ערבים בגליל.

רצוני לשאול:

האם ייענה משרדכם לבקשת המכון, ואם כן – מתי וכיצד?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מסלול ההכשרה של גננות פרטיות בלתי מוסמכות במגזר הערבי כולל גם מוסדות שאינם מוסדות עצמאיים להכשרת עובדי הוראה, אלא הם מוסדות שמקבלים חסות של מכללות מוכרות. כ-150 גננות נרשמו להסמכה במכללות מוכרות או בחסות מכללות אלו, והמכללות ערוכות לכך. גם המוסד המדובר בסח'נין יכול היה להגיש בקשה לתוכנית במסגרת זאת, והוא קיבל על כך מידע. בעבר אושרה למוסד, לתקופה מוגבלת, האפשרות לקיים קורסים לגננות פרטיות בלתי מוסמכות, והוא המשיך וקיים מעבר לתקופה זו.

לאחרונה נבנתה תוכנית חומש להכשרת עובדי הוראה במגזר הערבי בהתאם לצרכים של האוכלוסייה ולאחר התייעצות עם המפקחים המקצועיים במגזר הערבי. הכשרת מורים להוראת האמנות וכן הכשרת גננות נכללות בתוכנית זו. בשנת הלימודים התשנ"ו ייפתחו כיתות נוספות להכשרה של גננות במכללות הקיימות. כמו כן תיפתח במכללה להכשרת מורים ערבים בחיפה מגמה סדירה להכשרת מורים להוראת האמנות ונפתחים חמישה קורסים נוספים ברחבי הארץ בחסות מכללות מוכרות.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד, בבקשה. באותה הזדמנות אני פונה לחברי הכנסת שואלי השאילתות, שזה מוסד חשוב מאוד – לשאול שאילתא ולא חבילת שאילתות. דקה, בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני סגן שר החינוך, אני רוצה להזכיר לך, שהמכללה למורים ערבים בחיפה העלתה את הרף לקבלת סטודנטים מעל 90 נקודות. לכן יש הרבה אנשים במגזר הלא-יהודי שרמתם גבוהה מאוד והם לא יכולים להתקבל שם. כפי שעשיתם במכללה הטכנולוגית של מר אליאס שקור באעבלין, יש מקום להכיר, כי אתה צריך להכשיר גננות בריכוזים הערביים כמו סח'נין. לכן יש מקום לאפשר לקלוט את אלה שמתעדות ללמד את הגיל הרך.

דבר נוסף, כל נושא האמנויות במגזר הלא-יהודי אינו קיים. אם יש כאלה שמתנדבים ומוכנים לעשות זאת, כדאי שמשרד החינוך – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני אתייחס לשאלתך ואענה לך. המוסד המדובר בסח'נין יכול היה להגיש בקשה לתוכנית במסגרת זאת לתקופה מוגבלת, והוא קיבל מידע בעבר על כל העניין. אין שום בעיה שיגישו את הבקשה ויעזרו ויסייעו, משום ששר החינוך קבע מדיניות שתביא לשוויון מלא במגזר הערבי והדרוזי, ומי כמוך יודע –

--

אסעד אסעד (הליכוד):

תסלח לי על שאני קוטע את דבריך. הם הגישו את הבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אתה יודע שלשר החינוך יש פינה חמה ומיוחדת לכל מה שקשור בהבאה לשוויון מלא במגזר הערבי והדרוזי. הוא משקיע מאמצים גדולים. אתה יודע, שבשנתיים האחרונות נעשה מאמץ גדול בעדה הדרוזית; שום מדינה בעולם לא עשתה דבר שכזה.

אותו הדבר גם לגבי הבאה למצב שבו לא יישארו מורים או מורות או מועמדים לסמינרים. אם הם יעמדו באותם קריטריונים אין שום סיבה שלא נרחיב את ההכשרה כדי לאפשר לאנשים גם בסח'נין ובאזור להגיע ללימודים.

מסגרת חינוכית הולמת לילדה נכה מג'וליס

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

בשל חובותיה של מועצת ג'וליס לבתי-ספר בחיפה, אין עיריית חיפה מוכנה לקלוט את הילדה הנכה ס"ס – שמה המלא מופיע במקור – בבית-הספר "גיל" המתאים לה, והיא נאלצת להישאר בבית-הספר "חוסן", הגורם להידרדרות במצבה. מצורף מכתבו של האב.

רצוני לשאול:

האם ומתי תיקלט הילדה בבית-הספר "גיל" בחיפה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

נושא קבלת התלמידה לבית-הספר "גיל" נמצא בטיפולו של האגף לחינוך בעיריית חיפה זה חודשים מספר.

מערכת החינוך בחיפה מודעת למצוקה הקשה הנגרמת למשפחה ולעוול הנגרם לתלמידה עקב עיכוב קליטתה במסגרת החינוכית של בית-הספר "גיל" שנמצאה נמצאה מתאימה אליה.

עם זאת, העירייה נאלצה לעכב את קליטתה בעקבות הנתונים האלה: 1. בית-הספר "גיל" פועל במסגרת איגוד ערים לחינוך מיוחד אזור חיפה; 2. איגוד ערים לחינוך הפועל על-פי צו שר הפנים משנת 1978 כולל תשע רשויות; 3. מוסדות החינוך הפועלים במסגרת איגוד הערים מחויבים לתת שירותי חינוך לתלמידים תושבי הרשויות החברים באיגוד; 4. המועצה המקומית ג'וליס אינה נמנית עם הרשויות החברות באיגוד הערים; 5. על-פי החלטת מועצת איגוד הערים לחינוך מיוחד, יתקבלו תלמידים תושבי רשויות שמחוץ לאיגוד הערים בהתאם לתנאים האלה: א. התלמיד נמצא מתאים; ב. נמצא מקום פנוי בבית-הספר; ג. לרשות החינוך אין חובות בגין לימודי תלמידה תושבי הרשות במוסדות החינוך בחיפה; 6. למועצה המקומית חובות בסך 47,380 ש"ח בגין לימודי תלמידים תושבי הרשות למוסדות חינוך הפועלים במסגרת איגוד הערים. חוב זה כולל חוב מצטבר בסך 30,496 ש"ח משנים קודמות. לאור האמור לעיל הוחלט לעכב את קליטתם של תלמידים תושבי המועצה המקומית ג'וליס עד לאחר כיסוי החוב. הודעה בנדון הועברה למנהל המחלקה לחינוך ברשות.

לאחרונה נקט האגף לחינוך, בשיתוף עם המינהל הפדגוגי במשרדנו, יוזמה שלפיה זוכתה עיריית חיפה בסכום חובן של רשויות מקומיות חייבות, והתשלום נוכה מתקציב משרד החינוך לרשות. עם קבלת הסכומים יכוסה חובה של המועצה המקומית ג'וליס. לאור הנתונים החדשים תיבדק מחדש אפשרות שילובה של התלמידה בבית-הספר "גיל". עיריית חיפה תעשה למען זירוז ההליך בתקווה לשלב את התלמידה בבית-הספר רגיל לקראת שנת הלימודים התשנ"ו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך. שאלה נוספת לחברת הכנסת סלמוביץ, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני חושבת שלמשרד החינוך יש אחריות מיניסטריאלית בנוגע לכל תלמיד ותלמיד במדינת ישראל. אני חושבת שמשרד החינוך צריך לדאוג לכך שכל תלמיד ילמד במסגרת המתאימה לו. לא יעלה על הדעת שבשל חוב של מועצה מקומית יימנע מתלמיד מקום מתאים ללימודיו. אני חושבת שאתם צריכים לבדוק את עצמכם שוב. כל התשובות שנתת לא מספקות, ואתם צריכים לעשות מאמץ כן למצוא פתרון לילדה הזאת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

תשובה קצרה לחברת הכנסת סלמוביץ. ודאי שהמשרד לא עובר לסדר-היום גם אם יש מקרים שניתנים לגביהם תשובות רגילות ביורוקרטיות; אנחנו גם מטפלים בצורה פרטנית במקרים בודדים. יודעים חברי הכנסת, יודעים ראשי הרשויות, יודעים הפונים עצמם, שהמשרד פתוח ועושה הכול כדי להביא לפתרון של כל ילד בכל מקום במדינת ישראל, גם אם יש בעיה ביורוקטית.

תקציבים לתנועות נוער

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

נמסר לי כי תקציב תנועות הנוער במשרד החינוך מחולק ללא קריטריונים ברורים ושוויוניים.

רצוני לשאול:

1. האם נקבעו קריטריונים לחלוקת התקציב לתנועות הנוער? מה הם?

2. אם אין קריטריונים – מתי יקבעו? ומדוע בינתיים עמותות ותנועות חרדיות מתבקשות לעמוד בקריטריונים נוקשים לעומת עמותות אחרות?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

1-2. תקציב תנועות הנוער מחולק לפי הקריטריונים שפורסמו בילקוט הפרסומים 4042 מ"ט באלול התשנ"ב, 17 בספטמבר 1992, ואני מעביר אותם בנפרד לחבר הכנסת אברהם שפירא.

כל תנועות הנוער נתתמכות על-פי הקריטריונים הנ"ל באופן שוויוני וללא אפליה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שפירא.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני חושב שיש אפליה מוחלטת בין ארגוני נוער חילוניים לבין ארגוני נוער דתיים. תקציב תנועות הנוער החילוניות מחולק ללא קריטריונים, והחלוקה היא על בסיס שהיה קיים לפני 30 שנה. רק בארגוני נוער ותרבות תורניים דורשים לא רק עמידה בקריטריונים אלא גם ערבויות בנקים.

איך יכול להיות דבר כזה, ששני ילדים, שני שכנים, האחד חילוני והאחר דתי, הדתי צריך לעמוד בקריטריונים והחילוני פטור מהכול?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת אברהם שפירא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, עכשיו חבר הכנסת שפירא מקשיב לתשובה.

יוסף בא-גד (מולדת):

לחשתי לו שהמפקד נעשה לפני עשרות שנים, ויש שמועה שכבודו מעכב את המפקד החדש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני קודם כול שמח להיות בין אלה שמעכבים את המפקד, אבל אתייחס לשאלה.

דוד מנע (הליכוד):

אני חייב לציין שאתה עושה זאת בהצלחה רבה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא מפחד מהתוצאות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני חושב שחבר הכנסת אברהם שפירא לא מקבל את כל המידע. אני רוצה להבהיר פעם נוספת, שתנועות הנוער הציוניות החילוניות מקבלות על-פי מפתח שנקבע בעבר, והן גדלו וצמחו ועושות עבודת קודש. הכניסה של תנועות הנוער החרדיות היא תהליך שנעשה כחלק מהקואליציות השונות בכל הממשלות. הוא בנוי בצורה אחרת, ואני לא רוצה – – –

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כי בלי קואליציה אין לנו זכות קיום?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני לא בטוח.

היו"ר ש' וייס:

אז למה אתם באופוזיציה? זאת שאלת תם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני נמנה עם אלה החושבים שקריטריונים יהיו טובים לכולם. זו תהיה שאלה טובה גם למפלגות החרדיות. אבל כבעל ניסיון וכאדם ששוחה במים כאיש פוליטי, מי כמוך יודע שזה הכלי שנותן לכם גם את הכוח. ומאחר שאתם מעוניינים בכוח הזה, אתם לא מעוניינים בקריטריונים.

לכן אני חושב שנסתפק בתשובה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. נדמה לי שהכול הבינו במה דברים אמורים. תודה רבה לסגן שר החינוך, התרבות והספורט.

שיבושים בלימודים באלפי-מנשה ובכוכב-יאיר

חבר הכנסת צ' הנגבי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בתמוז התשנ"ה (17 ביולי 1995):

עקב מחלוקת עם עיריית כפר-סבא בעניינם של 65 תלמידים מן היישובים אלפי-מנשה וכוכב-יאיר, צפויים שיבוסים בלימודי כלל תלמידי המערכת החינוכית ביישובים אלה. ראש המועצה המקומית אלפי-מנשה הציע פתרון סביר, הצבת שני קרוונים במימון המועצה המקומית, אך משרד החינוך טרם מצא לנכון להסדיר מימוש רעיון זה.

רצוני לשאול:

האם יתערב משרדך במחלוקת כדי למנוע פגיעה בתלמידים ביישובים אלפי-מנשה וכוכב-יאיר?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

נעשים סידורים לקליטת תלמידי אלפי-מנשה וכוכב-יאיר בכפר-סבא על-ידי תוספת בנייה ושילובם בשלוש החטיבות העליונות הקיימות.

הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה חבר הכנסת יוסי כץ; בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אפשר להבין את סדר-היום?

היו"ר ש' וייס:

סדר-היום כפי שפורסם בסדר-היום. נקודה.

דן תיכון (הליכוד):

זה יום ששייך לחברי הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הכול לפי התקנון ולפי הכללים. בירורים אצל מזכיר הכנסת. אין לי זמן עכשיו לבירורים. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

בכל זאת אני שואל.

היו"ר ש' וייס:

תוכל לגשת למזכיר הכנסת ולשאול אותו.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על הצעת החוק הזו צריכים לברך כל חברי הכנסת. וכל כך למה? משום שכאשר קיבלנו את חוק קליטת חיילים משוחררים נקבע בו לכל חייל שמשתחרר פיקדון חודשי בסכום של 340 או 290 שקל לחודש, לפי העניין, כפול מספר חודשי השירות. הסכום הזה מיועד לשמש את החייל בתום השירות למטרות חינוך, הכשרה מקצועית, פתיחת עסק וכדומה.

אבל נוסף על כך חייל מקבל עם שחרורו מענק חודשי, ועל-פי החוק המענק החודשי נקבע בשיעור של 50 שקלים לכל חודש שירות שהוא שירת אחרי ינואר 1994. זה היום הקובע מבחינת החוק. יצא שחיילים שהשתחררו אחרי 1 בינואר 1994, לפני שהחוק התחיל לפעול באופן מלא ואחרי אותה פשרה שקיבלנו לגבי חיילים שהשתחררו לפני היום הקובע, חיילים כאלה קיבלו מענק כספי של מאות שקלים בודדים.

זה יצר, כמובן, מרידות גדולה מאוד, שהביאה את יוזם החוק, חבר הכנסת רענן כהן, לנהל משא-ומתן ענייני ומפוכח עם הממשלה, ובסופו של דבר גובשה הצעת חוק פרטית שקיבלה בוועדה מסלול מהיר. ב-28 ביוני היה בכנסת דיון טרומי, ומדי שבוע רצנו מהוועדה למליאה, העברנו אותו עד להכנת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית היום.

התיקון הזה יאפשר לחיילים שהתגייסו לפני ינואר 1994 והשתחררו בתקופת הביניים, עד שהחוק מתחיל לפעול במלואו, מענק כספי של 70 שקלים לכל חודש שירות מתחילת שירותם, לא רק מינואר

1994 אלא מהיום שבו הם התחילו לשרת בצה"ל. כתוצאה מכך, חיילים שכבר השתחררו ומשתחררים בתקופה הזו יקבלו מענקים מוגדלים באופן משמעותי.

רק כדי לסבר את האוזן, הם יקבלו מענקים שמתחילים ב-2,582 שקלים ועד למעלה מ-3,000 שקלים מענק מזומן, ונוסף על כך יתרת הפיקדון שלהם, שסכום מסוים יורד ממנה, תישאר משמעותית ביותר. בסך הכול הם יקבלו 6,000-15,000 שקלים במענק המזומן ובסכום הפיקדון.

קבענו גם, שהתיקון הוא רטרואקטיבי. במלים אחרות, אלפי חיילים שכבר השתחררו בתקופה האחרונה יקבלו הביתה שיקים בסכומי ההפרשים המגיעים להם. אני חושב, שבכך עשינו יותר מאשר צדק עם קבוצה שנפגעה כתוצאה מתקלה טכנית שתיקנו אותה, ובמהירות האפשרית.

אני רוצה לברך בהזדמנות חגיגית זו את יוזם החוק חבר הכנסת רענן כהן, ואני מבקש מהכנסת לאשר ללא היסוס את חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, בוא ותן לנו עוד שכנוע כדי שנתמוך בחוק. יש לך שלוש דקות.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להודות לחבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, על המאמץ האדיר שעשה יחד עם כל חברי הוועדה להביא את החוק לסיום מהיר. אתה באמת ראוי לכל הכבוד והברכה.

אני רוצה להודות לכל חברי הכנסת ללא הבדל סיעה ומפלגה על האמון שנתנו בנושא כה חשוב. ביום זה שבו התקשורת מכל העולם צופה לתוצאות בקשר לחוק רמת-הגולן אני רואה יום חג, כי אנחנו יכולים לבשר לחיילים המשוחררים, לאלה שלא קיבלו את כל הכסף, שבאמת נעשה עוול קטן. אנחנו היום מתקנים אותו, והחיילים יקבלו, עם הבאת החוק, את כל הכסף שלא קיבלו. הם יקבלו אותו בשיק, כי לא יכולנו להעביר להם את הכסף לפני שהחוק הזה עבר. אני חושב שאנחנו מביאים בשורה גדולה מאוד לחיילים המשוחררים ולהורים. המטרה היא, שמאוגוסט 1996 חייל כבר יוכל לקבל יותר מ-20,000 שקל, וחיילת – כ-12,000 שקל. זו הכרה בחיילינו שעושים את המלאכה ונושאים בעול הביטחון. אנחנו עומדים מאחורי צה"ל ומאחורי חיילינו שנושאים בעול הביטחון.

אני מודה לכולם, ואני מקווה, שהבית כולו יצביע בעד השינוי הזה, שהוא שינוי למען בנינו ובנותינו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת רענן כהן.

נא לשבת, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חברי הכנסת, שבו בבקשה, אני מתאר לעצמי שאתם רוצים שהצבעתכם תירשם בתולדות העתים.

הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה, סעיפים 1-4, על כולם יחד בקריאה שנייה, מכיוון שאין הסתייגויות. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד סעיפים 1-4 – 25

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-4 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

25 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, קריאה שלישית ואחרונה. ההצבעה החלה.

ברכות לחבר הכנסת רענן כהן. עכשיו לשיק יהיה גם כיסוי חוקי.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 30

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

30 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אילו היתה קריאה רביעית, היו לנו כבר 50 תומכים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית.

חבר הכנסת רענן כהן, הנה אני עכשיו חותם על החוק שלך.

רענן כהן (העבודה):

אתה עושה דבר מצווה. זה אחד החוקים היפים ביותר של מדינת ישראל.

הצעת חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. כבודו, בבקשה.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני מביא לקריאה שנייה ושלישית את הצעת חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה-1995. ההצעה הזאת היא פרי יוזמתו של חבר הכנסת אברהם יחזקאל, והיא קצרה ביותר. היא נועדה לסייע בפתרון אחת הבעיות הכאובות במשק הישראלי, התופעה של אי-תשלום שכר מינימום. הנגע הזה פשה, לצערנו, במקומות עבודה לא מעטים, בעיקר אצל מעסיקים לא מאורגנים, שאינם משלמים את שכר המינימום כפי שקבוע בחוק. צריך לעשות כל מאמץ כדי – –

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה בהזדמנות זאת לברך את חברנו הטוב סגן שר הבריאות נואף מסאלחה ביום שהוא מיוחד מאוד בחייו. אני מבין שהוא משיא את בתו. אנחנו מאחלים לכם הרבה אושר. נראה שהיום הרבה חברי כנסת לא יוכלו, לדאבוננו, להיות בחתונה, אבל בלבם הם יהיו בוודאי בחתונה שלך.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

באמצעות הצעת החוק הזאת אנחנו רוצים להעביר מסר חברתי ברור לציבור. בהצעת החוק נקבע, שלבית-המשפט תהיה סמכות להטיל עונש של מאסר של עד חצי שנה על מי שאיננו משלם לעובדיו את שכר המינימום.

שכר המינימום הוא מדרגה שהמעסיקים מחויבים לשלם לעובדיהם על-פי חוק שכר מינימום. זו מדרגה שעומדת היום על 1,776 שקלים. מטרת הצעת החוק היא לבער את התופעה, לעשות הכול כדי לגרום לכך שמעסיקים אשר אינם משלמים את שכר המינימום יירתעו וייענשו במלוא חומרת הדין.

ההצעה איננה מבטלת את עונש הקנס שמוטל על מעסיקים שאינם משלמים שכר מינימום, אבל מטרתה לאפשר לבית-המשפט להטיל עונש מאסר בבחינת "למען יראו וייראו".

החוק הזה מבטא את הסלידה החברתית שיש כלפי מעסיקים שאינם משלמים את שכר המינימום. אני מבקש מהכנסת לאשר את החוק בקריאה שנייה ושלישית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת אברהם יחזקאל, שלוש דקות לרשותך להסבר, לשכנוע נוסף וכל מה שתרצה.

רבותי, אנחנו צלצלנו. לתשומת לבכם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת באה להסדיר תופעה חברתית לקויה ולא מוסרית: מעבידים לא משלמים את שכר המינימום. אדם יודע, שגם כשהוא עובד ומקבל את שכר המינימום, הוא אינו מצליח להתפרנס. לכן מן הראוי שתופיע סנקציה, והלוואי שהיא לא תיושם, שתאפשר הרתעה גם עם מסר חברתי, גם עם מסר פלילי, שאומרת: אדם שחזר על התופעה ולא

משלם שכר מינימום, מן הראוי שיהיה כתוב בחקיקה שהוא יכול להיאסר מאסר של עד חצי שנה. אני אומר את הדברים האלה כדי לכפות תופעה חברתית אחרת, שאומרת ששכר צריך לכבד את העובד. תודה רבה לך.

היו"ר ש' וייס:

יש לנו עוד דקה להצבעה. האם החוק הזה שנוי במחלוקת? אפשר לעבור להצבעה? יש מישהו שמתנגד להצבעה אף שעברו רק ארבע דקות?

רענן כהן (העבודה):

אין.

היו"ר ש' וייס:

נעבור להצבעה.

אתם יודעים מה? נחכה עוד דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אפשר להגיד דבר תורה בינתיים?

היו"ר ש' וייס:

מהמקום. לא, חבר הכנסת בא ג, נגמר הזמן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אחר כך.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה-1995. אנחנו עוברים להצבעה על חוק זה בקריאה שנייה. יש בו סעיף אחד. קריאה שנייה כהצעת הוועדה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד סעיף 1 – 25

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

25 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הסעיף נתקבל.

חברי הכנסת, חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה-1995, קריאה שלישית.

הצבעה מס' 4

בעד החוק – 26

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

26 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 106) התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 106), התשנ"ה-1995. יציג את החוק חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. איזה חקיקה היום.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שדווקא ביום כזה, שבו אנחנו עומדים להכריע באחת השאלות המרכזיות בתחום המדיני, אבטא את תחושתם של רוב חברי הכנסת, אם לא כולם, בכך שאומר, שטוב שלפני חוק כזה או הצעות חוק כאלה אנחנו מוסיפים נדבך לחוסנה ולעוצמתה החברתית של מדינת ישראל.

אני מביא את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 106), התשנ"ה-1995, פרי יוזמתו של חבר הכנסת יורם לס. אני מברך אותו בהזדמנות חגיגית זו על הצעת החוק הזאת.

משפחות שנולדים להן יותר משני ילדים בלידה אחת זכאיות, על-פי המצב החוקי הקיים, לקצבת לידה מיוחדת, מענק, במשך חצי שנה. מובן מאליו, שלמשפחות כאלה, שנולדת שלישייה או רביעייה, יש הוצאות מרובות, וצודק ונכון להקנות להם מענק גדול יותר מאשר זה המשולם למשפחות שיש בהן לידה של ילד אחד.

לכן קובעת הצעת החוק הזאת, שהמענק יהיה לתקופה של תשעה חודשים רצופים. כלומר, המענק הוא מענק מוגדל. אנחנו קבענו בוועדת העבודה והרווחה, שיש לתת אותו החל מ-1 בספטמבר 1995, ובאופן רטרואקטיבי, גם לגבי לידות שהיו בששת החודשים האחרונים לפני אותו מועד.

אני מבקש מהכנסת לאשר גם את הצעת החוק הזאת.

אני מודה ליושב-ראש על שאפשר לנו בדיון מהיר להעביר שלוש הצעות חוק, שכל אחת מהן חשובה מאוד ומדגימה ומפגינה את השקפתה החברתית של הכנסת הזאת, בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. דיון מהיר, אבל לא חפוז.

חבר הכנסת יורם לס, שלוש דקות לרשותך. אנחנו צלצלנו, כך שבתום דבריו של חבר הכנסת יורם לס נעבור להצבעה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני משוכנע שהכנסת כולה תתלכד בהצבעה בעד הצעת החוק הזאת, שיש בה משום התאמת צורכי החברה המתחדשים וספר החוקים.

אני רוצה להודות ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, ידידי חבר הכנסת יוסי כץ, על הטיפול המהיר ועל המסלול המהיר שהצעת החוק הזאת זכתה להם.

אמרתי צורכי החברה המתחדשים, כי בעידן הזה של טיפולי הפוריות לא תמיד יכולים הרופאים לקלוע רק לביצית אחת של האשה. בדרך כלל נוצרות ביציות רבות, וכתוצאה מכך הריונות מרובי עוברים. יש "אינפלציה" מבורכת של הריונות מסוג זה. לא נדיר היום מה שהיה נדיר פעם, לראות הריונות כאלה.

צריך לעזור למשפחות האלה, ואני משוכנע שהכנסת תתמוך בהצעת החוק. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 106), התשנ"ה–1995, בקריאה שנייה. אנחנו מצביעים על סעיפים 1 עד 3 כולל כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 5

בעד סעיפים 1-3 – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-3 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

21 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים.

דן תיכון (הליכוד):

כל החוקים האלה עומדים על האפס.

היו"ר ש' וייס:

זה פרי של הסכמה, חבר הכנסת תיכון.

תודה רבה, סעיפי החוק אושרו בקריאה שנייה.

אנו עוברים להצבעה על החוק בקריאה שלישית. נא להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד החוק – 23

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 106), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

23 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית. תודה רבה, חברי הכנסת.

הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – משאל עם), התשנ"ד-1993

(הצעת חבר הכנסת ע' לנדאו)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לדיון בשמונה הצעות חוק של חברי הכנסת לנדאו, פורת, קהלני וכן הלאה. אני מבין שהממשלה רוצה להשיב באופן מרוכז על כולן. האומנם?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, נשמע שמונה הצעות, אחר כך תשובת שר המשפטים, אחר כך תהיה אפשרות לכל בעל הצעה לחזור ולשכנע אותנו במשך חמש דקות, ולאחר מכן הצבעה.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת עוזי לנדאו: הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – משאל עם), התשנ"ד–1993; הצעת חוק תתתי"ג. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, ואחריו – חבר הכנסת אביגדור קהלני. אחר כך נמשיך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רבין הבטיח לפני הבחירות: מי שירד מרמת-הגולן, יפקיר את ביטחונה של ישראל. רבותי חברי הקואליציה, מי שאומר שרבין לא מוכן לרדת מרמת-הגולן, שיקום.

רבין הבטיח לפני הבחירות: לא אנהל משא-ומתן עם אש"ף. מי בכם שאומר היום שרבין לא לחץ את ידו של יאסר ערפאת, שיקום.

לפני הבחירות הבטיח רבין, שערביי ירושלים המזרחית לא יצביעו לאוטונומיה. מי שאומר היום שרבין לא ייתן להם להצביע, שיקום.

רבין הבטיח לפני הבחירות שלא יהיו ויתורים בירושלים. מי שאומר שישראל לא העבירה מכתב לערפאת ובו הסכמה לפעילות פלשתינית נרחבת בירושלים, שיקום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אל תקים לי את הכנסת בכל פעם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אף אחד לא קם.

משה נסים (הליכוד):

היושב-ראש לא יכול לקום.

היו"ר ש' וייס:

אני יכול רק לתקן ככה את הכיסא.

רפאל אלול (העבודה):

הודיני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אילו קיים רבין את הבטחותיו שלפני הבחירות לציבור, היו קמים. אילו היה תקיף בעמדותיו, אמין בדבריו, דובר אמת, היו קמים. אילו ניהל מדיניות שקיבלה מנדט מן הציבור, היו יוצאים להגן על כבודו.

היו"ר ש' וייס:

הנה, אתה רואה, אני קם כדי להתחלף עוד מעט עם סגני, אבל זה לא לפי הבקשה שלך.

אורי אור (העבודה):

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל אף אחד לא קם. משום שלמדיניות רבין אין מנדט מן העם. המעשה שמר רבין עושה הוא מעשה שראש ממשלה איננו עושה. מר רבין גנב את דעת הציבור לפני הבחירות כדי לגנוב שלטון, ומדיניותו שבאה בגנבה היא בלתי לגיטימית מבחינה דמוקרטית, מוסרית וציונית.

היא בלתי לגיטימית מבחינה דמוקרטית, מפני שהיא מפירה חוזה בין מר רבין לבין העם. עמדה של ירידה מהגולן היא עמדה לגיטימית. למרצ היתה עמדה כזאת, ומכובד להציג בפני הציבור. מרצ הציגה עמדה זו בפני הציבור, והיא קיבלה 12 מנדטים. זה מה שהציבור מוכן – בהיקף זה – לתמוך במפלגה שאמרה: נרד מן הגולן.

אבל עמדת העבודה בראשות רבין היתה: לא נרד מן הגולן. בחוזה שבין מר רבין לבין בוחריו הוא התחייב, שהסחורה הפוליטית כפי שהיא מוצגת במצע מפלגת העבודה כחוזה בינו לבין הציבור היא, שהגולן יישאר ישראלי; בחלקו, לפחות. חלקים מן הציבור הישראלי בחרו במר רבין על סמך חוזה זה. אבל משקיבל מר רבין את התמורה אין הוא רשאי להחליף את הסחורה ולמכור לציבור משהו אחר, לנקוט עמדה אחרת. מר רבין הוא ראש ממשלה ולא סוחר מכוניות משומשות. אם לדעתו של מר רבין נוצר מצב חדש המחייב עמדה הפוכה, עליו ללכת לציבור ולשאול את פיו. אחרת זו הפרת חוזה בין השלטון לבין הציבור. ואם מר רבין איננו מבקש מנדט חדש מהעם למדיניותו, הרי מדיניותו היא בלתי לגיטימית.

חבר הכנסת אלול, רצית לשאול משהו?

רפאל אלול (העבודה):

אמרתי: משאל עם.

עוזי לבדאו (הליכוד):

חכה, אנחנו גם לזה נגיע, איזה משאל עם צריך לעשות. ובינתיים אין משאל עם.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

יהיו לו עוד חמש דקות אחר כך, כך שהוא יוכל להכין את עצמו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

רציתי להגיד לך, חבר הכנסת אלול, כשאדם עובר במכס הוא מצהיר על מה שיש לו. אם מתברר שהצהרתו היא שקר, הוא נחשב מבריח מכס, עבריו, מעמידים אותו לדין. חבר הכנסת אלול, איך תגדירו ראש ממשלה שהצהיר בפני הציבור על דבר אחד והוא מבריח בגנבה, לאחר שנבחר לתפקידו, מדיניות אחרת?

מר רבין הבטיח לנו פוליטיקה נקייה, אך במקום זאת קיבלנו נורמות של מבריח במכס.

רפאל אלול (העבודה):

ראש הממשלה מר בגין אמר שיבנה את ביתו בנאות-סיני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה צודק, חבר הכנסת אלול. לא רק אתה, גם מר רבין אומר: בגין; נוצר מצב חדש עכשיו כמו שהיה בתקופתו של מר בגין, ועל כן צריך ללכת ולשנות את המדיניות. אני כמוהו חולק על כך, האם נוצר מצב חדש. אבל נניח שנוצר מצב חדש. נכון שבגין שינה את עמדתו ונכון היה לוותר על כל סיני. בגין בא ואמר: מצב חדש.

אבל אל תשכח, חבר הכנסת אלול, שרוב מכריע בכנסת היה שותף לתחושתו של מר בגין שיש מצב חדש ושההזדמנות היתה מיוחדת. 95 חברי כנסת תמכו במר בגין בכנסת. זה רוב עצום. והיה למר בגין רוב עצום גם בעם.

רפאל אלול (העבודה):

אבל חלק גדול מסיעתך הצביעו כמורך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

בכל הסקרים היה למר בגין, זכרו לברכה, רוב עצום בכנסת ורוב עצום בעם. אבל למדיניותו של רבין אין קונסנסוס בעם. העם חושב אחרת. העם חשב אחרת לפני הבחירות, וכל הסקרים מצביעים על כך שהעם לא שינה את דעתו גם אחרי הבחירות, ולמדיניות הירידה של מר רבין מן הגולן אין גם רוב בכנסת. ודאי שאין לה רוב יהודי וציוני בכנסת, כי יש רוב יהודי וציוני בכנסת הזו נגד ירידה מהגולן.

אני שואל, אדוני היושב-ראש, על מה מבוסס הרוב של רבין בכנסת?

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר כך.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, אני אחזיר לך את הזמן.

אני מבקש מחברי הכנסת קצב, חנן פורת, הנגבי לא להפריע לחבר הכנסת עוזי לנדאו. רבותי הסדרנים, הם לא שומעים אותי. אולי אתם מוכנים לגשת ולהגיד להם בעדינות שהם לא יפריעו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, מה זאת אומרת רוב יהודי וציוני בכנסת? גם חבר הכנסת אסעד אסעד נחשב מהמתנגדים – – – בעניין זה הוא כן ציוני? איזה מין גישה זאת?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תקשיב לי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע, שאני כבר פעמים רבות הבעתי כאן יותר ממשאלה, הבעתי תביעה לא ליצור אפילו שמץ של תחושה של סוג כלשהו של אפליה, ואני אודה מאוד לכל חברי הכנסת אם בעניין זה יקפידו ויתנהגו כאן כמו שאנחנו מצפים שפרלמנטים אחרים יתנהגו כלפינו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אז אני מבקש שאדוני יפנה לחבר הכנסת עוזי לנדאו לחזור בו מדבריו – – –

היו"ר ש' וייס:

אם הוא ירצה.

אני מודיע לך, שכל חבר כנסת כאן הוא כדין, ללא הבדל דת, גזע, מין, עדה, גיל, השקפה. זה כלל ברזל בדמוקרטיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גיל – כן.

היו"ר ש' וייס:

גיל, ברגע שהוא נבחר.

בבקשה. אני מחזיר לך את הזמן הזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תודה. אדוני היושב-ראש, על מה מבוסס הרוב של מר רבין בכנסת? אקדים ואומר, שאני רוחש כבוד לעם הערבי, שחבר הכנסת דראושה הוא אחד מנציגיו המכובדים בכנסת. אני מכבד את סיעת חד"ש, ובה חברי הכנסת גוז'נסקי והאשם מחאמיד, כתנועה המייצגת אינטרסים פוליטיים לגיטימיים. הרוב של ממשלת רבין בכנסת מבוסס עליהם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו"ר ש' וייס:

תן לו לסיים את הנאום. נשמע את הנוסחה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל הם מייצגים אינטרסים לא יהודיים ולא ציוניים, והייתי אומר: אנטי-יהודיים בחלקם ואנטי-ציוניים. הם מייצגים אינטרסים של עם אחר.

האשם מחאמיד (חד"ש):

זה לא נכון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זכותם להצביע, אבל האם זו זכותו של מר רבין להיעזר בהם בנושאים הקובעים את עתידנו היהודי והציוני בארץ הזאת?

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הרי אנחנו חוזרים על הריטואל הזה באופן קבוע. תנו לו לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה שמשותף לחברי הכנסת היהודים והציונים, מימין ומשמאל, העושה אותנו אנשים אחים באופוזיציה ובקואליציה, הוא רצוננו כי ישראל תהיה מדינה יהודית וציונית. זה, ורק זה, טעם החיים כאן, שבעבורו כדאי גם להסתכן, ולכן כולנו משרתים בצה"ל ומשלמים מסים ומטים שכם לקלוט עולים ויוצאים למלחמות, כאשר חייבים, ומקבלים את דין הממשלה הזאת, כמו דין כל הממשלות, בהחלטות גורליות, כשהאינטרס היחיד המדריך אותה ואת תומכיה – כך אנחנו מאמינים – הוא יהודי וציוני.

אבל פינוי יישובים יהודיים בגולן הוא ויכוח יהודי פנימי, והוא צריך להיחתך במסגרת פנימית. גם על גורל קבר רחל אמנו בבית-לחם יהודה ומערת-המכפלה, שבעיר האבות חברון, וכך גם על עתיד

ירושלים – על אלה נתווכח בציבור היהודי, הציוני, שלנו, המחויב לכל אלה. אבל כדי לפנות יישובים יהודיים הגולן מר רבין כורת ברית עם דראושה כדי להשיג רוב בכנסת.

משה פלד (צומת):

אל תעליב את חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

וליד חאג' יחיא (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

הרי דראושה יעזור למר רבין לפנות יישובים יהודיים בכל מקום. מר דראושה נאמן לעמו, ואני מכבד אותו, ודראושה יתמוך במר רבין גם אם יחליט על ויתורים בירושלים.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חבר הכנסת משה פלד, יש לי בקשה. אתה לא צריך ישר עם כניסתך לאולם להרים את הקול.

משה פלד (צומת):

--- טלב אלסאנע.

היו"ר ש' וייס:

כי יש גם בעיה של חברי כנסת.

משה פלד (צומת):

היו"ר ש' וייס:

אבל יש חברי כנסת שיש להם קושי, והם עלולים לחלות במחלת אוזניים. תתחשבו בהם. אי-אפשר, אני לא אתן להם פיצויים כשהם יצאו מהבית. אתה עומד ליד מישהו אחר, "מכניס בומבה", ויש לי אחריות בריאותית לחברי הכנסת. אני מבקש ממך. נא להמשיך, חבר הכנסת לנדאו.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

מה לעשות?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא היה עד כה ראש ממשלה בישראל שלא הבין שיש קו אדום שאותו אין חוצים ואשר העז, כמר רבין, לעשות יד אחת עם נציגים בכנסת המקדמים אינטרסים של עם אחר נגד בני עמו שלו.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד שתי דקות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אוסף ואעיר, שיש לדברים האלה משמעויות מפליגות. אני תמה באיזו מידה תלויות, למשל, ההוראות לחיילי צה"ל, שמר רבין מנחה בהן את הצבא, ההוראות לפתיחה באש כדי שיוכלו להגן על עצמם, באיזו מידה הן תלויות באותו חשש שקיים אולי בתת-הכרה של מר רבין מפני הצבעת חברת הכנסת גוז'נסקי בכנסת. האם ההתאפקות ממאבק בטרור איננה נובעת אף היא מחששו של מר רבין מפני תגובת האשם מחאמיד? וכך כבילת ידי צה"ל בלבנון וכדומה.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מייד מסיים.

אדוני היושב-ראש, אמר כבוד הנשיא ויצמן, ששלום בין יהודים יש להשיג לפני שנשיג שלום עם ערבים. לשלום, כמו למלחמה, דרוש קונסנסוס רחב. לצערי, זו אינה דרכו של מר רבין. מר רבין איננו סתם ראש ממשלה; הוא חוצה ישראל. לא מנהיג תקיף ואמין לדוגמה, אלא קנה רצוץ ושבזר המהרס את הקונסנסוס, המפצל את החברה ומשסה יהודים אלה באלה.

אדוני היושב-ראש, אין מנדט למדיניות מר רבין, והדרך היחידה להשיגו היא ללכת אל העם. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת לנדאו.

הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד–1993

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת להביא בפנינו את הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד–1993; הצעת חוק תתתכ"א. בבקשה, כבודו. עשר דקות לרשותך.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח הדברים אני נושא תפילה, שכנסת ישראל תאזור עוז ותבונה ביום הזה ותקבל את הצעות החוק אשר נועדו לשריין את חוק הגולן ולהוסיף נדבך להבטחת ריבונות ישראל בגולן כבניין עדי עד.

כמה המיית לב משוקעת באותה תפילה קדומה שנשא משורר תהילים באומרו: "אלהי עלי נפשי תשתוחח על כן אזכרך מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער. תהום אל תהום קורא לקול צינורך כל משברך וגליך עלי עברו". אני מקווה שהכנסת היום תעבור את כל משברי הגלים, את כל המשברים המדיניים, ותרים קולה למען ארץ ירדן וחרמונים, ארץ נחלי מים, ארץ סלעי בזלת, ארץ ביטחון והתיישבות, ארץ נחלת קדומים, בתי-כנסת עתיקים ובתים חיים של רבבות אנשים, נשים וטף, אשר החרדה לגורלם מעוררת אותנו לחזק את ידיהם ולהבטיח להם באמצעות החוק המוצע בזאת, כי לא ייעקרו מביתם ומנחלתם.

או אולי מוטב בלשון פרשת השבוע שלנו, החותמת את ספר במדבר: "איש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל". שימו נא לב, חברי הכנסת, למלים החזקות והטעונות האלה: "ידבקו מטות בני ישראל". אנחנו מכירים דבקות שבין עם לבין אלוקיו: "ואתם הדבקים בשם אלוהיכם חיים כולכם היום"; אנחנו מכירים דבקות שבין איש לאשה: "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד"; וכאן אנחנו למדים, שיש גם דבקות בין עם לארצו: ידבקו מטות בני ישראל איש בנחלתו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כמו הסורים בגולן.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לאחל לאנשי הגולן, אשר רבים רבים מהם נוכחים כאן היום ביציע הכנסת, שיזכו להמשיך את הדבקות בארצם ובנחלתם, בהתמדה, במסירות, בהרבה אהבה עדי עד.

ועתה לגופו של החוק. החוק שלי, אדוני היושב-ראש, בא לשריין את חוק הריבונות על רמת-הגולן, והוא קובע כי אין לבטלו אלא ברוב של 70 חברי כנסת. שימו נא לב, רבותי חברי הכנסת. אני במכוון נקטתי הצעת חוק מינימלית ביותר. היא אינה מדברת על שינוי חוק רמת-הגולן, דהיינו על אפשרות של תיקונים ופשרות טריטוריאליים בגולן, אלא על ביטול מוחלט, קרי, נסיגה מלאה מרמת-הגולן, ואותה אני תובע לשריין ברוב של 70 חברי כנסת.

לא שאפשר לטעות ולהיות סבורים שאני חושב שיש מקום גם לפשרה טריטוריאלית בגולן. אני דבק בגולן, אני דבק במצעה של המפלגה הדתית-לאומית שקובעת שאין לשנות את חוק רמת-הגולן ואין לזוז מן הגולן בגבולותיו הנוכחיים. הוא צריך להיות בריבונות ישראל. אבל מכיוון שאני יודע היטב, שמי שעומד מולנו כפרטנר, הנשיא אסד, לא יסתפק בפחות מאשר נסיגה טוטלית עד הסנטימטר האחרון מן הגולן, ומכיוון שאני יודע שגם אם אפשר להעמיק איזה פלפולים כלפי מצעה של מפלגת העבודה, הרי שוודאי שנסיגה מלאה מהגולן עומדת בניגוד מוחלט למצע שעמו יצאה מפלגת העבודה לבחירות.

אני מעלה את החוק הזה, ביטול חוק רמת-הגולן – 70 חברי כנסת. ומן הדין לציין, שמפלגת העבודה קבעה במצעה, ואני קורא את הדברים בלשונם הם: ישראל רואה ברמת-הגולן אזור בעל חשיבות רבה לביטחונה, לשלומה ולהבטחת מקורות המים שלה גם לעת שלום. ברמת-הגולן, שעליה הוחל

המשפט, השיפוט והמינהל של ישראל, יימשכו בכל הסכם שלום עם סוריה והסדרי ביטחון הנוכחות והשליטה ההתיישבותית והצבאית של ישראל.

מי שחושב שביטול חוק רמת-הגולן מתיישב עם מצע כזה – כפי שאמר עוזי לנדאו – שיקום. ואם רוצים לבטל ולהונות את הציבור, יש צורך לפחות בשיבה לכנסת וב-70 חברי כנסת.

אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש, בהבהרת שתי נקודות. האחת, אני כמובן תומך תמיכה מלאה בכל הצעות החוק שיועלו כאן בכנסת שנועדו לחזק את הריבונות על רמת-הגולן, ובמיוחד אני תומך בהצעתם של חברי הכנסת אביגדור קהלני, עמנואל זיסמן ויעקב שפי, שאזרו עוז ואומץ לעמוד על אמונתם והשקפתם, וכן בהצעתה של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ הזוהר להצעות האלה.

רפאל אלול (העבודה):

בכל ההצעות שלהם?

חנן פורת (מפד"ל):

אמרתי שאני תומך בכל ההצעות שנועדו לחזק את הריבונות ברמת-הגולן. הדברים ברורים. אני אתמך בהצעות החוק שלהם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הצעות חוק שקוראות למלחמה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה כאן לומר באופן מיוחד ברכת חזק ואמץ ויישר כוח לשני גופים, לאגודת ישראל ולמועצת גדולי התורה, שאמרה דברים נחשבים וברורים בעניין הזה, וחרף ניסיונותיו ושתדלנותו של שר החוץ, שתוך כדי עיוות דבריהם של גדולי התורה ניסה לסובב את הדברים, עומדים איתנים בתמיכה לשריון חוק רמת-הגולן.

אני רוצה לשלוח מכאן ברכה מיוחדת, ברכת חזק ואמץ, למפלגת ש"ס, שאחרי היסוסים רבים ופסיחה על שתי הסעיפים החליטה לתמוך בשריון חוק רמת-הגולן. אני רוצה לומר, שלא רק הם כמפלגה, אלא גם שר וגדול בישראל, הרב עובדיה יוסף, חרף עמדותיו וחרף שיקוליו השונים, נתן את תמיכתו לשריון חוק רמת-הגולן.

הציבור התורני עומד אפוא מאוחד כולו מאחורי חוק שריון הגולן. וזאת ההזדמנות גם לומר שאני מצר על דברים שנתפרסמו בשמי כאילו פגעתי בכבודו של הרב עובדיה יוסף בדברים ובהשוואות שגם לא היו מדויקות כפי שהתפרסמו בתקשורת ברוח חטא המרגלים.

אני שמח מאוד על שאני יכול לומר כאן: אשרינו שזכינו שעולם התורה כולו מתייצב למען שריון חוק רמת-הגולן, ובעזרת השם נזכה שהכנסת כולה תעמוד ותתמוך ברובה בחוק כזה, ויהיה זה יום חג לישראל ויום חג לארץ-ישראל. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ס' טריף:

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1994, של חברי הכנסת אביגדור קהלני, עמנואל זיסמן ויעקב שפי; הצעת חוק ב'שצט. אני מזמין את חבר הכנסת קהלני ואת חבר הכנסת זיסמן, כל אחד חמש דקות. בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חברי לגולן, אני עומד כאן היום על במה זו כיהודי וכישראלי גאה על שהצלחנו להגיע למצב שבו אנחנו דנים בצורה דמוקרטית בבית הזה על עתידו של חבל ארץ יקר – רמת-הגולן.

אני נמנה עם אלה שלא מאמינים שצריכים לשלוט בעם זר, אבל אני גם נמנה עם אלה שמאמינים שאנחנו עדיין נמצאים במלחמת העצמאות של מדינת ישראל ועדיין קיימות סכנות לקיומנו.

אני נמנה עם אלה שמזכירים לעם ישראל, שלא כבשנו את רמת-הגולן בגלל הרצון שלנו להתרחב, אלא נאלצנו לעשות זאת ביום השישי של מלחמת ששת הימים. היום אנחנו שם, ופתאום אנחנו מתנצלים בפני העולם כולו.

לפני ימים מספר שמעתי את הסורים מהססים עדיין האם בשלום הזה יהיה דגל ישראלי שיתנופף בדמשק, כן או לא. יש להם לבטים באיזה מין שלום מדובר.

אני רוצה לפנות בראש ובראשונה לראש הממשלה ולומר לו: יצחק רבין, ראש הממשלה, ראש תנועתי, אני לא אויב שלך, אני לא יריב שלך. אני מייצג אותך, מייצג את מה שאמרת לפני הבחירות. אני עומד איתן כפי שהצגתי אותך לפני הבחירות ועומד איתן כפי שהצגתי אותך בבחירות עצמן. הלכתי לרמת-הגולן והסברתי לעם ישראל למה אסור לרדת מהגולן. הלכתי לבקעת-הירדן והסברתי לעם ישראל למה לא נזוז משם.

אני עומד כאן כנציג שלך ולא כיריב שלך. אתה המנהיג של מפלגת העבודה, אתה גם בן הדור שהגיש לי את המדינה על מגש של כסף. אבי, שהיה אחד מלוחמיו, ואתה הגשתם לדור שלי את המדינה על מגש הכסף. הבטחתם לנו 40 שנה של שקט, ועד היום אנחנו נלחמים וממשיכים להיאבק על קיומה של המדינה.

היום לפתע אני הוא המורד, אני הוא הפחדן? מה עוד לא עשיתי כדי להוכיח שאינני פחדן ואינני מורד? אתה היית מפקד הכוחות של צה"ל במלחמת ששת הימים כאשר הסתערתי ראשון על הטנק לתוך רצועת-עזה. לא ציפית שאני אעשה דבר אחר מלבד להסתער. אחרי שנה בבית-חולים לא ציפית שאני אעלה חזרה על הטנק ואמשיך להילחם את המלחמות כאשר מרבית חברי אינם. ומה היום אתה מצפה, שאני אדבק אל כיסאי פה? האם הכיסא חשוב יותר מהמדינה?

סאלח סלים (חד"ש):

למה אתה לא מסתפק במשאל עם?

אביגדור קהלני (העבודה):

האם הכיסא הוא זה שמנווט את דרכנו? נכנסתי לבית הזה על מנת להשפיע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא היו מספיק מלחמות?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מציע שתשבבו בשקט. תיתנו כבוד גם לאלה שעשו משהו למען המדינה הזאת.

יהושע מצא (הליכוד):

אולי תסתמו את הפה.

יעקב שמאי (הליכוד):

תתבייש לך.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת טלב אלסאנע, יהושע מצא ויעקב שמאי, אל תפריעו.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מבקש שלום כמי שעבר את ייסורי המלחמה. מחפש אני שלום. רוצה אני שלום, אבל שלום עם כבוד. שלום לא חותמים בין עמים שהמנהיגים שלהם חתמו על נייר. העמים צריכים לבחון את התהליך של השלום לאורך זמן. המנהיגים חותמים על פיסת נייר.

אומרים לי שהזמן בשל לשלום. אז אני שואל: למה מובארק, אחרי 15 שנה בשלטון כנשיא מצרים, אומר שהזמן לא בשל לבוא לביקור במדינת ישראל, אחרי 17 שנה של שלום בינינו לבין המצרים? אם הזמן בשל, שיבוא לכאן. הוא טוען שהזמן לא בשל. מה אנחנו? מצורעים? נתנו לו עד 600 המטר האחרונים בטאבה, והוא טוען שהזמן לא בשל. אז הזמן בשל לשלום?

שלום – יש גם כבוד לעם היהודי על אדמתו. יש כבוד לעם היהודי גם לאדם באשר הוא. אז על מה אנחנו מדברים כאן? אנחנו מדברים על שלום מתוך כבוד, אז אם אסד אומר שהזמן בשל – שיבוא אל הבית הזה, שיסתכל לי בעיניים, שישכנע את העם הזה. מה הפחד הזה מאתנו כל הזמן עם נציגים? שיבוא כמו שסאדאת התייצב בבית הזה, כאן.

מנסים לשכנע אותי שאנחנו בשלים לשלום. בשלים לשלום. העם הישראלי בשל לשלום. מרבית האנשים שלנו נפגעו במלחמות, ואת צאצאי אני שולח לרמת-הגולן להיות שם על צריח הטנקים אם צריך, אבל אני רוצה שלום עם כבוד.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

סליחה, חברים.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

חברים, אני מבקש. סליחה. אני אוסיף לך דקה, שתיים. אני מבקש לא להפריע.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

אדוני חבר הכנסת בן-אלישר, אני מבקש ממך. בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני קורא בעיתונים — — —

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

בסדר, אדוני. אני מבקש ממך. אני מודה לך.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

סליחה, אני מבקש מכם. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש שלא תפריע. בבקשה, אדוני.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני קורא בעיתונים איך מדביקים לחברי ולי, לחבר הכנסת עמנואל זיסמן ולחבר הכנסת יעקב שפי, שני חברי מהכנסת, הולך השם, וברצף – הפחדנים, המורדים. במי מרדנו? ממי פחדנו? איזה מין התנהגות זאת? אילו מושגים מנסים להדביק לנו? אנחנו נלחמים על דברים שאנחנו מאמינים בהם. מה, זה מסע לפריימריס שלי? הלוא כל המסע הזה מוביל רק לדבר אחד, לסיכוי שלא אהיה במפלגת העבודה כי יעיפו אותי כיוון שאני דבק בעקרונות שאני מאמין בהם. הלוא זה ברור.

רק היום בבוקר החליטו מין החלטה שמוציאה אותנו מן הסבך, אז במה מרדנו? במי?

אני רוצה להסביר, שהצעת החוק הזאת – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תן לי – – –

היו"ר ס' טריף:

אני אתן לך – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

לא כל פעם שמחזירים חבל ארץ והולכים לעשות טרנספר ליהודים – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קהלני – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

– – – ל-14,000 יהודים הולכים לעשות טרנספר, זה לא הולך כל יום – – –

היו"ר ס' טריף:

סליחה, שנייה. אני אאפשר לך. רק שנייה. אני – – –

משה פלד (צומת):

יאנוש – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת משה פלד, אל תפריע עכשיו.

אביגדור קהלני (העבודה):

היום – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך לסכם את הדברים.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני שומע לדבריך ואני ארד עוד מעט.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

היום, בצורה סמלית, שלושה חברי כנסת ממפלגת העבודה עומדים להציג כאן הצעת חוק, ובאותו זמן דנים בבג"ץ נגד המיצג של רמת-הגולן. אנשי רמת-הגולן נלחמים על ביתם, על כבודם, על כך שהם היו החלוצים ששלחנו להתיישב ברמת-הגולן. הם עושים משהו, סרט, מצדיעים לעם ישראל, והיום חבר מפלגת העבודה שעושה את הפריימריס שלו על מפלגת העבודה לטובת הבחירות בכנסת הזאת הולך לבג"ץ כדי לחסל את החבורה "המושחתת" שהולכת ומשלמת כסף – –

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אביגדור קהלני (העבודה):

— — כדי שיציגו מיצג. האיש הזה נמצא אתי באותה מפלגה.

משה פלד (צומת):

היו"ר ס' טריף:

סליחה, תירגע. תירגע, בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני קורא היום, מהבמה זאת, קודם כול לראש הממשלה, שייתן לנו לבחור על-פי מצפוננו, ואם הוא ייתן, בבית הזה יהיו יותר מ-70-80 איש שיצביעו על הצעת החוק הזאת. ולחברים האחרים שהיו במפלגות האחרות ועברו למפלגה אחרת והצטרפו לקואליציה – תזכרו לפני מי עמדתם ולפני מי ביקשתם את קולותיכם.

היום, כדי שמשוהו ישפיע על צורת ההחלטה, הנושא של הכיסא, אני קורא לכל החברים להצטרף אלינו. יכולתי לעמוד כאן עוד שעות רבות ולדבר, לבי – – – –

סאלח סלים (חד"ש):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ס' טריף:

אי-אפשר כלום.

אביגדור קהלני (העבודה):

לבי מלא על העניין הזה, ואני יכול לדבר עוד שעות, אדוני היושב-ראש. אני מודה לך על שנתת לי עוד דקה בנצח האין-סופי של עם ישראל – –

היו"ר ס' טריף:

נתתי לך עוד חמש דקות.

אביגדור קהלני (העבודה):

– – כדי למנוע, אולי, את הטרנספר הזה. אם יהיה הטרנספר הזה, ל-14,000 תושבים, החורבן שזה יביא על המורל של העם היהודי, הפצע הזה לא יוכל להגליד לעולם, מבחינתי, וגם הסמל של גמלא, 5,000 האנשים שנתנו את נפשם על קיומה של המדינה, יהיה פצע קטן מול הפצע הגדול שאנחנו הולכים לחוות אותו. תודה רבה לך.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת אביגדור קהלני.

חבר הכנסת שאול יהלום, אין פה מחיאות כפיים ואין דברים אחרים.

אני מזמין את חבר הכנסת עמנואל זיסמן לחמש דקות ומבקש מחברי הכנסת להתיישב במקומותיהם. בבקשה. סליחה, יש כאלה שמברכים לפני שהחוק מתקבל ויש כאלה – שאחריו. זה עניין של גישה. תמתין. הכל מקובל בכנסת, והכל עובד בחברות. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה ודאי צריך להבין את זה.

חבר הכנסת זיסמן, בבקשה, ההתקהלות פוזרה. חברי הכנסת, עכשיו חבר הכנסת זיסמן ידבר. אני מבקש את הקשבתכם. חבר הכנסת מנע, אפשר לשבת.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ס' טריף:

לא, לא, אי-אפשר לשאול שאלות. הוא עוד לא התחיל לדבר, וכבר אתה שואל שאלות? אתה לא יודע מה הוא רוצה להגיד. חכה. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

שייתן לי תשובה – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מנע. חבר הכנסת שרון. רבותי, אני מבקש לשבת. בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמח היום, שאף הדעה-לגיטימציה, השיסוי וההתנפלות שהתנהלו בחודשים האחרונים כנגד מגישי חוק זה, אנו מביאים אותו סוף סוף ובשעה טובה לקריאה טרומית.

מבחינתי מדובר באחד החוקים היותר-חשובים לעתידנו כאזרחי מדינת ישראל – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אינני שומע אותך.

היו"ר ס' טריף:

הוא קיבל את עצתך. עכשיו תשמעו אותו היטב.

דב שילנסקי (הליכוד):

עכשיו נשמע אותו.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מבחינתי מדובר באחד החוקים היותר-חשובים לעתידנו כאזרחי מדינת ישראל. זה חוק שנועד להסדיר בראש ובראשונה את מצב היחסים בקרב אזרחי מדינת ישראל, וזאת עוד לפני שיוצאים החוצה להסדיר את יחסינו עם שכנינו במזרח התיכון.

היום אין ספק לאיש עד כמה נחוץ הקונסנסוס הזה. ההיסטוריה של העם היהודי עמוסה לעייפה ושבעה מדוגמאות של פילוגים בעם היהודי שהובילו אותנו לאסונות כבדים בשל העדר אותה אחדות והסכמה לאומית.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו אומרים כן לשלום, אנחנו אומרים כן לפשרה טריטוריאלית, אך פשרה טריטוריאלית רציונלית, שיש בה אומץ הלב לוותר אבל גם התבונה לעמוד על ההכרחי. אי-אפשר להשיג את השלום וגם את כל השטחים כשם שלא ניתן להשיג את הביטחון תוך ויתור על כל השטחים. זו תפיסת העולם של מפלגת העבודה ביסוד, בבסיס, מאז היא קיימת, אבל חשוב מכול, אנו רוצים לומר היום שאנו מחויבים למנוע את העמקת השסעים הקיימים והקרעים המסוכנים העלולים להיווצר בחברה הישראלית.

חברי הכנסת, יש מי שמנסה לצייר את החוק בצבעים גזעניים. אלו טענות הבל וסרק. הוא בשום פנים ואופן לא מנוגד לכללי הדמוקרטיה הנהוגים בעולם המערבי, אלא אם כן יקום מישהו ויאמר לנו קבל עם ועדה, שהוא רואה במדינות כמו אוסטרליה, כמו גרמניה, כמו ארצות-הברית, מדינות לא דמוקרטיות. אלא אם כן יקום מישהו ויצהיר, שנורבגיה, דנמרק, ספרד, צרפת, שווייץ ושבדיה הן מדינות גזעניות.

אם כך הוא, מה הוא הפסול בכך שאנו מבקשים היום לצרף גם את ישראל למשפחת העמים המכובדת הזו? במדינות אלו נדרש, כידוע, רוב מיוחד של לפחות 50% מבעלי זכות ההצבעה או רוב של שני שלישים בפרלמנט בהחלטות גורליות הנוגעות לטריטוריה.

סאלח סלים (חד"ש):

זה יהיה במשאל עם. מה רע במשאל עם?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה חסיד הבולשביזם. שם אף פעם לא היתה דמוקרטיה.

היו"ר ס' טריף:

סליחה, חבר הכנסת סאלח סלים – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אין לי טענות אליך. עם קומוניסט וסטליניסט כמוך אין לי ויכוח.

היו"ר ס' טריף:

סליחה, חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש ממך.

סאלח סלים (חד"ש):

מה רע במשאל עם?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת סאלח סלים, תן לו להשלים את דבריו.

סאלח סלים (חד"ש):

מה רע במשאל עם?

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, שאלת את השאלה, והוא יאמר מה שהוא רוצה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני גם שומע – – –

סאלח סלים (חד"ש):

אני מדבר על משאל עם, אז הוא אומר לי סטליניסט.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני גם שומע, שיש מי שמודאג מהקושי להסביר לנשיא הסורי מה היא משמעות קריאה טרומית – בנוגע לחוק זה, כמובן. אני באמת תוהה, חברי הכנסת, לו אסד ומנהיגים ערבים אחרים היו מבינים

את המשמעות האמיתית של קריאה טרומית, את המשמעות של דמוקרטיה אמיתית, האם המזרח התיכון היה נראה כפי שהוא נראה? האם תהליך השלום היה נראה כפי שהוא נראה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל למה רוב מיוחד? למה לא רוב רגיל?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הערת הערה – מספיק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה לא רוב רגיל?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אסד מזהיר אותנו: גם אני צריך משאל עם אצלי. תשובתנו היא: אדרבה, ערוך משאל עם גם אצלך בסוריה, גם לעם הסורי יש הזכות המלאה להכריע, האם הוא מעוניין בשלום אמת עם שכניו הישראלים, האם הוא מעוניין להפסיק את המלחמות העקובות מדם. לכל מטבע יש שני צדדים. אנו מעוניינים להגיע לשלום אמת בר-קיימא ויציב, אבל כמי שמאמין כמוני בפשרה טריטוריאלית סבירה בתמורה לשלום אמת ולא בפארסה טריטוריאלית אני מאמין שגם הסורים – חברים מסיעת חד"ש, גם הסורים – צריכים לשלם את חלקם על התוקפנות שהפגינו כלפי מדינת ישראל בכל שנות קיומה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אז להמשיך כך?

עמנואל זיסמן (העבודה):

ולסיום: עבורי זה רגע של אמת. נקי ממשחקים פוליטיים וללא מניעים פופוליסטיים החוק הזה הבא לשריין ויתור על שטח ריבוני או שטח שבשליטת ישראל, הוא חוק צודק, אמיתי והכרחי. הוא לא יפגע בתהליך השלום. הוא יחזק אותו ואותנו כאזרחי מדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת זיסמן.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995 **(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995, של קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק ב'תתקנה. ינמק ויציג חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה. אני מודה לכם על ההקשבה, ואני מבקש שנמשיך לעשות כך עד שנסיים את הנמקת החוקים.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חוזר על המשפט הזה כבר פעם שלישית או רביעית: אוי לאומה שמנהיגיה מפקירים על שולחן הדיונים את מה שהשיגו חייליה בשדה הקרב.

החוק המוצע נועד למנוע מהממשלה להפקיר את ביטחוננו תמורת אשליה של שלום מבית-מדרשו של דיקטטור רצחני, שכל מאווייו השמדת מדינת ישראל וכינון סוריה רבתי כפי שהשתרעה בימי הטורקים. החוק נועד למנוע הגלייתם של מתיישבים חלוצים ישראלים מאדמתם. החוק נועד למנוע אש וחורבן מיישובי הגבול המזרחי, מתל-קציר בדרום ועד דן ודפנה בצפון. החוק הזה נועד לשמר את מקורות המים ברשותנו, כדי שלא נהיה תלויים בחסדו של אותו דיקטטור. החוק הזה יחזק את כושר ההרתעה וירחיק מלחמה, כי שליטתנו ברמת-הגולן היא הקובעת, ולא פיסת נייר עלובה של כזב והונאה.

אל יהיו בטוחים שיהיה המשך למהלכי הממשלה לאחר הבחירות הבאות. כל מהלך שנוגע לווייתורים טריטוריאליים כאלה ימצא בטל ומבוטל. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת רפאל איתן. חבר הכנסת סאלח סלים, אבקש מהאגף הזה קצת שקט. אנו מודים לחבר הכנסת איתן ומבקשים קצת שקט והקשבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים: הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת צחי הנגבי; הצעת חוק ג'לג. איפה הוא? אולי אפשר לקרוא לו? נמשיך בהצעת החוק הבאה. איפה חברת הכנסת אסתר סלמוביץ? איננה. רבותי, אלה שמגישים את ההצעות, אני מקווה שהם שומעים אותי, חייבים להיות באולם המליאה, חייבים להציג את הצעת החוק שלהם. חבר הכנסת פלד, אני מבקש שתקרא לחבר הכנסת צחי הנגבי או לחברת הכנסת סלמוביץ. חבר הכנסת פלד, מצאת אותו?

משה פלד (צומת):

לא.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צחי הנגבי הגיע. רבותי, אני מזמין את חבר הכנסת צחי הנגבי. טוב יותר היה לו היינו נשארים במליאה להצגת החוק. אני מבקש מחבר הכנסת דן תיכון ומחבר הכנסת מצא, נא לשבת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הדיון שמתקיים כאן היום, אדוני השר, לא עוסק למעשה בסוגיית משאל העם. זו אומנם הכותרת וזה נוסח מלותיו של החוק הזה, אבל התוכן מעמיק קצת יותר מזה. השאלה העומדת לנגד עיניה של הכנסת ובעיקר לנגד עיניו של הציבור היא, האם יש לממשלה סמכות להפר את שלל התחייבויותיה לציבור ולרדת מרמת-הגולן; האם הנטישה המתוכננת הזו, שכבר ניבטת מכל הצהרה של שרי הממשלה, יש לה כוח מוסרי, והאם היא יכולה לחייב את הבית הזה ואת הציבור בישראל.

על השאלה הזאת יש תשובה, והתשובה אינה נגזרת בהכרח מתוצאות ההצבעה כאן היום. הרי אנחנו יודעים שהבית הזה איננו משקף באופן אמיתי את יחסי הכוחות במדינה. כאן יש רוב מלאכותי, פיקטיבי, ואני משוכנע שגם רוב זמני עד לבחירות הבאות, רוב שהממשלה קנתה אותו בשוחד, באתנן, בשלמונים.

לשון המאזניים של ההכרעות הציוניות הגדולות ביותר בדור הזה היא בידי מפלגות אנטי-ציוניות, שאין להן כל שיג ושיח עם האינטרסים שלנו כבני האומה היהודית. מי שיכריעו את גורלנו לפי יחסי הכוחות בכנסת הזו הם אנשים שמייצגים ומשועבדים להנחיות מעזה. מאותו מקום שיוצאות ההנחיות למתאבדים – משם יוצאות גם הנחיות לחברי הכנסת במפלגות האלה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני מבקש, אנא ממך, רק בכבוד בחברך. אני מבקש.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

לא. תודה. אני מבקש, אל תפריע לו, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש חבר כנסת ששווה יותר ויש חבר כנסת ששווה פחות. מה הקשר בין זה לעזה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אנחנו סיכמנו משהו. אל תפריע עכשיו.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

למה גם אתה, אדוני?

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

אדוני, תן לחבר הכנסת הנגבי לדבר. חבר הכנסת הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו לא נרד מרמת-הגולן. לא נרד כי לכולנו יקרים חלומם ופועלם של רבבות מתיישבים עזי נפש שבנו במצוותן של כל ממשלות ישראל את ביתם ואת משכנם בחבל הארץ הפורח והיפהפה הזה. אנחנו לא נרד מרמת-הגולן כי איש מאתנו לא יעז להחזיר את ילדי דן וגונן ותל-קציר לכוונות הירי של אותם סורים ממש שכבר הפכו את חייהם לגיהנום בלתי נסבל. אנחנו לא נרד מרמת-הגולן מכיוון שאנחנו מצדיעים מתוך כבוד והוקרה לזכרם של אלפי חללי מערכות ישראל שבגופם, בגופם ממש, הגנו על ארצנו הקטנה מתוקפנות סורית ושילמו ביקר מכול – בחייהם.

אנחנו לא נרד מרמת-הגולן כי אין לנו אמון בחתימת ידם של רודנים עריצים שאפילו את בני עמם הם טובחים ללא ניד עפעף.

אנחנו לא נרד, אדוני היושב-ראש, מרמת-הגולן, כי אין בדעתנו להעניק פרס לתוקפנות אכזרית שאין לה כל מחויבות לערכים הבסיסיים ביותר של אנושיות.

לא נרד מרמת-הגולן, כי איננו סוחרים בעברו של עמנו, בשורשינו ההיסטוריים, במורשתנו, שורשים שמצויים בגמלא הרבה יותר מאשר הם מצויים ברמלה.

אנחנו לא נרד מרמת-הגולן, כי אין לממשלה הזאת, ממשלת התרמית בראשות רבין, כל משקל מוסרי בעינינו; ממשלה שבראשה עומד יצחק רבין, האיש שעמד והתחייב ונשבע שמי שירד מרמת-הגולן יפקיר את ביטחון ישראל, והוא מבצע את הירידה הזאת. הוא מעוניין להפקיר את ביטחון ישראל, אבל כאן, בבית הזה, מצויים ומחויבים לביטחון ישראל.

לא נרד מרמת-הגולן, כי כל תולדות ההיסטוריה האנושית ובוודאי ההיסטוריה היהודית מוכיחות, שעם חלש אינו מסוגל להגן על עצמו. מי שינטוש את הר החרמון ואת הר אביטל ומי שיתייצב על הכינרת

ויאפשר לאויבו לחלוש עליו מטווח אפס מחליש את עצמו, הוא לא ישיג שלום, הוא רק מחזק את מבקש נפשו.

אדוני ראש הממשלה, גם אתה וגם פרס וגם יתר הסוחרים בממשלה הזאת, אתם יכולים להמשיך במסע הציד שלכם לקנות קולות, לשחד מישהו, לתת לזה סגן שר ולשני שר, לתת לזה מכונית שרד ולעמותה כזאת כמה תקציבים על חשבון משלם המסים. כל הדברים האלה לא יעזרו לאיש מכם. כששמותיכם, מר רבין ומר פרס, יצהיבו בדפי ההיסטוריה, עדיין הגולן כולו יהיה באחיזה יהודית לנצח נצחים.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת צחי הנגבי.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995
(הצעת חברת הכנסת א' סלמוביץ)

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים: הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1995, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק ג'סג.

אני מזכיר, זאת הצעת החוק לפני האחרונה בנושא זה. אחריה, אני מבין, ישיב כבוד שר המשפטים. אני מבקש את הקשבתכם, לרבות הקשבתם של חברי הכנסת יחזקאל, קהלני וזיסמן. הקשבה. תודה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מנסה לשכנע.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך בשם כל הסיעה. חברת הכנסת סלמוביץ, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא יכול היה להיות עיתוי אומלל יותר להעלאת הצעת חוק רמת-הגולן מאשר בשבוע שבו קברנו חמישה אזרחים יקרים, חלקם ערופי ראש, חלקם קטועי גפיים, חלקם מרוטשים לחלוטין, שנהרגו בפיגוע הדמים שהתרחש בלב המדינה – בצומת "עלית" הסואן שברמת-גן. היום התבשרנו על מותו של פצוע נוסף, ועשרות פצועים עדיין מאושפדים בבתי-החולים, אחדים נאבקים ממש ברגעים אלה על חייהם.

אני מבקשת לשלוח מכאן תנחומים למשפחות ההרוגים ואיחולי החלמה לפצועים.

אדוני היושב-ראש, גל הפיגועים הזוועתיים העובר עלינו בעיצומו של תהליך שממשלתנו מתעקשת לכנותו "תהליך השלום", נתמך על-ידי שתי מדינות ערביות קיצוניות – סוריה ואירן.

בעוד ממשלת ישראל מקיימת דיאלוג מתרפס עם הסורים, עונה לנו הנשיא אסד ב"קטיושות", דרך מדינת החסות שלו, לבנון. הוא גם ממשיך ותומך ומעודד בכל דרך כל גורם מוסלמי קיצוני המבקש לפגוע בנו.

עם הנשיא הטורקיסט הזה, אסד, מקיימת ממשלת ישראל מגעים שמשמעותם בפועל חתימה בסופו של דבר על כתב כניעה ללא תנאי והתפרקות מכל נכסינו האסטרטגיים. אסד, שאמר ב-2 ביוני 1992 בריאיון ל-BBC הבריטי: "לא נבלום את החיזבאללה, אנו לא נגונן על ישראל", אכן עומד בדיבורו זה ומכה בנו בכל דרך בעוד ממשלתנו עושה הכול כדי למזער את תפקיד סוריה במסכת הדמים הארוכה הפוקדת אותנו.

גם ארצות-הברית, שבעבר יצאה כנגד אסד והבהירה לו בגלוי כי עליו לרסן את ה"חיזבאללה" נמנעת מלעשות כן עתה, ואין צורך לנחש מדוע.

השאלה החוזרת ונשאלת היא, מדוע ישראל, המכירה היטב את נשיא סוריה הערמומי, מבקשת "להלביש" עליו מגמות של שלום כביכול ומנסה לשכנע את העם בישראל להשלים עם העברת שטחי רמת-הגולן במלואם לידי סוריה, בידיעה ברורה כי הדבר אכן יסכן את ביטחון המדינה.

בנקודה זו אין חולק. הכול יודעים, כי ירידה מרמת-הגולן היא צעד שאין ממנו חזרה אלא במחיר דמים כבד ביותר, אם בכלל, ובכל זאת חוזרים ואומרים: למען השלום יש להחזיר את רמת-הגולן. ואם כך הדבר, אם כך רואה ראש הממשלה, מר יצחק רבין, את תמונת השלום העתידי, יואיל נא להסביר כאן ועכשיו מדוע אמר ב-10 ביוני 1992 כי על הגולן אין לוותר גם תמורת שלום עם סוריה.

מה התרחש מאז ועד היום ששינה את הבנתו האסטרטגית של ראש הממשלה, לשעבר ראש המטה הכללי של צה"ל, לשעבר מפקד פיקוד צפון? אדרבה ואדרבה, מאז 1992 לא רק שסוריה לא עשתה דבר וחצי דבר כדי להוכיח כי היא מסתלקת מתהליך העוינות המלחמתית, אלא שהיא אף הגבירה את תמיכתה בפעולות ישירות ועקיפות נגד ישראל ובמקביל ממשיכה בחימוש צבאה, ממשיכה בניסויים בגז עצבים וצועדת בבטחה לקראת חימוש גרעיני.

יתירה מזו, מה התרחש בתחום הטילים שבידי סוריה שלפתע אין ישראל חוזרת ומזכירה את הסכנה שבקיומם? מפקד חיל האוויר, האלוף הרצל בודינגר, הכריז בגלוי לפני שלוש שנים בדיוק, ש"אם לא נבדוק אפשרות לטפל בטיילים שבידי סוריה ולוב, ייתכן שיום אחד נעמוד מול ועדת חקירה גדולה מזו שבדקה את מסכות הגז".

והנה, עתה מחרישים גורמי הביטחון ושותקים מול מהלכי הממשלה המתקדמים למסירת גולן, בלי שישראל עשתה דבר וחצי דבר בנושאים אלה שמן הסתם עדיין קיימים ומהווים סכנה מוחשית לקיומנו. כל זאת, בעודנו מחזיקים בשטחי רמת-הגולן. האם כשנרד מרמת-הגולן ייטב מצבנו?

אדוני היושב-ראש, אין זה סוד כי בעניין רמת-הגולן אין איש חולק על חיוניות חשיבותה האסטרטגית של רמת-הגולן לעצם קיומה של מדינת ישראל. אין צורך למנות את כל אנשי הצבא, שאמונים לדעת ביטחון מה הוא, אשר חזרו, הצהירו, הדגישו וביקשו לשכנע אותנו, שאין תחליף להימצאותנו הפיסית ברמת-הגולן. חלקם הגדול עדין ממשיך וטוען כך, אבל יש בהם מי שמוכן היום ליטול סיכונים תמורת חתימה על נייר מסוים עם אסד בלי שאיש ידע בביטחון אם לנייר זה תהיה משמעות כלשהי בשטח ולכמה זמן.

לא אכנס כאן לסידורי הביטחון המוצעים ולשטחי הפירוז שמציע כל אחד מהצדדים. ממילא אין הממשלה מציגה לפנינו את הנוסחאות האמיתיות שהציגה לסורים. המגמה ברורה, ליצור מעטה עשן כבד על כל הדיונים הגלויים והנסתרים עם הסורים, ובסופו של דבר להביא מוצר מוגמר לאישור פורמלי.

אם כך הם פני הדברים, אזי הצעת החוק המונחת היום לפנינו היא התשובה היחידה על מגמה זו של ממשלת ישראל. אם אכן נוסחת השלום עם סוריה תהיה, בסופו של דבר, כל כך טובה ומשכנעת, מובטח לממשלה רוב גם בנוסח החוק המוצע היום ואין לממשלה ממה לחשוש. אבל אם תגלה הממשלה, בסופו של דבר, את ערוותה בהציגה את ההסכם לאישור הכנסת, יעמוד חוק זה ויגונן עליה מפני מעשה שטות ויחסוך מעם ישראל חורבן בית שלישי. הייתי אף אומרת לראש הממשלה: אדוני ראש הממשלה, את החוק הזה צריך היית אתה לחוקק, כדי לסוכך ולהגן על עצמך מפני טעויות בעלות משמעות כלפי קיומה בפועל של מדינת ישראל.

ולעניין הדיבורים החוזרים ונשנים מצד הסורים שלא יוותרו על שעל מאדמתם – מסתבר שגם על כך יש לישראל מענה, אלא שמשום מה אין מדברים בו ומותירים אותו בגנזך המדינה. הכוונה לאותם מסמכי קניין מלפני יותר מ-100 שנים, שלפיהם חלק גדול משטחי רמת-הגולן נרכש על-ידי הברון דה-רוטשילד ומסמכי הרכישה והזכויות על המקרקעין באותם שטחים ברמת-הגולן הועברו למדינת ישראל כיורשת לכל עניין. ובעיקר, מדוע איפוא צריך אלעזר לויין, עיתונאי ב"גלובס", להזכיר עניין כה חשוב, במקום שהדבר ישמש מלכתחילה כקלף מיקוח עם הסורים?

אדוני ראש הממשלה, מהלכי השלום כפי שמתרחשים בשטח מוכיחים לעם, כי יש פער גדול, משמעותי ומהותי בין הציפיות שלך לבין המתרחש בשטח. אין זו ביקורת בעלמא, זו עובדה. מדוע, אם כן, נקבל את כל ההנחות שלך בדבר סיכויי השלום עם סוריה וביטחון המדינה ביום שלאחר הירידה מהגולן, אף אם תתפרס על פני שנים מספר? בסופו של דבר, אנו נשב למטה ומעלינו ישב הצבא הסורי. טעות קטנה בקבלת החלטה אסטרטגית מהווה איום ממשי מצד הסורים, אם וכאשר יחליטו הסורים לפתוח עלינו במתקפה רבתי ונימצא בקו הגנה נחות למרגלות רמת-הגולן בניסיון להדוף את הצבא הסורי שיהיה, מן הסתם, מחומש כראוי. היכן יעמדו לנו אז כל ההבטחות וההתחייבויות הסוריות?

דבר נוסף לי אליך, אדוני ראש הממשלה – מדוע ממשלות ישראל לא לומדות מטעויות אלא חוזרות עליהן, גם אם בהפרש של שנים רבות. הכוונה היא כמובן לשבויים ולנעדרים, שלסוריה המידע המדויק על אודותיהם. כיצד קורה שלאחר הטעות הנוראית שעשינו בעניין שחרור נידוני קהיר לא השכלנו ולא העמדנו בפני הסורים דרישה אולטימטיבית לשחרור הנווט רון ארד ולהשבת השבויים והנעדרים מקרב סולטן-יעקוב, טרם פתיחת שיחות כלשהן עם הסורים? גם עכשיו לא מאוחר לשנות כיוון, וחובה לעשות כן.

אני רוצה לפנות כעת לחברי מסיעת יעוד. אני רוצה להזכיר להם, שכשפרשנו מצומת, הדגל שלנו היה רמת-הגולן. היתה התחייבות חד-משמעית, שאנחנו נוביל את הדגל הזה, שאת רוב כספי מימון המפלגות נוציא על הסברה בעניין הזה. איפה אתם? אתם חתמתם על החוק ראשונים, עוד לפני שחבר הכנסת קהלני חתם עליו. אני חושבת שאין פה משחקי יוקרה וכבוד. אני קוראת לכם להצביע בעד חוק רמת-הגולן. תפסיקו עם המשחקים האלה. אני חושבת שכולנו צריכים להתאחד היום סביב הצעת חוק אחת, כולנו מאוחדים סביב הצעת החוק שמוביל חבר הכנסת אביגדור קהלני.

משה פלד (צומת):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, היא שמעה אותך? אתה יכול לשבת. היא צריכה לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

חברים, אל תפריעו לחברת הכנסת סלמוביץ במשפטי הסיום.

חבר הכנסת פלד, אנחנו לא בתנועת הצופים, ודאי שלא בכינוס גדודי. אפשר לשבת וגם לקרוא קריאת ביניים ולא צריך פה לעודד. זו לא ריצת מרתון. אפשר לשבת.

חברי הכנסת האשם מחאמיד ופלד, שניכם עומדים, רק חסר שיקרה משהו שם. שבו.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

זו הצעת החוק היחידה שיש לה סיכוי לעבור. אני מבקשת מחברי ומכל הבית הזה לחדול ממשחקי כבוד ולהתלכד סביב הצעת החוק האחת הזו. אני מסירה את הצעת החוק שלי. אין פה משחקי כבוד, ואני מבקשת מכולם להצביע בעד הצעת החוק למען ארץ-ישראל, למען רמת-הגולן. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מבקש מחברי לשבת. נשיקות הן בהחלט דבר רצוי, אבל אפשר לעשות זאת בצד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנחנו רוצים שוויון.

היו"ר ס' טריף:

היושב-ראש לא אוסר על אף אחד שום דבר, בטח לא נשיקות בין חברים. אני מבקש שתתיישבו.

חבר הכנסת שילנסקי, כולכם נישקתם את חברת הכנסת סלמוביץ, רק היושב-ראש יושב פה. אנא מכם, לפחות תשבו עכשיו ונמשיך את הדיון.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני, הם דיברו עלי, שהאשה שלי ראתה שנתתי נשיקה לאסתר סלמוביץ. אני מודיע שלמען ארץ-ישראל גם היא מצטרפת – – –

היו"ר ס' טריף:

ואשתך תסלח.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, תשב. חברי הכנסת, אנחנו חייבים לשמוע את כל החברים בשקט כמו ששמענו אותם עד עכשיו, בשקט ובכבוד.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על השלום), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת ב' טמקין)

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על השלום), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת בנימין טמקין; הצעת חוק ג'פא. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי הכנסת קהלני, שפי וזיסמן, חברי מפלגת העבודה, הצעת החוק שלכם היא הצעת חוק לשריון מצב המלחמה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה הצעת החוק שלך?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש לא להפריע.

יהושע מצא (הליכוד):

מתי חזרת מארגנטינה?

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת יהלום, אל תפריע. אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני אחזור על כל משפט, על כל משפט. כל פעם שיפסיקו אותי – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת יהלום, שלא תפריע באופן עקבי. לא אסכים לכך.

בנימין טמקין (מרצ):

הוא עושה זאת באופן שיטתי כפרובוקטור מהימין.

שאול יהלום (מפד"ל):

בנימין טמקין (מרצ):

לא יעזור לך. אני אעמוד כאן שעות. לא יעזור לך, אני אחזור על כל משפט פעמיים כל פעם שתפסיק אותי.

היו"ר ס' טריף:

אם הוא יסכים, אתן לך רשות לשאול. אבל אני מבקש ממך לא להפריע עכשיו.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

ברשותך, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, חבר הכנסת טמקין. חברי הכנסת הנכבדים, אני מבקש מכם.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, חבר הכנסת זיסמן, חבר הכנסת שפי, חברי מפלגת העבודה – – –

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, חבר הכנסת טמקין, אף אחד לא שומע אותך.

בנימין טמקין (מרצ):

אני אחזור על כל משפט.

היו"ר ס' טריף:

אני אתן לך זמן, אל תדאג. אני מודיע לכם בזאת, שעל כל דקה שאתם תפריעו הוא יקבל שתיים. על כל דקה הוא יקבל שתיים ממני.

קריאה:

מה זאת אומרת ממני?

רון נחמן (הליכוד):

יש תקנון, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

אני אומר לכם, שכמו ששמענו את כולם – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

– – –

יהושע מצא (הליכוד):

אני מבקש שידבר חצי שעה – – –

היו"ר ס' טריף:

מותר לי לבקש מחברי כאן שאת דבריהם שמענו בכבוד – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ס' טריף:

תן לי לדבר, בחיך. אין לכם כבוד לאף אחד. מה קורה לכם?

רון נחמן (הליכוד):

Don't cry for me, Argentina, אתה מכיר את זה?

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

סליחה, סליחה. אני מבקש מכם ופונה אליכם. האמינו לי שמדבר אליכם אדם שלא מתכוון לשבת כאן הרבה זמן.

יהושע מצא (הליכוד):

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא, תעזור לי, תעזור לי, אני מבקש. חבר הכנסת יהלום, לא עכשיו. עכשיו הוא מדבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

רק שאלה.

היו"ר ס' טריף:

לא רוצה לשמוע עכשיו. הוא מדבר.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי ממפלגת העבודה, הצעת החוק שאתם מציעים היום היא הצעה לשריון מצב המלחמה, היא הצעה לשריון חוסר התקווה. היא מוצעת בשם הגבורה של העבר והשכול של העבר, והיא איננה פותחת סיכוי להפסיק את השכול. בשם הנופלים ליצור מצב שבו ייפלו יותר אנשים – זו אחריות גדולה על ראשיכם.

רון נחמן (הליכוד):

מי שמך לדבר בשם הנופלים?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

מה ראית בארגנטינה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נחמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

פעם שנייה. אני אוציא אותך החוצה. בהן צדק.

משה פלד (צומת):

שלא ידבר בשם הנופלים – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, אני מבקש.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מבקש שהוא לא ידבר בשם הנופלים – – –

משה פלד (צומת):

– – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש מכם להירגע. תירגעו.

רן כהן (מרצ):

– – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רן כהן – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, נראה שגם בעברית יש לך בעיה של הבנה, ולא רק בפוליטיקה. תסלח לי.

רון נחמן (הליכוד):

כולם לא מבינים אותך.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה טועה בבן-אדם שמדבר בשם הנופלים. לא אני עושה זאת, אלא מישהו אחר.

משה פלד (צומת):

הוא עומד על הבמה – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת פלד, אני פונה אליך ומבקש ממך.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

סגן השר וליד צאדק, אני מבקש ממך.

שאול יהלום (מפד"ל):

תן לי לומר משפט אחד בשקט, ואני מבטיח לא להפריע אחרי כן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, אני כל הזמן שומע אותך ברקע. אני לא יודע מה קורה לך. די, מספיק, עוד מעט.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אי-אפשר לשבת ולהקשיב – – –

בנימין טמקין (מרצ):

לכל ציוני שעלה מאמריקה הלטינית לישראל אני רוצה לספר מה שאתם לא שומעים. כל הזמן הציונים הגדולים האלה מזכירים לי את המקור שלי ואת המקור שלכם. תבינו יפה מאוד שהאנשים האלה רוצים ציונים רק כשהם חושבים בדיוק כמוהם. תתביישו לכם.

קריאות:

— — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה מאור הגולה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

תשימו לב, הממשלה הזאת היא הממשלה הראשונה בישראל שלקחה על עצמה את ההתחייבות להביא הסכם שלום שיושג בינינו לבין הסורים להכרעת העם. ממשלה של מחנה שהובילה אותנו למלחמת לבנון שלוש שנים ארוכות, האם היא ביקשה – –

דוד מנע (הליכוד):

מה עם יום כיפור? מה עם מלחמת יום הכיפורים?

בנימין טמקין (מרצ):

– – האם היא ביקשה מן העם מנדט – –

דוד מנע (הליכוד):

יום כיפור.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דוד מנע, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

בנימין טמקין (מרצ):

— היא ביקשה רוב מיוחס? היא ביקשה משאל עם? או שהיא הובילה בחוסר אחריות מוחלטת ובלי להתייעץ עם אף אחד עם שלם למלחמה ארוכה — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

של יום הכיפורים.

בנימין טמקין (מרצ):

אתם, אתם עשיתם זאת. הממשלה הזאת מתחייבת להביא הסכם שלום להכרעת העם. אבל זה לא מספק אתכם.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אולי תפסיק להשלות את הציבור?

בנימין טמקין (מרצ):

הממשלה שהתנחלה באופן מסיבי בשטחים ויצרה התנחלויות — — —

דוד מנע (הליכוד):

כל הכבוד לה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בארץ-ישראל היא התנחלה, בארץ האבות.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, או שהם ישתקו או שאני נשאר פה עד מחר.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא, אני מבקש ממך. חבר הכנסת מנע, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת הירשזון, באמת, אף פעם אינך צועק, והנה היום — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

צריך להדגיש שזה בארץ-ישראל, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש מאוד, חברי הכנסת. אני מבקש מכם כבוד וסבלנות. בבקשה, אדוני.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רק רוצה להפנות את תשומת הלב לכך, שמנחם בגין נתן חופש הצבעה בכל ההצבעות החשובות האלה.

היו"ר ס' טריף:

תודה על ההבהרה.

קריאות:

רן כהן (מרצ):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רן כהן, הוא יודע לדבר. חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. תסביר לו את זה, רפול. תגיד לרן כהן שאני קראתי אותו לסדר. אתה לא שומע? אני מבקש ממך, חבר סיעתך מדבר.

בנימין טמקין (מרצ):

ידעו אזרחי ישראל וההורים בישראל, שיש כאן מחנה שחושב שבשביל שלום צריך רוב מיוחס, אבל בשביל מלחמה לא צריך אלא החלטות מטופשות של אותם אנשים שהרסו את ההתנחלויות בזמנם, וגם זאת הם בוודאי הבטיחו בבחירות ב-1977. הם באו אל העם ואמרו: לא שולמית אלוני תנהג בבולדוזר, אלא אריק שרון ינהג בבולדוזרים. אל מי אתם מדברים?

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, למה הוא צווח, למה הוא צורח?

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש, בואו נעשה הסכם שהנואם ידבר בשקט. הנה הסכם חדש: אתם תאזינו בשקט, והוא ידבר בשקט.

יהושע מצא (הליכוד):

האוזניים כבר כואבות, שלא יצרח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כתוב שדברי חכמים בנחת נשמעים.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת לבנת, אנחנו חברים בוועדה נגד אלימות.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שנקשיב בשקט, ואז – תאמינו לי – הוא גם ידבר בשקט, גם כשהוא מדבר מדם לבו. אבל אני מתפלא על כך שגם יושב-ראש הקואליציה מפריע לנו. חברת הכנסת גוז'נסקי, שבי, בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שלי – – –

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אתם מפריעים לי. זה לא יכול להיות כך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זו לא האופוזיציה שעושה זאת.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שלי אומרת דבר פשוט. מכיוון שהשלום כל כך חשוב, וויתור על השלום פירושו אפשרות של מלחמה עם אלפי נופלים, אולי מכיוון שזו המשמעות האפשרית של הוויתור על השלום, אני חושב, שאם ממשלת ישראל משיגה הסכם שלום עם מדינה ערבית, ממשלת ישראל הנבחרת, הדמוקרטית, חותמת על הסכם שלום, אז על מנת לוותר על הסכם השלום הזה, ומפני שהמשמעות היא כל כך מרחיקה לכת, צריך רוב מיוחס.

תחשבו, תחשבו, אלוהים אדירים, על האחריות. אתם מדברים כל הזמן בשם 14,000 האנשים, ולבי לבי אתם, עם כל הכבוד, עם אותם אלפי אנשים שאולי יצטרכו להילחם במלחמות עתידיות, כי אתם מבזבזים את ההזדמנות ההיסטורית שיש לעם ישראל לחתור לשלום. אני עדיין לא אומר לחתום.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני לא מבין את ההיגיון – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, שמעתי את כל הנאום שלך בשקט.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קהלני, אני קורא אותך לסדר.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, פה בעצם ההבדל בין המחנות. ההבדל בין המחנות הוא במשקל שהם נותנים – אני אפילו לא אומר לשלום, אני אומר לסיכוי לשלום. יש כאלה שמוכנים להרוס גם את הסיכוי הזה.

הממשלה הזאת היא הראשונה – היתה ממשלת קודמת שעשתה את זה? – שהתחייבה ללכת למשאל עם. אבל לא מספיק לכם, כי אתם, ומוכרחים לומר זאת, בברית הלא-קדושה הזאת בין אנשי ארץ-ישראל השלמה והמתנחלים הקיצוניים לבין אנשי מפלגת העבודה – ואני רוצה לומר לכם, עם כל הכבוד, אתם הלכתם לא רק בשם כל מלה בדיוק שכתובה במצע, כפי שהליכוד לא הלך ב-1977 בדיוק על-פי כל מלה שכתובה במצע, הולכים על רוח של חיפוש אחרי השלום והצלחה לנצל הזדמנויות שנוצרות.

אילו היה בגין הולך על-פי הרוח של הדברים שלכם, אילו היו יושבים פה משריינים למיניהם בזמן בגין, יכול להיות שהוא לא היה מעז בכלל להתקדם לכיוון שהוא התקדם.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבל שזה לא קרה.

בנימין טמקין (מרצ):

נכון. אלה בעלי הברית שלכם, ככה הם נראים, ככה הם חושבים.

שאול יהלום (מפד"ל):

ושלך?

דוד מנע (הליכוד):

הם יותר טובים מכם.

בנימין טמקין (מרצ):

אתם ביחד אתם הורסים את הסיכוי לשלום. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

זה משפט חזק לסיום. תודה רבה לך.

חברי הכנסת הנכבדים, אנחנו סיימנו עכשיו את הנמקת הצעות החוק. אני מתכבד להזמין את כבוד שר המשפטים, השר ליבאי, ששייב בשם הממשלה, בבקשה. אני מבקש הקשבה ואורך רוח. תשובת הממשלה על הצעות החוק שהצגנו כאן במליאה. בבקשה, אדוני הנכבד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעות החוק שאנו דנים בהן מבטאות מחלוקת אמת בעם ישראל אשר למשא-ומתן עם סוריה ולעתיד רמת-הגולן. ממשלת ישראל ערה ביותר למחלוקת זו. הממשלה חזרה והצהירה, כי אם וכאשר תגיע להסכם שלום עם סוריה ואם תיכלל בו התחייבות לנסיגה משמעותית בגולן, יובא ההסכם לאישור במשאל עם, וכל אחד ואחד מהחיים והמתגוררים עמנו ישתתף בהכרעה.

אבל, הממשלה עומדת היום על המשך קיומם של ערכים יסודיים של מדינה דמוקרטית במדינת ישראל, ולפי המושכלות המקובלים של דמוקרטיה של ממשלה יש זכות לנהל את ענייני המדינה כל עוד יש לה אמון בכנסת. עד היום וגם כיום הזה אכן די ברוב רגיל בכנסת כדי לקבוע ולאשר מדיניות. גם בכנסת הזאת לאי-אמון נדרש רוב רגיל בלבד.

לכן ממשלתו של מנחם בגין, זיכרונו לברכה, כאשר היא ניהלה משא-ומתן לשלום עם מצרים היא ידעה, שאם היא תבוא לכנסת די ברוב רגיל בכנסת כדי לאשר את מדיניותה ואת ההסכמים שחתמה. כאשר ניהלנו משא-ומתן לשלום עם ירדן ונחתם ההסכם ידענו שדי ברוב רגיל בכנסת כדי לאשר את ההסכם. כאשר ניהלנו ואנחנו מנהלים משא-ומתן עם הפלסטינים אנחנו יודעים שדי ברוב רגיל כדי לאשר את ההסכם.

מה שקורה היום ומה שאתם מבקשים לעשות היום הוא דבר מהפכני לחלוטין בדמוקרטיה הישראלית. כאשר הליכוד, או ממשלתו של הליכוד, או ממשלת האחדות הלאומית החלה במשא-ומתן עם סוריה ובאה לוועידת מדריד, היא באה במפורש ללא תנאים מוקדמים ומתוך ידיעה והבנה, שלפי כללי הדמוקרטיה הישראלית די ברוב בכנסת כדי להיות מוסמכים לנהל משא-ומתן.

עכשיו מתנהל משא-ומתן על המשא-ומתן או לקראת פתיחתו של משא-ומתן, וכולם יודעים, שאנחנו בשלבים של ראשית שבראשית ועוד בוחנים אם הראשית אכן תעלה על דרך המלך, וכבר אתם מבקשים לקבוע כללי משחק חדשים בדמוקרטיה הישראלית.

דהיינו – וזה מה שאתם מבקשים אם הצעות החוק שלכם יעברו היום – ראשית, ממשלת ישראל, שום ממשלה בישראל לא תוכל לנהל משא-ומתן משמעותי אלא אם יש לה רוב של 70 חברי כנסת. ולא מדובר רק על הגולן בהצעות החוק שלכם, ואתם יודעים זאת.

שנית, הכנסת לא תהיה מוסמכת לתקן את חוק רמת-הגולן אלא אם התיקון לחוק לכשיהיה לו רוב בכנסת יאושר גם במשאל עם. פעם ראשונה שאתם מציעים שחוק כנסת לא חוק הוא עד שיובא למשאל עם.

תדעו לכם, תקדימים קל לעשות, ואינכם יודעים מתי יצעד הבא בעקבות התקדים ויחוקק בהתאם להשקפתו ומדיניותו דברים לא נעימים לחלק גדול בבית הזה.

שלישית, גם אם הממשלה תזכה ברוב במשאל עם, אתם באים ואומרים בהצעות החוק שלכם: לתוצאות משאל העם אין שום משמעות מחייבת, שכן צריך יהיה להביא את תוצאות משאל העם לאישור הכנסת. ושוב, בכנסת לא די באישור ברוב רגיל, הרי יצטרכו רוב של 70 חברי כנסת. ואלה הם כללי משחק פרלמנטרי וכללי דמוקרטיה חדשים.

ואני שואל אתכם, מה אני אשיב, מה אתם תשיבו, אתם, התומכים בחוקים, אם מחר יבואו חברי כנסת מהקואליציה ויבואו ויאמרו לי, בוא, גם אנו נשנה את כללי המשחק הפרלמנטרי, הרי לנו, לקואליציה, יש רוב, יש לנו לפחות הבלוק החוסם, אנחנו נקבע כללי משחק חדשים, לא עוד נקבע שלאי-אמון די ברוב רגיל בכנסת, אנחנו נאמר מהיום והלאה: לאי-אמון בכנסת צריך רוב של 70. למה לא? אם מותר להצר את צעדיה של הממשלה בדרישת רוב מיוחס של 70 ועוד להכפיף זאת למשאלי עם, למה לא נבוא אנחנו – הרוב היום בכנסת – ונאמר לכנסת: בואו ונשנה את כללי המשחק ונקבע, שלאי-אמון בכנסת נדרשים 70 חברי כנסת, וישבנו לנו לבטח בכנסת הזאת, ותשב לה הממשלה לבטח בכנסת הבאה, לא כל כך דמוקרטי, נו, מה, אבל הרי יש דברים חשובים יותר מאשר ערכי הדמוקרטיה. וכל פעם יקבע לו מישהו מה חשוב יותר בעיניו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה בחוקי יסוד אתה מציע?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה עצמך הצעת לנו – – –

היו"ר ס' טריף:

רבותי, חברי הכנסת איתן ורביץ, תודה לכם. אני מבקש מחברי הכנסת שמשוטטים, מסתובבים או מדברים פה ושם באולם, זה מפריע מאוד. אני מבקש שקט.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אילולא חסתי על כבודם של חברי הכנסת, הייתי אומר שבורות אינה תשובה ואינה פתרון לגבי מי שאומר לי: הרי אתה תומך בחוק שיש בו שריון. אבל אני אתבטא בלשון אחרת ואשיב לך לגופו של עניין: כן, יש שיטה של שריון חוקים, השריון לגיטימי כאשר הוא בא להגן על ערכי יסוד, על ערכי זכויות אדם יסודיות. כאשר אתה רוצה לומר שתהיה ההשקפה הפוליטית שלנו אשר תהיה, אני בימין או אני בשמאל, אני פה, אני שם, אבל משותף לנו במדינה דמוקרטית להגן על חירות האדם, על כבוד האדם, אלה ערכים בסיסיים, תהיה ממשלה זאת, תהיה ממשלה אחרת. אנחנו באים במדינות דמוקרטיות ומשריינים בחוקה, בחוקי יסוד, איזו מדיניות של ממשלה מסוימת, מדיניות של אופוזיציה מסוימת, או ערכי יסוד מקובלים על רוב אנשי התרבות במדינה דמוקרטית? את חירויות היסוד של האדם, שיהיה יהודי, שיהיה ערבי, שיהיה דרוזי, שיהיה מהתחיה, שיהיה מהליכוד ושיהיה מהעבודה, שיהיה מאיפה שיהיה ויהיה מי שיהיה. את זה אנחנו משריינים. אנחנו משריינים את הדמוקרטיה, אנחנו משריינים את ערכי המשטר הדמוקרטי, אבל אנחנו לא יודעים בדמוקרטיה לשריין מדיניות של רוב מקרי או זמני זה או של רוב זמני – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שקט באולם. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות. חברים, שבו. בבקשה, אדוני.

שר המשפטים ד' ליבאי:

והיה והצעות החוק שלכם יעברו – ואני מניח שהן לא יעברו משום שאני מאמין שזה יחלחל לתודעתכם ולתודעת הציבור שזו מהפכה אנטי-דמוקרטית. מותר להיאבק על הגולן, זה לגיטימי לחלוטין, אבל בדפוסים המקובלים. כי אתם אומרים: מהיום והלאה ל-51 חברי כנסת יש וטו בכנסת הזאת, ולא נותנים לרוב של 70 חברי כנסת להעביר החלטות. אני לא מכיר דמוקרטיה שבה נקבע שחברי כנסת אינם שווים בענייני מדיניות, בעניינים פוליטיים מובהקים. זו תהיה הדמוקרטיה הראשונה, אני חושב, שרוצה להיקרא דמוקרטיה ותאמר שיש וטו ל-50-51 חברי כנסת על ענייני מדיניות.

חברי הכנסת, חוק רמת-הגולן, התשמ"א-1981, קבע בסעיף 1: המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בשטח רמת-הגולן כמתואר בתוספת. היום בא חבר הכנסת עוזי לנדאו ומבקש בהצעת החוק הראשונה שנדונה לתקן את החוק ולהוסיף סעיף שיאמר: שטח רמת-הגולן, כפי שנקבע מכוחו של חוק זה, ומעמדו בדיון, לא ישונו אלא אם אושרו תחילה במשאל עם. סדרי משאל העם ייקבעו בחוק.

מה נאמר בהצעת חוק זו? זה חוק שבא לומר שתוקפו של חוק בכנסת יהיה תלוי בתוצאות של משאל עם. זו הצעת חוק שבאה לשלול את סמכות הכנסת להיות ריבונית בחקיקת חוקים. זו פגיעה מרבית בסמכות הכנסת כבית-המחוקקים. כשר המשפטים, כמשפטן, אני מזהיר אתכם מפני פגיעה מהירה

שכזו בסמכויות הכנסת שראויות להיקבע בחוק-יסוד, שלא יהיה ניתן לנגוס לצרכים פוליטיים מידיים
וזמניים בסמכות הבית הזה כבית-המחוקקים.

אומר עוד לחבר הכנסת לנדאו – ישבתי כאן מתחילת הדיון ושמעתיך. אתה יכול לומר דברים שונים
על ראש ממשלת ישראל, יצחק רבין, אבל יצחק רבין הוא איש אמת ואיש אמין, ואתה, כדי לפגוע
באמינותו – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא אמר שהוא ילך לבחירות.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שמאי, אני מבקש ממך.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שמאי, מספיק.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מותר לכל אחד להתרשם מזולתו. אני אגיד לך מה אני חושב, ואינני ירא להגיד לאיש מה שאני חושב,
וגם לך אינני ירא להגיד מה שאני חושב. אבל כדי לנסות לפגוע באמינותו אתה הצגת כאן את מצע
העבודה בצורה – אני אנסח זאת פרלמנטרית – מוטעית ומטעה. האמן לי, יש לי יד בחיבור המצע,
אני יודע אותו היטב, יודע מה יש בו, ואתה עיוותת את המצע כדי שיסיקו את המסקנה שראש
הממשלה איננו אמין. ראש הממשלה מכבד את מצע העבודה, וברגע שהיה לו סימן שאלה כמו בעניין
הגולן, הוא אמר: אם איננו בטוחים שיש לנו מנדט מפורש למדיניות מסוימת, נבוא אל העם ונשאל
אותו.

הצעת החוק השנייה שהונחה לפנינו היא הצעת החוק של חברי הכנסת אביגדור קהלני, עמנואל
זיסמן ויעקב שפי, והיא באה לתקן את פקודת סדרי השלטון והמשפט. בהצעה נאמר: "על אף האמור
בכל דין, הממשלה לא תוותר על ריבונות המדינה או על שליטתה בשטח או בחלק משטח, לרבות
יותר בתנאים שמועד קיומם בעתיד, אלא לאחר שהויתור אושר ברוב מיוחס בכנסת או במשאל עם".

לגבי הצעה זו תקפים הדברים שאמרתי בתחילת דברי, שהם באים לשלול מהרוב בכנסת את הסמכות להחליט ולהכריע בענייני מדיניות.

אבל חבר הכנסת לנדאו הוסיף דבר מה, וכל חבר כנסת שמע אותו, בוודאי.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו נעשה הפסקה. חבר הכנסת יגאל ביבי, שב. אני מבקש. חבר הכנסת מנע, אנא ממך. אדוני השר שריד, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת לנדאו נתן כן, לצערי, ביטוי להשקפה שלא כל חברי הכנסת שווים. יש שווים אבל יש שווים יותר. הוא אומנם אמר שהוא רוחש כבוד לעם הערבי, והוא אומנם אמר שח"ש מייצגת אינטרסים לגיטימיים, אבל הוא אמר: הם, הלא-יהודים, מייצגים אינטרסים של עם אחר, ולכן הוא רוצה לשלול מהם את הסמכות שיש להם לקבוע מי רוב ומי מיעוט בבית הזה. אני מצטער על שהדברים האלה נאמרים, במלים אלה או אחרות, כי מה שנאמר בהצעת החוק הוא בעצם, שאנחנו לא ניתן ולא רוצים ליתן לערבים או לדרוזים את הזכות השווה לקבוע למי יש רוב ולמי אין רוב בהצבעה בנושא מסוים בכנסת, ולפי המושגים שלי זה אנטי-דמוקרטי לחלוטין.

ממשיכה הצעת החוק ואומרת: "החליטה הממשלה להביא לאישור ויתור על שטח כאמור בסעיף קטן (ב) במשאל עם, טובא השאלה שתוצג לאישור במשאל עם לאישור הכנסת".

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, אדוני. חברי הכנסת הנכבדים, אני מבקש מכולם לשבת בשקט ובאיפוק. אנחנו קרבים לסיומו של הדיון הזה, ואנחנו צריכים גם לגשת להצבעה. לא עולה על דעתי שתמשיכו להפריע, ואני מבקש מכם. חבר הכנסת צוקר, כמה פעמים אני יכול לקרוא לך, אתה לא יכול לשבת? אנחנו נקשור אותך, תשב. חבר הכנסת טמקין. כל החברים הנכבדים מתבקשים לשבת. זה פשוט מפריע. אי-אפשר לקיים דיון. השר מדבר, חבר הכנסת אלי בן-מנחם. אתם מפריעים שם, גם יושב-ראש הקואליציה וגם חבר הכנסת הנגבי, וגם יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, אני אקרא בשמכם כולכם, אחד אחד. חבר הכנסת נואף מסאלחה, חברי, מה קרה? חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת חנן פורת, דיונים ומשא-ומתן נגמרו. אנחנו בשלב האחרון. אני מבקש שתשבו בשקט. חבר הכנסת הנגבי, יש לך עוד מישהו שאתה צריך לראות? אני אפסיק את הדיון ואתן לך זמן, דבר עם מי שאתה רוצה. אנא. אי-אפשר כך. חבר הכנסת חיים דיין, ראיתי תמונה יפה שלך בעיתון. שב, בבקשה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, אתה יודע מה עוד בהצעתם של חברי הכנסת קהלני וחבריו? הם גם לא סומכים על הרוב בעם, כי הם אומרים: לא די לנו גם ברוב רגיל במשאל העם, אנחנו מבקשים שהכנסת תחוקק שלא רק רוב רגיל בכנסת לא קובע, גם רוב רגיל במשאל עם לא קובע. זה מה שכתוב בהצעה כשהם מדברים על הרוב המיוחס של יותר מ-50%.

וההצעה הבאה, של חנן פורת, היא כבר מרחיקה לכת צעד אחד קדימה. ולמה לא? אם פוגעים בערכים דמוקרטיים בכנסת הזאת, למה לא לשלול את הערכים הדמוקרטיים מהכנסת הבאה וזו שאחריה? בואו נחוקק חוק שלא רק הכנסת הזאת לא תוכל לתקן חוק אלא כל הכנסות שלאחריה לא יוכלו לתקן חוק מסוים אלא אם יש 70 חברי כנסת, לפחות, שמוכנים לתקן את החוק. זה כבר דבר חדש שבחדש בדמוקרטיה הישראלית, זו כבר דמוקרטיה לעתיד. מורים הלכה בנושאים מסוימים שיקרים לי, מחר – שיקרים לך: לא רק הכנסת הזאת לא תוכל לתקן את החוק, לא רק הרוב היום לא יקבע, גם לא הרוב בכנסת הבאה, גם לא הכנסת לדורותיה. על דבר זה אתם מתבקשים להצביע?

אני פונה לדן מרידור: אני במיוחד רוצה לראות איך אתה תצביע על ההצעה של חנן פורת. מילא, פוליטיקה – פוליטיקה, אבל דמוקרטיה היא דמוקרטיה, ויש גבול כמה אפשר להרחיק עם הנכונות לכופף דמוקרטיה לקווי מדיניות.

חבר הכנסת חנן פורת, אני אומר לך: אתה אמרת כאן שאתה נאמן למצע מפלגתך. אין לי ספק בכך. אמרת, שלפי מצע מפלגתך, מצע המפלגה הדתית-לאומית, אין לזוז מהגולן.

היו"ר ס' טריף:

סליחה. חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם לדקה. אני צריך פשוט להתחלף עם היושב-ראש הבא, חבר הכנסת עובדיה עלי, ואני מבקש את הקשבתכם. הייתי צריך לקרוא עכשיו הודעה אישית, הודעה אישית של התפטרות. ראש הממשלה פנה אלי וביקש שאני אדחה זאת, שאני אשב אתו. אני כמובן מכבד אותו ואני מכבד אתכם, ועכשיו אתן את רשות ניהול הישיבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אשב עם ראש הממשלה.

אני רוצה בשמכם להודות לחברים יקרים, ראשי מועצות וחברים שבאו הנה ונכבדים.

אנחנו נמשיך בדיון. אני מודה לכם, לכולכם, ואני מזמין את חברי, חבר הכנסת עובדיה עלי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

סגן היושב-ראש, חבר הכנסת סאלח טריף, רק תואיל להבהיר שאתה לא מתכוון להתפטרות מהכנסת, שלא יחשבו.

היו"ר ס' טריף:

אני מדבר על התפטרות מתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת, והודעתי עליה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אנחנו מאחלים לך כל מינוי, אבל מבקשים שלא תתפטר, היות שאתה מנהל את ישיבות הכנסת למופת.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מודה לכם כולכם, ואני מזמין את חברי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת, מה שמבקשים היום לעשות, לאחר מה שהסברתי, אינו רק פגיעה בערכים הדמוקרטיים – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מוכן להמשיך לדבר.

היו"ר ע' עלי:

אבל אני לא מוכן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

יש כאלה ששומעים, ויש כאלה שלא שומעים, וכולם יודעים איך הם יצביעו.

היו"ר ע' עלי:

אבל אני לא מוכן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בבקשה, אדוני, אתה הקובע.

היו"ר ע' עלי:

ראש עיריית ירושלים, חבר הכנסת אולמרט, אני מבקש לשבת, זה מפריע. חבר הכנסת יגאל ביבי. חברת הכנסת גוז'נסקי. רבותי, אתם רוצים שאקרא כל אחד בשמו? השר שחל. אני מבקש לשבת, כולם. חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש לשבת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי, חברי הכנסת, אני מציע לחברי הליכוד לחזור ולעיין בדברו של מורם ורבים וראש מפלגתם וראש ממשלת ישראל, מנחם בגין, זיכרונו לברכה, כאשר הוא הביא את הצעת חוק הגולן לבית הזה: הסמכות של ממשלת ישראל בניהול משא-ומתן מדיני על-ידיה – אמר מנחם בגין המנוח בתפקידו כראש ממשלת ישראל – היא זו: "הלוא זה עניין מדיני" – אמר מנחם בגין, זיכרונו לברכה – "זה מובן מאליו שאנחנו נוכל להיות מוכנים, בכל שעה ובכל יום, עם כל מדינה שתהיה מוכנה לכך, לנהל משא-ומתן לשלום. זה מובן מאליו. מבחינה מדינית אני מכריז ליד כל חברי הממשלה שיושבים פה, שבו ברגע שנשיא סוריה יגיד שהוא מוכן לנהל משא-ומתן עם ישראל על חוזה שלום, בו ברגע יפתח המשא-ומתן על חוזה שלום עם ישראל, ושום דבר לא יעמוד בפניו".

וזאת בתשובה על הטענה שנטענה בפניו, שחוק רמת-הגולן יכול לעמוד למכשול בפתח משא-ומתן עם סוריה. והוא חזר ואמר, ובמיוחד לחברי אמנון רובינשטיין, שהעיר הערות באותו שלב: שום דבר בחוק הזה לא יעמוד בפניו.

בית-המשפט הגבוה לצדק, באחת העתירות בבג"ץ 4354/92, אמר: "אין בהוראות החוק משום הגבלת סמכותה של הרשות המבצעת לנהל משא-ומתן מדיני ככל שייראו בעיניה אופן ניהולו של משא-ומתן מדיני זה ודרכו. זו היא סמכותה ואף חובתה על-פי דין. חזקה על ממשלת ישראל שתפעל במסגרת הוראות חוקי המדינה, ולכשתבוא לכלל סיכום כלשהו במשא-ומתן מדיני, יובא סיכום זה לכנסת" – דברי בית-המשפט העליון.

אלה הם הערכים הברורים והמבוררים, אלה הם הדברים שאמר ראש הממשלה המנוח מנחם בגין.

ומה אמר שר הביטחון בזמנו, מישה ארנס, באותו דיון? כך אמר: "יש כאלה שיטענו שהחלת החוק, המשפט והמינהל של ישראל על רמת-הגולן תסגור אופציות למשא-ומתן, וגם אם אין עם מי לדבר עם סוריה היום, ייתכן שבאחד הימים יהיה עם מי לדבר, וצעד זה עלול לסגור אופציה זו. חברי הכנסת" – אומר מישה ארנס – "אין כל יסוד לטענה זו. יש לא מעט מקרים בהיסטוריה שהתנהל משא-ומתן והועברה טריטוריה לריבונות זו או זו, והעובדה שהטריטוריה לא נוהלה על-ידי ממשל צבאי אלא על-ידי ממשל אזרחי לא מנעה את המשא-ומתן. אם יבוא יום ויהיה עם מי לדבר בסוריה, אני בטוח שצעד זה לא הוא שימנע את המשא-ומתן עם הממשלה שתהיה קיימת שם באותו זמן".

ומה שאתם מבקשים עכשיו לעשות הוא לתקן את חוק רמת-הגולן כדי לסכל את דבריהם אלה של מנחם בגין, זיכרונו לברכה, ושל מישה ארנס, ייבדל לחיים ארוכים, והכול כדי לקבוע נורמות חדשות לממשל בישראל.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש מאוד להפסיק את הדיבורים כאן. ביציע, מי שידבר, יוצא החוצה. שלא יהיו אי-הבנות. גם העוזרים כאן בצדדים – מי שידבר, יורחק מן האולם. אנא, מנעו ממני את האי-נעימות הזאת. אני מבקש להפסיק את הרעש ששורר כאן. חבר הכנסת חיים אורון. חברת הכנסת מאור. זה יכול להימשך כך שעות. חבר הכנסת חיים דיין. אני מבקש מהעוזרים שמסביב להפסיק את הדיבורים. אני מבקש להוציא את כל העוזרים המיותרים החוצה. אני מבקש מחבר הכנסת מיכאל איתן, מחבר הכנסת אסעד אסעד, אני מבקש מכולם לשבת. אנחנו לא נמשיך. חברת הכנסת ענת מאור, אני לא מבין, צריך לבקש מכל אחד לחוד?

שר המשפטים ד' ליבאי:

היושב-ראש אמר שזה כמו גן ילדים.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לשבת. זה מפריע לנואם. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת, נותר לי עוד להתייחס להצעתו של חבר הכנסת בנימין טמקין. חבר הכנסת טמקין, מאותם נימוקים שהעליתי נגד הצעות החוק האחרות הבאות לשלול מרוב בכנסת את זכות ההכרעה בעניינים מדיניים, אני פונה אליך ומבקש שתסתפק בתשובתי ולא תביא את הצעתך לכלל הצבעה, שכן אנו לא נוכל לתמוך בה, אף שכוונותיך מובנות לנו.

לכן אני מסכם ואומר, ברשותכם, חברי הכנסת – אין ספק שעניין המשא-ומתן עם סוריה במחלוקת. אבל אלה שחרדים לרמת-הגולן צריכים להבין, שמה שמביאים עכשיו לכנסת הוא הצעת חוק בקריאה טרומית. גם אילו עברה ההצעה, ואם תעבור ההצעה, אין היא יותר מאשר הצעה לכלול בסדר-היום הצעת חוק בנושא. לפעמים חושבים שזה מקדם תוצאה אחת, אבל זה יכול גם לדרבן ולזרז מישהו לחשוב, שאם כבר נכללת ההצעה בסדר-היום, אולי כדאי להאיץ את המשא-ומתן ולהגיע למסקנות בטרם יעבור החוק הזה שלוש קריאות. לא צריך לזרז, לא צריך להאיץ, צריך להיות ענייני, וטריקים בעניין הזה לאו דווקא עוזרים לגופם של דברים.

אני מסיים במה שאמרתי, שיש פה ניסיון לשלול מהרוב בכנסת ובכנסות הבאות להחליט ברוב רגיל בנושאים מדיניים, בין השאר גם נושאים של ביטחון ושלום במזרח התיכון שאנחנו חיים בו. אנחנו פותחים פתח לא רק בעניינים של הגנה על זכויות האדם, אנחנו באים לשריין חוקים וערכים, אלא אנחנו באים לקבוע שמדיניות של מיעוט בכנסת יהיה לה שריון בפני הרוב, ומפני כך הזהרתי.

מכל הטעמים האלה אני אבקש להסיר את כל הצעות החוק מסדר-היום. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר המשפטים.

רבותי חברי הכנסת, חברי הכנסת המציעים, מי שמבקש להגיב יש לו הזכות. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה רוצה להגיב? בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני הקשבתי יפה לדברים שאמר השר ליבאי. השר ליבאי ניסה לשכנע אותנו, שראש הממשלה מר רבין אמר את האמת ועדיין אומר את האמת. לא שוכנעתי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תדבר בשמי. אתה אומר דברי שקר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני, שם השער לאולם שדרכו עוזבים מי שסובלים מהרעלת ניקוטין.

דוד מנע (הליכוד):

למה אתה בורח? למה אתה בורח?

קריאות:

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יצא כרגע מן האולם ראש ממשלה שאיננו מכבד את הכנסת, שבז לבית-המשפט העליון, שאיננו מכבד את מבקרת המדינה, שקורא לחלוצי רמת-הגולן "פרופלורים"; ראש ממשלה שעם ישראל ראוי לטוב ממנו; ראש ממשלה שרימה את הציבור ואמר: מי שירד מרמת-הגולן מפקיר את ביטחונה של ישראל.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בוחבוט, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא ירד מרמת-הגולן, והוא איננו הולך למשאל עם.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בוחבוט, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה, תיכף אוציא אותך מן האולם.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תוציא אותו.

היו"ר ע' עלי:

מה זה תוציא אותו? נא לשבת. קראתי אותך לסדר בפעם השנייה. אני תיכף ארחיק אותך מן האולם. כאן לא יהיה טרור. בבקשה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ראש ממשלה גנב את דעתו של הציבור בהבטחות שאיננו מקיים, וכך גנב את השלטון. וכאשר הוא הגיע לשלטון, הוא מקיים מדיניות שאין לה מנדט. הוא קיבל מנדט למדיניות אחרת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מנע, נא לשבת. אי-אפשר כך. חבר הכנסת אלול, רבותי, אתם רוצים שאנחנו נמשיך? אני מודיע כאן, שאם לא יהיה שקט, הוא ידבר עד שיסיים את דבריו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אין לגיטימיות למדיניותו ולא לממשלתו.

אדוני היושב-ראש, ראש ממשלה שאין לו רוב בכנסת למדיניותו, ואין לו רוב בציבור, והוא מנסה לקדם אותה בניגוד לכל ניסיון ולכל מסורת דמוקרטית – ראש ממשלה איננו מתנהג כך. ומי שמתנהג כך אין לו מנדט.

בא כבוד שר המשפטים, ואני מכבד אותו ואת נימוקיו, ואומר לנו: גם בגין. אני מבקש להזכיר לכבוד שר המשפטים, שכאשר הביא מר בגין את הצעת הסכם קמפ-דייוויד לאולם הזה, הוא זכה לקונסנסוס רחב של 95 חברי כנסת. איזה קונסנסוס בכנסת יש עכשיו לראש הממשלה רבין? אין לו קונסנסוס ואין לו רוב, לא יהודי ולא ציוני. כדי להוריד יישובים מרמת-הגולן אתם כורתים ברית עם דראושה, ועם כל הכבוד לו, הוא מייצג אינטרסים של עם אחר. זה מה שאתם עושים.

יורם לס (העבודה):

מיכה גולדמן (העבודה):

שלמה בוחבוט (העבודה):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לס, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. סגן שר החינוך, אל תביא אותי לקרוא אותך לסדר. חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

דוד מנע (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, הלכת ל"בריתה" בעזה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אתך אין לי ויכוח. אתה מייצג את האינטרסים שאתה בא לייצג. הוויכוח הוא עם חברי כנסת שאמורים לייצג אינטרסים של מדינת ישראל כמדינה יהודית וציונית. לא היה ראש ממשלה שחצה את הקו האדום הזה. רבין חצה אותו.

גדעון שגיא (העבודה):

גם לא היה ראש ממשלה שהלך למשאל עם.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גדעון שגיא.

יורם לס (העבודה):

מה אתה משקר לכנסת – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לס, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

חבר הכנסת יורם לס, יש לכבודו מזל שמה שצריך כדי להיבחר לכנסת הוא קולות של בוחרים ולא מנת משכל.

רן כהן (מרצ):

אתם רציתם את הקולות של חברי הכנסת הערבים, עכשיו אתם זונחים אותם לאנחות.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת רן כהן, אני מכבד את העם שחבר הכנסת דראושה מייצג, אבל הוא מייצג אינטרסים אחרים, אינטרסים של עם אחר. כאשר אנחנו מתווכחים ויכוח יהודי פנימי שלנו אם לפנות יישובים או לא, אם לוותר בירושלים או לא, זה ויכוח של מי שמשרתים בצבא ומשלמים מסים ומטילים שכמ להעלות עולים, זה ויכוח שצריך להיות מוכרע ביניהם.

קריאות:

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

ומי שמזמין את מי שאינם שותפים לנו באינטרסים הבסיסיים האלה לסייע לו חוצה קו אדום ששום ראש ממשלה בישראל לא העז לחצות, ורבין מעז.

רן כהן (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא היו, אדוני היושב-ראש, לא ממשלה ולא ראש ממשלה כאלה לרוע, מסוכנים ביטחונית ושלייליים מבחינה מוסרית ודמוקרטית.

דוד מנע (הליכוד):

רן כהן (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מלה אחת יש לומר לנשיא אסד בסוריה. 'בטיחו לו האדון פרס והאדון רבין מה שיבטיחו לו. הליכוד, כאשר יעלה לשלטון, לא ירד מרמת-הגולן.

קריאות:

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנחנו את ההבטחה שלנו לציבור נקיים, ואתכם נגרש הביתה בבושת פנים. רק נתפלל, כי שמכם יימחק מספר ההיסטוריה של עם ישראל, מן הבושה והחרפה שאתם מעטים על כולנו. תודה רבה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

סאלח טריף (העבודה):

— — — אמרתם

רן כהן (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

רבותי, חבר הכנסת טריף, חבר הכנסת רן כהן, קודם כול אני מזכיר לך שכבר קראתי אותך לסדר פעם ראשונה. זה דבר ראשון. דבר שני, אם יימשכו כאן ההפרעות וקריאות הביניים, הדיון יימשך שעות. אני לא אפסיק נואם אם אתם משסעים את דבריו בקריאות ביניים. אם רוצים לסיים, אני מבקש להפסיק עם כל קריאות הביניים. תאפשרו להם לדבר. שלא תבואו בטענות.

כעת חבר הכנסת חנן פורת.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה חבר הכנסת לנדאו לא — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מבקש להודיע שאני מושך את ההצעה שלי.

היו"ר ע' עלי:

רשמנו לפנינו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני מבהיר לך שהצעתך בטלה; לא שאתה מושך אותה ואתה יכול להעלות אותה שנית.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני יודע.

היו"ר ע' עלי:

אתה העלית וביטלת אותה.

בבקשה, חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זו שעת אמת לכולנו.

קריאה:

אתה מכיר את האמת?

חנן פורת (מפד"ל):

שר המשפטים – – –

היו"ר ע' עלי:

אל תתחיל עד שהרוחות יירגעו. אתה יכול לעמוד כאן גם שעה אם יהיה רעש. חבר הכנסת פנחסי, אי-אפשר כך, זה מפריע.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זו שעת אמת לכולנו.

היו"ר ע' עלי:

ביקשתי להכניס לכאן כיסאות לעוזרים. איש לא יעמוד, כולם ישבו.

חנן פורת (מפד"ל):

האמת הזאת בקעה מלבותיהם של עמנואל זיסמן ואביגדור קהלני, וכל מי ששמע את דבריהם חש, הרגיש שאכן ניכרים דברי אמת.

שר המשפטים שיבח אותי על הדבקות במצעה של המפלגה הדתית-לאומית, שקובע שהגולן יישאר בריבונות ישראל גם בהסכם שלום, אבל אני מרשה לעצמי לשאול אותו, האם הוא דבק במצע מפלגתו שלו, באותו מצע שקבע שישראל רואה ברמת-הגולן אזור בעל חשיבות רבה לביטחונה ולשלומה ולהבטחת מקורות המים שלה גם לעת שלום; שקובע שברמת-הגולן יימשכו, בכל הסכם שלום עם סוריה, הנוכחות והשליטה ההתיישבותית והצבאית של ישראל.

מותר לי לומר מלה אחת של שבח לראש הממשלה. ראש הממשלה לא שעה לעצת אחיתופל של רבים מיועציו – חלקם יושבים כאן ליד שולחן הממשלה, ובכללם יוסי שריד, ואני שומע שגם ביילין – והבהיר שהוא מבקש להביא את ההכרעה על רמת-הגולן למשאל עם. אני משבח אותו על כך. אני יודע מה המשמעות של הדברים לגביו, מפני שהוא הבין שהוא איננו יכול להפר בצורה בוטה את מצע מפלגת העבודה בלי להביא את העניין להכרעת העם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חנן פורת (מפד"ל):

תרשי לי, אני מייד אומר.

אני גם רואה כאן בחוברת על משאלי עם בישראל, שאפילו השר לשעבר, עורך-הדין חיים צדוק, קובע שמשאל עם הוא כלי מועדף לאישור הסכמי שלום.

אבל אני רוצה לומר: צדק עמנואל זיסמן כשקבע, שברבות רבות מהארצות הדמוקרטיות בעולם הכרעה במשאלי עם היא ברוב של 50% של בעלי זכות ההצבעה, ומי שמבקש לכפור בזכות הזאת אומר, שארצות-הברית, ספרד, שבדיה ונורבגיה אינן ארצות דמוקרטיות. אל יאשימו אותנו כאן לא בגזענות ולא בניסיון לכפות על העם. אלה הם דברים אלמנטריים בהכרעה כל כך גורלית.

אדוני היושב-ראש, מכיוון שהגענו אל השלב שבו הדברים עומדים להכרעת העם ואף עברנו אותו, ממילא אינני רואה את הצעתי שלי כרלוונטית. הצעתי שלי התייחסה לכך שצריך רוב מיוחד של חברי הכנסת לביטול חוק רמת-הגולן, ומובן שאני סבור שכך הוא הדבר, אבל מכיוון שכולנו מסכימים שהולכים למשאל עם, וכולנו מסכימים, שיהא משאל עם אשר יהא, לא יוכל מישהו להילחם נגדו אם יוכרע – ואני אומר זאת פה במלוא האחריות – על כן גם צריך להיות משאל עם שיכלול 50% מכלל בעלי זכות הבחירה, יהודים כערבים, אבל 50% מכלל בעלי זכות הבחירה.

לכן אני אישית מסיר את הצעתי שלי. ברשותכם, חברי הכנסת עמנואל זיסמן ואביגדור קהלני, אני חושב שגם אותם סעיפים בהצעה שלכם שמתייחסים לנושא של החקיקה בכנסת ושל הרוב המיוחד בכנסת אינם רלוונטיים עוד. הבה נתרכז בנקודה האחת: הצורך במשאל עם והעובדה שהוא צריך לזכות בקולותיהם של 50% מכלל בעלי זכות הבחירה. אין לי ספק, שבעזרת השם, לאחר שהדבר הזה יוכרע, עם ישראל יאמר כן לארץ-ישראל, יאמר כן לביטחון ברמת-הגולן, יאמר כן לאותם מתיישבים חלוצים שבנו את ביתם שם, ובעזרת השם, כפי שפתחתי, יהיה זה יום חג לא רק לכנסת ישראל, אלא למדינת ישראל כולה, הדבקה בארץ-ישראל ובמהלך שיבת ציון. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להבהיר גם לך, חבר הכנסת חנן פורת, שהצעתך בטלה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני הודעתי שאני מסיר את הצעתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קהלני, אתה מבקש להשיב? בבקשה.

גם אתה מבטל את ההצעה שלך?

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' עלי:

אני מציע, שתמתין עד שיהיה כאן שקט, כדי שישמעו אותך. חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת גוטמן.
חבר הכנסת סלים, אין היום משחקים.

סאלח סלים (חד"ש):

יש לי רעיון חשוב.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק. תיכף יהיה לי רעיון לקרוא אותך לסדר. לא כדאי, למה לך? מספיק. בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית, אני מצטער על כך שראש הממשלה לא יושב כאן. הייתי שמח, עמנואל, אם היית יכול לעשות לי טובה כחבר. הייתי רוצה לדבר אל ראש הממשלה ולומר לו כמה דברים באופן אישי וישיר.

יהושע מצא (הליכוד):

פחדן, פשוט פחדן.

אביגדור קהלני (העבודה):

אם הוא היה נכנס הנה, היה לי קל יותר, כיוון שאני אומר את דעותי כאשר אני מסתכל ישירות לעיניו של ראש הממשלה ואומר לו: כפי שהלכתי אחריו – – –

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת לימור לבנת.

קריאה:

— — —

אביגדור קהלני (העבודה):

אני תיכף אפנה גם לממלא-מקום ראש הממשלה, שגם אותו אני מעריך.

אני פונה אל ראש הממשלה. אני יודע שהוא מנסה כרגע מאחורי הקלעים לפתור איזה משבר שקיים. מכיוון שהוא לא האזין לחלקו הראשו של נאומי, אני פונה אליו ואני אומר לו: קבל את הדברים בצורה הנכונה, כך אנחנו חשים. אנחנו לא הולכים כרגע כיריבים פוליטיים או כאויבים בשדה הקרב. אנחנו הולכים על דברים שאנחנו מאמינים בהם, כפי שהלכנו בדרך אחת והגענו עד לכאן.

אנחנו הדור שגדל כאן בארץ.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת מצא, הנואם עומד כאן ונואם.

אביגדור קהלני (העבודה):

הדור שנמצא כאן בארץ-ישראל גדל כאן, צמח כאן, גדל ברוח מסוימת. אני זוכר את שירו של חיים גורי שדיבר על שיר הריעות "אהבה מקודשת בדם". המשפט הזה חקוק מול עיני לאורך כל הדרך, ריעות של חברים שהולכת להשגת מטרה, לשמור על מדינה.

פעם יכולנו לעשות את זה על צריחי הטנקים. גדלנו, בגרנו, הקרחנו וגם שיער אפור יש לנו בצדעיים. היום אנחנו יכולים להגן על המדינה מהמקום הזה. אנחנו נלחמים על חוקים. מה בסך הכול אנחנו רוצים לעשות? לשמור על הבית הזה, הבית היחיד שיש לנו. אין לנו בית אחר. אין לנו ארץ אחרת. אנחנו לא מוכנים להניח את עתיד ילדינו על הסכם שחתום על נייר. עשרות פעמים נלחמנו בשביל המדינה הזאת.

יש לנו התחושה שהולכים לכיוון ויתור על רמת-הגולן. שלא יסתירו מאתנו דבר. ממלא-מקום ראש הממשלה, מר שמעון פרס, הלוא אתה אמרת לנו, שאם לא נרד עד לירדן לא יהיה שלום אמיתי, ואני מאמין לך. זאת אומרת, שכרגע התוכנית היא תוך שלוש שנים לרדת אל הירדן. אני לא יכול לקבל את הדבר הזה. אינני מאמין, וזה לא עניין לדרגה צבאית, זה עניין לאמונה פנימית שנובעת מהניסיון המצטבר שלנו לאורך כל הדרך.

אני יודע שאתה מחפש שלום. כולנו מחפשים שלום. ביקרנו הרבה מאוד בבתי-קברות. הרבה פצועים נמצאים סביבנו. ואני אומר לך, אני לא מאמין בשלום עם סוריה כיוון שלא ראיתי שום סימן ממנה שהיא רוצה שלום. אנחנו מתדפקים על דלתו של אסד, והוא עדיין לא מוכן להסתכל לך בעיניים ולפגוש אתך ולהידבר אתך. אתה הולך אל מובארק. למה הוא לא בא לישראל במשך 15 שנה? כי לא בשל הזמן, הוא אומר. כמה זמן צריך לעבור בשבילי להיות בשל? 15 שנה הוא בשלטון. איך אני יכול להאמין למערכת הערבית הזאת?

לכן אנחנו דורשים את החוקים האלה. אנחנו לא רוצים שלום? אנחנו מחבלים בשלום? מה החוק הזה אומר? החוק הזה אומר, שבסך הכול יהיה רוב בעם שיחליט החלטה כל כך גורלית למדינה הזאת.

אני מוכן להסיר היום את ההצעה של 70 חברי כנסת, אם חברי הערבים כה מוטרדים מזה. נאמר 70 חברי כנסת ברגע שלא היתה החלטה על משאל עם. היום יש החלטה, ואני חושב שראש הממשלה יעמוד בה. לא זאת הבעיה שלנו. זו החלטה קרדינלית לקיומו של עם ישראל. כאשר קיימות סכנות למדינת ישראל, העם צריך לקבל החלטה, ואנחנו צריכים להסתכל לעם הזה בעיניים. כאשר אמרנו לו לא נרד, לא שיקרנו לו. אנחנו במצע שלנו כתבנו שלא נרד מרמת-הגולן גם לעת שלום. שיקרנו לו? לא שיקרנו לו ב-1992. זאת אומרת, גם עכשיו, בקדנציה הזו, אנחנו מחויבים למה שאמרנו לעם הזה.

לכן אני חושב, שההליכה הזאת לכיוון הסורים, כאשר באופק עומדות הבחירות של 1996 היא הליכה שאיבדנו בה מכבודנו. נאמר מכאן לאסד: גם לנו יש כבוד לאדמה, ויותר מכול יש לנו כבוד לאדם.

אני מקווה שכשאני יורד היום מעל הבמה הזאת אני אפסיק לשאת את התואר "מורד", אני אפסיק לשאת את התואר "פחדן". אם מישהו רוצה ממני עוד קבלות, אני אביא לו אותן. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אביגדור קהלני. חבר הכנסת רפאל איתן.

משה פלד (צומת):

יאנוש בן-גל הוא זה שקרא לו פחדן.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת פלד, אתה חושב שאתה עוזר לו עכשיו? הוא צריך קבלות?

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התנהגות הממשלה לגבי הוויתור על רמת-הגולן כמוה כהפרת חוזה בין הבוחרים לנבחרים. כי מה שנאמר לבוחרים לפני הבחירות מופר בגסות לאחריהן. קהלני הציג עכשיו קטע מהמצע. דרך אגב, אחרי בחירות 1988 איש מפורסם, ואני לא אנקוב בשמו, ממפלגת העבודה, נשאל: נו, ועכשיו תממשו את מה שאמרתם במצע? והוא ענה: עכשיו תשכחו מהמצע. בידי שמו והמקום שבו אמר את הדברים האלה אחרי הבחירות של 1988. זה כנראה מנהג קבוע, וחוזרים עליו עכשיו.

ההגיונות מחייבת הליכה אל העם לא במשאל אלא בבחירות. אם שר המשפטים מדבר על דמוקרטיה, איך יכנה הפרה בוטה כזו של הבטחות והתחייבויות? ואם השר חרד לדמוקרטיה, שימליץ ויילחם על בחירות מוקדמות. כל הסכם הכרוך בויתור על חלק כלשהו מרמת-הגולן יוקפא ויבחן מחדש אחרי הבחירות הבאות.

בהפרת ההבטחות של מפלגת העבודה אנחנו מזהים בקלות רבה, בלי הרבה פלפולים, זלזול בדעת הקהל, ברוב הציבור. אתם, מי שמפירים את ההבטחות, גורמים לפער הולך ומתרחב בעם, ומי יודע איך יגשרו עליו.

אני מסיר את הצעתי כדי שתועמד להצבעה הצעה אחת, הצעתם של חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי.

היו"ר ע' עלי:

אני מבין שאתה גם כן מסיר את הצעתך.

חבר הכנסת צחי הנגבי, ואחרונה – חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מה למעשה קרה בבית הזה מאז הבחירות האחרונות? הבחירות האחרונות הסתיימו בתוצאה 59-61 בין הגושים. רוב, אולי לא יציב, אבל רוב, למפלגת העבודה ולממשלה שהיא הקימה.

המהפך היחיד המהותי שיש לו איזה רקע אידיאולוגי התרחש בעקבות המגמה שהסתמנה בממשלה, בעיקר אצל ראש הממשלה, לסגת מרמת-הגולן. שלושה חברי כנסת ממפלגת העבודה שומרים באומץ אמונים למצע ומוכנים להמשיך ולהיאבק על אותה מחויבות של מפלגתם שלא לנטוש את רמת-הגולן לעת שלום.

השתנה המצב. 62 חברי כנסת נותרו מחויבים לאחיזה יהודית ברמת-הגולן, 58 חברי כנסת הם מן העבר השני של המתרס. רוב חד-משמעי שמשקף את כל התוצאות של כל הסקרים שהיו במהלך כל שלוש השנים האחרונות בעניין הזה.

עכשיו אני מתחיל להבין מה קרה כאן לפני כשבעה-שמונה חודשים. המאמץ המבזה של מפלגת העבודה והממשלה וראש הממשלה להפוך על פיה החלטת בג"ץ שקבעה שאין אפשרות לפורשים ממפלגתם לקבל אתנן מן הממשלה ולהתמנות לשר ולסגן שר לא היה לי ברור כל כך אז. או.קיי. רוצים שיהיה להם קל יותר בהצבעות? על זה הולכים ומבזים את בג"ץ, שקבע בהחלטת רוב שאין מקום ואין משקל מוסרי לשוחד כזה, ומביאים לכנסת חוק עוקף בג"ץ. עומדים מול כל הפרשנים המשפטיים שקוראים לממשלה שלא לעשות את הצעד הזה שהוא למעשה הצעד המופקר ביותר שעשתה אי-פעם הממשלה ביחסיה עם הרשות השופטת.

היום הכול ברור. כבר אז הם ידעו, שקהלני וחבריו ילכו עד הסוף, לא יתפתו לא לאיומים ולא לשלמונים. כבר אז הם דאגו להבטיח להם בבוא יום הדין – לא רוב בכנסת; הם לא יכולים לקנות רוב, כי חברת הכנסת אסתר סלמוביץ עומדת כסלע איתן ולא מוכנה להיקנות בשום מחיר – אבל לפחות, לפחות את התיקו הזה שמזריק להם עוד קצת אדרנלין. אולי אסד יחשוב שאם זה 60-60 או 59-59, יש לממשלה איזה סיכוי עם כל מיני הבטחות ענק, עם כל מיני פסטיבלים של איתן הבר להעביר בדוחק, באיזה משאל עם, כאשר יש משלחת ישראלית בשוק של דמשק או פקיד סורי עומד דום מול נר התמיד ב"יד-ושם", אולי יצליחו לרמות את הציבור, לגנוב את ההצבעה ולחזור לכינרת.

אני אומר לכם, שאולי יהיה כאן היום תיקו, אולי תצליחו עוד הפעם לקנות, אבל בעם אתם מאבדים יום-יום את אמון הציבור שבחר בכם. כמו שחבר הכנסת קהלני הזהיר אתכם, מי שבוגד במצעו ובוגד בבחוריו משלם את המחיר בבוא יום הדין.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

צחי הנגבי (הליכוד):

כדי להקל את העברת ההצעה של חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי אני מודיע על ביטול ההצעה שלי.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת קצב, יש לך משהו חשוב לומר? בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאז שעות הבוקר מתרוצצות שמועות עקשניות, ההכרעות הולכות – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, חכה, קודם כול לשבת. חבר הכנסת ורדיגר, חברת הכנסת לימור לבנת, כולם לשבת. חבר הכנסת סילבן שלום, יושב-ראש הסיעה שלנו מדבר.

משה קצב (הליכוד):

ההכרעה עומדת ליפול כפי הנראה על חודו של קול. יש שמועה שאחד מחברי הקואליציה עומד להתמנות, על-פי הודעתו הוא, בעקבות שיחה עם ראש הממשלה, לסגן שר, ומשום כך הוא נמנע מקבלת החלטה כלשהי שנוגעת למעמדו הפוליטי.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, שראש הממשלה יודיע לכנסת אם היו הסכמות, סיכומים, הבטחות – בכתב או בעל-פה – לבודדים או לסיעות בעניינים שקשורים לתוצאות ההצבעה על חוק הגולן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. שר המשפטים ירצה להשיב? אם כן – ישיב. האם כבודו שמע את הדברים?

קריאות:

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי.

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מבקש לא להפריע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש — — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע. אני מבקש לא להפריע. חבר הכנסת יצחק לוי, נא לשבת.

אם לא שמעת, חבר הכנסת קצב אמר שאם יש הסכמים הוא מבקש להניח אותם על שולחן הכנסת. כך הבנתי. נכון, חבר הכנסת קצב? אם יש הסכמים כאלה או הבטחות – יונחו על שולחן הכנסת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

עליתי לכאן כדי לתת שהות לחברי הכנסת לתפוס את מקומותיהם.

אשר לשאלה, מאחר שלא שמעתי, אני מתקשה להשיב, אבל אני מבין ממך שהשאלה היא, האם בקשר להצבעה זאת נעשו איזה הסכמים שהם בגדר הסכמים קואליציוניים שצריכים להיות מונחים על שולחן הכנסת? מאחר שאני לא מנהל את כל העניינים, אני רוצה שהות להיוועץ ביושב-ראש הקואליציה ובראש הממשלה, ולאחר שאוועץ בהם אוכל להשיב. האם היושב-ראש ירשה לי? תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שזה מהוגן יותר.

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ להשמיע את דברה. חבר הכנסת בדש, אל תפנה גב לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חשבתי שאני עולה להשיב.

היו"ר ש. וייס:

לא, עדיין לא. מייד אחרי כן, כי היא כבר על הדוכן.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

— אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בדקות הספורות שנותרו לי אני בוחרת להפנות מלים — —

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, סליחה. חבר הכנסת בדש, חבר הכנסת זנדברג, אתם מפריעים. תוכלי להתחיל מחדש.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בדקות הספורות שנותרו לי אני מבקשת לפנות לחברי לסיעה, חבר הכנסת אלכס גולדפרב, שאתו אני צועדת דרך ארוכה שנים רבות, עוד מימי צומת, דרך קשה, לעתים בכאב — — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת סלמוביץ, יש לי הרגשה שאם תנמיכי קצת את הדוכן — יעזרו לך, אולי יקרבו קצת את המיקרופון. רבותי, אנחנו רוצים להתקרב לסוף הקטע הזה של סדר-היום. אל תפריעו. חבר הכנסת מגן, אנא ממך. חבר הכנסת מגן.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא פעם עמדנו בפני החלטות גורליות שהיינו צריכים להחליט עליהן יחד. אלכס, על קולך עומדת היום ההכרעה בנושא חוק רמת-הגולן. אני פונה אליך, אני לא רוצה להאריך במלים, אני רוצה לציין שכשעמדתי פה ונשאתי דברים — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אנא ממך.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

— קיבלתי פתק מאלכס ובו הוא כותב לי שהשר גזון שגב יהיה מוכן להצביע על הצעת החוק שלי. למרות זאת, אחרי שעשיתי את החישוב של הקולות והגעתי למסקנה, שגם בשני הקולות של חברי לסיעה לא נוכל להעביר את החוק שלי — שוב, אני חוזרת על מה שאמרתי קודם, שאין פה משחקי כבוד ואין פה שום סיפור מן הסוג הזה.

אני פונה כעת לאלכס גולדפרב, חברי לסיעה, כאמא לילדים, גם הוא אב לארבעה ילדים, וגורל ילדיו וילדינו מוטל פה על כף המאזניים, כל אחד יאמר מה שהוא רוצה – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, רק רגע. זה במסגרת חמש הדקות שעומדות לרשותה.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

סליחה, לא שמעתי דבר. בגלל המרחק לא הבנתי. תאפשרו לה לומר את דבריה. אני ממונה על הזמן ולא על התוכן.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, תירגע קצת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אל תצית לנו להבה חדשה. אנחנו לקראת הסיום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, נמשיך בזאת אחר כך. בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

למען טובתו הוא, על מנת שהוא יוכל להביט בעיני ילדיו, ואני אכן מאמינה שגורל ילדינו מוטל פה על הכף, אני פונה אל חברי לסיעה אלכס גולדפרב, שעל קולו עומד החוק הזה: אלכס, יש לך חובה מוסרית להצביע בעד החוק. תפסיק עם משחקי הכבוד.

אני מבקשת מכולנו להתלכד סביב הצעת החוק שמוביל חבר הכנסת קהלני. אני מסירה את הצעת החוק שלי, ואני מבקשת משני חברי לסיעה, לטובת העניין, וברוח המצע שעל-פיו נבחרנו לכנסת – –

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

– – להצביע בעד הצעת החוק שמוביל חבר הכנסת קהלני. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מודה לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ. חבר הכנסת טמקין, בבקשה. נאמר לי שהסתפקת כאילו בהודעת השר – הטעו אותי באינפורמציה. בבקשה. פשוט הטעו אותי.

לפני שתתחיל, חבר הכנסת טמקין, אני אבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות הקדמיות, כי חברי הכנסת יושבים כאן ממילא; ממש לסגור אותן. כמו כן אני מבקש מכל סדרן להישאר במקומות שהם מוקדי רעש, ואני אשתדל להסתדר עם חברי הכנסת. נעשה מאמץ. לא לרוץ, נבהלתי.

מייד לאחר מכן אני אאפשר לשר המשפטים לתת תשובה על השאלה שהציג חבר הכנסת קצב.
בבקשה, חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לחזור על כמה דברים שנאמרו על-ידי קודם, בדיון על הצעת החוק שלי. הצעת החוק של חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי היא בעצם הצעת חוק לשריון מצב המלחמה. הצעת החוק של חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי היא הצעת חוק לשריון חוסר התקווה. הצעה זו באה לטרפד את הסיכוי להשיג שלום עם הסורים. הצעת החוק הזו באה על רקע העובדה, שהממשלה הזו, בראשותו של יצחק רבין, היא הממשלה הראשונה בישראל שלקחה על עצמה התחייבות להביא את הסכם השלום שיושג למשאל עם ולתת הזדמנות לכל אזרחי ישראל לקבוע את עמדתם. הצעת החוק הזו תקבל את התמיכה של אנשים שהם עצמם שייכים למחנה שהביא בזמנו את מדינת ישראל למלחמה ארוכה בלבנון.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, חבר הכנסת טמקין, אני רוצה לאפשר לך לדבר בנחת. חבר הכנסת צוקר, חבר הכנסת מנע, אני מבקש לאפשר לו.

אריאל שרון (הליכוד):

המלחמה שבה שיתפתם פעולה עם רוצחי ישראל בעיצומה של המלחמה. אנשי אש"ף אומרים בבירות כי אתם תקוותם האחרונה.

בנימין טמקין (מרצ):

טוב שאתה מדבר, כי אתה מזכיר לאזרחי ישראל על איזו מלחמה אנחנו מדברים. תגיד, אתה הבאת את העניין הזה למשאל? אתה הבאת אותו לרוב מיוחד בכנסת? אתה הבאת אומה שלמה לשלוש שנים של מלחמה ארוכה. אתה, אתה הבאת, לא שאלת אף אחד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

דוד מנע (הליכוד):

אריאל שרון (הליכוד):

גם עכשיו אתם משתפים פעולה עם רוצחי יהודים.

היו"ר ש' וייס:

אל תענה רגע, תן לגל לחלוף. חברים, עכשיו הוא ימשיך.

קריאה:

מה היה במלחמת יום הכיפורים?

היו"ר ש' וייס:

חברים, היה גל אחד, כמו בפרלמנט הבריטי, עכשיו ניתן לו לדבר ונארגן את הגל השני. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

מחנה שחושב שבשביל מלחמה לא צריך רוב מיוחס, מחנה שחושב שבשביל להביא צעירים לשדה הקרב לא צריך משאל עם, אבל בשביל להציע שלום לאזרחי ישראל – לא רק שאין הם מסתפקים במשאל עם, הם מבקשים רוב מיוחס, כי הם פוחדים מהשלום.

חיים דיין (צומת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דיין, אנא. יש לנו תקדים – תקבל כמה זמן שאתה רוצה, חבר הכנסת טמקין, כל זמן שיפריעו לך. אשתדל למנוע את ההפרעות כמיטב יכולתי.

בנימין טמקין (מרצ):

לכל חבר כנסת שאולי עדיין מתלבט אני רוצה לומר מלה אחרונה. המצלמות סביב האולם הזה מוסרות מסר לעולם: האם מדינת ישראל היא זו שבמו ידיה מטרפדת את הסיכוי לשלום, או שמא מדינת ישראל היא מדינה המנסה לממש את הסיכוי לשלום עם סוריה. לעשות זאת לממשלה היחידה – היחידה – שהתחייבה להביא את העניין למשאל עם, הוא דבר בלתי הוגן ובלתי צודק.

מלה אחרונה למציעים: אלה המציעים הצעה זו בשם הגבורה ובשם הנופלים, אני רוצה לומר לכם, שאם אני מבין את המסר העמוק של המלחמות הקודמות ושל הנופלים, המסר הוא שלא יהיו עוד נופלים, אפילו במחיר זה שלא תהיה עוד גבורה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת טמקין.

חיים דיין (צומת):

שכחת את – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דיין, אני לא בטוח שהוא יספיק לענות לך. תצטרכו להידבר אחר כך. חבר הכנסת דיין, אתה יושב לידו, וברשותה של נעמי חזן אתם תידברו, אבל לא בצעקות.

אדוני שר המשפטים, מה היא תגובתך על הדברים שהשמיע כאן חבר הכנסת משה קצב?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד יושב-ראש הכנסת, התשובה על השאלה שנשאלה – – –

דוד מנע (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת קצב ביקש את תשובת הממשלה, והוא עונה. טוב, בסדר, נהדר, שב. אדוני קצב, האם אתה מרוצה מכך שלא עונים לך?

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש לשמוע את דברי ראש הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

שר המשפטים, נציגו של ראש הממשלה ושל הממשלה, במסגרת האחריות הקולקטיבית נשאלה הממשלה על-ידי ראש סיעת הליכוד – אדם מוסמך מאוד – שאלות אחדות על הסכמים. לא רק שזכותך לענות, הוא אפילו מבקש שתענה בניגוד לרצון סיעתו. עכשיו, על-פי הוראתי, אתה תענה. זהו. האם נעשה עכשיו סימפוזיון גם על כך? הוא יענה. תחליטו מה שאתם רוצים. אני החלטתי במקומכם שנשמע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד היושב-ראש, התשובה על שאלתו של חבר הכנסת קצב היא שלילית. כפי שראית נועצתי במוסמכים, והתשובה על דעתם היא, שלא ניתנה שום הבטחה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אפשר מאמין להם?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אם אתה לא מאמין, למה אתה שואל?

יעקב שמאי (הליכוד):

רציתי לשמוע אותך.

היו"ר ש' וייס:

אולי נעשה פה ועדת חקירה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא ניתנה שום הבטחה בקשר להצבעה זו. לא נחתם שום הסכם ושום דבר שטעון הבאה בפני הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חברי הכנסת, אני שואל: חבר הכנסת לנדאו, הודעת שאתה מבקש שלא להביא את החוק שלך להצבעה. חבר הכנסת חנן פורת כנ"ל, חבר הכנסת קהלני – את החוק שלך מביאים להצבעה. חבר הכנסת רפאל איתן – לא להביא להצבעה. חבר הכנסת צחי הנגבי – לא להביא להצבעה. חברת הכנסת סלמוביץ – לא להביא להצבעה. חבר הכנסת טמקין – לא להביא להצבעה.

לפיכך, חברי הכנסת, יש לנו היום הצבעה אחת, והיא על הצעת החוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה–1994, של קבוצת חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי. יש כאן בקשה להצבעה אישית.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

שתי בקשות.

היו"ר ש' וייס:

שתי בקשות, אבל זה אותו דבר. לא תהיה פה הצבעה עכשיו. חבר הכנסת צוקר, אם יש בעיה, אבקש סדרן. חבר הכנסת בדש, אתה שומע אותי או שאני אוציא אותך. יש שתי בקשות. אני מבקש לשבת ולא לנופף ידיים, זה מאיים אפילו עלי. אני פשוט מבקש, אני פוחד מנופף ידיים בפרלמנט. אדוני המזכיר, עדיין לא. מצביעים כשיהיה שקט. נא לשבת. חבר הכנסת רן כהן, זה מפריע. חבר הכנסת רן כהן, אתה רוצה שתהיה הצבעה או לא? אדוני ראש הממשלה, בואו נתחיל. חבר הכנסת רן כהן, אתה רוצה שתהיה הצבעה? חבר כנסת בדש, או שתשב או שתעשה בירורים בחוץ. אני מבקש ממך. אדוני המזכיר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – נגד; רפאל אדרי – נגד; אהוד אולמרט – בעד; אורי אור – נגד; חיים אורון – נגד;
דליה איציק – נגד; מיכאל איתן – בעד; רפאל איתן – בעד; רפאל אלול – נגד; שולמית אלוני – נגד;
טלב אלסאנע – נגד; אסעד אסעד – בעד; יוסף בא-גד – בעד; זאב בנימין בגין – בעד; פני בדש –
בעד; שלמה בוחבוט – נגד; יגאל ביבי – בעד; יוסף ביילין – נגד; נעמי בלומנטל – בעד; בנימין בן-
אליעזר – נגד; אליהו בן-אלישר – בעד; אליהו בן-מנחם – נגד; שלמה בניזרי – אינו נוכח; עוזי ברעם
– נגד; תמר גוז'נסקי – נגד; שאול גוטמן – בעד; מיכה גולדמן – נגד; אלכס גולדפרב – אינו נוכח; אלי
גולדשמידט – נגד.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש לא להפריע. אני מבקש גם את החיפושים לעשות בשקט.

אדוני המזכיר, נא להמשיך.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אפרים גור – בעד.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זה מפריע, תנו לנו לנוע קדימה. אדוני המזכיר, נא להמשיך.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

גדליה גל – נגד; אריה גמליאל – בעד; משה גפני – בעד; אלי דיין – נגד; חיים דיין – בעד; יעל דיין –
נגד; עבד-אלוהב דראושה – נגד; אריה דרעי – בעד; אברהם הירשזון – בעד; זבולון המר – בעד; צחי
הנגבי – בעד; אריאל ויינשטיין – בעד; שבח וייס – נגד; יוסף וינונו – נגד; אברהם ורדיגר – בעד;

רחבעם זאבי – בעד; נסים זויילי – נגד; עמנואל זיסמן – בעד; אליעזר זנדברג – בעד; וליד חאג' יחיא – נגד; חנא חדאד – נגד; נעמי חזן – נגד; מיכאל חריש – נגד; בנימין טמקין – נגד; סאלח טריף – נגד; שאול יהלום – בעד; אברהם יחזקאל – נגד; רן כהן – נגד; רענן כהן – נגד; יוסי כץ – נגד; אברהם כ"ץ-עוז – נגד; לימור לבנת – בעד; מאשה לובלסקי – נגד; דוד לוי – בעד; יצחק לוי – בעד; דוד ליבאי – נגד; עוזי לנדאו – בעד; יורם לס – נגד; ענת מאור – נגד; משה מאיה – בעד; דוד מגן – בעד; האשם מחאמיד – נגד; חגי מירום – נגד; דוד מנע – בעד; נואף מסאלחה – נגד; יהושע מצא – בעד; דן מרידור – בעד; רון נחמן – בעד.

היו"ר ש' וייס:

אדוני המזכיר, סליחה רגע. חבר הכנסת חיים דיין, אני מצטרף להוציא אותך. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, לא עכשיו. תעשי זאת בשקט, לא אכפת לי מה, רק בשקט. בשקט. אסור לרעוש בזמן ההצבעה, זה מה שהתכוונתי. חבר הכנסת סאלח טריף, אל תעזור לי, אנא ממך. אם אתם רוצים להתיעץ, אולי בחוץ. לא אסיים את ההצבעה לפני שתיכנסו לאולם, אל תדאגו.

אדוני המזכיר, נא להמשיך.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אורה נמיר – נגד; משה נסים – בעד; בנימין נתניהו – בעד.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הרעש מפריע לי. רבותי, גם חברי הממשלה. רבותי, זה מפריע לי. חבר הכנסת סלאח סלים, אתה ממש לא עוזר לי. חבר הכנסת בא-גד, אתה לא חייב להיות שם בסביבה. אני מבין שמסתדרים שם בלעדיך. אנא.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

סאלח סלים – נגד; אסתר סלמוביץ – בעד; אפרים סנה – נגד; יוסף עזרן – בעד; עובדיה עלי – בעד; שאול עמור – בעד; אברהם פורז – מקוזז; חנן פורת – בעד; משה פלד – בעד.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מבקש, בשקט אפשר לעשות הכול. חבר הכנסת גולדפרב, אני מאפשר לכם להתייעץ. זה לא בסדר בזמן ההצבעה. מספיק. אני מבקש לשבת, נגמר. אני לא מסכים. יש שם לחץ פסי לא מתון. אני לא מסכים לזה. אני אפסיק את ההצבעה. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, שבי. חבר הכנסת פיני בדש, שב במקומך. אני מתאר לעצמי מה היה פה לו היתה הממשלה עושה זאת, כמה שאלות היו נשאלות פה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, לך למקומך. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, שבי. אל תצחקו, אני מפנה את כולם, את כולם. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, שבי. חבר הכנסת בדש, שב, שב. חבר הכנסת בדש, אם לא תשב, אני אוציא אותך מן האולם. חבר הכנסת משה פלד, שב במקומך. במקומך. חבר הכנסת בדש, אני אוציא אותך מן האולם.

משה פלד (צומת):

היו"ר ש' וייס:

אל תעיר לי. שב. לו היה איש ממשלה עושה זאת היתה מתעוררת מייד שאלה מוצדקת של חבר הכנסת קצב. עכשיו שקט. אני מבקש שקט שם. בזמן ההצבעה יש שקט. זה הכול. אם אתה עוד פעם קם, חבר הכנסת בדש, אני מוציא אותך עד להצבעה, בעצם כבר הצבעת. חבר הכנסת צוקר, אתה לא עוזר לי. חבר הכנסת צוקר, אתה מחמם את העסק עוד פעם. אנא. אני מבקש. מספיק. חבר הכנסת בדש, אני אוציא אותך מן האולם, אל תתגרה בי. אתה כבר הצבעת, כך שאני לא אחטא כאן לשום דבר. שקט. חברת הכנסת סלמוביץ, את סגנית יושב-ראש הכנסת, הייתי רוצה לראות אותך מנהלת את הישיבה ומאפשרת מצב שאת יוצרת אותו.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

לא. כבר גמרנו. לא מפחידים אותי.

אדוני המזכיר, נא להמשיך.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

שמעתי את הפזמון הזה. תירגעי.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת).

רפאל פנחסי – בעד.

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, לא, לא. חבר הכנסת צוקר. חבר הכנסת גולדפרב, אני לא מסכים לזה, אתה רוצה – צא להתייעצות החוצה. אי-אפשר לנהל כך כנסת. אני נותן לכם אפשרות להתייעץ, מה יותר הוגן מזה? בבקשה, מזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

שמעון פרס – נגד; עמיר פרץ – נגד; גדעון פת – בעד; יאיר צבן – נגד; דוד צוקר – נגד; אביגדור קהלני – בעד; חיים קופמן – אינו נוכח; ישראל קיסר – נגד; משה קצב – בעד; יצחק רבין – נגד; אברהם רביץ – בעד; אמנון רובינשטיין – נגד; חיים רמון – נגד; אבנר חי שאקי – בעד; גונן שגב – נגד.

קריאות:

בזז.

דוד מנע (הליכוד):

גונב מנדטים.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, עדיין לא הסתיימה ההצבעה. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

גדעון שגיא – נגד; אברהם שוחט – נגד; משה שחל – נגד; מאיר שטרית – בעד; שמעון שטרית – נגד; דב שילנסקי – בעד; סילבן שלום – בעד; יעקב שמאי – בעד; יצחק שמיר – בעד; יעקב שפי – בעד; אברהם שפירא – בעד; אריאל שרון – בעד; יוסי שריד – נגד; דן תיכון – בעד.

היו"ר ש' וייס:

האם יש מישהו מחברי הכנסת שעדיין לא הצביע? חבר הכנסת שלמה בניזרי.

שלמה בניזרי (ש"ס):

בעד.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אין מחיאות כפיים בכנסת. אורחינו המכובדים, אין בכנסת מחיאות כפיים.

נא להעביר לי את התוצאות.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גולדפרב, הצבעת או לא? האם אתה בעד או נגד? חבר הכנסת גולדפרב, אני שואל מה היא הצבעתך.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אנחנו עם רמת-הגולן, נגד החוק הזה.

קריאות:

בוז.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. נא לשבת. חבר הכנסת יגאל ביבי, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חברת הכנסת גוז'נסקי, תתרחקי משם. רבותי הסדרנים, נא לפנות את השטח סביב אלכס גולדפרב. תוציאו משם את חברי הכנסת גוז'נסקי ופיני בדש. אני מבקש להרחיק אותם בעדינות, ואם לא תהיה ברירה אז פחות בעדינות.

קריאות:

בוז.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בדש, תתרחק מהאזור. שימו לב למה שאתם עושים פה בסיעה. מי צועק בוז? חברת הכנסת בלומנטל. אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת הנגבי. ממש לא יפה מה שאתם עושים. לא צריך לזמזם ולצעוק. אפשר להגיב אחרת, חברת הכנסת לימור לבנת.

רבותי, הרי התוצאות. אני לא אקרא אותן כל זמן שלא יהיה כאן שקט. אני קורא לחברי הכנסת שלא לחזור על התרגיל הזה של בוז מזומזם. זה לא בסדר.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי שלטון ומשפט (סיוג ויתור על שטחים), התשנ"ה-1994, של חברי הכנסת אביגדור קהלני, זיסמן ושפי. התוצאות הן: 59 – – –

קריאות:

אין רוב, אין רוב.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אתכם לסדר קולקטיבי. ביזיון כזה עדיין לא היה בבית הזה. אני קורא אתכם לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת קצב, הייתי שמח לשמוע ממך תגובה, בלי שום קשר לצד הפוליטי, על סוג כזה של התנהגות.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

התוצאות הן 59 מול 59. החוק לא עבר.

הפסקת ישיבה בגלל ההתנהגות הבלתי-פרלמנטרית שלכם. הפסקת ישיבה ללא תקדים.

צחי הנגבי (הליכוד):

אין רוב לממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין רוב.

יהושע מצא (הליכוד):

אין רוב.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אין רוב.

דוד מנע (הליכוד):

אין רוב.

היו"ר ש' וייס:

אשמח לשמוע את תגובת ראשי הסיעה על ההתנהגות, לא על תוצאות ההצבעה.

הפסקה של שלוש דקות.

(הישיבה נפסקה בשעה 15:05 ונתחדשה בשעה 15:18).

הצעת חוק צירוף מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר לירושלים, התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מחדש את הדיון.

אני מזמין את חבר הכנסת יהושע מצא להביא בפנינו את הצעת חוק צירוף מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר לירושלים, התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת יהושע מצא ועמנואל זיסמן; הצעת חוק ב'תתמז. כבודו, עשר דקות לרשותך.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממש לפני דקות אחדות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, רק רגע. אני רוצה שזה יהיה באווירה נעימה.

חבר הכנסת איתן, בוא תשמע את דברי חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת רביץ, חבר הכנסת שטרית, סגנית שר המסחר והתעשייה, סגן השר אלי דיין, פתחנו דיון חדש.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני דקות אחדות נכחנו כאן בהצבעה שתוצאותיה יכולות רק להצביע על ממשלה במלוא עלבונה, בעומק השפל שבו היא נמצאת. ממשלה שברור לחלוטין שאין לה רוב בבית הזה, ממשלה שברור לחלוטין שאת גורל ארץ-ישראל היא רוצה לחתוך עם קולות לא-ציוניים, עם קולות של סיעות ערביות שנמנות עם המפלגה הקומוניסטית ומפלגה אחרת, שמאז ומתמיד התנגדו למדינה יהודית, שמאז ומתמיד רצו במדינה פלשתינית.

אוי לה לממשלה כזאת, אוי לבושה ולחרפה שממשלה כזאת, ללא רוב, עם תוצאת תיקו, נשענת על חמישה לא-ציונים בבית הזה. הרגע הזה יירשם לה לדיראון עולם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ושגם לא מכבדת את היושב-ראש.

יהושע מצא (הליכוד):

ועד כדי כך תירשם לדיראון עולם, שגם כאשר נוריד אותה מן השלטון – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, מה קרה?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

קודם צעקת עלינו, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

לא צעקתי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

נזפת – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, אני רוצה להבהיר לך. אני לא הסכמתי להתחיל עד ששר המשפטים יהיה פה, והוא היה לפני רגע.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כולנו רואים שאין אף אחד. ראש הממשלה לא נמצא – –

היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה צריך להתאושש מתוצאות ההצבעה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

– – רק כשיש הצבעות אי-אמון הוא נוכח – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, אלה שני דברים נפרדים. לא פעם היו ישיבות שבמשך דקות אחדות לא היה שר. אבל בין זה ובין צעקות מאורגנות – – – אני לא זוכר דבר כזה מאז אני בכנסת, ואני חשבת שמנהיגי הסיעה של הליכוד יגידו משהו או ירגיעו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה זה מאורגנות? בכל זאת אנחנו יודעים שקנו כאן כמה קולות. כולם יודעים זאת.

היו"ר ש' וייס:

אינני יודע. לא התחלנו את השלטון בימים אלה. אני הייתי חבר כנסת כאשר העליתי יחד עם חברי פורז – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה כיושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מחכה לשר, לכן אני מעביר את הזמן.

משה נסים (הליכוד):

למה צריך לחכות לשר?

היו"ר ש' וייס:

פורז ואני העלינו בזמננו הצעת חוק נגד הקצבות ייחודיות – – –

משה נסים (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

יש הצעה של בן-אלישר, ואני נעתר לה. ודאי שנאפשר לו.

-- ואני זוכר שתוך כדי הצבעה רץ שר האוצר -- לא השר נסים -- ואחרים, וחברת הכנסת גאולה כהן, והם החתימו פה על כל מיני הסכמים. היו דברים מעולם, ולא שמעתי צעקות מאורגנות של בוז. זה לא בסדר. אבל זה נרשם על חשבון הצועקים.

אני מבקש להחזיר את השר, הוא היה כאן ממש לפני שתי דקות. ואתה תמשיך, חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא ביקשתי להפסיק את הישיבה -- --

היו"ר ש' וייס:

קדימה, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

-- ולא ביקשתי שיהיה פה איזה שר -- --

היו"ר ש' וייס:

אני מודד לך את הזמן מחדש. קדימה.

יהושע מצא (הליכוד):

אנחנו רגילים לכך -- --

היו"ר ש' וייס:

הנה השר כאן. יש שר ועוד סגן שר, שר המשפטים. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

— שאין ממשלה בישראל. אדוני היושב-ראש, אני אבקש לא להפריע לי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, גמרנו. הוא מדבר עכשיו.

יהושע מצא (הליכוד):

אנחנו יודעים שאין ממשלה בישראל, תרתי משמע. שולחן ריק, לא ראש ממשלה ולא שר. וגם אם יבוא ויתיישב אחד השרים, האם זה יעיד על כך שיש ממשלה בישראל?

היו"ר ש' וייס:

מה יהיה עם הכנסת, חבר הכנסת מצא?

יהושע מצא (הליכוד):

אוי לה, אדוני, לממשלה הזאת. כבר אמרתי שלדיראון עולם תירשם לה אותה הצבעה שהיתה כאן היום, שהעידה עדות חותכת על כך שזו ממשלה שנשענת על קולות לא-ציוניים. זה יירשם בדפי ההיסטוריה של הכנסת הזאת כרגע העצוב ביותר של הממשלה ושל העם. גם כאשר נוריד אותה מן השלטון, רגע עצוב זה של ממשלה שרוצה לחתוך גורל ארץ עם קולות לא-ציוניים לא יימחק.

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להביא את הצעת חוק צירוף מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר לתחום השיפוט של ירושלים. הצעת החוק להרחבת תחום השיפוט, אדוני היושב-ראש, באה אך ורק בשל חולשתה של הממשלה. מאז נתפסה הממשלה הזאת לאותם הסכמי אוסלו ואמללים, אנחנו רואים כיצד היא מובילה אותנו מאסון לאסון. הייתי יכול לומר גם על כך תרתי משמע, לאסונות של קורבנות בנפש ולאסונות בכיוון כינון מדינה פלשתינית.

אינני רוצה לעסוק היום בשאלה כיצד הולכת ונרקמת אותה מדינה פלשתינית, וכיצד היא קורמת עור וגידים. אני רוצה לעסוק היום בעניינה של ירושלים. על רצונם של הפלשתינים לראות את ירושלים המזרחית כבירתם אנחנו שומעים יום-יום ורגע-רגע. אבל לא רק בנאומים ולא רק בכתובים. את רצונם זה הם מביעים גם במעשיהם היומיומיים.

הצעת חוק זאת, אדוני היושב-ראש, מיועדת להבטיח את ריבונותה של ישראל על ירושלים. היא באה על מנת למנוע את ההידרדרות המתרחשת לנגד עינינו, הידרדרות שבה אנחנו רואים כיצד ירושלים הולכת ונשמטת מידי ישראל, אותה ירושלים המזרחית, ובגסות ובחוצפה הם כבר מעלים את תביעתם על חלקים במערבה של העיר, לרבות הגבעה הזאת שעליה אנחנו יושבים, גבעת שיח'-באדר. כשאתה יושב על דוכן הכנסת הזאת, ליד השולחן הזה, אתה יושב על גבעה – – –

היו"ר ש' וייס:

שנינו.

יהושע מצא (הליכוד):

שנינו, אדוני. אני, כבן ירושלים זה 13 דורות, הסתובבתי בשדות בשיח'-באדר כשהוא עדיין היה קיים. הקמנו כאן את ריבונות ישראל, ופייצל חוסייני היושב ב"אורינט האוס" טוען היום לאדמות הללו. כן, שוב תרתי משמע, הוא טוען לריבונות שלנו, רוצה לקחתה מאתנו, כי הקרקעות האלו הן בריבונות ישראל.

מאז הסכם אוסלו, אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת הביאה להחלשת ריבונותנו על ירושלים, כאשר ממול אנחנו רואים התבצרות והתחזקות של הרשות הפלשתינית, הערפאתית-אש"פית, והיא באה לידי ביטוי חזק. אזכיר רק כמה נקודות שמבטאות את החולשה שלנו מול ההתעצמות וההתחזקות שלהם.

אזכיר בכמה משפטים את ה"אורינט האוס", שכבר הפך מושג ושם דבר. ה"אורינט האוס" כמשרד החוץ. אתמול הצגתי מהבמה הזאת פלקטים של 14 משרדים פלשתיניים ששוכנים בתוך ירושלים.

אעבור עכשיו לקטע אחר, ואני פוסח על ה"אורינט האוס" ו-14 המשרדים. הצגתי כאן תמונות של אנשי טרור פלשתינים המסתובבים במזרח-ירושלים, מה שקרוי השב"כ הפלשתיני. השר שחל הכחיש, ראש הממשלה התעלם, עד אשר לפני חודש הודה ראש הממשלה, שהם קיימים, והם חוטפים לילה לילה אזרחים פלשתינים ומעבירים אותם ליריחו. יש השתלטות של הרשות הפלשתינית על ירושלים ביום ובלילה, ואנחנו נוהגים כבת יענה.

ממשלה זו רוצה לחתום בימים אלה על הסכמים נוספים עם הרשות הפלשתינית. על מה היא הולכת לחתום, אדוני היושב-ראש? על הענקת זכות בחירה לתושבי מזרח-ירושלים, על הענקת זכות לבחור ולהיבחר, והרי זה סממן מובהק לנטילת הריבונות שלנו על העיר הזאת, סממן מובהק להענקת זכות

דמוקרטית, שהיא ריבונות, לפלשתינים. והממשלה בראשות רבין עושה זאת בהסתר ותוך מניעת ידיעות ברורות מהכנסת.

לפני ימים אחדים "התבשרנו" על כך, שממשלת ישראל שמסרה את ירושלים בהסכם חשאי שהתגלה חתמה שוב על הסכם חשאי עם הרשות הפלשתינית בעניין תשלום מס הכנסה של תושביה הערבים של מזרח-ירושלים לרשות הפלשתינית. בוש וכלימה. צעד אחר צעד מוותרים על הריבונות שלנו, צעד אחר צעד מעניקים להם ריבונות על ירושלים.

אזכיר קטע נוסף כואב אשר המריץ אותי לא מעט להגיש את הצעת החוק הזאת. החלטתה של ממשלת ישראל שלא להפקיע עוד אדמות בירושלים, החלטתה של ממשלת ישראל שלא להפקיע עוד אדמות מחוץ לירושלים – ואני יודע, ששרים בממשלה, שר הבינוי והשר שמעון שטרית, ירושלמים, תובעים את ההפקעה הזאת. חבר הכנסת זיסמן, ידידי, שותף להצעה הזאת, ירושלמי בן ירושלים הזאת ששנים נותן לה, מנסה לחזק אותה, פועל למענה. חברים אחרים מסיעת העבודה חרדים לנושא הזה של ירושלים, רוצים בהפקעות האלה. עסקנו בהפקעות – חמש, שמונה, תשע שכוונות בנינו סביב ירושלים רק עם ההפקעות; מפסגת-זאב, זו שנבנית עכשיו – הרובע היהודי, רמות-אשכול, הגבעה-הצרפתית וכך הלאה.

מה פתאום התקוממתם כנגד ההפקעות? אבות המדינה הזאת, מאז איחוד העיר הזאת, עמדו מאחורי ההפקעות ותמכו בהפקעות, וכל ממשלות ישראל בנו את שכוונתיה של ירושלים על מנת לחזק אותה, ואתם לפתע מסירים. אבל אתם יודעים מה אתם מעוללים? אנחנו לא מפקיעים, ואילו הערבים מפקיעים במעשיהם היומיומיים, בבנייה בלתי חוקית בתוך ירושלים, על הקו הירוק, אותה רצועת ירק שתוכנית האב של ירושלים קבעה שתהיה סביב ירושלים, והם בונים מחוץ לירושלים ומחברים את השטחים הקרויים יהודה ושומרון לירושלים וחונקים את ירושלים על מנת להביא לניתוק מעלה-אדומים, להביא לניתוק גבעת-זאב, להביא לניתוקה של ביתר מירושלים. וכך, במצור הזה שהם בונים באופן בלתי חוקי, הם יוכלו להשתלט על ירושלים המזרחית ולאחר מכן לנסות ולהרים יד על ירושלים המערבית.

על כן, אדוני היושב-ראש, מול ביטול ההפקעות ולעומת זאת יכולת הבנייה הבלתי-חוקית, שהיא הפקעה מסיבית שנעשית על-ידי הרשות הפלשתינית בתוך ירושלים ומחוצה לה, כפי שאמרתי, אין מנוס מהצעת חוק זאת, שתבוא ותגן על מעלה-אדומים, תבוא ותגן על גבעת-זאב, תבוא ותגן על ביתר. אני מציע, אדוני היושב-ראש, להחיל את המשפט, השיפוט והמינהל על שלוש ערי לוויין אלו כדי לחזק את ירושלים. עם צירוף הערים האלו, מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר, אנחנו לא רק – אדוני היושב-ראש, אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך, אבל אני מבקש מהחברות שלנו שלמען ירושלים תחשינה.

יהושע מצא (הליכוד):

אנחנו לא רק נחזק את ירושלים בצירוף אותה ביתר, אנחנו גם נסיר את החרפה האחרונה, זו של ממשלת ישראל, שרוצה לקחת מאמהות ישראל אותה חלקת קבר שטמונה בה רחל אמנו. כל יהודי בבית הזה, כל יהודי מחוץ לבית הזה, בהיותנו ילדים ונערים שנולדו בארץ הזאת – אני זוכר עצמי כילד, אמי מחזיקה בידי, ואני הולך לקבר רחל ורואה אותה משתטחת ובוכה, מבקשת על עם ישראל ומבקשת על בני משפחתה. לא היתה אמא בארץ הזאת ואמא מחוץ-לארץ שלא עלתה לקבר רחל לבקש על עם ישראל. ואתם, בחרפה, יושב לו פה שר החוץ פרס ואומר: מקבר לקבר, בהתבזות כזאת, והם כעת מצאו פתרון, ייתנו לנו איזה כביש עוקף מכאן ומשם שיוכלו להגיע לקבר רחל. בוושה וחרפה, אדוני. על כן, הצעת החוק הזאת שבפנינו לא רק תחזק את העיר הזאת, לא רק תבטיח את הריבונות עליה, אלא גם תסיר חרפה מבית ישראל.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית. אם ידידי מגיש ההצעה חבר הכנסת עמנואל זיסמן ירצה בסיום את הדקות שמגיעות לו כדי להשיב, אני מעמיד אותם לרשותו לאחר מכן. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

הצעת חוק ירושלים רבתי, התשנ"ד–1993 (הצעת חבר הכנסת י' ביבי)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת יגאל ביבי. אחר כך – שר המשפטים.

שאול יהלום (מפד"ל):

תהיה הצבעה?

היו"ר ש' וייס:

לא. אחר כך בעלי הצעות החוק יוכלו לדבר, ולאחר מכן תהיה הצבעה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את חברי הכנסת זיסמן, קהלני ושפי על אומץ לבם, על נאמנותם לעקרונות בהצבעה הקודמת. יש רגעים שחבר כנסת נרשם בהם בדפי ההיסטוריה. חבר

הכנסת זיסמן, אתה רשמת פרק בחיך. שנים רבות אתה עוסק בענייני ציבור, ואלה הן הדקות והשעות היפות, הדקות שנזכרות בהיסטוריה שלך. אני מברך אותך על כך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

יש לי רק שאלה ליושב-ראש ושאלה לחבר הכנסת להבהרה.

היו"ר ש' וייס:

כן, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת יגאל ביבי הגיש את הצעת חוק ירושלים רבתי, שנדונה בכנסת ב-25 בינואר 1995, ואז הוסרה ברוב דעות מסדר-היום. שאלתי: האם חבר הכנסת יגאל ביבי הגיש את הצעתו שוב, או שהוא חוזר ורוצה לנמק אותה הצעה שנפלה? אינני ער לכך שהוא הגיש את הצעתו שוב, מה שהוא רשאי לעשות היום, משחלפו שישה חודשים. אבל אם הוא רוצה לחזור על אותה הצעה שכבר נפלה – זה הוא לא יכול.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נברר. אני מייד אבקש מסגנית מזכיר הכנסת, הגברת שושנה כרם, לברר. בינתיים ניתן לו להמשיך בהנחה שזה מהלך תמים. אולי אתה יכול לענות?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני לא זוכר. אני חושב שהגורמים המוסמכים פה בדקו את העניין.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לדעתי, היושב-ראש מעניק לך עכשיו אשראי. אין לנו על מה לדון משום שלא הונחה ההצעה שוב על מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נאפשר לו לסיים את הנאום. עד אז נראה מה נעשה. כי אם הוא כן צודק, אני לא רוצה לנקוט
כבר מין ענישה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מי שלא יקבל היום את חוק ירושלים רבתי יקבל, לצערי, חוק ירושלים רבתי ערבי. רבותי, אין ואקום
בבנייה. אין חלל ריק. אם הממשלה והכנסת הזאת לא יקבלו החלטה ברורה על ירושלים רבתי, לא
ירחק היום ואנחנו נהיה עדים לבנייה של בית-לחם, אבו-דיס, עיסאווייה, אל-עזריה, בית-חנינא,
רמאללה.

הכנסת הזאת נדרשת היום להחליט איזו ירושלים היא רוצה: ירושלים רבתי שלנו או ירושלים רבתי
של ערפאת. זה מה שהולך לקרות. בקצב הזה, כשהממשלה לא מפקיעה, היא גם לא תבנה בהר-
חומה, כי ערפאת לא ייתן. את הר-חומה הם ייתנו בסוף, לצערנו, בקצב הזה שהם מחלקים את רגבי
ארץ-ישראל.

"ירושלם", אמר דוד המלך, אשר יסד את העיר שלנו, "הרים סביב לה ואדוני סביב לעמו מעתה ועד
עולם". ירושלים נתברכה בהרים: הר-הזיתים המקודש, הר-המוריה שבו אנחנו בוכים. אבל בימינו
היתוסף הר, הר-הרצל, שגם שם בוכים, שגם שם דמעות של אמהות ששכלו את בניהן, יקיריהן,
אבותיהן על ירושלים. היום בוכים בהרים סביב ירושלים, בהר-המוריה ובהר-הרצל. האם הבכי הזה
יהיה לשווא? האם ניתן לירושלים להיות שוב מובלעת? האם לא נעשה כאן ירושלים של עיר ובנותיה,
כפי שמקובל בכל העולם?

היום היה מסר כאן בכנסת. היום נרשם דף זכות, כבוד לכנסת, שלפחות לממשלה הזאת אין רוב
להחזיר את רמת-הגולן. אולי יום טוב, בימים האפלים שהיינו עדים להם בשבועות האחרונים. האם
ביום הזה כנסת ישראל לא תתעלה על עצמה ותודיע לממשלה – אנחנו אומרים לכם: עצרו? אנחנו
אומרים לכם, לממשלה, אף שיש בינינו שניים-שלושה גנבים שגנבו את המנדט, שעשו כלנתיים,
אבל רוב הכנסת היא ברמה גבוהה, רוב הכנסת אחראית, עצמאית, היא צריכה היום להגיד לממשלה
— — —

משה נסים (הליכוד):

חבר הכנסת ביבי, כלנתי – היום צריך לעלות על קברו ולבקש מחילה וסליחה, כי מה שעשו שני
שודדי המנדטים האלה לא נעשה בתולדות הכנסת ובתולדות הפוליטיקה הישראלית.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רבותי, אין ספק שזה היה רגע מבייש של שני חברים – — —

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא מגן עליהם, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני לא מגן על אף אחד מהסוג הזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע, חבר הכנסת בן-אלישר, כאשר קרה דבר כזה חודשים אחדים אחרי שנבחרתי לכנסת ב-1982, כשהיה מקרה אחר בכיוון הפוך, ראש הממשלה מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, עלה לדוכן וקרא במקרה פרק מספרי על כלנתריזם. כך שאני מבין את העניין.

משה נסים (הליכוד):

בינתיים החמירה התופעה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה לא עשית עותקים מהספר שלך?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני חושב שבמצב הזה של אלכס גולדפרב וחבריו הוא יכתוב עוד ספר.

היו"ר ש' וייס:

לא, אין לי זמן.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם גם לא שומעים את הדברים.

היו"ר ש' וייס:

גם אף אחד לא קורא.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה צודק, חבר הכנסת בן-אלישר, הם לא שומעים את הדברים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הביוב הפוליטי בישראל – – –

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

אף שמשה דיין – – –

משה נסים (הליכוד):

אתה עושה השוואה חסרת שחר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נסים, אני ממליץ שבפגרה נקיים סימפוזיון על כל ההיסטוריה של כל משוטטי גבעת-רם. עד עכשיו היו 52. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אנחנו לא מדברים היום על הגנבים מבית, על שודדי המנדטים. אני לא מאמין שמישהו במדינת ישראל היה בוחר את גולדפרב לכנסת אם הוא לא היה נתלה באילן אחר. אני מדבר על גנבים אחרים, שלא יגנבו לנו את ארץ-ישראל, שלא יגנבו לנו את ירושלים רבתי.

רבתי, הימים שבהם היינו נוסעים בשער-הגיא, במצר, לתוך המובלעת של ירושלים צריכים להיפסק. בלי ביתר ובלי גוש-עציון ובלי מעלה-אדומים ירושלים היא לא ירושלים. האם בשנה שאנחנו חוגגים בה 3,000 שנה לירושלים זאת המתנה שניתן לה בעוד חודש? שהפקרנו את לבה, את סביבתה, את אזוריה, את העורף שלה?

אם לא נקבל את החוק של ירושלים רבתי, ולעומת זאת בעוד חודש יחגגו שונאי ישראל על המדשאות בבית הלבן את הפקרת העורף של ירושלים, אני חושב, שכנסת ישראל, בשנת 3,000 לירושלים, לא תצטרך לחגוג.

אני אציע לכנסת, שאם יופקר העורף של ירושלים נחרים את החגיגות. איך נשיר את שיר ציון כאשר אדמות ירושלים רבתי הופקרו? לא נוכל לשמוח השנה, לא נוכל לשיר השנה. אבל הכנסת הזאת היא הריבון, היא הדוגמה. אני קורא לכל חבר כנסת שחושב שירושלים היא לבו של העם היהודי, יקרה לו, שיעשה היום מעשה ויעזור להעביר את חוק ירושלים, והוא יירשם בהיסטוריה של אוהבי ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת יגאל ביבי.

אדוני שר המשפטים, אני צריך לתת לך תשובה, ויש לי תשובה מסודרת. כך היה: ב-25 בינואר 1995 אכן נכללה בסדר-היום של הכנסת הצעת חוק ירושלים רבתי, התשנ"ד-1993, של חבר הכנסת יגאל ביבי. בראשית הישיבה שניהלה חברתי סגנית היושב-ראש אסתר סלמוביץ, פנה חבר הכנסת ביבי וביקש להודיע שהוא מבקש שלא להעלות את ההצעה שלו באותו יום. הוא קיבל רשות להסביר. הוא דיבר, אבל לא על החוק אלא על הסיבות לדחייתו את העלאת החוק. ואז מפנה אותו חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, בצדק, לכוכבית שמצורפת לסעיף 135, ושם נאמר: "הצעת חוק פרטית שיוזמיה או יוזמה מבקשים לדחות את העלאתה לאחר שכבר נכללה בסדר-היום של הכנסת – רשאי יושב-ראש הכנסת, אלא אם ראה שיש הצדקה לבקשת הדחייה, לדחות את הדיון בהצעת החוק לתקופה של 60 יום".

לא הייתי אומר שאין פה בעיה, אבל בעיקרו של דבר אני מקבל את העובדה שזה עלה היום. זאת אומרת, הוא בעצם קנה לעצמו אפשרות להעלות את הנושא הזה כעבור 60 יום. נכון שעברו מאז שישה חודשים, אבל אני חושב, שעל-פי כללי הפרשנות הסבירים ביותר, להקדים אי-אפשר, לאחר אולי אפשר. אני קובע שאפשר, ונדון בזה היום.

עכשיו, אדוני שר המשפטים, תשובתך על שתי ההצעות. אנחנו מגלים יום-יום בתקנון גם חסר וגם כפל. מעניין מאוד. צריך לעשות סורק תקנון וסורק כוכביות. בבקשה. נא לצלצל.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, בשנת 1967 אוחדה ירושלים ושוחרר חלקה של העיר שהיה תחת כיבוש ירדני. גם העיר העתיקה הוחזרה לריבונות ישראלית. העיר המאוחדת בירת ישראל משתרעת על 108,000 דונמים רבועים. בתחומה הוכללו במזרח רכס הר-הצופים והר-הזיתים, בצפון שועפאט ושדה התעופה עטרות, בדרום הכפרים צור-באחר ובית-צפאפא, במערב נכללו בתחום העירוני הכפר עין-כרם והמערך של בנייני המרכז הרפואי ובית-החולים "הדסה".

הצעת חוק אחת, זו של חבר הכנסת ביבי, מבקשת לכונן מושג גיאוגרפי, פוליטי ומשפטי בשם ירושלים רבתי. בפועל הוא מבקש לכלול בהצעת החוק את גוש-עציון, את אפרת, את מעלה-אדומים, את ביתר ואת גבעת-זאב. כמו כן מבקש חבר הכנסת בהצעה זו להחיל על שטח זה את המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה.

מבחינה משפטית ופוליטית, זו הצעת חוק המבקשת לספח לישראל שטחים, עכשיו ומייד, באופן חד-צדדי, וחברי הכנסת יודעים שהשטחים שבהם מדובר אינם שכונות של העיר ירושלים. אותו גוש-עציון שמדובר בו משתרע כ-20 קילומטר מדרום לירושלים. אם נספח אותו אנחנו נדלג, כידוע, או נעקוף או נצטרך לקבוע מה המעמד של מובלעות כמו בית-לחם. אפרת בהרי יהודה משתרעת כ-6 קילומטרים מדרום מערב לבית-לחם. מעלה-אדומים שהוקמה בשנת 1976 משתרעת כ-10 קילומטר ממזרח לירושלים. מדובר לפיכך בסיפוח שטחים נרחבים, פעולה שכל אחד מבין שיש לה משמעות פוליטית-מדינית רצינית ביותר.

שאול יהלום (מפד"ל):

השר עצמו לא אמר זאת בתקשורת לפני שבוע?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לסיפוח כל השטחים האלה אין שום צורך בחוק. מה שפורסם בשמי זככה לכותרת היה הדלפה מקוטעת ומאוד בלתי-מדויקת משיבות הקבינט הביטחוני. אינני יכול, לצערי, לחזור ולפרש כאן מה כן אמרתי ומה לא אמרתי. ניסיתי לתקן במשהו את הפרסום.

נכון שאני בהחלט חרד גם כן לגורלה של מעלה-אדומים. נכון שהזכרתי בדברי אפשרויות שונות. אבל כל מה שאמרתי היה אפשרויות של העלאת דרישות במשא-ומתן עם הפלשתינים, איך צריך לבנות, איך צריך לקדם את המשא-ומתן עם הפלשתינים. מעולם לא היה בדברי משום הצעה לספח באופן חד-צדדי למדינת ישראל איזה שטח, וזה כל ההבדל.

כי מה עושה ההצעה הזאת, בעצם? היא מבקשת לספח שטחים. אין מניעה מבחינת ישראל לספח שטחים או להחיל את המשפט הישראלי על שטחים של ארץ-ישראל גם בלי חקיקת חוק נוסף, שהרי אנחנו יכולים, לפי פקודת סדרי השלטון והמשפט, לקבוע שכל שטח של ארץ-ישראל יחול עליו המשפט והמינהל גם להבא. מה שמבקשים כאן, כאמור, וזה ההבדל העקרוני – לא משאלות שלנו,

לא תביעות שלנו, לא העלאת דרישות במהלך משא-ומתן שמתנהל ויתנהל, אלא סיפוח חד-צדדי.
והרי כל אלה שיושבים כאן באגף מימיני או לפני – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא להירגע קצת. חבר הכנסת ביבי, תעזור להרגיע את השטח, זה חוק שלך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, המרחק בין ירושלים לבין מעלה-אדומים הוא 300 מטרים – – –

היו"ר ש' וייס:

אם יהיה ויכוח, אנחנו נעביר פתק לראש העיר של מעלה-אדומים. הוא כאן אתנו, והוא ייתן לך תשובה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בעניין המרחק אני תמיד אלך לקראתך. את המרחק אפשר למדוד.

מאחר שממשלה יכולה להחיל את החוק הישראלי על שטחים בארץ-ישראל גם ללא צורך בחוק, אני כמובן יכול להציג לך ולכם – גם לחבר הכנסת מצא וגם לחבר הכנסת ביבי – את השאלות: הרי שום ממשלה לא עשתה זאת בעבר, וכבר הצגתי זאת בדברי בעבר, גם לא ממשלת אחדות לאומית, גם לא ממשלה בראשותו של חבר הכנסת הנכבד שמיר, וכל ממשלה שלא עשתה זאת ידעה מדוע היא לא עשתה זאת. והרי אתם לא מתכוונים ברצינות שעכשיו פתאום יש טעם לעשות את שלא עשיתם כל השנים, שהרי ידעתם תמיד שיהיה משא-ומתן – בין שעם הירדנים, בין שעם הפלשתינים – על השטחים שנכבשו-שוחררו במלחמת ששת הימים, ולא עלה על דעתה של ממשלה בישראל לבוא באופן חד-צדדי ולספח שטחים, אלא לבוא בדרישות במשא-ומתן.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא שומעים, אלי. כל כך רועש פה, שאפילו אם יש לך שאלה לעניין, לא שומעים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה לא רוצה לשמוע.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, רוצים, פשוט יש זמזום כזה באולם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

למה? אני מוכן לשמוע. הרי אני כבר למדתי שאני לא אשכנע את המשוכנעים. אני כבר למדתי שחלק חשוב בתפקידו של הדובר מעל הדוכן הוא לאפשר לכוחותיו להתארגן. לכן יש לי זמן לשמוע שאלות ולהשיב על שאלות. חבר הכנסת בן-אלישר, אתה יודע זאת.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם כבר הגיעו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

עוד לא קיבלתי את האיתות הדרוש.

היו"ר ש' וייס:

לשני בעלי ההצעות יש עדיין חמש דקות. המשיב האחרון הוא – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי יושב-ראש הכנסת, בהסכם הצהרת העקרונות, שנחתם בוועידת טאמפרה ב-13 בספטמבר 1993, ובהסכם עזה-יריחו, שנחתם ב-4 במאי 1994 – ושני הסכמים אלה אושרו, כידוע, על-ידי הכנסת – נקבע במפורש, כי במשך תקופת הביניים לא ישונה הסטטוס המשפטי של שטחי רצועת-עזה, יהודה ושומרון. מבחינה זאת קבלת הצעת החוק בעניין ירושלים רבתי, או הצעת החוק בעניין סיפוח

השטחים שמכאן ועד גוש-עציון, לרבות גוש-עציון, לרבות מעלה-אדומים, קבלת הצעות חוק אלה שמבקשות להחיל את המינהל, השיפוט הישראלי והמשפט הישראלי ביישובים אלה יש בה בבחינת הפרת ההסכמים באופן בוטה. ההסכמים, לאחר שאושרו על-ידי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, רק שנייה. רבותי, אלה דברים מעניינים מאוד. אני, למשל, לא יודע עד עכשיו איך להצביע, ובלי שאני אשמע את השר אני לא אדע איך להצביע.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מעניין מאוד, הוא עדיין לא הספיק לגייס.

היו"ר ש' וייס:

אגב, לשר יש עוד עשר דקות, אחר כך יש שני דוברים שאולי ירצו לדבר.

קריאה:

כמה זמן מדבר השר?

היו"ר ש' וייס:

יש לו, על-פי התקנון, אפשרות לדבר עשר דקות על כל חוק. עד עכשיו הוא דיבר עשר דקות, ויש לו עוד עשר דקות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה יודע שהשר לא יכול לסמוך על חברי הכנסת מצא וביבי שיעלו אחריו אם יראו שאין לו רוב. זאת אומרת, שאם הוא יוותר, הוא לא יכול לוותר בהנחה שאתם תדברו עוד חמש, עוד עשר דקות. נכון? הוא צריך להניח, שאם אין לנו רוב – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה אפילו לא צריך להתנצל, אדוני השר. יושב שם סגן היושב-ראש, שמסביר עכשיו ליגאל ביבי מה הם הכללים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת עלי, תסביר לו, תסביר לו.

עובדיה עלי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אתה צודק. על הצעות חוק – בוודאי, נכון. נדמה לי שאתה צודק, תיכף נברר. על כל פנים, עשר דקות ודאי שיש לך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני יושב-ראש הכנסת, הרי אין זה תקדים ראוי שכנסת, שאישרה הסכם ברוב כלשהו, תבוא עכשיו ותצביע עכשיו באופן מפורש, באופן בוטה, בעד הפרת אותו הסכם. מבחינתנו זה מה שמבקשת הצעת החוק הזאת לעשות.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, שלא תהיינה אי-הבנות. יש החלטה של ועדת הכנסת מ-11 בינואר 1994, שהשר, על הצעות חוק פרטיות בשלב הטרומי, יכול להשיב עשר דקות. מכיוון שהיו כאן שתי הצעות, יש לך פעמיים עשר דקות. כלומר, יש לך עוד תשע דקות. גם אני לא ידעתי, מה לעשות?

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה רבה.

אין זה כמובן סוד, שבין מגישי הצעות החוק מהליכוד ומהמפד"ל לבין עמדת הממשלה יש מרחק רב מאוד אשר לדרך שבה יש לנהל את העניינים ואיך ניתן להוציא אותנו ממעגלי המלחמה ושפיכות הדמים. אנחנו לא חושבים ולא מאמינים שניתן לפתור דברים לא בכוח ולא במלחמה נוספת, אף

שאנחנו סמוכים ובטוחים שננצח בכל מלחמה, אבל מלחמות, ככל שהיו, לא פתרו את הבעיה ולא יישבו את המחלוקות. לכן גם סיפוח חד-צדדי לא יביא לכך שגורם אחר, שאיננו מוכן להכיר בשלטון הישראלי, יכבד את הסיפוח החד-צדדי, ואנחנו רואים זאת לגבי הדרישות של מצרים שנפנה את סיני ולגבי הדרישות של סוריה שנפנה את הגולן.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הוא כבר מדבר 12 דקות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא לא יכול לדבר יותר מעשר דקות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, עוד פעם — — —

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתם ביקשתם לאחד את הצעות החוק ולדבר יחד, ואני הסכמתי, ובלבד שתישמר זכותי להשיב לכם במלוא שיעור הזמן.

היו"ר ש' וייס:

אתה ממש יכול, ועדיין חבר הכנסת ביבי איננו פרשן התקנון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא, אבל יש תקנון, ונלך לפי תקנון הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

התקנון מאפשר לדבר על כל הצעת חוק טרומית עשר דקות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עשר דקות.

היו"ר ש' וייס:

היו שתיים, יחד זה 20 דקות. נשארו לו שבע דקות. אני מוסיף לו דקה בגלל ההפרעה שלך, ויש לו שמונה דקות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכן מבחינתנו זאת טעות לבוא ולעגן עכשיו בחקיקה נושא שאמור להיות במשא-ומתן המדיני ופתרונו בחקיקה לא יעלה ולא יוריד את הצד האחר מהדרישות שהוא מעלה ומן האינטרסים שהוא דוגל בהם.

חברי הכנסת, אני מבחינתי יכול להציג לכם את מעלה-אדומים זו, זו מעלה-אדומים שלפי האמור בספרים שוכנת במדבר יהודה ממזרח לירושלים – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זה פרק בהיסטוריה עכשיו, ואני מבקש האזנה מיוחדת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

– – על הכביש אל יריחו. והרי אנחנו יודעים שהיא רחוקה כבר כיום מאוד ממדבר והיא ארץ פורחת, ואנחנו כולנו מתגאים בה ובתושביה. אבל המקום מעלה-אדומים נזכר פעמיים במקרא, ושמה משהו לא יודע זאת, הרי ברגע זה ייודע לו הדבר: בתיאור גבול יהודה כתוב: ועלה הגבול "ויצא אל גלילות אשר נכח מעלה אדומים". נזכר פעם בספרות התלמוד בגרסה מעלה-האדומים בסיפורו של יהודי שעבר בו והתרגש ממראה הירח העולה שראה באופק במזרח. וכה דבריו: עולה הייתי במעלה-האדומים – – –

משה קצב (הליכוד):

למה אתה לא מצטט מן התנ"ך?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו רוצים פירוש קסוטו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תשמע דברי טעם שכתבו בספרים. למה אוגיע אותך בדברי שלי? הרי אני לא אשכנע אותך.

משה קצב (הליכוד):

אפשר להוסיף טעם על טעם. השאלה שלי נבעה מכך שגם בתנ"ך מזכירים את מעלה-אדומים, לא רק בתלמוד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בוודאי, זה בגבול שבט בנימין.

היו"ר ש' וייס:

בגלל ההצעה של חבר הכנסת מצא אנחנו רוצים ממך גם קצת פרטים על ביתר ההיסטורית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא גמרתי. אני באמצע הסיפור המרגש של אותו יהודי שעבר וראה את מראה הירח העולה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שים לב איך אתה נוהג מפלגתיות טהורה. שים לב.

היו"ר ש' וייס:

איפה? לא הבנתי. יש לו עוד שש דקות.

יהושע מצא (הליכוד):

זה שיא המפלגתיות.

היו"ר ש' וייס:

תסתכל, עוד חמש דקות אצלי, בלי "זמן פציעות".

שר המשפטים ד' ליבאי:

לדעתי, הצעת החוק של חבר הכנסת יגאל ביבי איננה מונחת לפנינו בצורה מסודרת.

היו"ר ש' וייס:

לא כדאי להתווכח, הוא יודע שהוא לא צודק. עזוב את זה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בעניינו של חבר הכנסת ביבי פסק היושב-ראש לטובתו אף שהיה ספק – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל הוא לא היה פה אז.

שר המשפטים ד' ליבאי:

היה ספק אם יש הצעה או אין הצעה. היושב-ראש פסק לטובתו והכיר בהצעתו ונתן לו את מלוא רשות הדיבור. למה אתה רוצה לומר על היושב-ראש את הדברים שאתה אומר?

היו"ר ש' וייס:

כשהם אומרים זאת הם לא מאמינים במה שהם אומרים. עזוב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כשהיושב-ראש פוסק לטובתכם, הוא נאור והוא מצוין. כשהוא שומר על זכויות של הצד השני, הוא פתאום לא אובייקטיבי.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, זה כל כך שקוף שלא כדאי אפילו לדבר על כך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא יודע איך אתה רוצה שאני אסיים בלי שתדע מה היה סיפורו של אותו אדם שעבר וראה את הירח העולה באופק ממזרח והתרגש.

היו"ר ש' וייס:

אני בכלל לא לוחץ עליך. יש לך עוד ארבע דקות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה רוצה שאני לא אומר לך מה היו דבריו? כה היו דבריו: עולה הייתי במעלה-האדומים, וראיתיו רבוצ בין שני סלעים. ראשו דומה לעגל, אוזניו דומות לגדי, ונבהלתי ונרתעתי לאחורי.

דוד לוי (הליכוד):

ורק את רענן טרם ראינו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, אל תאמר זאת כי יחשבו שאתה מאריך את נאומו. לא כדאי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

המעלה נקרא כך על שום צבע שכבות האדמה הרבוצות עליו. יש הקוראים לו מעלה-אדומים, והם חושבים שזה מלשון בני אדם. לא כן הדבר. המעלה נקרא כך על שום צבע שכבות האדמה הרבוצות עליו.

"הכביש העובר במעלה-אדומים מבתר את האדמה המתגלית בצבעה האדום לעומת האדמה באזור סביב שהיא חיוורת" – לכן, זה מעלה-האדומים.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, יש לך עוד שלוש דקות. אני רואה שיש כאן ציפייה. הייתי מבקש שתקפוצ' לקטעים העוד יותר מרתקים.

דוד לוי (הליכוד):

יש לו עוד שלושה "אדומים".

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת דוד לוי רוצה לדעת גם מה אומרת האגדה על מעלה-אדומים. ובכן, האגדה אומרת, שהאדמה אדומה משום שרוותה דם של עובדי אורח שנרצחו עליה בידי שודדים בדורות קודמים. יהודי שעבר במעלה זה בראשית המאה העשרים מביא את דברי הערבים המספרים, כי לפני, בהיות הדרך בחזקת סכנה, עמדו פה גדודי שודדים להשקיף על פני כל הכיכר סביב ולתור אלי טרף בהימצאו להם. ומרוב הדם שנשפך פה אדמו הסלעים.

מכל מקום, אתם יודעים ששם היתה אכסניית "השומרוני הטוב". ואני רוצה לסיים בכך שאני מקווה, שאותה אכסניה, אכסניית "השומרוני הטוב", היא שתשרה עלינו ועל כל אלה שנמצאים בינינו את אווירת הפייסנות, את אווירת הרגיעה שכולנו כל כך זקוקים לה ביום הזה ובימינו אלה. תודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, אני מודה לך. חבר הכנסת ביבי, אתה רוצה לנצל את זכותך לדבר?

יהושע מצא (הליכוד):

אני מציע שחבר הכנסת זיסמן ידבר ראשון.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת זיסמן, יש לך חמש דקות, על-פי המלצתו של חבר הכנסת מצא. אתה מעוניין? ההצעה של חבר הכנסת מצא היתה, שבתור בן-זוג לחוק, אתה תדבר עכשיו. אחר כך חבר הכנסת ביבי, אם ירצה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תודה, אדוני.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זו הזדמנות בלתי רגילה בשבילי לדבר באופן ישיר אל ראש הממשלה, אל שר החוץ ואל חברי הממשלה באחד הנושאים החשובים ביותר לעם ישראל.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חברי הכנסת, אני מבקש לשבת. ייתכן שעוד מעט תהיה הצבעה. אני מבקש לצלצל שוב צלצול ארוך. תודה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני הצבעתי בעד הסכם אוסלו בהכרה מלאה. אני תומך בהענקת אוטונומיה מלאה לפלשתינים ביהודה ושומרון. אני התגאיתי בכך שראש הממשלה ושר החוץ הודיעו שלפי ההסכם הזה נושא ירושלים איננו נושא לדיון. לפלשתינים יש זכות להעלות את הנושא הזה אחרי שתוענק אוטונומיה במסגרת הדיון על הסכם הקבע. אבל נשענים על הסכמה לאומית רחבה אנחנו נחרצים ונחושים לעשות הכול כדי לשמור על אחדותה ועל שלמותה של ירושלים.

אני גם לא הצטרפתי לקריאות שהיו גם ב-48 השעות האחרונות, גם מצד נשיא מדינת ישראל, להפסיק את המשא-ומתן.

אני אומר לך, שמעון, אני אומר לך, יצחק, אחרי הפסקה קצרה צריך להמשיך בשיחות ולסיים אותן בחיוב.

לאורך כל השנים של המשא-ומתן אני עמדתי מאחורי הממשלה ואמרתי שהיא צריכה להמשיך את המשא-ומתן.

יש הפרות גסות ובוטות של ההסכם מצד הפלשתינים, אבל הדבר החמור ביותר הוא מה שקורה בירושלים. אני אומר לכם, הרשות הפלשתינית נתמכת תמיכה גלויה, עקבית ונחושה של מרצ וחברים מ"ש"לום עכשיו", המעודדים ומחזקים אותה, שהיא תמשיך להאמין, ואכן הפלשתינים מאמינים אמונה איתנה, חבר הכנסת רן כהן, שהם ישיגו לא את חלוקת ירושלים האורבנית והמוניציפלית, אלא הם יצליחו להשיג את הריבונות בעיר הזאת.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

השר רובינשטיין, אני אומר דברים נכונים מאוד. אתה, השר רובינשטיין, לא עושה מאומה כדי לעצור את ההפרות בפעילות המדינית.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש לו עוד דקה, תנו לו להתבטא.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם פועלים ביחד על מנת לחזק אותם באמונתם שהם יצליחו בזה. במשך 45 שנה הם האמינו שהם יכולים להדביר אותנו — — —

רן כהן (מרצ):

אתה אומר שהממשלה מכרה את ירושלים — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, תן לו לסיים. אתה פשוט לא שומע אותי. אני אצטרך לקרוא אותך לסדר. אתה לא שומע כשפונים אליך. חבר הכנסת עזרן, אתה סגן יושב-ראש הכנסת, אנא עזור לי.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני עוזר לך כאן.

היו"ר ש' וייס:

אני הבנתי שאתה עוזר לי שם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כדי לחזק את אמון הציבור בממשלה, יצחק, אני מציע לך להתגבר על היצרים ולא להעיר שום הערה.

היו"ר ש' וייס:

לא, רבותי, בבית הזה אומרים: אדוני ראש הממשלה, אדוני שר החוץ, לא יצחק ולא שמעון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני נמנעתי כל הזמן מלהעיר לך, אבל אתה צריך גם לראות את המציאות המשתנה. אתה לא צריך לראות רק את המטרה להשיג הסכם. אתה צריך לראות גם מה שמתרחש בעיר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה, רק משום שאתה לא שומע שאני מבקש ממך להירגע. אני ממש מבקש ממך. אתה לא שומע, אני לא רואה את העיניים שלך כתגובה על כך שאתה שומע אותי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני קורא לך לאפשר במהרה לבנות את הר-חומה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אני קראתי אותך לסדר פעם ראשונה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני קורא לך לעשות הכול על מנת שיהיו אכלוס, בנייה ופיתוח בעיר.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה לסיים?

היו"ר ש' וייס:

זמנך תם, אז תנסה לסיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני יכול לסיים.

היו"ר ש' וייס:

תסכם, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

התגובות שהיו פה, גם מצד ראש הממשלה, על הדברים הכנים והנכונים שאני משמיע, שהם הלכי הרוח בציבור, הן שצריך לחזק את מה שאתה מצהיר במעשים ובעובדות בתחומי חיים שונים, ואתה צריך לחזק ולהוכיח זאת רק במעשים: באכלוס, בבנייה, בפיתוח ובבלימת תהליכים מסוכנים שהולכים ומחריפים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה; אני מודה מאוד לחבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת ביבי, האם אתה רוצה להשיב? אני לא מחייב אותך, אני שואל.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא.

היו"ר ש' וייס:

לא.

יש כאן בקשה להצבעה אישית. מתחילים בהצבעה.

יהושע מצא (הליכוד):

מי ביקש הצבעה אישית?

היו"ר ש' וייס:

סיעת העבודה.

יהושע מצא (הליכוד):

יפה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

היו"ר ש' וייס:

לא, ביקשו ממני הצבעה אישית, אדוני ראש הממשלה. אני פועל על-פי התקנון. אם תשנו את דעתכם, אני מוכן לעבור להצבעה אלקטרונית. אם נתחיל בהצבעה האישית, כבר נמשיך בה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

האם ההצבעה האישית היא על ההצעה של חבר הכנסת זיסמן או על הצעתו של חבר הכנסת ביבי?

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

רבותי, כרגע עוברים להצבעה על הצעתם של חברי הכנסת מצא וזיסמן, והיא אישית. בהמשך נראה מה יהיה. גברתי סגנית המזכיר, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – נגד; רפאל אדרי – אינו נוכח; אהוד אולמרט – בעד; אורי אור – נגד; חיים אורון – נגד; דליה איציק – נגד; מיכאל איתן – בעד; רפאל איתן – בעד; רפאל אלול – נגד; שולמית אלוני – נגד.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש לי הודעה. מתקיימת עכשיו הצבעה. עורו, אחים, עורו.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

לא להפריז.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

טלב אלסאנע – נגד; אסעד אסעד – בעד; יוסף בא-גד – בעד; זאב בנימין בגין – בעד; פני בדש – בעד; שלמה בוחבוט – אינו נוכח; יגאל ביבי – בעד; יוסף ביילין – נגד; נעמי בלומנטל – בעד; בנימין בן-אליעזר – נגד; אליהו בן-אלישר – בעד; אליהו בן-מנחם – נגד; שלמה בניזרי – בעד; עוזי ברעם – נגד; תמר גוז'נסקי – נגד; שאול גוטמן – אינו נוכח; מיכה גולדמן – נגד; אלכס גולדפרב – אינו נוכח; אלי גולדשמידט – נגד; אפרים גור – בעד; גדליה גל – נגד; אריה גמליאל – בעד; משה גפני – בעד; אלי דיין – נגד; חיים דיין – בעד; יעל דיין – נגד; עבד-אלוהב דראושה – נגד; אריה דרעי – אינו נוכח; אברהם הירשזון – בעד; זבולון המר – בעד; צחי הנגבי – בעד; אריאל ויינשטיין – בעד; שבח וייס – נגד; יוסף ונונו – נגד; אברהם ורדיגר – בעד; רחבעם זאבי – בעד.

היו"ר ש' וייס:

תפסיקו עכשיו עם ההחתמות. בואו נסיים את ההצבעה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

נסים זווילי – נגד; עמנואל זיסמן – נמנע.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

די, רבותי, אל תגיבו עוד פעם כמו קודם.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

אליעזר זנדברג – בעד; וליד חאג' יחיא – נגד; חנא חדאד – נגד; נעמי חזן – נגד; מיכאל חריש – נגד; בנימין טמקין – אינו נוכח; סאלח טריף – נגד; שאול יהלום – בעד; אברהם יחזקאל –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אברהם יחזקאל, קראו בשמך. אני לא שומע. רבותי, למה אתם לוחשים? גחלת לוחשת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

אברהם יחזקאל – נגד; רן כהן – נגד; רענן כהן – נגד; יוסי כץ – נגד; אברהם כ"ץ-עוז – נגד; לימור לבנת – בעד; מאשה לובלסקי – נגד; דוד לוי – בעד; יצחק לוי – בעד; דוד ליבאי – נגד; עוזי לנדאו – בעד; יורם לס – נגד; ענת מאור – נגד; משה מאיה – בעד; דוד מגן – בעד; האשם מחאמיד – נגד; חגי מירום – נגד; דוד מנע – בעד; נואף מסאלחה – אינו נוכח; יהושע מצא – בעד; דן מרידור – בעד; רון נחמן – בעד; אורה נמיר – נגד; משה נסים – בעד; בנימין נתניהו – בעד; סאלח סלים – נגד; אסתר סלמוביץ – בעד; אפרים סנה – נגד; יוסף עזרן – בעד; עובדיה עלי – בעד; שאול עמור – בעד; אברהם פורז – אינו נוכח; חנן פורת – בעד; משה פלד – בעד; רפאל פנחסי – בעד; שמעון פרס – נגד; עמיר פרץ – נגד; גדעון פת – בעד; יאיר צבן – נגד; דוד צוקר – נגד; אביגדור קהלני – נגד; חיים קופמן – אינו נוכח; ישראל קיסר – נגד; משה קצב – בעד; יצחק רבין – נגד; אברהם רביץ – בעד; אמנון רובינשטיין – נגד; חיים רמון – נגד; אבנר חי שאקי – בעד; גונן שגב – נגד; גדעון שגיא – נגד; אברהם שוחט – נגד; משה שחל – נגד; מאיר שטרית – בעד; שמעון שטרית – נגד; דב שילנסקי –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דב שילנסקי, אתה מתלבט? ראיתי שאתה מתלבט שתי דקות.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

דב שילנסקי – בעד; סילבן שלום – בעד; יעקב שמאי – בעד; יצחק שמיר – בעד; יעקב שפי – נגד; אברהם שפירא – בעד; אריאל שרון – בעד; יוסי שריד – נגד; דן תיכון – בעד.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו תואילי בטובך לקרוא את השמות של חברי הכנסת שלא היו נוכחים.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

רפאל אדרי – נגד; שלמה בוחבוט – אינו נוכח; שאול גוטמן – אינו נוכח.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אסטרונאוט.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, לא, זה נרשם בפרוטוקול.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

(קוראת בשמות חברי הכנסת)

אלכס גולדפרב – אינו נוכח; אריה דרעי – אינו נוכח; בנימין טמקין – אינו נוכח; נואף מסאלחה – אינו נוכח; אברהם פורז – אינו נוכח; חיים קופמן – אינו נוכח.

היו"ר ש' וייס:

האם יש מישהו באולם שעדיין לא קראו בשמו ועדיין לא הצביע? אין. אני שואל בפעם שנייה – אין. לא לגשת עכשיו. אני שואל: האם מישהו לא הצביע? זה הכול. תודה. נא לספור את הקולות.

מה קרה?

רפאל אלול (העבודה):

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לכתוב זאת בפתק, כי אם ניגשים בזמן הספירה זה מעורר קצת – – – רבותי, רצוי בזמנים כאלה לא לגשת.

נא לספור את הקולות ולהודיע לי. רבותי, תביאו בחשבון שיש עוד חוק ותהיה הצבעה, אינני יודע אם אלקטרונית או אחרת. בינתיים היא אלקטרונית.

נדמה לי שקראו בשמו של חבר הכנסת רפי אדרי בפעם שנייה.

רבותי, הצעת חוק צירוף מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר לירושלים, התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת יהושע מצא ועמנואל זיסמן, והרי התוצאות: 54 בעד, 57 נגד, נמנע אחד. אני קובע שהצעת החוק נדחתה.

עכשיו אנחנו עוברים לחוק השני. אין בקשה להצבעה אישית, לכן אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית. הצעת חוק ירושלים רבתי, התשנ"ד-1993, של חבר הכנסת יגאל ביבי – ההצבעה החלה, שלא יהיו לכם שום טענות אחרי כן. מה קורה פה בזמן האחרון? מצב פציץ.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 51
בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 53 ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק
ירושלים רבתי, התשנ"ד–1993, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

51 בעד, 53 נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הוסרה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות יושב-ראש הכנסת הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת החלטה של
ועדת החוקה, חוק ומשפט בדבר הגדלת מספר שופטי בית-המשפט העליון.

עוד הונחו, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 6), התשנ"ה–
1995, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט; וכן הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 107),
התשנ"ה–1995, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד.

הצעת חוק שלילת חנינה למחבלים רוצחים, התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים. הצעת חוק שלילת חנינה למחבלים רוצחים, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת הנגבי; הצעת חוק ג'קנו. בבקשה, עשר דקות לרשותך. שר המשפטים כאן.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעדיף לפתוח בקריאת הנוסח של החוק, על מנת שיהיה ברור מה נושא הדיון.

שם החוק המוצע: שלילת חנינה למחבלים רוצחים, והוא מונה סעיף מהותי אחד, ועל-פיו כל רשות מוסמכת מנועה מלחון חנינה מלאה או חלקית אדם שהורשע ברצח או הריגה אם נקבע במשפטו כי המעשה נעשה ממניע לאומני.

העילה להגשת הצעת החוק בעבר היתה התגברותן של השמועות על התחייבותה של הממשלה במסגרת ההסכם שלה עם ארגון המחבלים אש"ף לשחרר מרצחים מבתי-הכלא בישראל כחלק מן העסקה הגדולה שנמכרה לנו במעטפת של המושג שלום, וכולנו יודעים בדיוק את מה שהתרחש בעקבותיה.

לכאורה הייתי צריך להסתפק בכך שהממשלה מודיעה לציבור פעם אחר פעם, שהיא איננה משחררת מחבלים עם דם על הידיים, כהגדרתה. אבל מובן שכל מי שמכיר את מערכת המשפט יודע שאין בהצהרה זו ממש, מכיוון שאין כל הבדל בין אותו אדם שבפועל לחץ על ההדק, הניף את הגרזן, שיסף את גרונו של קורבנו בסכין קצבים, לבין זה שתכנן את האירוע, זה שהסית מעל פסגת המסגד, הדרשן – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר האוצר, כל האומה שומעת את השיחה בינך לבין שר המשפטים.

שר האוצר א' שוחט:

תאמין לי שנאמרו דברי טעם.

היו"ר ש' וייס:

אז נעלה אותך לדון.

צחי הנגבי (הליכוד):

אין כל הבדל בין הרוצח בפועל לבין השולח, המתכנן, הנהג שהוריד את המחבל כמה דקות לפני שהוא עלה על קו 20 ברחוב ז'בוטינסקי ברמת-גן, זה שהשיג את אמצעי הלחימה שהונחו על חגורת הנפץ שנקשרה למותנו של המחבל המתאבד. כל מי שקשור לחוליית הרצח כמוהו כרוצח. זו לשונו המעשית של המשפט הפלילי. ללכת ולבדוק אצבע אצבע האם יש דם או אין דם על הידיים זה שם ללעג, לשנינה ולקלס את כל מערך המשפט והחוק בישראל.

אולי ערפאת גם הוא פטור מלהיות קרוי ראש ארגון המרצחים בישראל, שאחראי ישירות – לא בעקיפין, במישרין – לקטל אלפים בישראל ולפציעתם של רבבות, משום שהוא מעולם לא התנסה אולי בחוויה המופלאה של קטילת נפש.

לכן כל האמירה הזאת שעושה הבחנה מלאכותית בין הרוצח בפועל לבין זה שלפעמים אחראי לעשרות מעשי רצח אך הוא מוג-לב מכדי להתייצב ולהתעמת עם הפעולה עצמה – ההבחנה הזאת אין לה מקום בממשלה שפויה.

יתירה מזאת, אפילו היינו עושים את ההבחנה הזאת ומקבלים שיש דירוג בקטלניות של פעולות המחבלים, מישהו בבית הזה יכול להאמין שהממשלה לא תשחרר את כל הרוצחים עד האחרון שבהם? הרי ברור שאלה הם דברי הבל. על דברים קטנים יותר אין הממשלה הזאת מסוגלת להתייצב ולעמוד אפילו שעה אחת.

רק לפני ימים ספורים שיגרתי מכתב לשר המשפטים פרופסור ליבאי ולראש הממשלה יצחק רבין ולשר שחל על כך שהם מתחייבים לשחרר מחבלים בלי דם על הידיים. באותם רגעים ממש הפלשתינים לא ממלאים התחייבות יסודית שחתמו עליה בהסכם, ואין מי שעומד בממשלת ישראל ואומר: עד שתסגירו לידינו חשודים בביצוע מעשי רצח שנתנו לכם את השמות ואת הכתובות ואת הפרטים ואת הנתונים – והם, מבחינתנו, חייבים לעמוד לדין – עד שתסגירו אותם, אנחנו מבחינתנו לא מסוגלים, גם אם אנחנו רוצים מאוד, ליישם את החלקים שאתם נאבקים על מימושם.

במשרד המשפטים היועץ המשפטי לממשלה אומר – היועץ של הממשלה ומי שאמור להיות בעבודה צמודה עם שר המשפטים – שלחנו להם בקשות ודרישות חוזרות ונשנות, ותגובה אין. הרוצחים ממשיכים להסתובב תחת חסותה של הרשות הפלשתינית, ואין מי שמעמיד את הדבר הזה כתנאי של ייהרג ובל יעבור.

ראש הממשלה כן מעמיד זאת כתנאי, בעצם. הנה הוא כותב לי במרס השנה, בעקבות דרישה שלא ישוחררו מחבלים עד אשר יוסגרו הרוצחים – זה מכתבו, מכתב רשמי בחותמת ראש הממשלה, חתום על-ידי אישית – הוא אומר: נכון שבכל המקרים שבהם היו לישראל ראיות לכאורה לגבי

פלשתינים חשודים ברצח או בניסיון לרצח של ישראלים הוגשו דרישות רשמיות לרשות הפלשתינית ובהן תביעה להעברתם של חשודים אלה לידי ישראל. למרבה הצער, אומר ראש הממשלה, לא נענתה הרשות הפלשתינית עד כה לדרישות אלה. הובהר לפלשתינים, מסיים ראש הממשלה את מכתבו אלי, הובהר להם כי מילוי נאות של ההתחייבויות הוא תנאי להמשך המשא-ומתן.

אינני יודע, אדוני שר המשפטים, אם קיבלת העתק ממכתבו של ראש הממשלה, אבל אתה כמשפטן מובהק שם לב ודאי לכל מלה. ראש הממשלה אומר: לא רק שלא ישוחררו מחבלים, אלא מילוי נאות של ההתחייבות הוא תנאי להמשך המשא-ומתן. בכלל לא יהיה המשך של המשא-ומתן עד אשר תמומש ההתחייבות.

מה הערך של המכתב הזה, אדוני? שום דבר. אין לו משמעות. ראש הממשלה אימץ לעצמו מנהג משונה לשרבט דברי הבל על נייר, פעם זה על מצע מפלגתו, פעם זה על קווי היסוד של הממשלה, הפעם נפל בחלקי להיות זה שהנייר הזה מגיע אליו, ואלה פשוט דברי שקר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צחי הנגבי – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

אם היושב-ראש יעיר לי, אני כבר אשנה את הדברים כי אני – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. שאלת אותי מה דעתי על המכתב של ראש הממשלה. לולא הייתי יושב פה הייתי עונה לך.

צחי הנגבי (הליכוד):

ברור.

היו"ר ד' שילנסקי:

כאשר אני יושב פה, פי סגור ואינני יכול לענות.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מכבד – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

כך שזאת נשארת רק שאלה רטורית.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מכבד את החלטתך הממלכתית, אדוני, וגם אני אינני נהנה לומר בכנסת ישראל שראש הממשלה – איך נאמר זאת? – מכזב, אבל כעובדה המכתב הזה אומר שלא יהיה משא-ומתן, והמשא-ומתן נמשך ונמשך ונמשך.

קשה לי להבין, אדוני שר המשפטים, מדוע ישראל היא זאת שצריכה להבליג תמיד על הפרות ההסכם. כאשר הבאתי בפניך בעבר הצעות חוק שתכליתן היתה להגביל את קיומו של ההסכם במימוש ביטולה של האמנה הפלשתינית התייצבת כאן, אדוני השר, ואמרת שזה דבר שאיננו ראוי בחקיקה, כהנה וכהנה טיעונים, אבל ישראל מוסיפה לדרוש שביטול האמנה הפלשתינית ימומש כפי שהתחייב אש"ף במכתבו אל ראש הממשלה. או.קיי. כיבדנו את ההצהרה הזאת – היא כבר נאמרה, דרך אגב, פעמיים כאן, מהבמה – איך אומרים בערבית צחה? כלאם פאדי. מלים ריקות.

אתם עומדים ועומדים ועומדים, כל הזמן אתם עומדים על דעתכם, אבל הצד השני לא עומד, הוא ממשיך לשבת במשא-ומתן ולצפצף עליכם.

אבל דבר כל כך בסיסי? זאת כבר לא האמנה הפלשתינית שיש כאלה שאומרים: מה זה משנה אם ישנו או לא ישנו? הרי הם מחויבים. אבל בין שכתוב שם בין שלא כתוב שם הם תמיד – אם יוכלו – ישמידו אותנו. מה אתם צריכים את המלים האלה? אבל פה מדובר על הדבר הבסיסי של כוח ההרתעה שלנו, שמחבל שרוצח וזהותו נחשפת יודע, שאין לו עיר מקלט לא ביריחו, לא בעזה, ולא בשום אתר אחר שהוא יימלט אליו.

לכן, אדוני היושב-ראש, נדמה לי שהמינימום שצריך להיעשות הוא להגביל בחוק את יכולתה של הממשלה לחנון את הרוצחים האלה. מסתובבים היום בחבלי האוטונומיה הרוצחים של אורי מגדיש, האחים אבו-סיטה. הם לא מתחבאים, אדוני השר, אדוני היושב-ראש, באיזה מרתף, נעלמים מעין, ואיש אינו יודע מה עלה בגורלם. הם משרתים במדים ברשות הפלשתינית. ישראל הגישה בקשה פעם אחר פעם, ותשובותיה של הרשות הפלשתינית מבזות אותנו כחברה, כבני אדם. עושים מאתנו קרקס, והממשלה, במקביל, הקימה ועדה, ששר המשפטים חבר בה, השר שחל ואחרים, והוועדה הזאת יושבת ועוסקת בפועל במימוש הרעיון הנפסד הזה לשחרר מבתי-הכלא אלפים אלפים של מחבלים, ואפילו את הבודדים האלה אנחנו לא מצליחים לקבל על מנת להעמידם לדין.

יוסף זינדני נרצח במרס 1994. רוצחו, עלא צאלח, נמלט לעזה. ידוע בדיוק מיקומו ועיסוקו, אבל הוא ממשיך להסתובב חופשי. כך גם רוצחיהם של שלמה קפח וגיל רוח, הרוצח של ויקטור שיכמן, הרוצח של נטליה איבנוב, המעורבים ברצח אילן סעדון ואבי ספורטס, החשוד ברצח ז'נט קדוש ואולגה חייקוב – כאן זה בכלל דבר מדהים: האיש היה בידינו, בבית-חולים, והממשלה או גופים אחרים החליטו שהוא חולה אנוש וכדאי לתת לו לגסוס בעזה. הביאו אותו באלונקה, הבן-אדם בקושי נשם, אחרי יומיים מרגע שחרורו, פרופסור לס, האיש מסתובב בריא כשור הבר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אינך יודע שיש נסים בעולם?

צחי הנגבי (הליכוד):

למה תמיד הנסים האלה הם על חשבון דם יהודי? למה על חשבון דם יהודי? זה דבר שמפריד את חבר הכנסת יורם לס – – –

יורם לס (העבודה):

מה היה קורה אם היתה שבדיה מבקשת את הסגרתו של זה שרצח את ברנדוט? מה היה קורה – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת פרופסור לס, אני רוצה לומר לך, הרי אתה אדם רציני – – –

יורם לס (העבודה):

– – –

צחי הנגבי (הליכוד):

יש לנו מחלוקות על ארץ-ישראל, על גבולותיה, על עתיד המדינה, איך משיגים שלום. אנחנו לא נשכנע האחד את השני בתחום הזה – – –

יורם לס (העבודה):

לא ענית לי.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני עונה לך. אבל בנושא כל כך אלמנטרי, למה שאתה ואני לא נסכים שרוצח שרצח יהודי או רצח ערבי – לא משנה, לעניין דין זה אין הבדל אתני – ונמלט אל הרשות הפלשתינית – אתה אומר שאתה צריך להגיע להסכם, אבל אתה רוצה שההסכם שאתה תגיע אליו ימומש. למה לא מטרידה אותך העובדה, שיושבות משפחות אומללות, יקיריהן נטבחו, הרוצחים חופשיים, וזה לא מעניין אותך. מעניין אותך מה עם ברנדוט ב-1947 – – –

יורם לס (העבודה):

היית מסגיר את שמיר לשבדיה?

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, סליחה – – –

יורם לס (העבודה):

תענה לי כן או לא? היית מסגיר את שמיר לשבדיה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צחי הנגבי, אל תענה כי זמנך תם – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

כלומר, אתה כחבר כנסת בישראל – – –

יורם לס (העבודה):

תענה לי: כן או לא?

צחי הנגבי (הליכוד):

לא. אתה כחבר כנסת בישראל צריך – – –

יורם לס (העבודה):

לברנדוט לא היו אבא או אמא?

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה צריך להתבייש – – –

יורם לס (העבודה):

– – – להתבייש – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

– – – שאתה מעז בכלל להשוות בין אדם כמו יצחק שמיר, לוחם חירות ישראל – – –

יורם לס (העבודה):

הוא יהודי – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

– – שנאבק על כך שלך תהיה מדינה, ואתה משווה אותו לרוצחים האלה ששיספו את הגרון של אולגה חייקוב?

יורם לס (העבודה):

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה צריך להתפלל שהפרוטוקול הזה של הכנסת יעלם מדברי ימי הכנסת – – –

יורם לס (העבודה):

ברנדוט נרצח – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

כל אדם שפוי צריך לבוז לך על שהגעת בכלל לבית הזה – – –

יורם לס (העבודה):

השם שלו לא – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יורם לס, זמנו של חבר הכנסת צחי הנגבי תם. אתה הוספת לו כמה דקות. חבר הכנסת הנגבי, אני אודה לך אם תסיים.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני חייב לומר שזה דבר ממש מבחיל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לכן אפשרתי לך לענות לו על קריאת הביניים, אבל זמנך תם.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אפילו בטוח ששר המשפטים לא היה חותם על קריאת הביניים של פרופסור לס.

נחשון וקסמן, כידוע לנו, הוא קורבן לטרגדיה נוראה של רצח בעקבות חטיפה. עם ישראל כולו עמד בעיניים נוגות ובפנים קודרות והאזין בלילה שלאחר מותו של נחשון וקסמן להופעה מיוחדת של ראש הממשלה בשני ערוצי הטלוויזיה בשידור הישיר. ראש הממשלה לקח על עצמו את האחריות, וטוב עשה. אנחנו כמפלגת האופוזיציה הראשית, יחד עם מפלגות אחרות כמו צומת, נתנו לראש הממשלה בתקופה ההיא את מלוא הגיבוי, גם להחלטה שלו על הפעולה וגם לכל מה שהיה כרוך באירוע הטרגי ההוא. אבל ראש הממשלה אמר: ידנו תשיג את הרוצחים, כי הוא ידע שלא רק אלה שהיו באותו מועד בבניין הם הרוצחים. היו שולחים ומנהלים, והנה יש אדם ששמו מחמוד דיאב אברהים אל-מצרי, החשוד גם במעורבות וגם בחטיפה, ועוד במקרי רצח נוספים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צחי הנגבי, קשה לי מאוד, אתה מדבר על דברים שממש נוגעים ללבו של כל אחד, וקשה לי להפסיק אותך, אבל אין לי ברירה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מודה לך, נתת לי באמת עוד דקה או שתיים. אני מסיים. ממשלת ישראל כבר תבעה – אין זה נתון חדש שאני פורס בפני השר – את הסגרתו, ואנו בכנסת צריכים לדרוש מממשלת ישראל שלא לשחרר מחבל אחד עד שאותם 13 מרצחים ופעילים מרכזיים בארגוני הטרור יעמדו כולם איש-איש למשפטו, יוסגרו על-ידי ערפאת ויפסיקו ליהנות מן החסות של הרשות הפלשתינית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, הבמה לרשותך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת צחי הנגבי מבקש לחוקק חוק חדש, ובו ייאמר: על אף האמור בכל דין, תהא כל רשות מוסמכת מנועה מלחון חנינה מלאה או חלקית אדם שהורשע ברצח או בהריגה, אם נקבע במשפטו כי המעשה נעשה ממניע לאומני; תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

קראתי את הצעת החוק והרהרתי: אני מבין למה מכוון חבר הכנסת הנגבי, כולנו מבינים. אבל לו היתה הצעת חוק כזו מתקבלת, היו באים ואומרים שאין כבוד נשיא המדינה רשאי להעניק חנינה או לקצוב את עונשו של האסיר בן-שימול, משום שהוא שיגר טיל – לפי מיטב זיכרוני – לאוטובוס, כדי לנקום, כדי להרוג ערבים. אין ספק שזה מניע לאומני.

צחי הנגבי (הליכוד):

אין הבדל בינו לבין אף אחד אחר?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד נשיא המדינה לא יהיה רשאי להעניק חנינה לאסיר אייזמן, אשר הורשע עם אחרים בהריגת נהג ערבי משום שהוא ערבי, ואין ספק שהמניע היה לאומני.

צחי הנגבי (הליכוד):

נכון.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מקבל מחברייך שוב ושוב, חבר הכנסת צחי הנגבי, פניות להפחתת עונש ואפשרות שחרורם של אלה ושל אחרים שרצחו או הרגו על רקע לאומני, ודווקא הם מדגישים, שאם הגיעה שעה של הידברות ושעה של הסקת מסקנות מאיבה ממושכת בין עמים, ואם עכשיו מוכנים לסלוח ולהסיק מסקנות ולא לסלוח עם שינויי העתים, אז אסור לפסוח גם על אסירים יהודים אלה שהרגו על רקע לאומני.

אני אומר את הדברים, כי צריך לראות למה הצעת החוק יכולה או עלולה להביא, ואינני חושב שאלה מחבריו של חבר הכנסת צחי הנגבי המעוניינים בשחרורם של אלה יכולים ליתן יד ולהצביע בנפש חפצה על הצעת החוק שלו.

סמכות החנינה, מורי ורבותי, היא חלק מהותי מכל שיטת משפט. הזמנים משתנים, הנסיבות משתנות, וגם אנשים יכולים להשתנות, וניתן גם לשנות דעות אפילו בתחום הפוליטי. הסמכות לחון נמסרה בחוק לנשיא המדינה. אני התנגדתי תמיד ובעקביות לכל ניסיון להגביל בחוק את שיקול דעתו של כבוד נשיא המדינה לחון עבריינים ולהפחית עונשים. נראה היה לי שצריך להשאיר סמכות רחבה בידי גוף כלשהו במדינה לשקול שוב את גורלו של אדם עם שינויי העתים. לעתים מתבררות עובדות חדשות, לעתים משתנה הלך הרוח. קורים דברים בעקבות גזר-הדין, לעתים לאחר שנים. לא ייתכן שנקבל גזר-דין שניתן בשעתו בסמכות, אפילו היה צודק ואפילו הוא צודק, כדבר שאין אחריו הרהור נוסף, ואף אחד לא יכול עוד לתקן את אשר כתבו כבוד השופטים בפסק-הדין. לא מעט שופטים גדולים ודגולים בארץ ובחוץ-אמרו, שאם הם עושים עבודתם נאמנה, ואם הם ישנים בלילות בשקט, הרי זה משום שהם יודעים, שהם מבצעים את תפקידם וממלאים אותו, אבל טוב שיש מישהו שיוכל גם לאחר שנים, אם יתברר ששגו, לתקן את הטעות הזו או לשקול את העניין שוב. ניסיון החיים מלמד, שיש להיזהר מאוד-מאוד בהטלת מגבלות על סמכות זו, שהיא כמעט היחידה שבה ניתן לכבוד נשיא המדינה שיקול דעת של ממש. הוא יכול להפעיל את סמכותו לטווח ארוך.

בקשר ליישום ההסכם עם הפלשתינים, הקנתה הכנסת סמכות לשחרר אסירים פלשתינים בדרך נוספת. כתוצאה ממשא-ומתן אתם, הוסמכה הממשלה לקבוע קריטריונים לשחרור אסירים. ועדה שמיינה שר המשפטים הוסמכה לשחרר אסירים פלשתינים על-פי הקריטריונים שקבעה הממשלה, אם שחרור מלא אם שחרור בתנאים. לכן התחייבה כבר הכנסת, כאשר אישרה את הסכם קהיר, כי תכבד אותו, לרבות הפרק הדין בשחרור אסירים פלשתינים.

הצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת צחי הנגבי היא ניסיון להחזיר את מחוגי השעון אחורנית ולבטל חוק זה או חלק זה בהסכם קהיר. הצעת החוק של חבר הכנסת צחי הנגבי פוגעת בסמכויות הממשלה בישראל בכך שהיא באה לשלול ממנה את הסמכות לנהל משא-ומתן עם הרשות הפלשתינית בעניין שחרור אסירים. יש להבין שמדובר באנשים שביצעו פשעים לפי החוק הישראלי, וכפי שמגדיר זאת חבר הכנסת צחי הנגבי בהצעת החוק או בדברי ההסבר, הם פשעו מתוך מניע לאומי ולא משום היותם פושעים פליליים רגילים; אולי היו גם פושעים רגילים, אבל אין זה מתחייב מעצם הפשעים שביצעו ואשר בהם הוא דן.

נציגי הרשות הפלשתינית טוענים, שאנשי "פתח" או אנשי אש"ף, אשר ביצעו טרור בשליחות אש"ף או "פתח", בשליחות היושב-ראש ערפאת, הם עכשיו חייליו ותומכיו של ערפאת במדיניות השלום שלו, במדיניות שלו השוללת לחלוטין את הטרור. הם אומרים: ראו נא, אנחנו יושבים לפניכם, היושב-ראש יושב ודן אתכם, והם אלה, יחד אתנו, ששינו לחלוטין את הכיוון ורוצים עכשיו במדיניות חדשה של התפייסות, ואנחנו מוקיעים את הטרור.

עד עכשיו עמדה ממשלת ישראל על כך שאלה שדם על ידיהם לא ישוחררו, והממשלה שוקלת נושא זה בכובד ראש ובאחריות רבה ביותר. עם זאת, המשא-ומתן נמשך. אינני רואה שבימים האלה יהיה שינוי בכיוון המדיניות, אבל אנחנו שוקלים את העניין באחריות ותוך התחשבות גם ברגשות של המשפחות שנפגעו, משפחות קורבנות הטרור.

אני חושב, כאמור, שאין שום יסוד להטיל עלינו מגבלות בחוק, לא עלינו ולא על כל ממשלה, ולא לפגוע בסמכותו של כבוד נשיא המדינה בוועדות השחרורים למיניהן, גם כשמדובר בשחרור אסירים יהודים שהרגו על רקע לאומני. ולכן אני אבקש להצביע נגד ולהסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים. חבר הכנסת הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אני שמח שאתה פה. אני רוצה לקרוא מכתב שאתה, אדוני ראש הממשלה, שיגרת לי.

קריאה:

הוא מכיר את המכתב.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לקרוא מכתב שאתה שיגרת לי, הוא לא מסווג כסודי, ולכן אני מרשה לעצמי לקרוא אותו; אתה זוכר אותו, בוודאי.

אני ביקשתי ממך לומר מה עמדתכם בעניין הסגרתם של אותם חשודים שהממשלה תובעת להסגיר לישראל. ביקשתי שלא לשחרר מחבלים עד אשר ימומש ההסכם הזה. אתה ענית לי ב-5 במרס, אדוני ראש הממשלה. אני לא אקרא את כל המכתב אלא את השורות המהותיות. אתה כותב, שאכן הוגשו דרישות רשמיות על-ידי ישראל. למרבה הצער, לא נענתה הרשות הפלשתינית עד כה לדרישות אלה. זה היה בחודש מרס. אני מעריך, שגם עד כה, נכון להיום, סוף חודש יולי, היא לא נענתה לדרישות. ישראל ממשיכה לדרוש בתוקף מהרשות הפלשתינית למלא את כל התחייבויותיה, ובתוך זה בתחום הביטחוני, והובהר לפלשתינים, אתה כותב, כי מילוי נאות של ההתחייבויות הוא תנאי להמשך המשא-ומתן.

אתה לא חייב לענות לי במכתבים, אדוני ראש הממשלה, אתה יכול לתת לאיזה עוזר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

רבתי השרים, מפאת כבודכם אני לא רוצה להעיר לכם בשמות, אני מבקשת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני רואה את עצמי ממלא את תפקידי בכך שאני פונה אל ראש הממשלה בכתב, אבל אני יודע שלא תמיד הוא חייב לענות לי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שפי, אפשר לעשות זאת בשקט? תודה.

צחי הנגבי (הליכוד):

ראיתי זאת, אדוני ראש הממשלה, כסימן – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר לבקש שקט? חבר הכנסת בדש, זה מפריע.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני שר החוץ, אדוני שר החוץ, אדוני שר החוץ שמעון פרס, יש לי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת מאוד.

צחי הנגבי (הליכוד):

אין לנו הרבה הזדמנויות לדבר אל ראש הממשלה ישירות ובצורה גלויה. אני לא מקנטר אותו ולא תוקף אותו, יכולת לומר לאחד העוזרים שלך לשלוח לי תשובת ביניים: מכתבך התקבל וכו'. טרחת, אדוני ראש הממשלה, לתת לי תשובה נוקבת ואמיתית. ואני רוצה לשאול אותך: אם אכן אתה חושב – ואני יודע שאתה חושב – שלא יעלה על הדעת לקיים הסכם כשהפרטנר לא מקיים אותו, וזה מטריד אותך ברמה של מה זה יאמר לגבי הבחירות אולי אבל גם באופן אמיתי, כפטריוט, איזה ערך יהיה להתחייבויות הנוספות של הפלשתינים אם מלכתחילה הם ילמדו שכל הפרת התחייבות שלהם עוברת בשתיקה – אז למה לשחרר מחבלים אם הם לא מסגירים את האנשים שלהם? נדמה לי שזה דבר בסיסי.

אם אתה היית איש עסקים ועושה חוזה, היית מצפה שהצד השני ימלא את חלקו בחוזה. אני לא חושב שמישהו בבית הזה היה מסכים שחוזה עסקי שהוא חתום עליו יופר על-ידי הצד השני ולא ימולא.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

עדיין לא שכנעתי אותך?

לכן, רבותי, אני רק מצפה מראש הממשלה ומשריו לעשות דבר: תתייחסו אל המדינה כאילו זה העסק הפרטי שלכם, כאילו מישהו מפר חוזה אתכם. אילו היה מדובר בחוזה פרטי אתכם, אני בטוח שלא הייתם נותנים לשום ספק שירותים להפר אותו אפילו לא בשקל אחד. תחשבו שמדינת ישראל זה הרכוש שלכם, שנמצא בכיס, ואל תיתנו לנו שום עילה לבוא אליכם בטענה שדם יהודי איננו חשוב לכם. מי שרצח יהודים – שיוסגר, זה הכול. תגיד לערפאת: אדוני, לא אוותר לך, אתה התחייבת – תמלא את ההסכם.

רק אז יהיה אפשר בכלל לדון על שחרורם של אחרים. כל עוד לא מוסגרים לישראל כולם, עד האחרון שבהם, אל תיתן לציפורן של רוצח נוסף לצאת מבית-הסוהר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת הנגבי.

חברי הכנסת, נא לשבת. נעבור להצבעה. כולם יושבים. חברי הכנסת לוי, קצב, מנע, נא לשבת. חברי הכנסת, רבותי, ההצבעה תתחיל כשתשבו. הצעת חוק שלילת חנינה למחבלים רוצחים, התשנ"ה–1995, של חבר הכנסת צחי הנגבי. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 28

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 41

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק שלילת חנינה למחבלים רוצחים,

התשנ"ה–1995, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

28 תומכים, 41 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הוסרה.

הצעת חוק תיקי עובדים, התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת ע' פרץ)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום: הצעת חוק תיקי עובדים, התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת עמיר פרץ; הצעת חוק תתרמ"ב. הנמקה מהמקום.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה מנמק מן המקום.

עמיר פרץ (העבודה):

כן.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, לאחר שעברנו את המולת הגולן והגנו על חוסנה של ירושלים, אני רוצה לחזור לעניינים שקשורים בחייהם של אזרחי ישראל.

אני מודה לממשלה על שהסכימה לתמוך בהצעת החוק.

הצעת החוק פשוטה מאוד, ואין שום סיבה שכל חברי הכנסת לא יתמכו בה. מדובר במצב שבו עובדים במדינת ישראל מצאו את עצמם לא אחת עומדים בפני ועדות משמעת, אם במסגרת שירות המדינה ואם במסגרת של מעסיקים פרטיים, ועדות שיש להן נוהל של בניית מעקב אחרי תיקים אישיים. ההצעה אומרת, שייאסר על מעביד לרשום כל פרט בתיקו של עובד ללא ידיעתו, ולעובד תינתן באותה עת הזכות להשיב, והחומר הזה ייכנס לאותו תיק, כדי שאם מישהו יחליט לעשות איזו פעולה כנגד העובד, יעמוד לרשותו כל החומר שהוא הניח באותה עת. מובן שזה יסייע גם לתחושתו של העובד ולהגנה עליו. תודה. אני מקווה שנקבל את תמיכת הממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת עמיר פרץ מבקש לדאוג למה שמעניין כל עובד, מה נכנס ומה לא נכנס לתוך התיק האישי שלו, ובאיזו מידה יש זכות לעובד לדעת מה נכתב בתיק האישי או מה נכנס לתיק האישי שלו, והאם יש לו זכות להתגונן.

האמת היא שמיניתי צוות שיבדוק את השאלה הזאת וראיתי לפני את הצעתו של חבר הכנסת עמיר פרץ.

לגבי עובדי המדינה אמרה לנו נציבות שירות המדינה, שהיא עומדת להסדיר את הנושא בהוראות תקשי"ר. לגבי מעבידים פרטיים נאמר לנו, שספק אם ראוי להכתיב למעביד פרטי איך לנהל את תיקו. ועוד אמרו לנו, שאם נכתיב לו מה להכניס לתיק האישי, הוא יפתח מין תיק מקביל וכיוצא בזה.

אנחנו חשבנו, שהנושא ראוי ללימוד, ראוי לעיון וייתכן שהוא ראוי לחקיקה. לכן אנחנו תומכים בהעברת הצעתו של חבר הכנסת עמיר פרץ לוועדה, והיא תשמע בוודאי את כל הגופים ותראה איך ראוי לטפל בנושא הזה. לכן אנחנו תומכים בהעברת ההצעה לוועדה המתאימה – דומני שזו ועדת העבודה והרווחה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים. חבר הכנסת עובדיה עלי ביקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מוותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית.

יורם לס (העבודה):

אני ביקשתי להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

שום דבר לא רשום פה.

יורם לס (העבודה):

אני רשמתי זאת לפני – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה. חבר הכנסת לס אומר ואני מאמינה לו.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני ויתרתי כדי להתקדם.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל יש פה מי שלא מוותר, מה לעשות.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, נאמר לי שמותר לבקש להסיר גם שעתיים לפני שהנושא עולה לסדר-היום, ועשיתי זאת לפני כשעתיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבל שציינת זאת, כי לא הייתי נותנת לך.

יורם לס (העבודה):

היה פה מקרה, גברתי היושבת-ראש, שאני ביקשתי להסיר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

שעתיים לפני? אין דבר כזה. אני לא אוריד אותך מהדוכן.

יורם לס (העבודה):

אני חושב שהסוגיה הזאת צריכה להתברר במליאת הכנסת, מפני שכאשר המתנתי כדי להסיר סעיף מסדר-היום, נאמר לי שלפני שעה-שעתיים ביקש חבר הכנסת ויינשטיין להסיר אותו סעיף, וחבר הכנסת ויינשטיין קיבל קדימה. אני מציע שנשיאות הכנסת תחליט על המדיניות. אני אקבל כל מה שתחליט הנשיאות, אבל צריכה להיות מדיניות ברורה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מסכימה אתך, חבר הכנסת לס. כן, חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

קודם כול, זה לא חבר הכנסת ויינשטיין, זה חבר הכנסת עובדיה עלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא מתייחס להצעה אחרת.

עובדיה עלי (הליכוד):

דבר שני, כשהמבקש להסיר הוא מסיעה אחרת משל המציע, יש לו זכות קדימה. זה לפי התקנון, כדאי שתלמד אותו. דבר שלישי, באופן מעשי אפשר לבקש להסיר הצעה רק אחרי שהמציע העלה את הצעתו, לא לפני כן. כך שהעניין הזה לא רלוונטי.

היו"ר א' סלמוביץ:

דבר זה שמעתי רק עכשיו, אחרי שהוא עלה.

אנחנו מבררים את הסוגיה, מכיוון שלגבי ההצעות לסדר זה ברור במאת האחוזים. לגבי הצעות חוק, אנחנו נבדוק ונברר לעומקם של דברים.

עובדיה עלי (הליכוד):

הצעות חוק על אחת כמה וכמה.

יורם לס (העבודה):

אני משאיר זאת להחלטתך.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, אני מאפשרת לך לשאת את דברך. בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אני מודה לגברתי היושבת-ראש.

ביקשתי להסיר את הצעת החוק של חבר הכנסת עמיר פרץ לא משום שאני לא מסכים להצעה – להיפך, זו הצעה טובה ונכונה. העובדים מתעניינים במידה מסוימת בחומר ובמכתבים שמכניסים לתיק האישי שלהם, אבל אין שום ספק שהעובדים היום מתעניינים הרבה יותר בכסף שנכנס לכיס שלהם. בעניין הזה, גברתי היושבת-ראש, אנחנו עומדים בפני ממצאים שהתפרסמו לפני כמה ימים על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אלה ממצאים רשמיים של הממשלה, ולפיהם השכר הריאלי של עובדים בעלי צווארון כחול, כך אני קורא להם, והכוונה ברורה, ירד ב-8%, בזמן שהשכר הריאלי של עובדים בעלי צווארון לבן, והכוונה גם היא ברורה, עלה ב-11%. נראה שהנושא הזה לא מעניין אף אחד, כלום לא עושים. לא רק שזה לא מעניין אף אחד, אלא שבעוד ימים מועטים מאוד, והחוק כבר מונח לפנינו לקריאה שנייה ושלישית, תביא הממשלה הצעה שתחמיר את הבעיה. הממשלה תזרים תוך כמה ימים כ-2 מיליארדי שקל לכיסים – לא, חלילה, של העובדים – לכיסים של המעבידים.

וכאן אני רוצה להביא עוד נקודה, חדשה, שחברי הכנסת לא יודעים אותה, אולי. למרבה הביזיון והקצף, כאשר תבוא הממשלה להציג תקציב לכנסת, היא תגדיר את הדבר הזה כחלק מהשירותים החברתיים שהיא מתקצבת. למה? כי בתקציב הקודם, והמספרים לפני, באה הממשלה ואמרה: אנחנו נותנים 58.7 מיליארד שקל לשירותים חברתיים, שהם 39.9% מסך כל התקציב. מאין הביאה הממשלה את המספרים האלה? בתוך המספרים האלה היא כוללת את תקציב הביטוח הלאומי כולו. האזרח התמים חושב, שתקציב הביטוח הלאומי בעצם מתקצב כסף לקצבאות, לכל מיני דברים כאלה לטובת האזרח, והוא לא יודע שיותר ממחצית תקציב הביטוח הלאומי אין לה שום קשר לאזרחים. יש שם כ-7-6 מיליארדי שקל לסבסוד שכר העבודה שהולך למעסיקים. דבר זה הממשלה הולכת להציג בתקציב, כי היא לוקחת את כל תקציב הביטוח הלאומי ושמה אותו בפלח של השירותים החברתיים, והיא מתגאה, משתבחת ואומרת: תראו כמה אנחנו נותנים לשירותים חברתיים. אבל כשבודקים את תקציב הביטוח הלאומי רואים, שחלקו הגדול, יותר מ-50%, לא הולך לשירותים חברתיים. זה מכשיר, צינור למימוש המדיניות הפיסקלית, לא מדיניות הרווחה של הממשלה.

אני ביקשתי לומר את הדברים האלה כדי להתריע על המגמות האלה. אני מציע לממשלה, שאם היא מורידה את מס מקביל ב-2%, שתוריד גם את מס הבריאות ב-2%. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק תיקי עובדים, התשנ"ג-1993, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק תיקי עובדים, התשנ"ג-1993,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

11 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – תנאי גיל להיות עורך-דין), התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – תנאי גיל להיות עורך-דין), התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים; הצעת חוק ג'קמז. ינמק חבר הכנסת סאלח סלים. אתה יכול לעלות לדוכן, חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש):

זו הנמקה מהמקום.

היו"ר א' סלמוביץ:

הנמקה מן המקום? זה לא רשום אצלי. אני מבינה שיש הסכמה, אז בבקשה, דקה.

סאלח סלים (חד"ש):

ברצוני להציג הצעת חוק בשם חברי האשם מחאמיד ותמר גוז'נסקי ובשמי אני. מדובר בחוק לשכת עורכי-הדין (תיקון), 1995.

סעיף 42 לחוק לשכת עורכי-הדין מתנה קבלת חבר ללשכת עורכי-הדין ועיסוק במקצוע עריכת-דין בהיות המועמד בן 23, לפחות. תקופת ההתמחות קוצרה, והיא עומדת היום על 12 חודשים. לאור העובדה, שמועמדים רבים מסיימים את תקופת ההתמחותם בגיל 22, אנו מציעים לתקן את חוק לשכת עורכי-הדין ולהוריד את הגיל המינימלי לעיסוק במקצוע עריכת-הדין ל-22 שנים, דבר העולה בקנה אחד עם קיצור תקופת ההתמחות. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח סלים. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, מדובר בחוק לשכת עורכי-הדין וגיל המינימום שבו ניתן להצטרף אל שורות מקצוע עריכת-הדין.

ביקשתי חוות דעת מלשכת עורכי-הדין, והם השיבו לי שהם מתנגדים לתיקון. אלא מאי? הם לא פירטו שום נימוק. ידוע לי, שלבית-המשפט הגבוה לצדק הוגשה עתירה על-ידי מר האשם אבו-שחאדה, המבקש, אף שחסרים לו כמה חודשים לגיל 23, ומאחר שהוא סיים את לימודיו ואת כל הבחינות, והוא כשיר להצטרף למקצוע, להרשות לו להיכנס גם כשחסרים לו כמה חודשים אלה.

מאחר שלאחרונה היה קיצור במשך זמן הלימודים והיה גם קיצור במשך זמן ההתמחות, ויש לנו חוק-יסוד: חופש העיסוק, חשבנו שמן הראוי לאפשר את העברתה של הצעת החוק הזאת לוועדת החוקה,

חוק ומשפט, כדי שהיא תשמע שם את נציגי לשכת עורכי-הדין ומשרד המשפטים, והיא תחליט אם לקבל את הצעת החוק וכיצד.

העניין טעון בירור. לכן אנחנו תומכים בהעברת העניין לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לשאול את השר שאלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, אם השר יסכים להשיב לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, האם אינך סבור שהצעת החוק הזאת היא גזענית, שכן היא נותנת עדיפות לאלה שאינם משרתים בצבא?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

סאלח סלים (חד"ש):

היא גם ליהודים וגם לערבים. מה זה קשור?

היו"ר א' סלמוביץ:

גם נשים משרתות בצבא, חברת הכנסת גוז'נסקי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע לשר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

הנושא הזה, שמא לא יהיה שוויון, ומי שאינו משרת בצבא יוכל להצטרף למקצוע לפני מי שמשרת בצבא – הנושא הזה עלה בדיוני הוועדה כשם שעלה עניין הבנות שפטורות משירות וכיוצא בזה. אם כי השיקול נראה ענייני, השאלה היא באיזו מידה זה שיקול מספיק מול חוקי היסוד, באיזו מידה ניתן להיאחז בגיל כשיקול מכריע לגבי מועד ההצטרפות ללשכת עורכי-הדין.

כל זה צריך להישקל. גם הדברים שאתה אמרת ראויים להישקל. הדברים אינם פשוטים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

חוקי היסוד האלה מבקשים שוויון.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכון, אבל השאלה היא באיזו מידה הגיל הוא כאן שיקול מהותי, באיזו מידה הוא לא מפלה בין בני אדם, כי בחוקה כתוב בדרך כלל שאין להפלות בין אדם לאדם בשל גילו בלבד. אם יש לו כל הכשירויות להתקבל, מדוע לא מקבלים אותו בשל גילו?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה תוקן גם בחוק שוויון הזדמנויות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אנחנו אומרים שהעניין טעון בירור. מצד אחד, ודאי שהוא יהיה טעון בירור בבג"ץ, ומצד שני, מן הראוי שהמחוקק ייתן את דעתו על השאלה. לכן המלצנו להעביר את הצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לכבוד שר המשפטים. אנחנו מדברים על ועדת החוקה, חוק ומשפט, נכון?

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – תנאי גיל להיות עורך-דין), התשנ"ה-1995, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון תנאי גיל להיות עורך-דין), התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט לא נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, שישה מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק הוסרה.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון – ייצוג הולם בדירקטוריון תאגיד עירוני).
התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון – ייצוג הולם בדירקטוריון תאגיד עירוני), התשנ"ה-1995, של חברות הכנסת לימור לבנת ויעל דיין; הצעת חוק ג'שיז. תנמק מן המקום חברת הכנסת לימור לבנת. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת להביא הצעת חוק משותפת של חברת הכנסת דיין ושלי. שתינו הגינו את הצעת החוק הזאת מכיוון שאנחנו יושבות-ראש משותפות של מועצת נשים מייעצת ליד ראש עיריית תל-אביב.

הצעת חוק זו באה להשלים חקיקה שהכנסת כבר חוקקה בתיקון לחוק החברות הממשלתיות, ובה עוגן עקרון השוויון המלא בין המינים בדירקטוריון של חברה ממשלתית.

הצעת חוק שלי שבאה לעגן הבטחת שוויון או ייצוג הולם לנשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות כבר עברה קריאה טרומית, והיא נמצאת בוועדת החוקה, חוק ומשפט. הצעתי הנוכחית, יחד עם חברת הכנסת יעל דיין, באה להבטיח ייצוג הולם לנשים, או לשני המינים, כפי שזה מנוסח בחוק, גם בדירקטוריונים של תאגידים עירוניים, ובכך ליצור מערך מקיף וכולל של שוויוניות במגזר העסקי ובתאגידים הציבוריים מכל המינים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת לימור לבנת.

יעל דיין (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

זה בלתי אפשרי לפי התקנון. את לא יכולה להציע להסיר. הרי זה בהסכמה. ברגע שיש הנמקה מן המקום, זה בהסכמה, ואת לא יכולה לחזור.

יעל דיין (העבודה):

גם אני ביקשתי הנמקה מן המקום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

את לא יכולה לבקש להסיר הצעה שלך.

יעל דיין (העבודה):

ביקשתי לדבר מן המקום חצי דקה. אז יהיו שני מציגים להצעת החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

על-פי התקנון זה בלתי אפשרי, אבל אני אאפשר לך לעשות זאת. חצי דקה, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

אני מודה מאוד על החריגה. אני רוצה פשוט לציין, שאתמול עבר חוק ייצוג הולם בשירות המדינה, ולפני כן עבר חוק ייצוג הולם בדירקטוריונים, ואנחנו שמחות מאוד להציג את החוק הזה כהמשך, שכן אחרי בדיקה מפורטת מאוד – לגבי חברות ותאגידים בעיריית תל-אביב, לפחות – הסתבר שמספר הנשים בהם לא מתקרב להולם ואף לרבע הולם.

לכן אני מבקשת לאשר ולהעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת יעל דיין. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברות הכנסות לימור לבנת ויעל דיין הגישו כל אחת בנפרד הצעת חוק שבאה להיטיב ולשפר את מידת ייצוג הנשים בדירקטוריונים של תאגידים עירוניים. לאחר שהן ראו להתאים את הנוסח ביניהן ועם נציגת משרד המשפטים, אנחנו תומכים בהעברת הצעת החוק המשותפת לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר.

לימור לבנת (הליכוד):

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה תיקון לפקודת העיריות, מקומו של תיקון כזה בוועדת הפנים של הכנסת. כתיקון לפקודת העיריות – אני חושב שלפי תקנון הכנסת אני צריך לבקש להעביר את ההצעה לוועדת הפנים, אף שעניינית עניין זה מתאים לוועדת החוקה. המסגרת היא מסגרת של ועדת הפנים.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מציעה שנבדוק זאת בוועדת הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

את יכולה להציע הצעה אחרת, וזה יעבור ממילא לוועדת הכנסת. לאיזו ועדה את מציעה להעביר את ההצעה, חברת הכנסת לימור לבנת?

לימור לבנת (הליכוד):

אני מציעה להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דוד מנע מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. הוא איננו. אנחנו נעבור להצבעה בקריאה טרומית.

אנחנו מצביעים על הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון – ייצוג הולם בדירקטוריון תאגיד עירוני), התשנ"ה-1995, והעברתה לוועדת הכנסת אשר תחליט באיזו מן הוועדות היא תידון לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון ייצוג הולם

בדירקטוריון תאגיד עירוני), התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם לוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הכנסת שתחליט באיזו מן הוועדות היא תידון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 16) (תיקון – הגדלת יחידת מימון), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת רפאל פנחסי.

רחבעם זאבי (מולדת):

המציע איננו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אינו נוכח. ההצעה יורדת מסדר-היום.

הצעת חוק עידוד התעסוקה של ימאים ישראלים, התשנ"ג-1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק עידוד התעסוקה של ימאים ישראלים, התשנ"ג-1993, של חברי הכנסת יוסי כץ ורענן כהן; הצעת חוק תת"ג. הצבעה בלבד בקריאה טרומית. על איזו ועדה אנחנו מדברים? ועדת העבודה והרווחה.

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק הזאת בקריאה טרומית והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עידוד התעסוקה של ימאים ישראלים, התשנ"ג-1993, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק להשוואת השתתפות המדינה להבטחת הביטחון הסוציאלי, התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק להשוואת השתתפות המדינה להבטחת הביטחון הסוציאלי, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין; הצעת חוק ג'קה. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, רבבות מאזרחי המדינה חסכו למטרות פנסיה בעידודה של הכנסת. הכנסת לדורותיה אמרה לאזרחי המדינה: אם תחסכו לפנסיה, לקצבה, אזי אנחנו, המדינה, נותנים לכם הקלות במס הכנסה.

אנחנו זוכרים כיצד מדי שנה סמוך ל-31 בדצמבר, הודעות מאירות עיניים היו קוראות לציבור להשקיע לקצבה וגם לנושאים אחרים, ונאמר שם שהממשלה והכנסת רוצות זאת. הרצון הזה התבטא בכך שאנשים קיבלו הקלות במס הכנסה. זה היה רצונה של החברה.

והנה, לפני שבועות מספר החליטה הממשלה כתוצאה מהמשבר בקרנות הפנסיה, כתוצאה מפסקי-דין של בית-המשפט העליון, להמשיך בתמיכה בחלק מקרנות הפנסיה. היא לא נתנה זאת לכל האזרחים.

אני מציע השוואה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. שר האוצר אינו נוכח. אנחנו צריכים להמתין חמש דקות עד שהזמן יחלוף.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הגיבורים עייפים, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

היה יום מאוד מפרך ומתיש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתמול ישבנו עד 03:00.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, אנחנו בכלל גיבורים כל השבוע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת ויינשטיין, אולי תסביר לנו יותר את הצעת החוק?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, אם תרצה, בזמן שנותר, אתה יכול לגשת לדוכן. יש לנו עוד שתי דקות וחצי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל אם השר יגיע הוא ירצה להשיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

בכל מקרה, אם הוא יגיע אני אצטרך לתת לו להשיב.

רון נחמן (הליכוד):

אני יכול לדבר במקומו?

היו"ר א' סלמוביץ:

לפי התקנון – לא.

רון נחמן (הליכוד):

אני חושב שמפלגת העבודה עושה עכשיו חשבון עם חבר הכנסת קהלני. הולכים להדיח אותו.

היו"ר א' סלמוביץ:

כשאני יושבת פה על הדוכן הזה אני מנועה מלהשיב.

דוד מנע (הליכוד):

ממשלה?

משה נסים (הליכוד):

לא לעורר אותה, בבקשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עוד דקה.

חבר הכנסת ויינשטיין, לאיזו ועדה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ועדת הכלכלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מציעה את ועדת הכספים או את ועדת העבודה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא, ועדת הכלכלה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, יש כאן לפנינו חוק יוצא מן הכלל.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא יעבור, אבל אני צריכה לעמוד בזמן.

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת החוק של חבר הכנסת ויינשטיין והעברתה לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק להשוואת השתתפות המדינה להבטחת הביטחון הסוציאלי, התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

13 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה.

**הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כהונת יושב-ראש דירקטוריון חברת החשמל),
התשנ"ה-1995**

(הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כהונת יושב-ראש דירקטוריון חברת החשמל), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת דן תיכון; הצעת חוק ג'קלג. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אפשר לצלצל.

היו"ר א' סלמוביץ:

הפעמונים צלצלו. סגן מזכיר הכנסת אומר לי שהפעמונים אכן צלצלו, אבל חבר הכנסת תיכון ינצל את זכותו וידבר עשר דקות.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, זה בכל מקרה חמש דקות.

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מבקש לא לעוץ לי עצות אשר לנהלים במקרה הזה. אי-אפשר לומר שאני לא יודע מה אני עושה. אבל לפני כן, גברתי היושבת-ראש, היו כאן התפתחויות קשות, מדהימות, במרוצת היום. נדמה לי שכתוצאה מן החוק הזה השפיע מישהו על מישהו בעת ההצבעה שנערכה כאן לגבי רמת-הגולן. נדמה לי שניתנו הבטחות לחברי כנסת מסוימים.

משה נסים (הליכוד):

אדוני שר האוצר, מה הריצה?

דן תיכון (הליכוד):

החוק כבר עבר, אדוני השר.

נדמה לי שניתנו הבטחות כדי לנסות ולשכנע אנשים שיצביעו בעד חוק רמת-הגולן.

משה נסים (הליכוד):

נגד חוק הגולן.

דן תיכון (הליכוד):

יותר נכון נגד.

אם אכן הדברים נכונים – ויש לי סיבות רבות להניח שאכן היה משא-ומתן – אזי עומדות לנגד עיני החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה והחלטת מבקרת המדינה, שאם יש הסכם בעניין הצבעה כזו

או אחרת, וההסכם יכול להיעשות הן בעל-פה והן בכתב, מן הדין להניח אותו הסכם על שולחן חברי הכנסת.

מאחר שלי אין ספק, לאור ההשתלשלויות שליוו את ההצבעה הקודמת בחוק רמת-הגולן, תמהתי מדוע עד כה ועוד לפני ההצבעה היא לא הניחו את ההסכם בעל-פה על שולחן חברי הכנסת.

אני חושב שהעניין חמור, ואני דורש את התערבותו של יושב-ראש הכנסת, שכן איש איננו מכחיש, ששר האנרגיה תבע מסיעת העבודה ומהקואליציה, בתמורה להצבעתו נגד חוק רמת-הגולן, התחייבות שעל-פיה תתגייס הקואליציה כדי להסיר את החוק שאני מציע.

לכן אני מבקש את התערבותו של יושב-ראש הכנסת, את בדיקת העניין ומסירת הודעה לחברי הכנסת לגבי ההסכם. מאחר שדובר אתי על כך, אני מניח שבסופו של דבר ניתנה ההבטחה, שהרי אני סירבתי להסיר את החוק.

משה נסים (הליכוד):

מי פנה אליך?

דן תיכון (הליכוד):

פנו אלי חברי כנסת בכירים וראש הממשלה.

אשר למהות – שר האנרגיה, שהוא שר צעיר, הוא נתמנה לתפקידו זה לא כבר, סימן את יושב-ראש מועצת המנהלים, חבר הכנסת לשעבר וסגן השר לשעבר עדי אמורי, כמטרה להדחה במסגרת התמרונים הפוליטיים שלו.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זה סיום כהונה, זו לא הדחה. זה סיום כהונה של שלוש שנים מלאות.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר ואומר: הוא סימן כמטרה שלא להאריך את כהונתו של חבר הכנסת וסגן השר לשעבר עדי אמורי, איש מפלגת העבודה.

על כישוריו של חבר הכנסת וסגן השר לשעבר עדי אמוראי אין מחלוקת. אני מכיר אותו שנים רבות, למדנו יחדיו באוניברסיטה העברית, ואני יכול להעיד, שחבר הכנסת לשעבר אמוראי כיהן כחבר כנסת כ-19 או 20 שנים וכמרכז סיעת העבודה והאופוזיציה במשך שתי כנסות וזכה לשבחים בשל הגינותו, הבנתו ויכולתו. לאחר מכן, ב-1984 כמדומני, משהוקמה ממשלת האחדות הלאומית, עבר חבר הכנסת אמוראי במסגרת ההסכם הקואליציוני לכהן כסגן שר האוצר, ובמשך כארבע שנים כיהן בתפקיד הזה, כשהוא ממלא את תפקידו – – –

יעקב שפי (העבודה):

לא הבנתי מהחוק. האם זה אך ורק לחברת החשמל או לכל החברות?

דן תיכון (הליכוד):

מייד נגיע.

שר האוצר א' שוחט:

על-פי הנייר שהונח פה זה רק חברת החשמל.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. אז אתם מסכימים לעניין הזה?

שר האוצר א' שוחט:

אנחנו קיבלנו אינפורמציה אחרת.

דן תיכון (הליכוד):

מייד אסביר, אני מבטיח לך.

משה נסים (הליכוד):

מה עמדת הממשלה לגבי – – –

שר האוצר א' שוחט:

אני מענה בפרוטוקול מלה אחרי מלה.

משה נסים (הליכוד):

אתה יודע, שלעדי אמוראי יש ניסיון רב, שהוא אדם מוכשר, הגון וישר, ולכן אתם פועלים נגדו.

שר האוצר א' שוחט:

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני שר האוצר, הרי יתאפשר לך לעלות לדוכן ולהשיב.

משה נסים (הליכוד):

לא אתה, שר האנרגיה.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר. ב-1984, עם הקמת ממשלת האחדות הלאומית, הוא התמנה כסגן שר האוצר, ובמשך
כארבע שנים מילא את תפקידו כמדומני תחת השרים יצחק מודעי ומשה נסים. נדמה לי שלאחר מכן

שר האוצר א' שוחט:

ב"מ.י."?

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע.

שר האוצר א' שוחט:

עד שמודעי הדיח אותו. אולי תגיד את זה.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, בסדר. יש לי בקשה אליך, אדוני חבר הכנסת גון שגב. על יושר וצדק אל תדבר, ומעכשיו תשב ותשמע.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אם יש את מי לשמוע.

דן תיכון (הליכוד):

לאחר מכן, משנסתיימה תקופת כהונתו הוא מונה כיושב-ראש "מ.י. נכסים" במטרה להפריט את הבנקים, ולפי דעתי הוא מילא את תפקידו בהצלחה מרבית.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

הוא לא סיים את תפקידו.

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא סיים את תפקידו, יכול להיות, אבל הוא לא עשה את המעשה שאתה עשית.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

מה זה שייר?

דן תיכון (הליכוד):

מה זה שייך?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להתווכח.

דן תיכון (הליכוד):

שני מנדטים. בהיותו ראש "מ.י. נכסים" נקלע לדין ודברים עם שר האוצר דאז, השר מודעי, בשל חילוקי דעות לגבי מדיניות ההפרטה. אני יכול לומר לך, אדוני שר האוצר, כמי שעקב אחרי מה שקרה ב"מ.י. נכסים", שלדעתי הוא נאלץ לסיים את תפקידו בשל יושרו הציבורי וחוסר רצונו להיכנע לתכתיביו של שר האוצר דאז.

משה נסים (הליכוד):

נכון.

שר האוצר א' שוחט:

— — הסכסוך המתמשך שהיה בין שר האוצר הקודם משה נסים לבין שר האוצר — —

משה נסים (הליכוד):

הוא נעשה קורבן מפני שאתם נכנעתם לגונבי מנדטים, והיום עוד הפעם נכנעתם.

שר האוצר א' שוחט:

מה זה שייך?

משה נסים (הליכוד):

זה שייך. אתם נותנים יד להדחת אדם הגון וישר באמצעות הסכם כניעה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני שר האוצר, לא חשבתי שנגיע אתך לחילופי דברים בנושא הזה, כי, האמן לי, במקום שאני עומד כרגע אתה היית צריך לעמוד ולהגן על כישוריו ויכולתו של חבר הכנסת וסגן השר לשעבר עדיאל אמוראי.

חבר הכנסת לשעבר עדי אמוראי סומן כמי שכהונתו לא תחודש בשל "הצלחתו" של שר האנרגיה הנוכחי, שמלבד פרסום הודעות לעיתונות עדיין לא עשה דבר, ובמסגרת ניסיונותיו להיבחר כחבר כנסת בכנסת הבאה בעצם דאג לכך שהזיכיון של חברת חשמל יוארך, ובזאת גנז, גמז, את היכולת שלנו לערוך שינויים מבניים במשק החשמל במדינת ישראל לשנים רבות.

משנודע לי שאכן עומדים שלא לחדש את כהונתו של היושב-ראש בחברה הגדולה ביותר במדינת ישראל לאחר שצבר ניסיון עשיר בתקופה קצרה של שלוש שנים, שהרי במשך התקופה הזאת השקענו בו, ועד שהגיע לבשלות אומרים לו לך הביתה, משיקולים צרים, אנוכיים, לא צודקים ולא הוגנים – אני קובע: לא הוגנים – הגשתי הצעת חוק ובה ביקשתי להאריך את כהונתו של חבר הכנסת לשעבר עדי אמוראי.

הצעת החוק שלי באה לתקן את סעיף 24 בחוק החברות הממשלתיות, ואני קורא ממנה: "תקופת כהונתו של יושב-ראש הדירקטוריון של חברת החשמל תהיה בת חמש שנים מיום שנתמנה לראשונה ליושב-ראש, ומשתמה תקופת כהונה זו יכול שיתמנה לתקופות כהונה נוספות של שלוש שנים כל אחת".

משהגיעה הבקשה הזאת לוועדת השרים לענייני חקיקה היא נדונה, ואני קיבלתי מכתב מאדם ששמו
— — —

שר האוצר א' שוחט:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

היו לו הפרעות.

דן תיכון (הליכוד):

אני מקווה שלפחות זמן ניתן לאיש הזה, כי הוא ראוי.

שר האוצר א' שוחט:

אתה מספיד אותו?

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מספיד.

קיבלתי מכתב שוועדת השרים מתקשה לתמוך בהצעת החוק אשר באה לקבוע דין מיוחד לחברה ממשלתית אחת ויש לה אופי של חקיקה פרסונלית. נאמר: השר מ' שחל מציע לשקול תיקון בחוק החברות הממשלתיות, ובנושא שלפנינו נציגת שר האוצר מבקשת שהות לבחון את ההצעה ולגבש את עמדת משרד האוצר לגביה.

משקיבלתי את המכתב ערכתי בירורים והייתי נכון לשנות את הצעת החוק שלי כך שהיא תדבר על כלל החברות במה שנקרא דירוג 10 של החברות הממשלתיות. ואכן כתבתי לוועדת השרים לענייני חקיקה והבעתי את נכונותי לשנות את החוק כך שהוא יחול על כל החברות הגדולות שברשות הממשלה בדירוג 10.

בנושא הזה עמדו לדון לפני שבוע כאן במליאה. פנה אלי שר האוצר וביקש לאפשר לוועדת שרים לענייני חקיקה להתייחס לנושא הזה. ואכן כך היה. כחלוף שבוע ימים לא נותרה בידי ברירה, בשל לוח הזמנים שבפניו אני ניצב, אלא לנסות ולהעלות את הנושא הזה היום, שהרי אם הנושא, כפי שהוא מונח על שולחן חברי הכנסת, לא יעלה היום, אנחנו נכנסים לפגרה, ואז חבר הכנסת וסגן השר עדיאל אמוראי יסיים את התפקיד שלו, ואין ולא יהיה עוד צורך בהצעת החוק, שהיא אכן הצעת חוק פרטנית.

ואני רוצה להזכיר לשר האוצר, שהצעות חוק מן הסוג הזה כבר היו בכנסת, וחלקן היו זה לא כבר, והן חוק לורנץ וחוק צבי – צ'רה – צור. לכן אני פונה אל חבריו – – –

שר האוצר א' שוחט:

— — —

דן תיכון (הליכוד):

זה נקרא חוק לורנץ, תיקון לורנץ, שיכול להתמנות דירקטור מי שאין לו השכלה מתאימה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

היו"ר א' סלמוביץ:

היו גם הפרעות.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

היו"ר א' סלמוביץ:

אם לא מוצא חן בעיניך, השר שגב, אתה יכול להגיש נגדי תלונה. יש דרך. מי שקובעת פה זאת אני.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

מי הגיש את החוק הזה?

דן תיכון (הליכוד):

ממשלתך. אדוני ראש הממשלה, מה לעשות שזו ממשלתך, מה שנקרא תיקון לורנץ?

אני פונה אליכם, חבריו של מר עדיאל אמוראי, ואומר לכם: חברים לא מניחים בשדה הקרב, לא נכנעים לגחמותיו של שר האנרגיה. אנא, תמכו בהצעת החוק בקריאה טרומית, שהרי מדובר כאן בקריאה טרומית.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, נוח לי מאוד להתנגד להצעת החוק הזאת, שכן כמו קודמי לדברים בכנסת, חבר הכנסת דן תיכון, ברצוני לראות את עדי אמורי ממשיך להיות יושב-ראש חברת החשמל קדנציה נוספת.

אני קצת מתפלא על הערות חבר הכנסת נסים וחבר הכנסת דן תיכון, שכן ידוע הדבר שעדי אמורי רצה להמשיך להיות יושב-ראש של "מ.י. נכסים", ושר מהספסלים האלה, שר האוצר לשעבר, לא האריך את כהונתו. ואתם כולכם, שכעת מדברים על החוק, לא הבאתם חוק פרסונלי, שכן אתם יודעים שחוק פרסונלי הוא דבר רע למערכת. אני אומר זאת כמי שאז, כחבר ועדת הכספים, מתח ביקורת על שר האוצר שלא האריך את כהונתו, ואני אומר זאת גם היום.

אני מקווה שנגיע לכך, בהסכמה עם שר האנרגיה, שעדי ימשיך להיות יושב-ראש החברה, שכן אני חושב שבחברה כל כך גדולה צריכה להיות רציפות, חבר הכנסת נסים, של שנתיים, לפחות. זאת דעתי. אתה שאלת מה תהיה דעתי, שמעת אותה באופן ברור ונחרץ, אני חושב שמחשבותיו של שר האנרגיה בעניין הזה אינן קולעות למטרה, ואמרתי לו זאת, לגונן שגב, בכמה שיחות. לא העלמתי את זה לא בתקשורת ולא מפני עדי ולא מפני גוגן. אמרתי: אין סיבה שבעולם שלא לחדש את כהונתו של עדי אמורי. אבל בין זה לבין יצירת תהליך חקיקה – ולא חשוב אם חבר הכנסת תיכון ירחיב את זה עכשיו עוד לחמש חברות כדי לכסות את העניין הפרסונלי שבהצעה – המרחק רב.

כפי שידוע לך, חבר הכנסת נסים, אין אפשרות מעשית לפטר חבר מועצת מנהלים שנתמנה בחברות ממשלתיות אלא אם כן הוא עבר עבירה קשה מאוד, וזה צריך לעמוד במבחן משפטי. התקופה של שלוש שנים לא בכדי נקבעה, ואם אינני טועה, כולנו תמכנו בעניין של שלוש שנים, כי אמרנו, שבחברה ממשלתית, אחרי שלוש שנים אפשר לעשות שיקול דעת: החבר היה טוב או לא טוב? היה טוב כיושב-ראש מועצת המנהלים או לא היה טוב? ואי-אפשר לכבול את ידיה של הממשלה, בעיקר בחברות הגדולות, בעיקר בחברות שמנהלות מחזור כספי כל כך גדול, אי-אפשר לבוא ולהגיד: חמש שנים נתתם מנדט בידי אדם מסוים, ויכול להיות שהוא לא בסדר – לא המקרה של עדי – ויכול להיות שהוא נכשל – לא המקרה של עדי. ולכן אני אומר לכם: כמחוקקים אסור לקבל חקיקה פרסונלית, וזאת חקיקה פרסונלית. זה מחד גיסא.

גדעון פת (הליכוד):

שר האוצר, עמדת הממשלה ברגע זה היא תוצאה של שיקול פרסונלי – –

שר האוצר א' שוחט:

יכול להיות, חבר הכנסת – – –

גדעון פת (הליכוד):

– של שתי פרסונות מפוקפקות מאוד.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ש' וייס:

אני אפשר לך שאלה, חברת הכנסת סלמוביץ.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא רוצה עכשיו להיכנס ולהתייחס לסיבותיו של השר גונן שאמר שהוא רוצה להחליף. ידוע שהיו לי יד ורגל בעניין שלא לקבוע שום ממלא-מקום ועמדתי בעניין המשך הכהונה היא נחרצת וברורה, ואני אומר זאת פה מדוכן הכנסת. אבל אני בא ואומר: בעקבות מצב כזה, לשנות חקיקות ולהשפיע לאורך זמן על תקופת כהונתם של חברי מועצת המנהלים?

לפיכך אני מציע לכנסת, בשם הממשלה, להסיר את ההצעה הזאת. ואני אמרתי: אני אישית אעשה כמיטב יכולתי שיחודש המנדט של עדי אמורי כחבר דירקטוריון, ואני מקווה גם שהדירקטוריון יבחר בו כיושב-ראש מועצת המנהלים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר האוצר.

דב שילנסקי (הליכוד):

יש לי הצעה, אדוני היושב-ראש, שתתקבל על דעת כולם.

היו"ר ש' וייס:

אבל קודם כול דן תיכון.

דב שילנסקי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

טוב, חבר הכנסת תיכון, אני מאפשר לחבר הכנסת שילנסקי להגיד מלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, העניין הוא לא פוליטי, הוא בין-מפלגתי. אני רואה ויודע שיש הסכמה — — —

משה נסים (הליכוד):

מה זה לא פוליטי? זה פוליטי פר-אקסלנס.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

— — —

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה קופץ? שב בשקט. תפסיק — — — את הפה שלך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, מה זה "שב בשקט"? עם כל הכבוד, אני כאן היושב-ראש. חבר הכנסת שילנסקי, נא להמשיך. חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש. רבותי, תורידו קצת את המתח.

דב שילנסקי (הליכוד):

הרושם שלי הוא, שבעניין הספציפי, וכולנו יודעים במה מדובר, יש הסכמות משני צדי הבית.

היו"ר ש' וייס:

מה הצעתך?

דב שילנסקי (הליכוד):

הצעתי היא, שבהסכמת היושב-ראש והצדדים תידחה ההצבעה. אני בטוח – – –

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא עניין של הסכמות. אין פה דברים כאלה.

חבר הכנסת דן תיכון, חמש דקות לרשותך. רבותי, האמינו לי שאני יודע מה אפשר ומה אי-אפשר. גם חבר הכנסת שילנסקי יודע שזה בלתי אפשרי.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה מסכים שחבר הכנסת מירום יאמר מלה?

דן תיכון (הליכוד):

כן, בבקשה, אני מעריך ומוקיר מאוד את חבר הכנסת חגי מירום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה. אני מבין שיש לך הצעה אחרת במסגרת הרגיעה שיש כאן כרגע.

דן תיכון (הליכוד):

לאן אתה ממהר, אדוני?

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אתה מדבר אל ראש ממשלה?

דן תיכון (הליכוד):

אני נותן לו כבוד.

חגי מירום (העבודה):

אז תן כבוד.

היו"ר ש' וייס:

אז בוא נראה איך אתה נותן לו כבוד.

בבקשה, חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני יודע וגם חבר הכנסת דן תיכון יודע שהצעת חוק בעלת אופי פרסונלי היא הצעת חוק לא טובה. אנחנו יודעים שברקע העניין הספציפי עומד בכל זאת עניין אישי פרסונלי.

העניין הזה התגלגל עד סיעת העבודה, והיא הקימה צוות לטיפול בעניין הפרסונלי.

דן תיכון (הליכוד):

איזה צוות?

חגי מירום (העבודה):

אני אינני מוסמך למסור כאן פרטים מהסיעה. אבל אני רוצה להגיד לחבר הכנסת דן תיכון: על מנת שלא תהיה הצעת חוק לא טובה, לא בריאה, לא סבירה, והואיל וברקע יש בעיה של הצעת החוק שאתה הגשת, אני מציע שאתה תהפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום. אם תסכים לעשות זאת, יהיה אפשר לתמוך בה. אז היא לא תהיה הצעת חוק פרסונלית, וכך יבוא העניין שאתה רצית להביאו לידיעת הציבור לידי ביטוי, ואולי גם יהיה טיפול בהתאם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת חגי מירום.

חבר הכנסת דן תיכון, אתה תגיב עכשיו, ולאחר מכן נעבור או לא נעבור להצבעה; נראה.

דן תיכון (הליכוד):

בכל מקרה יצטרכו לעבור להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

נכון, תלוי על מה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חגי מירום, אני מקבל את הצעתך. מאחר שראיתי נכונות לטפל בנושא הזה, ויש נכונות להפוך את הנושא להצעה לסדר-היום, אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר האוצר, האם אתה מוכן לקבל את ההצעה להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום? חבר הכנסת דן תיכון מוכן לעשות זאת, והוא מציע להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת דן תיכון מציע להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום. אני מוכן להסכים בתנאי שהוא לא יבוא בעוד חודש עם הצעת חוק חדשה באותו נושא.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא יכול תקנונית לעשות זאת, כי הוא ויתר על החוק. האם מוסכם להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

שר האוצר א' שוחט:

לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, ועדת הכנסת תכריע.

חברי הכנסת, אנא שימו לב. הצעה לסדר-היום: החברות הממשלתיות (תיקון – כהונת יושב-ראש דירקטוריון חברת החשמל), התשנ"ה-1995, נא להצביע בעד או נגד העברה לוועדת הכנסת שתכריע באיזו ועדה היא תידון.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 41

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

והרי התוצאות: 41 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. ועדת הכנסת תחליט ותכריע לאיזו ועדה יעבור הנושא ההצעה לסדר-היום.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת דוד לב, בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק נכסי המדינה (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995, הצעת חוק ב'תתקיא. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה, הנמקה מן המקום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, אני מתכבדת להציג את הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995, שהוגשה על-ידי ועל-ידי חברי לסיעה חברי הכנסת האשם מחאמיד וסאלח סלים.

בישראל מועסקים כיום כ-70,000 עובדים זרים מארצות שונות, לא כולל העובדים מהשטחים. הידיעות שמתפרסמות על תנאי העסקתם, תנאי מגוריהם ועוד הן מחפירות ביותר. רק השבוע היה דיון על תאונות עבודה, והתברר שיש מעורבות גבוהה של עובדים אלה בתאונות עבודה.

הצעת החוק המוגשת בזאת באה להגן על זכויותיהם ועל תנאי העסקתם, כדי להעסיק אותם בצורה אנושית וכך גם נגן על מקומות העבודה של העובדים הישראלים מפני תחרות של עובדים זרים המועסקים בתנאים גרועים.

לפי ההידברות שהיתה לי עם היועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה, אני מסכימה להצעה שהוגשה לי למחוק את הגדרת "מדור התשלומים", סעיפים 3, 4, 5 ו-6, ובוועדת העבודה והרווחה נדון בהצעות אחרות שיש לממשלה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת גוז'נסקי. גברתי שרת העבודה והרווחה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רק רוצה להעיר לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שעל שום דבר לא מחליט איזה יועץ משפטי במשרד, אבל זו רק הערה.

אני מתכבדת להשיב על הצעת חוק עובדים זרים של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים, וכמו כן על הצעת חוק עובדים זרים של חברי הכנסת ענת מאור ויוסי כץ.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, יש פה אי-הבנה.

ענת מאור (מרצ):

אם התשובה היא משותפת לשתי ההצעות, ההצעה שלנו עדיין לא הוצגה.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, ההצעה השנייה טרם הוצגה ולכן אי-אפשר להתייחס אליה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני מצטערת, גברתי היושבת-ראש, נשיאות הכנסת תצטרך פעם להחליט.

היו"ר א' סלמוביץ:

גברתי השרה, אני רוצה להסביר משהו. הצעת החוק הבאה היא זו של חברי הכנסת מאור וכץ. אם את רוצה להשיב בתום דבריהם של המציעים הבאים – בבקשה, תוכלי להתייחס לשתי ההצעות. את רוצה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אנחנו נשנה את הסדר, ואז תוכלי להתייחס לשתי ההצעות.

הצעת חוק עובדים זרים, התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים להצעת חוק עובדים זרים, התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת יוסי כץ וענת מאור; הצעת חוק ג'קנז. תנמק מן המקום חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, אכן השרה צדקה. זאת הצעת חוק באותו נושא של ההצעה הקודמת.

הנושא של העובדים הזרים מורכב משני היבטים: הראשון הוא מספר העובדים הזרים. זה לא נושא להצעת חוק אלא נושא שאנו דנים בו הרבה בכנסת, וידועה לי עמדתה של שרת העבודה והרווחה.

אני מנצלת גם את ההזדמנות הזאת לפנות לממשלה בבקשה להוריד באופן הדרגתי אך עקבי את מספר העובדים הזרים, שכן נלוות לתופעה זאת תופעות תרבותיות רציניות שהן בלתי אפשריות לפתרון אם התופעה אכן קיימת בממדים גדולים.

הצעת החוק באה להגן על הזכויות של העובדים הזרים כאשר הם עובדים אתנו.

כפי שאמרה חברת הכנסת גוז'נסקי, לא ייתכן, שעובדים, זכויותיהם, תנאיהם לא יובטחו. זה פוגע גם בממד האנושי כלפיהם וגם בעובדים המקומיים.

יזם את הצעת החוק חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. אני שמחתי להצטרף, שכן יחד אנחנו עוסקים בנושא. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור.

גברתי שרת העבודה והרווחה, כעת את יכולה להתייחס, בבקשה, לשתי הצעות החוק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים, ועל הצעת חוק עובדים זרים, התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת ענת מאור ויוסי כץ.

ראשית, אני רוצה לברך את חברי הכנסת המציעים על עצם הצעת החוק בנושא. כידוע לכולכם, אני מתנגדת להעסקת עובדים זרים, אך כל עוד מותרת העסקתם בישראל, בעיקר וכמעט רק משיקולים ביטחוניים – ומה שקרה אתמול בבוקר מגביר, לצערי הגדול, את הישארותם של העובדים הזרים בישראל ואת האי-יכולת לתת היתרים נוספים לעובדים פלשתינים – כל עוד המצב הזה קיים, עלינו לעשות הכול כדי לדאוג לזכויותיהם הבסיסיות. ואכן הצעת חוק שיזמתי אני בנושא תדון בימים אלה בוועדת השרים לענייני חקיקה. מדובר בקבוצת עובדים חלשה במיוחד, הזקוקה להגנה מיוחדת של החוק ורשויות האכיפה, הואיל ובשונה מקבוצות עובדים אחרות, אין לעובדים האלה באופן מעשי גישה למערכת בתי-הדין לעבודה ולאיגודים המקצועיים, שמתפקידם להגן על זכויות העובדים.

חברי הכנסת, הצעתם של חברי הכנסת גוז'נסקי, מחאמיד וסלים וכן הצעתם של חברי הכנסת כץ ומאור כללו במקור פרק שהציע לשלם את שכרם של העובדים הזרים באמצעות מדור התשלומים

בשירות התעסוקה. המציעים משכו את החלק הזה מהצעתם הואיל ושוכנעו שאין מקום להפוך את החרגי, שלפיו משולמת לעת עתה משכורתם של עובדי השטחים באמצעות מדור התשלומים, לעניין החל על ציבור עובדים רחב בהרבה.

במתכונתן הנוכחית עוסקות ההצעות בנושאים שבחלקם הגדול עולים בקנה אחד עם הצעת החוק שאני הגשתי. ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה לתמוך בהצעות החוק של חברי הכנסת, בתנאי שיידונו עם הצעתי בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. עם זאת, כוללות הצעות החוק נושאים שונים המעוררים מחלוקת, ולכן החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה, כי עצם הסכמת הממשלה להעברת הצעות החוק לוועדה אין משמעותה תמיכה בכל סעיף וסעיף שבהצעות החוק, והנושאים שבמחלוקת יידונו בוועדה.

חברי הכנסת המציעים הסכימו לכך, ולכן אני מציעה, גברתי היושבת-ראש, להעביר את הצעות החוק הנדונות לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת לדיון משולב עם הצעת החוק שלי, כשרת העבודה והרווחה, שתובא למליאה ותועבר לוועדה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה, גברתי שרת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת דוד מנע מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מסדר-היום. בבקשה. חמש דקות.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני חולק על דעתכם בהצעת החוק הזו ואני בא לומר כמה דברים לגביה.

הצעת החוק הזו לא תיושם, היא אינה ישימה. להוציא שני סעיפים, בדבר לינה ובדבר איסור נטילת דרכונים, וגם אליהם אתייחס, הדבר הזה לא יעבור ולא יעבוד. אני "שמח" על כך שמשרד העבודה תומך בהצעת החוק, רק שלפעמים אני תמה איך משרד העבודה לא יזם את זה כל השנים האחרונות. מדוע? יש, כנראה, אי-אלו סיבות מקצועיות.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, תרשי לי לומר משהו לחבר הכנסת מנע?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא ידעתי על ההצעות האלה, ואני נתתי הנחיה, ואנחנו עכשיו מסיימים אותה בוועדת השרים לענייני חקיקה, והתנאי שלנו הוא שזה יהיה דיון משולב, כי היוזמה באה בשני נושאים לתיקון על-ידי חקיקה שיזם משרד העבודה.

דוד מנע (הליכוד):

מדוע? משום שאם הגורמים המקצועיים במשרד העבודה, בשירות התעסוקה, יתעמקו במהות עבודתם ובסוג עבודתם של העובדים הזרים, הם יראו שלא יהיה אפשר להעביר כספים לעובדים זרים דרך מדור התשלומים של שירות התעסוקה, שעושה עבודה נפלאה וטובה בכל הקשור לעובדי יש"ע. אני חושב, שבנושא הזה אין הרבה טענות מבחינת התשלומים. התשלומים מועברים לעובדי יש"ע ישירות לחשבונות הבנק שלהם. בא מעסיק, מביא את רשימת העובדים, משלם את מה שצריך לשלם, והחשבונות הללו מועברים ישירות לחשבונות של העובד, לבנק שלו, וכשאינן לו חשבון בנק, הוא בא אישית ולוקח את התשלום משירות התעסוקה.

אז מה אתם רוצים, שכל אחד מהעובדים הזרים יפתח לו חשבון בנק במדינת ישראל, ושירות התעסוקה יעביר לחשבון הבנק שלו את הכספים? הרי זה לא יכול להיות, משום שכאן יצטרכו לנכות ניכוי כפול. הרי ידוע לכול שהעובדים הזרים שבאים לארץ אינם מובאים ישירות על-ידי המעסיק. הם מובאים על-ידי חברות, והן גובות עמלה על אותה תעסוקה. כאן אתם מציעים שתיגבה עמלה כפולה. מדור התשלומים יגבה את העמלה שלו על הבאת העובדים הזרים, ומהכסף שישולם גם המעסיק יגבה את העמלה שלו. הדבר הזה לא יצליח, הדבר הזה לא יעבוד.

לכן אני בא ואומר כמה דברים. ראשית, אני מצטרף לדברים שנאמרו לגבי תנאי עבודתם של העובדים הזרים. אני חושב, שהיחס לעובדים הזרים הוא משפיל, ואנחנו, כמדינה הומנית, כמדינת היהודים, לא יכולים לאפשר לעצמנו לתת תנאי עבודה מחפירים לעובדים זרים שבאים מחוץ-לארץ ועובדים בישראל. אני חושב שפוגעים בהם, אני חושב שמשפילים אותם, אני חושב שצריכים לתקן תיקונים שונים בהוראות החוק, גם בחוק הכניסה לישראל והיציאה ממנה וגם בתקנות להשלמת החוק הזה. רק כך נמנע את הפגיעה בעובדים הזרים. אבל ללכת ולהשתמש במדור התשלומים, שנועד במהותו לשרת את עובדי יש"ע ולסייע להם, לטיפול באותם עובדים זרים – אני חושב שהדבר הזה לא יצלח.

דבר נוסף. נאמר פה שעובד זר שעובד במדינת ישראל יהיה זכאי לתנאי עבודה שווים, לתנאי עבודה המגיעים לעובד אחר. הרי גם הדברים הללו אינם נכונים. ברגע שאנחנו קובעים ששכרו של אותו עובד זר לא יפחת משכר המינימום, אני מבין, אנחנו מדינה סוציאלית שרוצה לסייע לעובד שלה, אבל ללכת ולהשוות את העובד הזר לעובד הישראלי, זה לא ייתכן, משום שהעובד הזר במהותו, מטבעו, זול יותר מהעובד הישראלי. אנחנו צריכים לעמוד על כך שהוא יעבוד על-פי חוק שעות עבודה ומנוחה,

אנחנו צריכים לדאוג לכך שמשכורתנו לא תפחת משכר המינימום. אבל ללכת ולדרוש בחוק ששכר עבודתו ישווה לשכר של העובד הישראלי – אני חושב שהדבר הזה לא יתפוס.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רק מבקשת לסיים.

דוד מנע (הליכוד):

דבר נוסף, איסור נטילת דרכונים. מעביד מעכב דרכונים של עובדים זרים. האם ידעתם, למשל, שגם משרד הפנים מעכב דרכונים? למה רק מעביד מעכב דרכונים?

לכן הצעת החוק הזו אינה ישימה, לא תהיה בה שום תועלת. אולי לבד מכמה דברים הקשורים בנושא של לינה לעובדים לא יישאר שום דבר מהצעת החוק הזאת, כי הגופים המקצועיים במדורי התשלומים יגידו לכם בוודאי במשך הזמן שהדברים האלה אינם ישימים, וחבל בכלל לחוקק אותם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מנע.

קעת יציע חבר הכנסת עובדיה עלי להסיר את הצעתם של חברי הכנסת יוסי כץ וענת מאור מסדר-היום. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני מבקש להפנות את תשומת לבם של שרת העבודה ואת תשומת לבם של הכנסת לכך שיש כאן בעצם פצצת זמן חברתית. מי שלא מתייחס אל הסוגיה הזאת כאל פצצת זמן חברתית, מתנהג כבת-יענה.

אני כבר לא מדבר על כך שהעובדים הזרים תופסים, בסופו של דבר, מקומות עבודה של בני הארץ הזאת. לולא היו עובדים זרים, יש להניח שהמעסיקים היו מציעים תנאים טובים יותר כדי לגרום לכך שתושבי ישראל יעבדו. הרי הם לא יפסיקו את כל העבודות בתחום החקלאות ובתחום התעשייה. כל עובד זר תופס מקום עבודה של תושב ישראל.

אבל מעבר לעניין הזה יש, במידה כזאת או אחרת, צורך בעובדים זרים במקום שדרושה בו מיומנות וחסרים תושבי ישראל שימלאו את העבודה הזאת. אבל צריך לדעת ולקחת לתשומת לב, שאם

מרכזים במדינת ישראל עשרות אלפי עובדים זרים, זו תהיה, בסופו של דבר, בעיה חברתית-פוליטית ממדרגה ראשונה.

צאו וראו, גברתי שרת העבודה והרווחה, מה קורה היום באירופה. אני מבקש להפנות את תשומת לבכם לתופעה החברתית הקשה היום באירופה. היום מהווים העובדים הזרים בעיה חברתית קשה מאוד בצרפת, בגרמניה, בסקנדינביה. חלק גדול משנאת הזרים, מתופעות של אנטישמיות ושל גזענות קורה היום באירופה בשל העובדים הזרים. אנחנו רוצים שהתופעות האלה יבואו גם לבתינו? אנחנו עושים זאת במו ידינו.

הרבה סעיפים חשובים מונחים כאן, אבל דבר חשוב אחד יש לקחת לתשומת לב – לתת את האישורים במשורה. אני משוכנע, שהשרה אורה נמיר רגישה לעניין זה לא פחות ממני, והיא מודעת לכך לא פחות ממני. ההבדל ביני לבינך, גברתי – עלייך מופעלים לחצים, עלי לא. אני מתאר לעצמי שיש לחצים של תעשיינים ושל חקלאים, וזה לגיטימי, מבחינתם. אבל צריך לדאוג לכך שהאישורים לא יינתנו ביד פתוחה; לזכור שיום אחד הדבר הזה יהווה בעיה קשה מאוד מהרבה בחינות. אם נדע זאת, אני מקווה שנשכיל לעמוד בפרץ הזה של הדרישות, ואולי נמנע מעצמנו לעמוד יום אחד ולומר, מה עשינו לעצמנו.

הערה שלא קשורה לנושא החוק. אני ראיתי כאן היום תופעה של חבר הכנסת גולדפרב. זו תופעה חמורה מאוד של כלנתריזם, ואני לא מסוגל להבין אותה. בקדנציה הקודמת חוקקנו כאן סדרה של חוקים כדי למנוע תופעות בזויות מהסוג הזה. מה שקרה היום עם חבר הכנסת שגב וחבר הכנסת גולדפרב – הכנסת צריכה להוקיע תופעות כאלה.

ענת מאור (מרצ):

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מבקש ממך לא להפריע לי. אם את מגינה עליהם את ראויה לאותן מחמאות שאני מחלק להם.

ענת מאור (מרצ):

הם לא נוכחים כאן.

עובדיה עלי (הליכוד):

הם יקראו את הפרוטוקול. איך את יכולה להגן על תופעות בזויות שכאלה? את היית מסכימה לכך שמהסיעה שלך יפרשו חברים ויצביעו נגד המצע שבזכותו הם קיבלו את אמון הציבור? כולם קיבלו כאן את אמון הציבור – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אפרים גור לא עשה זאת?

עובדיה עלי (הליכוד):

סליחה, מי אמר שאני מסכים עם התופעה הזאת? את שמעת ממני פעם הגנה על התופעה הזאת? הרי יחד אתך הצבענו בקדנציה הקודמת כדי שתופעות כאלה לא יישנו. כולם נכנסו על גבו של חבר הכנסת רפאל איתן. מישהו ידע מי זה אלכס גולדפרב? הוא מסוגל להביא 100 קולות? או מי זה גונן שגב? ואלה באים ומצביעים נגד המצע.

עכשיו תשאלו אותי מה ההבדל בינם לבין חברי הכנסת קהלני, זיסמן ושפי. אתם ניהלתם את מערכת הבחירות על מצע שלא מחזירים את רמת-הגולן. ראש הממשלה אמר, שמי שמחזיר את רמת-הגולן מפקיר את ביטחון ישראל. יש כאן הבדל מהותי. כאן המפלגה סטתה מהדרך, סטתה מהאידיאולוגיה, ואילו אלה בגדו באידיאולוגיה והונו את הציבור בהצבעה שלהם. תופעות כאלה צריך להוקיע אותן, הן תופעות בזויות. מי שמגן עליהן, ראוי למחמאות גדולות עוד יותר.

היו"ר י' עזרן:

אני מבין שזו הצעת חוק עובדים זרים. פירושה עבודה זרה. זרים לעובדיהם.

אם כן, רבותי, אנחנו עוברים כעת להצבעה על כל הצעה בנפרד. מי בעד הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם של האשם מחאמיד.

היו"ר י' עזרן:

מי בעד הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם), התשנ"ה-1995, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וכל חבריה?

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק עובדים זרים (זכויותיהם ותנאי העסקתם),

התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

13 בעד, שני מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שהצעת החוק הזאת תעבור לוועדת העבודה והרווחה לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

אנחנו עוברים להצבעה על החוק הזה, הצעת חוק עובדים זרים, התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת יוסי כץ וענת מאור. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק עובדים זרים, התשנ"ה-1995,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

12 בעד, שני מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שגם הצעת חוק זו תעבור לוועדת העבודה והרווחה לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1995

(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 16), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק ב'תתקלח.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, מטרת ההצעה הזו היא להבטיח שפיצויי פיטורים לא ייפלו משכר המינימום הקבוע בחוק שכר המינימום. יש מעסיקים שאינם משלמים את שכר המינימום, מפירים את החוק ומשלמים לעובדים שלהם פיצויים על בסיס משכורת נמוכה יותר. המטרה היא להבטיח שהשכר הקובע לצורך פיצויי פיטורים לא יפחת משכר המינימום.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. גברתי השרה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 16) של חבר הכנסת יוסי כץ. הצעת החוק נועדה להבטיח שבשום מקרה פיצויי פיטורים לא יחושבו לפי בסיס הנמוך משכר המינימום.

לצערי, עדיין יש במשק תעריפי שכר הנמוכים משכר המינימום, ובמקרים אלה מעסיק משלם השלמה לשכר מינימום. יש להבטיח שגם השלמה זו תובא בחשבון קביעת פיצויי פיטורים.

אני רוצה לברך, אדוני היושב-ראש, את חבר הכנסת יוסי כץ על יוזמתו, ואני מציעה להעביר את הצעתו בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר י' עזרני:

תודה. יש לנו כאן הצעה להסיר, של חבר הכנסת יורם לס. חבר הכנסת דוד מגן, אני מודה לך שבאת. אני אשתדל, אני מקווה שלא תהיה התנגדות, כיוון שזאת ההצעה האחרונה שהשרה אמורה להשיב עליה, אולי אני אבקש להקדים אותה. האם אתה מוכן? בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שלהצעה חסרות שיניים. מוזר לי שהכנסת מחוקקת חוק כשהנחת הבסיס היא שנעשה פשע, והיום לשלם לאנשים פחות משכר מינימום זה פשע.

בדברי ההסבר לחוק כותב המחוקק, ידידי חבר הכנסת כץ: יש להבטיח בחקיקה, שמעסיקים המפירים את החוק ומשלמים לעובדיהם סכום נמוך משכר מינימום ישלמו פיצויי פיטורים על-פי שכר המינימום. ידידי, חבר הכנסת כץ, מה אתה הולך לעשות עם המעסיקים האלה? אם הנחת היסוד שלך בחוק היא שאותם מעסיקים הפירו את החוק, צריך לבוא אתם בדין, לא בדין ודברים – – –

יוסי כץ (העבודה):

הבוקר אישרנו הצעת חוק חדשה שמפעילה עונש מאסר עד חצי שנה למי שלא משלם שכר מינימום.

יורם לס (העבודה):

אני מברך על ההודעה של יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה שהיום אושר חוק שנותן שיניים. קלעתי לדעתו באופן שימצו את הדין עם אותם מעסיקים פושעים ויוטל עליהם עונש מאסר.

כדי לתת שיניים לחוק הזה הייתי מציע ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה: לאחר שאתה אוכף אותו ומחייב את המעסיק לשלם את פיצויי הפיטורים כפי שצריך – הרי אותו מעסיק כבר מזוהה – הייתי מציע להוסיף סעיף, שלא רק שהוא ישלם את פיצויי הפיטורים אלא שגם ישלם אחורה, באופן רטרואקטיבי, את כל ההפרשים בין שכר המינימום לבין השכר שהוא שילם בפועל. כך, נוסף על פיצויי הפיטורים הוא ישלם גם את כל מה שהוא גזל מהעובד. אם המעסיק לא מזוהה, והוא יעשה ככל העולה על רוחו, ודאי שהוא ימשיך ליהנות מן ההפקר, אבל אם אתה מזוהה אותו כפורע חוק, תמצה אתו את הדין עד הסוף.

נקודה כללית בעניינם של אותם עובדים. אני רוצה להפנות את תשומת לבה של השרה לכך שהתפרסם דוח מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נתונים של הממשלה – לא עניין פופוליסטי ולא פריימריס אלא נתונים של הממשלה – שהשכר הריאלי של האנשים שאנחנו עוסקים בהם בחוק הזה, מה שאני קורא "הצווארון הכחול", ירד ב-8%. אנחנו, ממשלה של העבודה, מרשים שהשכר הריאלי שלהם ירד ב-8% בזמן שבכל המשק יש חגיגה ואלה שמוגדרים כ"צווארון הלבן" שכרם עלה ב-11%. אנחנו יודעים איזה הסכמים קיבלו עמיתי הרופאים, העובדים הסוציאליים, עמיתי

הפרופסורים, "הצווארון הלבן" כולו. זה מצב שלא ייתכן להשאיר אותו כמו שהוא, במיוחד לנוכח העובדה שרק אתמול אישרנו חוק שמזרים כמעט 2 מיליארדי שקל לכיס של המעסיקים שהם מ"הצווארון הלבן" והלבן ויותר בלי לתת פתרון כלשהו לעובדי "הצווארון הכחול".

אני מבקש מכבוד השרה לשים לב לנקודה הזאת ולפעול בהתאם. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך.

רבתי, אנחנו עומדים להצביע. בבקשה. מי בעד ההצעה להעביר לוועדה? מי נגד?

יוסי כץ (העבודה):

לוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 16), התשנ"ה-1995,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

12 בעד, מכיוון שחברת הכנסת דליה איציק לחצה ולא נקלטה, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעת חוק זו עברה לוועדת העבודה והרווחה בקריאה טרומית לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

אני מברך את חבר הכנסת אדוני יוסי כץ המציע, תצליח ותמשיך לדאוג, כפי שעשית עד עכשיו, לרווחתם של עובדי מדינת ישראל. חן חן לך ותודה.

הצעת חוק פטור משכר לימוד באוניברסיטאות, התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת ע' עלי)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עובדים לנושא הבא: הצעת חוק פטור משכר לימוד באוניברסיטאות, של חבר הכנסת עובדיה עלי; הצעת חוק ג'קיג. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חינוך חייב לעמוד בראש סדרי העדיפויות הלאומיים. לית מאן דפליג שטיפול סטודנטים בערי פיתוח חייב להיות משימה לאומית ובראש סדרי הקדימות של הממשלה. הצעת החוק שלי מתייחסת לאזורי העדיפות הלאומית א' וב', אזורים המרוחקים ממרכז הארץ. כל אחד מבין שסטודנט כזה לא רק בונה את עצמו אלא בונה את הקהילה כולה. כשמטפחים מנהיגות מהסוג הזה, הקהילה כולה יוצאת נשכרת, בסופו של דבר.

מה קורה היום? היום יש מצב של אפליה קשה של הסטודנטים האלה לעומת סטודנטים שלומדים וגרים במרכז הארץ. אם הבן או הבת של חברת הכנסת פרופסור נעמי חזן, שגרה, דומני, בירושלים, הולכים לאוניברסיטה העברית, הם לנים בביתה, הם אוכלים בבית, הם לא צריכים נסיעות ולא צריכים טלפונים. תארי לעצמך מה קורה לבן למשפחה מירוחם, משלומי או מאזור מרוחק שצריך לנסוע לירושלים. כדי שיהיו לו אותם התנאים, נוסף על שכר הלימוד שדורשים ממנו בצורה שווה כמו מהאחרים, הוא צריך לשכור דירה, לשלם כלכלה, לשלם נסיעות, לטלפן הביתה ולדאוג לכביסה.

כאשר מציעים הצעת חוק לפטור אותו משכר לימוד – שזה לעג לרש, כי זו בסך הכול כבשת הרש – באה הממשלה הזאת, שרוממות הדאגה לערי הפיתוח ולאזורי הפיתוח הלאומיים בגרונה כשחבר פיפיות בידה. אומרים שזה פופוליזם. זה פופוליזם? כאן רוצים לפטור משכר לימוד תלמידים מערי פיתוח, מיישובי קו העימות, כדי שתהיה אפליה מתקנת. אבל הממשלה מתנגדת.

אני חושב שהממשלה צריכה להתבייש בהתנגדותה להצעת חוק מסוג כזה שמטרתה לדאוג לתנאים מינימליים לסטודנטים האלה. לא צריך לפרט בפני חברי הכנסת מי האוכלוסייה שמיישבת את היישובים בקווי העימות ובאזורי הפיתוח השונים. אלה אנשים שבאים משכבות סוציו-אקונומיות נמוכות. גם כך המצב הכלכלי קשה, והפרנסה לא תמיד מצויה בבית.

היו"ר י' עזרן:

צריכים לתת להם פרס שבכלל הגיעו משם לאוניברסיטה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני אומר לכם: היזהרו בבני עניים כי מהם תצא תורה. לפחות תנו להם את התנאים המינימליים. זו דרישה מוגזמת?

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק הזאת – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

חבר הכנסת עובדיה עלי, אני שילמתי השנה 30,000 שקל שכר לימוד. אדם עני לא יכול לעשות זאת.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת יגאל ביבי, תאר לעצמך שהיית גר בטבריה ונוסף על כך היית צריך לשכור דירה לבנים. כמה עולה היום שכר דירה בירושלים?

או שתגידו להם: אתם, תושבי ערי הפיתוח, תמשיכו להיות חוטבי עצים ושואבי מים. זו הדאגה לחינוך, זו הדאגה לערי הפיתוח, זו הדאגה לשכבות המצוקה? אני לא מסוגל לרדת לסוף דעתה של הממשלה המטומטמת הזאת, איך היא יכולה להתנגד להצעת חוק כזאת.

היו"ר י' עזרן:

אני מקווה שסגן שר החינוך יפיג – – –

קריאה:

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את דברי חבר הכנסת עובדיה עלי – – –

היו"ר י' עזרן:

תגביה קצת את המיקרופון. אדוני גבוה, בלי עין הרע, כהר-תבור.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי בקשב את דברי חבר הכנסת עובדיה עלי. אנחנו שומעים, על-פי הדברים שנשמעו כאן מחבר הכנסת עובדיה עלי, על הבעיה הקשה של אותם תושבים שגרים באזורים הרחוקים או באותם אזורים שאין למתגוררים בהם אפשרות להגיע ללימודים ולחזור הביתה, אין להם אפשרות לחזור הביתה, ההוצאות הן הוצאות גדולות מאוד, והנתונים הם נתונים שמקשים בוודאי על הרבה מאוד מן המשפחות, לא רק אלה שגרות בפריפריה. יש גם תושבי שכונות, ואי-אפשר להתעלם מאלה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

שלב שלב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

סליחה, רק רגע – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לא אמרתי. לא שמעת את התשובה שלי, חבר הכנסת יגאל ביבי – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יגאל ביבי, תן, בבקשה – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אנחנו עובדים שנים רבות מאוד שנים יחד – – –

היו"ר י' עזרן:

– – לתשובה לזרז.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

– – – מכירים את הבעיות, ואני לא רוצה להיצמד רק לדברים הפורמליים.

ודאי שאני יכול לומר כאן, מבמת הכנסת, שאני מחשיב לזכות הממשלה הזאת בשלוש השנים האחרונות את הקמתה של קרן מלגות מיוחדת וסיוע לסטודנטים שנמצאים בפריפריה. יש ועדה, וחבר הכנסת עובדיה עלי מכיר אותה, בראשותו של חיים קוברסקי – –

עובדיה עלי (הליכוד):

שטויות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

– – שקבעה חלוקה של מלגות.

עובדיה עלי (הליכוד):

שטויות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

הוועדה משותפת, נוטלים בה חלק גם הממשלה, גם האוניברסיטאות וגם הסטודנטים – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה צחוק.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

— — — ומסייעת — — —

היו"ר י' עזרן:

אין או יש? סליחה, אין או יש ועדה כזאת? במקום לומר צחוק.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — איזה אחוז — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

— — — אני אתייחס — — —

היו"ר י' עזרן:

בסדר, הוא יתייחס.

רחבעם זאבי (מולדת):

כמה יכולים ליהנות מהוועדה הזאת?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

הוועדה קבעה את חלוקת המלגות, ולמעשה בימים אלה כבר קמה ועדה חדשה שתתייחס לאותן נקודות כואבות וקשות. אני, כתושב הצפון, יודע איזה קשיים יש למשפחה שצריכה לשלוח בן או בת לאוניברסיטה בתל-אביב, לשכור דירה, לשלם דמי לימודים שנתיים. ההוצאות של בן או בת הגרים מחוץ לבית, מהאזורים הרחוקים, הן הוצאות גבוהות מאוד, אבל אי-אפשר להתעלם מהנתונים ומהעובדות, שמרבית הסטודנטים שחיים בערי הפיתוח מקבלים מלגות שמגיעות עד 85% מעלות שכר הלימוד ומהסיוע בשכירת חדרים — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יכול להגיד את זה באחוזים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אמרת.

היו"ר י' עזרון:

אתה אומר: מרבית.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני אומר: מרבית, ואני אומר לך למה – – –

היו"ר י' עזרון:

מה זה מרבית?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אם הבן של מיכה גולדמן, שמצבו הכלכלי כזה שהוא לא צריך לקבל סיוע, הוא לא צריך לקבל אוטומטית משום שהוא גר בכפר-תבור, לכן אני אומר שצריך לעשות הבדל – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בכל זאת, כמה זה באחוזים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אין מקרה, ואני אומר זאת כאן, של משפחה שההתייחסות אליה, שההכנסה החודשית שלה היא מתחת לשכר הממוצע, בלי סיוע של מלגה. אם אני אעביר לכם את הרשימות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

גם בני מושבים וגם — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

התייחסות להתיישבות העובדת, למגזר הערבי, לדרוזי, לתושבי ערי הפיתוח – אין שום הבדל. אנחנו מתייחסים לכולם כאל תושבי מדינת ישראל, אלה שחיים באזור הרחוק.

יהושע מצא (הליכוד):

למדת לדקלם.

שאול יהלום (מפד"ל):

לקרן הזאת אין מבחן הכנסה. זה לא נכון. לקרן הזאת אין מבחן הכנסה.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא למד לדקלם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

במסגרת הוועדה החדשה ודאי שתהיה התחשבות. קודם כול יהיה מבחן סוציו-אקונומי, שהוא המבחן הבסיסי — — —

שאול יהלום (מפד"ל):

שעד היום לא קיים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אתה יודע מי קבע אותו, חבר הכנסת יהלום? אתה יודע מי קבע אותו?

שאל יהלום (מפד"ל):

מי קבע אותו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

למה קמה הוועדה החדשה? אבל אני יודע, בצדק, שוודאי – – –

קריאות:

– – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

רבותי, קמה ועדה ציבורית – – –

היו"ר י' עזרן:

סליחה, יש לי פה כרונומטר, עם כל הכבוד, ויש לו חצי דקה. הנה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

– – – בראשותו של חיים קוברסקי, שהוא יהודי יקר, אתה מכיר אותו ומעריך אותו – – –

שאל יהלום (מפד"ל):

מי קבע?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

בימים אלה יושבת ועדה כדי לתקן עיוותים. אמרתי שהמבחן והשקלול – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

אתה מפריע, חבר הכנסת מצא.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

— — — היא תיתן את התשובה המעשית — — —

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כל פעם שהוא עולה – יש לו ועדה – – –

היו"ר י' עזרן:

סליחה, מה אתה רוצה? אנחנו מדינת הוועדות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אמרתי שבמסגרת שיקול הדעת של הוועדה ודאי שיתחשבו במרחק של התושב, במצב הסוציו-אקונומי, ואנחנו נבדוק את כל החתכים כדי שלא יימצא נער או נערה שחיים בפריפריה שלא יוכלו להגיע ללימודים.

אני יכול לומר דבר נוסף. מה עשתה הממשלה בשנתיים האחרונות? היא אפשרה למכללות האזוריות לתת תואר ראשון, תל-חי, עמק-יזרעאל, שער-הנגב, "אורט" – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

מה זה צריך להיות?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אם אנחנו מדברים על שינויים – –

היו"ר י' עזרן:

הוא צריך לסיים. אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

– – על מהפכה אקדמית, מי עשה את המהפכה הזאת?

היו"ר י' עזרן:

סגן השר – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

– – – אתם או הממשלה הזאת? מי עשה את כל השינויים? עשרות אלפי סטודנטים נכנסו למעגל הלימודים בשנתיים האחרונות – –

היו"ר י' עזרן:

סגן השר, ידידי, מכובדי – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

— — כתוצאה מהשינוי והמהפכה שנעשו, מהסיוע.

היו"ר י' עזרן:

סגן השר, סליחה — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לכן אני מציע — — —

היו"ר י' עזרן:

תסכם, אדוני סגן השר, היה צלצול.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לכן אני מציע — — —

קריאות:

— — —

היו"ר י' עזרן:

מה קרה? תציע, תסכם ותרד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

— — על-פי החלטת ועדת השרים והממשלה, לדחות את הצעת החוק.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

קריאות:

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

תרשה לי להגיע?

היו"ר י' עזרן:

ודאי, ודאי. מהר מהר, סגן השר. תרוץ. אדוני הלך לאט לאט. אתה רואה כמה קשה להגיע מהדוכן למקומך? קל וחומר מכפר-תבור לאוניברסיטה בירושלים.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פטור משכר לימוד באוניברסיטאות, התשנ"ה–1995,

לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

18 בעד, חמישה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הזאת עברה. אני מברך אותך, חבר הכנסת עובדיה עלי, שזכית. תודה. היא תעבור לוועדת החינוך והתרבות לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

הצעות לסדר-היום

פיגוע באוטובוס ברמת-גן

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 7381, 7382, 7384, 7387, 7395 ו- 7405, של כמה חברי כנסת, בנושא: פיגוע באוטובוס ברמת-גן. חבר הכנסת רענן כהן, סליחה, אדוני, אולי יקהיל קהילות בחוץ?

ראשון הדוברים, חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה. הנני להזכיר שכל חבר הכנסת מוגבל בשלוש דקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית אני רוצה להתייחס לתוצאות ההצבעה היום בחוק על הגולן – – –

היו"ר י' עזרן:

אבקש לסגור את הדלת.

רחבעם זאבי (מולדת):

תתחיל את הספירה.

היו"ר י' עזרן:

עדיין לא התחלתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

ראשית, אני רוצה להתייחס לתוצאות ההצבעה היום על החוק על הגולן. אומנם החוק לא עבר, אבל מההצבעה למדנו שהממשלה הזאת איננה מסוגלת לרכז רוב לאוונטורות הפוליטיות שלה המסכנות את ביטחון ישראל. על חודו של קול אחד הצליחו להכשיל, וגם הקול הזה היה קול של בגידה, לא של המצביעים שהצביעו עבור אותו חבר כנסת או אותו סגן שר שהצטרף אל הממשלה.

לנושא עצמו – הטרור הערבי הכה השבוע פעמיים: פעם בוואדי קלט ופעם ברמת-גן, בעיבורה של עיר. הטרור הכה, והטרור איננו מפסיק. בניגוד להצהרות של פרס ושל דוברי הממשלה, שהטרור נרגע, הפיגועים פחתו, מספר הנפגעים פחת, הטרור הכה, והוא ימשיך להכות. הוא ימשיך להכות מפני שהוא הצליח. הם הצליחו על-ידי אבנים, על-ידי מטעני צד, על-ידי בקבוקי תבערה, על-ידי מטענים במכוניות, באוטובוסים, לגרש אותנו מרמאללה, לגרש אותנו משכם, לגרש אותנו מג'נין, למה שהם לא ירצו לגרש אותנו גם מרמת-גן –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת קצב.

רחבעם זאבי (מולדת):

– גם מיפו, גם מחיפה? שיטה שמצליחה – חוזרים עליה.

חברי הכנסת – – –

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אני מבקש להתקהל בחוץ. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה שחטפנו ברמת-גן היה "פריסת שלום" של המזרח התיכון החדש מבית-מדרשו של נביא "השלום" שמעון פרס.

אין הבדל בין אש"ף לבין ה"חמאס". אלה גם אלה רוצים בחורבנה של ישראל. אומרים זאת ועושים זאת, ואנו רוצים להשלות את עצמנו, כאילו יש טובים ויש רעים. יש טובים שאתמול היו רעים, ונהיו היום טובים. אין הבדל ביניהם. ערפאת אמר למחרת הפיגוע הנורא בצומת השרון: כולנו מתאבדים. הוא אמר, ו"שוטרינו" מחפים על הרוצחים האלה. עובדה היא, שעד לרגע זה שום ארגון מחבלים לא לקח על עצמו את האחריות לפיגוע. מדוע? מפני שאז היינו תובעים ממנו לטפל באותו ארגון. כשם שבוואדי קלט אמרה "החזית" שהיא ביצעה זאת, והוא היה נאלץ לעשות הצגה: הוא עצר כמה ממנהיגי "החזית" ליממה. עוד לפני שהם נכנסו לכלא, כבר שוחררו.

אין הבדל ביניהם: אלה וגם אלה רוצים בחורבנה של ישראל. רוצחי ואדי קלט באו מיריחו וחזרו ליריחו – עיר המקלט. מחר תהיה עיר מקלט כזו בקלקיליה ועיר מקלט כזו בג'נין, ועוד ערי מקלט, ואם לא תעצרו את המירוץ המטורף הזה אל השלום השקרי הזה, נמצא פיגועים כאלה ודומים להם, או אחרים, בכל רחבי ישראל.

שחרור המחבלים שאתם מתכננים הוא קטליזטור מובהק להגברת הטרור. אתם אומרים: לא משחררים מחבלים שרצחו יהודים – וכאלה שרצחו לא יהודים זה בסדר? מותר לכם להגיד את האמירה הזו? הרי בכך אתם מכשירים את רציחתם של סייענים ערבים. אתם משחררים כאלה שאתם טוענים שלא היו רוצחים, ואתם עוד לא מבינים שלעשות טרור זה לא רק ללחוץ על ההדק או להדליק את הפתיל. לעשות טרור זה איסוף מודיעין, זה איסוף אמצעי לחימה, זה הברחת אמצעי לחימה, זה הסתרת האנשים, זה חיפוי לפני המבצע ואחרי המבצע – זו מערכת שלמה. פיגוע חבלני איננו נעשה רק על-ידי מי שלוחץ על ההדק. אם היום אתם משחררים את כל הסייענים של הטרור, אתם מזמינים עוד טרור.

יש לנו עד היום 331 חללים יהודים, דרוזים וערבים, מאז התחילה האינתיפאדה. המספר הזה לא עושה עליכם רושם. אם הוא לא עושה עליכם רושם, אינני יודע איזה מספר כן יעשה עליכם רושם. השלום המזויף לא מפסיק את הטרור. אם אתם באמת רוצים להפסיק את הרצח, את הדם הניגר על פני הארץ הזו, עליכם להפסיק מייד את המשא-ומתן עם ארגון הטרור אש"ף. עליכם להחליט מייד ולהודיע ברבים, שלא ישוחררו מחבלים. לא ישוחררו מחבלים, גם כאלה שאתם נותנים להם דרגה שנייה ודרגה שלישית, כאילו הם פחות מסוכנים. רק צעדים אמיתיים ורציניים כאלה יחסלו את הטרור ויביאו לנו את הביטחון. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, ראשית, תרשה לי, אדוני, לברך את כבוד השיח'ים היושבים למעלה, מן העדה הערבית הדרוזית.

בשמי ובשם סיעתי חד"ש – ואני מאמין גם בשם כלל האוכלוסייה הערבית בארץ – אני מבקש זאת הפעם השנייה מאז הפשע שהיה ברמת-גן לגנות בכל לשון את הטבח שהיה שם וגרם למותם של שישה אנשים חפים מפשע ולפציעתם של 32 בני אדם. בהזדמנות זו אני מבקש לשלוח תנחומים למשפחות השכולות ואיחולי החלמה מהירה לפצועים.

אינני יודע מי עשה זאת, ולא מעניין אותי, אדוני היושב-ראש, מי עשה זאת, כי פשע הוא פשע. רצח אנשים חפים מפשע הוא פשע, ולכן הרגשתי טוב מאוד ונוח כאשר יושב-ראש הרשות הפלשתינית ערפאת גינה את המעשה הנפשע הזה. אני רוצה לומר, שאתמול, בישיבה שהיתה ברמאללה עם אבו-מאזן, הוא דיבר על כך שזה פשע חמור ביותר, זה פשע שאין לו שום הצדקה. הוא לא יכול להבין

אותו, והוא מגנה אותו. הוא חושב, שהוא פועל נגד האינטרס של העמים באזור, ובמיוחד של העם הפלשתיני. אלה היו דבריו של אבו-מאזן. הוא אמר, שבתופעה הזו ובגורמים לה יש להילחם בחורמה.

כפי שאמרתי, אינני יודע מי עשה זאת, אך התזמון אינו עניין של מה בכך. הוא בא בעקבות שני התהליכים: זה היה יום אחד לפני ה-25 ביולי. המשא-ומתן עמד להתחיל בימים אלה בחוף ים-המלח, ולכן למבצעי הרצח הזה היתה בוודאי תכלית או מטרה וכיוון ברורים: להכשיל ולהרוס כל תקווה לשלום ולקידום התהליך המדיני ולמשוך את האזור אחורה, לימים שחורים של מלחמות ואש. המעשה הנתעב הזה, שאין לו שום הצדקה, בא בזמן שבו כוחות ימניים קיצוניים בארץ מנסים להשתלט על הרחוב, על קרקעות הפלשתינים, ומנסים לקעקע את התהליך, ולכן המעשה הזה מזין בוודאי כוחות כאלה. אלה מזינים את אלה, ואש ושנאה הם נר לרגליהם. לכן התשובה של כוחות השלום, של כל האנשים הנאורים צריכה להיות – – –

הי"ר י' עזרן:

אדוני, זמנך תם, אבל אתה יכול להמשיך. אני רוצה לדעת מה זה השתלטות הרחוב: מפגינים באישור הממשלה? זה בדיוק כמו פיצוץ באוטובוס?

האשם מחאמיד (חד"ש):

באישור המשטרה אין לי בעיה. כאשר דבר נעשה באופן דמוקרטי, זה בסדר גמור. אבל כאשר אנשים משתלטים על הרחובות, זורקים אבנים על בתים של פלשתינים או ממרידים אנשים, קוראים להמרדה ולמרי – לזה אני לא מסכים.

לכן התשובה של כוחות השלום, של כל האנשים הנאורים, צריכה להיות שלא לשחק לידי אויבי השלום, שלא לתת להם פרס, כי אם להאיץ את התהליך. ככל שהדבר יקרה, ככל שהתהליך יתקדם, כך אלה יאבדו את מקורות מחייתם. אני מקווה, שהממשלה, עם כל הכאב, תנווט את צעדיה בשיקול דעת ובאחריות, כדי לתת את התשובה הנאותה לאלה שרוצים לרצוח את התהליך המדיני.

כאן, אדוני, אני רוצה לברך את ראש הממשלה על דבריו האחרניים באותו יום, בשעה 14:00. עם כל הכאב, הוא דיבר באחריות. אני מברך אותו על דבריו ועל כך שלא עצר את התהליך, אלא להיפך. אני חושב ומאמין שהוא יאיץ את התהליך המדיני.

אני גם רוצה לומר מלה על כבוד הנשיא שדיבר על כך שיש ללכת לקראת משא-ומתן על הסדר קבע. אני חושב שיכול להיות שצריך לבדוק את זה וללכת על הסדר הקבע.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הנצחת זכרם של ההרוגים, של החללים, של הקורבנות תיעשה אם נעשה כל מאמץ כדי למנוע מעשים כאלה בעתיד ואם נאיץ את התהליך המדיני ונגיע לשלום המיוחל. תודה רבה.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת רון נחמן, אף שבסדר-היום שמו מופיע מאוחר יותר, הוא החליף את תורו עם חבר הכנסת משה פלד. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לשלוח את תנחומי – כבר שלחתי – למשפחות השכולות, לראש עיריית רמת-גן, ששם קרה האסון הנורא, הטבח הזה, לאזרחי מדינת ישראל, ואיחולי החלמה לפצועים.

אדוני שר המשטרה, לא יהיה שום פתרון בכך שתסגור את מה שאתה קורא "קו התפר", אני קורא לזה "קו הריץ-רץ", מכיוון שהוא נפתח ונסגר, ולא מפני שאתה רוצה או לא רוצה אלא זה תלוי ברצונם של אותם ערבים שנכנסים מיהודה ושומרון.

גם אם תאטום את קו התפר או את קו הריץ-רץ, גם אז אתה בעצם אומר: אני דואג ל-97% מתושבי מדינת ישראל ו-3% יהיו הפקר, ביניהם גם אני, משום ששם לא ננקטים כל אותם אמצעים שיש בכוונתכם לנקוט בתחומי "הקו הירוק".

בהסכם אוסלו התחייבתם להכניס לתחומי מדינת ישראל 60,000-100,000 ערבים. הם ייכנסו. הם יבואו מעזה, הם יבואו מיהודה ושומרון.

בעזה יש היום 21,000 נושאי נשק; 21,000. הם חופרים בונקרים, מחפורות. הם הקימו צבא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש יותר.

רון נחמן (הליכוד):

12,000 קלצ'ניקובים אתם עומדים לאשר ביהודה ושומרון לצבא הפלשתיני; זאת לא משטרה. גם אם תקבל 600 שוטרים, מול 12,000 קלצ'ניקובים עלול להיות מצב של סכנת נפשות.

אחרי כל מקרה של פיגוע, של טבח, אנחנו שומעים את הסממאות: נגדע את יד הטרור, אנחנו נתפוס את האשמים, נביא אותם למשפט. אין עונש מוות, אין שום סנקציה על אותם פושעים, אחר כך משחררים אותם יחד עם כל המחבלים.

מדברים על פושעים שיש דם על ידיהם. אדוני השר, אתה כמשפטן ואני כמשפטן יודעים שאין בחוק הפלילי מונח משפטי שקוראים לו דם על הידיים, אין. זו המצאה של פוליטיקאים. יש עבריינים, ולא דם על הידיים.

אבל, אדוני, אני לא בא לצעוק ולא בא לבקר, אולי אני אצביע על תופעה שהייתי מבקש שתתייחס אליה בדברי תשובתך: רוח דפטיסטית עוברת על מדינת ישראל, רוח דפטיסטית. הססמה שמטפטים כל היום לציבור – אין מה לעשות, אין מה לעשות, הפתרון, התרופה היא התהליך המדיני, אין אלטרנטיבה – הססמה הזאת מוציאה מהעם את כוח העמידה שלו.

אני זוכר את ראש הממשלה, יצחק רבין, בזמן שהוא היה באופוזיציה, כשנפלו ה"סקאדים". אז ראיינו אותו כתושב רמת-אביב. שאלו אותו: איך ירדת למטה מהקומה שבה אתה גר? אני זוכר שבאותו ריאיון ברדיו הוא בעצם אמר: אין מה לעשות, הטילים באים מלמעלה, ולנו אין מה לעשות.

ברגע שאתה כממשלה אומר לציבור "אין מה לעשות", אתה מוציא מהציבור את רוח הקרב, מעבר למחלוקת פוליטית שבין מפלגה זו לבין אחרת. אני לא מתייחס כרגע לנושא כחבר ליכוד ולא אליך כחבר מפלגת העבודה. אני חושב, שאנחנו כנבחר ציבור צריכים לתת לציבור איזו תקווה, איזו אמירה. כשאתה בא אליו יום-יום ולילה-לילה ואומר לו את הססמה שלך, אין ברירה, זו מלחמת אין ברירה, זה רצח של השלום, אין אלטרנטיבה – אתה הוצאת את כוח הלחימה וכוח העמידה מן הציבור.

אדוני השר, במסגרת כל הדיונים שאתם מנהלים על פתרון טכני כזה או אחר אני אומר ומציע, נוכח הפיגוע הנורא, נוכח הטבח הנורא שחוזר ונשנה – ויהיו עוד פיגועים כאלה, אני יודע – כמנהיגות יש צורך שלנו לחזק את רוח העם ולא לומר לו שאין דרך אחרת אלא הדבר שנקרא "התהליך המדיני".

אולי כוונותיכם טובות, אבל הכוונות הכי טובות, הדרך לגיהנום רצופה בהן. אני ממליץ שנעשה שעה אחת קודם את הדברים הפסיכולוגיים שנדרשים לחיזוקו של עם. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – חבר הכנסת משה פלד, שיבוא במקום חבר הכנסת רון נחמן שכבר דיבר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, לבנו, לבו של כל העם בישראל עם המשפחות השכולות שאיבדו בנים יקרים ובנות יקרות עקב רצחנות אכזרית של שליחי השטן, פלשתנים שהחליטו שדרך הרצח ושפיכות הדמים היא האחת המובנת, כביכול, למדינת ישראל. זה כישלון טוטלי של הסכם אוסלו האומלל. הסכם אוסלו דיבר על שלום, חתר לשלום, הבטיח שלום.

כשעיינתי היום בנאומו של מר רבין במעמד חתימת ההסכם בושינגטון והשוויתי את דבריו עם דבריו של ראש הרשות הפלשתינית – לא קשה לראות את ההבדל התהומי בתפיסות העולם. אצלנו דם ודמעות מזעזעים, ראש ממשלת ישראל הודיע שאין שנה בלבנו ואנו באמת צופים לשלום, איננו יכולים לראות עוד בנים ובנות נהרגים כך מתוך רשעות ואכזריות – לעומת זאת מתברר, שהצד שכנגד, אותה רשות פלשתינית, אותם ארגוני טרור, שנאתם התהומית לא פסקה אפילו יום אחד. רצונם בהשמדת ישראל לא פסק אפילו יום אחד.

ואי-אפשר שלא לשאול את ראש הממשלה, את ממשלת ישראל, מדוע אין דורשים מערפאת לפרק את נשקם של ארגוני הטרור הרצחניים הללו, האם אין זו חובתו האלמנטרית? האם הוא לא מחויב לזאת, משפטית, על-פי התחייבויותיו, על-פי ההסכם, על-פי מכתביו לראש ממשלת ישראל? מדוע ארגונים אלה ממשיכים להתקיים? מדוע מנהיגיהם אינם מובאים לדין? מדוע אין מסגירים את הרוצחים, 14 רוצחים שידוע שרצחו ישראלים והם נמצאים בעזה, שדרשנו וחזרנו ודרשנו להסגיר אותם ואין מסגירים אותם? האם לא מוטלת חובה על ממשלת ישראל לומר לו לערפאת: או שאתה עושה את המלאכה, או שאנו נעשה את המלאכה.

אנחנו נכנסים לפעמים ללבנון, שהיא מדינה ריבונית, מפני שאין דרך אחרת להילחם ב"חיזבאללה", על אחת כמה וכמה בעזה, מפני שעזה עדיין איננה מדינה ועדיין אין פלשתינאים אלא זה אזור בהסדר ביניים, זו רק רשות פלשתינית ולא מדינה פלשתינית, ולכן כל אזור בישראל, ובבית הזה, בוודאי, חובתנו לדרוש מן הממשלה לעמוד בתוקף על פירוק הנשק של אלה.

החימוש ההולך וגובר, 21,000 השוטרים כביכול, החיילים באמת של ערפאת הנמצאים בעזה וסביבותיה, ה-12,000 המתאמנים כדי לבוא לערים העומדות להתפנות ביהודה ושומרון – אלה צריכים לשמש אות אזהרה לממשלה, התראה שאם אנחנו רוצים להפסיק סוף-סוף את שפך הדמים של אזרחים חפים מפשע – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שאקי, אני מבקש להודיע שהיה צפוף.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסכם ואומר – כושר ההרתעה של ישראל נחלש, כושר ההרתעה של ישראל נפגם, השכל הישר אינו תופס שמדינה שגברה על כל צבאות ערב, מדינה שהביסה את כל צבאות ערב, איננה מסוגלת להביס כמה ארגוני חבלה. היא יכולה גם יכולה, אלא שהעובדה שאין היא רוצה לחצות את הקווים של עזה כדי לרדוף מרדף חם אחרי הרוצחים הללו היא הגורמת לכך.

לכן, בקשתנו מן הממשלה – לעשות רוויזיה ולשמוע לעצתו של נשיא המדינה הנבון שאמר: עת לחשוב, עת לעשות חושבים, עת לומר להפסיק שיחות, להפסיק עזרה, להפסיק משא-ומתן עד שהטרור האכזרי ייפסק. לא יעלה על הדעת שטרור ושלום ידורו במחיצה אחת. זה נגד השכל הישר,

נגד ההיגיון. מסקנתו היא, כי כל עוד ממשלת ישראל לא תתפוס את חולשתה זו, לצערנו הטרור יימשך, חלילה, והשכול והיתום והאלמון יימשכו למגינת לבו של כל אזרח בישראל.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך, חבר הכנסת אבנר חי שאקי. חבר הכנסת משה פלד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא העולה לדיון הוא הפיגוע ברמת-גן, ואני רוצה לשלוח מכאן תנחומים למשפחות השכולות וברכת החלמה מהירה ושלמה לפצועים. אבל עם כל הצער והכאב שנגרמו מאותו פיגוע ברמת-גן, אינני רוצה לעסוק בו היום. היום אני רוצה לדבר אך ורק על ההצבעה שהיתה היום בכנסת בנושא חוק הגולן.

לקחים רבים עוד נפיק מאותה הצבעה ומכל אשר קדם לה וסבב אותה. אולם לקח אחד, נדמה לי, הוא החשוב מכולם. מהיום, רבותי חברי הכנסת, מהיום כבר ברור, כי לא רק שאין לממשלה רוב בכנסת למהלכיה ולמעלליה, מהיום איבדה הממשלה גם את המעוז האחרון שהיה לה ברוב, שהרי כנסת ישראל היא המקום היחיד במדינה הזאת של ממשלה היה בה רוב, וכעת, לאחר ההצבעה, גם את המעוז האחרון הזה איבדה הממשלה.

לא רק הקואליציה מחויבת בחשבון נפש אשר לתמיכה הבלתי-מסויגת במהלכי הממשלה, לא רק שני הכלנתריסטים מיעוד מחויבים בחשבון נפש, לא רק אסד חייב מהיום לחשב היטב את צעדיו ולהבין כי לביטול הריבונות של מדינת ישראל בגולן אין רוב בציבור הישראלי. הראשון שמחויב בתהליך אמיתי של חשבון נפש עם עצמו ועם ממשלתו הוא כמובן ראש הממשלה בכבודו ובעצמו.

ובכן, ראש הממשלה, ההצבעה בכנסת לא העבירה אומנם את החוק לשריון ריבונות ישראל ברמת-הגולן, אולם ההצבעה היום בכנסת היתה הנקודה הארכימדית בתהליך המדיני. ההצבעה בכנסת חייבת לאותת לך, ראש הממשלה, לא כמו נורת אזהרה קטנה, אלא כרמזור אדום וגדול. למדיניות הממשלה אין רוב בעם, ולכן היא לא תעבור.

יתירה מזאת, את מדיניות הממשלה העוסקת בסוגיות המכריעות ביותר למדינת ישראל ולעם היהודי לא ניתן להעביר בהסכמה הלאומית שאיננה, ואפילו לא ברוב של קול אחד. לכן, ראש הממשלה, עליך לחזור אל העם. עליך ללכת לבחירות באומץ לב, להישיר מבט אל הציבור ולקבל מנדט מחודש. רק אז, לאחר שתקבל את קולו של הבוחר בצורה ברורה, רק אז תוכל להמשיך במדיניותך. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת משה פלד. סטית קצת מהנושא, אך זו זכותך. ניצלת את הדקות להעביר את המסר שלך. אני מקווה שהדוברים האחרים ייצמדו לנושא.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הרשה לי בראשית דברי לברך את השיח'ים הדרוזים הערבים שבאו היום לכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם דרוזים, הם לא ערבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא תקבע להם מה הם ומי הם.

רחבעם זאבי (מולדת):

תשאל אותם, הם דרוזים, הם לא ערבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם קודם כול ערבים ואחר כך הם דרוזים. אתה לא תקבע להם מה הם ומי הם.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אתה לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם קודם כול ערבים ואחר כך הם דרוזים. כל הדרוזים הם ערבים, והם לא זקוקים לעדות שלך.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אנא ממך. אמרת את ההערה, לא הפסקתי אותך.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא ממשיך בסורו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תראה מה הם לובשים. תשאל אותם איזו שפה הם מדברים. הם מדברים ערבית. הם חלק אינטגרלי מהאומה הערבית. ההיסטוריה שלהם – תשאל אותם על סולטן אל-אטרש, תשאל אותם על כמאל ג'ונבלט, תשאל אותם על ואליד ג'ונבלט, הגיבורים של האומה הערבית, והם חלק מהאומה הערבית.

רחבעם זאבי (מולדת):

הבנים שלהם שירתו אתי בצה"ל. הם דרוזים, הם לא ערבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה לא משנה, הם נשאים ערבים. הם האחים שלי. זה לא יעזור לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני מבקש ממך. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שיעשו מה שהם רוצים, שיהיו להם חילוקי דעות מבחינה פוליטית, אבל הם האחים שלי, הם ערבים ככל בני האומה הערבית.

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה לומר לחבר הכנסת רחבעם זאבי, רק שתדע, בלי להיכנס לנושא המהותי הזה, כי זה לא רק עניין סמנטי, זה עניין מהותי, מה שאתה אומר. יש פוסקים מתקופת ימי הביניים ממרוקו שהיו קובעים בשאלות ותשובות שהיו קהילות שלמות נקראות כביכול ערבים ממוצא יהודי ובני דת משה. אני מבקש ממך שתדע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מביע פליאה. הם ערבים כמו שהם ערבים.

היו"ר י' עזרן:

אתה לא, יכול להיות שאני כן, כשהאבות היו אלפיים שנה במרוקו, אז מה? אין מה להתבייש בזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תודה רבה, אדוני, על ההבהרה. אני רוצה לומר, שלהיות ערבי זה להיות אדם גאה. אני גאה להיות ערבי וגם הם גאים להיות ערבים.

אדוני היושב-ראש, לעצם העניין. אני רוצה לשלוח תנחומים למשפחות השכולות ולאחל החלמה מהירה לפצועים ולגנות שוב את הפיגוע האכזרי שהיה ברמת-גן וכל פיגוע אחר. אני אומר את הדברים האלה לא בפעם הראשונה, חזרתי ואמרתי את הדברים. זו הרגשתו של הציבור הערבי במדינת ישראל, זו גם הרגשתו של הרוב בעולם הערבי, לרבות העם הפלשטיני.

אתמול בלילה ישבתי ברמאללה עם אבו-מאזן ואבו-עלא, שני מנהיגים פלשטינים דגולים ממחנה השלום הפלשטיני, שתומכים בהסכם השלום ורוצים לקדם את תהליך השלום. גם הם גינו גינוי חד-משמעי את הפיגוע האכזרי הזה, והם מצטרפים בזאת ליושב-ראש אש"ף, מר יאסר ערפאת, שגם הוא גינה באופן מלא את הפיגוע הזה, שבא לפגוע בתהליך השלום.

אכן יש פלשטינים קיצוניים שרוצים לטרפד את תהליך השלום, כפי שאותם חברי כנסת קיצוניים היושבים כאן והמתנחלים היושבים שם רוצים לטרפד את תהליך השלום. נראה שיש קואליציה בין

הסירוב הישראלי לבין הסירוב הפלשתיני, כפי שיש קואליציה ויש ברית בין מחנה השלום הפלשתיני לבין מחנה השלום הישראלי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, זמנך תם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כמי שנמנה עם מחנה השלום הישראלי ועם מחנה השלום הפלשתיני בו בזמן, כפלשתיני וכישראלי, אני תומך בהמשך תהליך השלום, וקורא לממשלה ליישם בפועל, ולא לעכב – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, זמנך תם. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – את יישום הסכם אוסלו, ולשחרר מייד את כל האסירים הביטחוניים הפלשתינים – –

משה פלד (צומת):

בלי יוצא מהכלל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – כי זה יכול לשפר את האווירה, יכול ליצור אווירה הרבה יותר טובה – –

משה פלד (צומת):

את כולם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — כי אנחנו עומדים בפני פשרה היסטורית בין שתי התנועות הלאומיות. אם אתה רוצה להמשיך לדבר רק על העבר, אז יש גם הרבה יהודים עם דם על הידיים, שהרגו פלשתינים, ויש פלשתינים עם דם על הידיים. אני רוצה לדבר על הסדר שבמסגרתו שני העמים ישכחו את העבר ויגיעו להשלמה מלאה, לשיתוף פעולה ודו-קיום, שישים קץ לשפיכות הדמים ויביא להקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל. כך יחיו שני העמים בשלום, בהבנה ובדו-קיום.

היו"ר י' עזרן:

אבל, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, היהודים שאתה אומר שרצחו פלשתינים נתנו את הדין וישבו בבית-הסוהר, ולא מבקשים — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה מצחיק אותי, אדוני — — —

היו"ר י' עזרן:

לא, סליחה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — יש ששילמו אגורה על רצח 48 ערבים בכפר-קאסם.

היו"ר י' עזרן:

— — — ולא מבקשים לשחרר אותם — — —

משה פלד (צומת):

אדוני היושב-ראש, אתה עוד עוזר לו — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש כאלה, כמו זה שהרג את קייצ'ר אל-עטר, אותו מתנחל קיבל חודשיים על תנאי במשפט. זה ממש מצחיק איזה משפטי צדק נעשו נגד אותם רוצחים מבין היהודים.

היו"ר י' עזרן:

אז תילחם נגד מערכת המשפט – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

וראיתי איך קיבלו דרגות אותם חיילים שהואשמו ברצח ילדים וזקנים, תינוקות שנרצחו בידי – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, מספיק, מספיק. גמרנו.

משה פלד (צומת):

אתה עוזר לו "על הכיפאק", נתת לו עוד דקה על הדוכן.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תנחומים למשפחות ואיחולי החלמה לפצועים. ביום ראשון וביום שני האחרונים הגעתי למסקנה, שיש לנו מושג חדש, טרגי, שמאפיין את החברה הישראלית: קורבנות שלום. והנה ראו זה פלא, עד עתה חינכו אותנו שיש קורבנות טרור והשלמנו. נלחמנו, שילמנו במיטב חיי ילדינו. נראה שאחת מהטרגדיות של החברה הישראלית היא שאנחנו טובעים מושג חדש – ואני מדבר על העתיד, חבר הכנסת דראושה, שאיננו כאן. העתיד אומר שאנחנו הולכים לתהליך שלום. ההיסטוריה כבר תשפוט את עושי השלום האלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

מי רצח?

אברהם יחזקאל (העבודה):

ההיסטוריה תשפוט לטוב או לרע. התהליך הוא כבר בלתי הפיך. יש השמחים על כך ויש המצטערים על כך, אבל כבר לא הפוליטיקאים. נראה שעד תום הקדנציה הזאת, שלוש דקות מכפר-סבא – יהיה בשליטה של ידיים פלשתיניות. כן מדינה, לא מדינה, זה המצב. והשאלה שאני רוצה לשאול לגבי העתיד – –

משה פלד (צומת):

ואתה שלם עם זה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

והשאלה שאני רוצה לשאול לגבי העתיד – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה יודע ששר המשפטים מתנגד.

משה פלד (צומת):

שר המשטרה אמר שהוא לא מוכן לקחת אחריות.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני מבקש. אני לא מקזז לך את זה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אז אתה רוצה שאני אריב ואתחיל לצעוק?

היו"ר י' עזרן:

לא.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אבל מפריעים לי כל הזמן.

היו"ר י' עזרן:

אל תצעק, אני לא אקזז לך את הזמן. אל תדאג.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מבקש מכם להקשיב ברוב קשב. עם כל הכבוד לחבר הכנסת פלד ולחבר הכנסת רפאל איתן, נראה שהממשלה הזאת, שהיא הממשלה שלי, תנצל את הקדנציה עד תום, והתהליך הזה

יהפוך להיות בלתי הפיך עוד יותר. ההסכמים בפתח, ההסכמים חתומים, וכפי הנראה בקלקיליה, כפי שאמר שר המשטרה, ואני באמת רוצה להבין.

לפני כמה חודשים, אחרי האירוע הקודם, הסמיכו את שר המשפטים להכין תוכנית הפרדה, והוא הכין תוכנית, עשה עבודה רצינית, וזה הגיע לממשלת ישראל, ושם זה הלך לאיבוד, כמעט לאיבוד.

משה פלד (צומת):

לכן אומר שר המשטרה שהוא לא רוצה לקחת אחריות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

רגע, תן לי להמשיך, אל תדבר בזמני.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, אי-אפשר כך, תן לו לסיים. אחר כך אתה מאשים אותי שאני נותן זמן?

אברהם יחזקאל (העבודה):

ואני שואל: האם אנחנו צפויים לאוטובוסים נוספים? מצד אחד, הבה נאמר את האמת, הסכם השלום בפתח, והוא בלתי הפיך. אצלנו כבר עושים את ההבחנה: יאסר ערפאת, יש לשבת אתו; ה"חמאס", אין לשבת אתם. מצד שני, האם אנחנו צפויים לאוטובוסים?

האמת? אף לא אחד, וגם אתה אמרת זאת, לא יכול לערוב לך שלא יהיו לנו אוטובוסים. ואם העם הזה לא יתחנך לכך שבעת שלום יש לנו אוטובוסים כאלה, מישהו ישלם כנראה מחיר פוליטי. יכול מאוד להיות שמנהיגי מפלגת העבודה, שזו המפלגה שלי, לוקחים זאת בשיקול הדעת, ואומרים: תראה, טוב מעשה דגול, שהוא מעשה של שלום, משיקול פוליטי כלשהו. יכול להיות. ובכל מקרה ההיסטוריה תשפוט אותך, אדוני השר, תשפוט אותי כחבר מפלגת העבודה. יכול להיות שבשם ההיסטוריה מדברים, ועלולים לאבד גם קצת חיים. זה מצער, אבל השלום בפתח, ויש לו מחיר של דמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה טופל על שרי העבודה שאין להם שיקול דעת. זה יפה להגיד כך?

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת אבי יחזקאל. תרשו לי לקרוא בשמו של חבר הכנסת אחרון הדוברים. ובכן, חבר הכנסת אריה דרעי – אינו נוכח. תם הדיון של חברי הכנסת, השר ישיב, בבקשה, ויתייחס לכל הדוברים.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח דברי אני רוצה לשלוח את תנחומי למשפחות שאיבדו את יקיריהן בפיגוע הרצחני ליד רמת-גן, למשפחת תמרי, למשפחת לובוביץ, למשפחת כהן, למשפחת אורן, למשפחת שקדי ולמשפחת טוביה, שהיתה למשפחה האחרונה במות מרדכי טוביה היום. אני מאחל לכל הפצועים החלמה מהירה ומקווה שיצליחו לחזור במהירות לחיים נורמליים.

כל פיגוע הוא קשה, אבל פיגוע אוטובוס קשה מכולם. רק מי שמזדמן למקום הפיגוע מייד אחרי שזה קרה ורואה את המראה כמעט כפי שהוא יכול להבין את עוצמת הזוועה, את המראה של אנשים,

ובמיוחד זה של חמש נשים, ואדם מבוגר, שכן שקדי היה בן 80, בישיבה, כמעט ללא שינוי מצורת ישיבתו לפני האירוע. כך הוא נפגע ומת.

הגורל זימן לי תפקיד שבו אני תמיד הראשון שמקבל את ההודעה ואני גם חייב להיות בין הראשונים שרואים את המראות. אנחנו שוב עדים לאירוע טרגי ואכזרי מאין כמוהו. אין זו הפעם הראשונה שאנו רואים את המשפחות הכואבות אבלות על מות יקיריהן. אבל כזה הופך לאבל ציבורי, וכולנו כואבים את הכאב של אלה שהלכו ואת הכאב של בני המשפחות.

גם אין מעשה פחדני יותר מאשר לפגוע באנשים שלווים וחפים מפשע, אזרחים העוסקים במלאכתם היומיומית.

אין ספק, שבעיתוי הזה יש לפיגוע הזה משמעות, הוא ניסיון נואש של אלה הרוצים לשבש את החיים ואת המהלך של אפשרות סבירה ומתקבלת על הדעת של חיים בשכנות.

אני רוצה לפנות לאירוע עצמו ולהיערכות המשטרה, כוחות הצלה, עם היוודע דבר האסון. ב-24 ביולי, ב-08:36 בערך, אירע פיצוץ באוטובוס דן מס' 20, שנסע מקריית-עתידיים לכרמלית בתל-אביב. הפיצוץ אירע ברחוב אבא הלל ברמת-גן לכיוון צומת "עלית", כ-150 מטר לפני הצומת.

הפיצוץ היה במרכז האוטובוס, ומעוצמתו עצר האוטובוס. הפיצוץ התרחש על המושב הפנימי שלפני הדלת האחורית בצד ימין, כאשר המפגע המתאבד ישב כנראה על המושב והמטען היה מונח על הספסל מימינו.

מסריקה ראשונית בשטח עולה, כי מדובר בכמה מטעני צינור, שניים, לפחות, בקוטר 3 צול, שמולאו באבק שרפה. משקל החומר המתפוצץ המשוער הוא 5-10 קילוגרם. כן נמצאו שרידי סוללות חשמליות הקשורות למנגנון ההפעלה.

כוחות הצלה של מגן-דוד-אדום וכיבוי אש, כוחות צה"ל ומשטרה חשו למקום והחלו בטיפול באירוע.

פזנו צירי התנועה הראשיים לבתי-החולים והוצבו כוחות סדר וחקירה בבתי-החולים השונים. נפרסו כוחות בצירים המובילים לאזור האירוע והופעלו מחסומים בסיוע מסוק.

בשעה 08:55 כבר פזנו כל נפגעי הפיגוע לבתי-החולים השונים. כאן יש הפקת לקחים מרבית מהאירועים הקודמים לגבי מהירות ההגעה והפינוי המידי.

אני מציין זאת במיוחד לשבחם של כל הגופים שעסקו בכך, אבל אני רוצה להוסיף גוף נוסף. קבוצה של יהודים חרדים העוסקת במלאכת קודש מן הקשות ביותר – האמינו לי, מי שלא ראה זאת לא יודע מה המשמעות – אלה שאוספים את הגויות ואת האיברים ומנסים להביא את הקורבן הנפגע לקבר בצורה מכובדת, לכבודו של המת. זו עבודה של אנשים מסורים, מתנדבים. אנחנו גייסנו אותם

למשמר האזרחי, ויש מקום לבוא ולהביע את ההערכה, כי זו מלאכה קשה מאוד, ולא רבים יכולים לעמוד בה.

סך הכול נפצעו 34 אנשים. 28 פצועים פונו לבית-החולים "איכילוב", חמישה לבית-החולים "בילינסון" ופצוע אחד פונה לבית-החולים "תל-השומר".

בפיגוע נהרגו מייד שישה אנשים, חמישה מהם זוהו בוודאות, האדם השישי לא זוהה וההנחה היא שמדובר במחבל. הבוקר נודע כי הפצוע מרדכי טוביה, זיכרוננו לברכה, נפטר מפצעיו בבית-החולים.

אשר לגורמים שעסקו בפעולה הזאת – גורמי הביטחון בודקים את זהותו של המחבל, מי הגורם ששלח אותו, את נתיב הגעתו למקום. בשלב הזה אנחנו מתמקדים בעיקר בפעילות מודיעינית ובפעולה של מז"פ – מחלקה לזיהוי פלילי – של המשטרה. עדיין לא ברור מי עומד מאחורי האירוע. שום ארגון לא לקח על עצמו את האחריות לפיגוע, אם כי אנחנו מביאים בחשבון אפשרות שהשתיקה הפעם נובעת מחשש שמא ייעצרו אותם הגורמים אם הם נמצאים ברשות הפלשתינית. ייתכן שמדובר כאן בתכנון מראש שמטרתו להימנע מאותם תקדימים שהיו בעבר, אפילו מפתיחת סוכת אבליים, כפי שמקובל במקרים כאלה.

היו גינויים של הפיגוע בכל העולם. אני מציין שגם היה גינוי מצד הרשות הפלשתינית והיושב-ראש שלה. בין היתר, היו גם התייחסויות מאסירי "פתח" הנמצאים בבתי-הסוהר. הם כתבו מכתבים אלינו ואל יושב-ראש הרשות הפלשתינית, ואני מצאתי לנכון לצטט קטע מהמכתב שהם שיגרו – לראשונה מאז אני זוכר אירועים מהסוג הזה.

הם כותבים, שהם מגנים בחריפות את הפיגוע ברמת-גן, פיגוע שמטרתו להרוס את תהליך השלום ולחבל באינטרס שני העמים. זה אינו הפיגוע הראשון שאירע בנסיבות ובעיתויות מחשידים – כך הם אומרים – פעולה כזו אינה משרתת את האינטרס הפלשתיני, אינה משרתת דבר, אך היא משרתת את האינטרס של אנשים צרי אופק, חולים, אנשים שמחליטים על ביצוע פעולות מעין אלה. לאור האמור לעיל – הם אומרים – אנו פונים לעם ולציבור הפלשתיני: צאו למסע הסברה ושכנוע כדי להעביר את האזור לעידן חדש, עידן חיובי שיביא תועלת לכולם.

אני רוצה לקוות שמחשבה כנה עומדת מאחורי הדברים. אני מציין זאת מפני שזאת הפעם הראשונה שקבוצה שלמה של פלשתינים יוצאת לגנות פשע של פיגוע ביהודים ובאזרחים ישראלים ללא הבחנה.

אני חושב, שאם לא יבוא שינוי של ממש, שינוי ערכי, בקרב הפלשתינים עצמם, שהרוב יתקומם ויגנה את הרצח הזה של אזרחים חפים מפשע, הבעיה אכן לא תיפתר.

רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לציין דבר נוסף – אתמול אירע פיגוע בפאריס, אף הוא מקבוצה של קיצונים מוסלמים, מניחים שהם באו מאלג'יריה. גם הם השתמשו בשיטות דומות של פיגוע, אם כי הפעם לא על-ידי מתאבד, אלא בהנחת מטעני חומר נפץ. אבל זה אותו בית-ספר, זו אפילו אותה פילוסופיה, זו פגיעה באזרחים, נקמה בלי הבחנה באנשים חפים מפשע. אני יודע שבפעם הראשונה התחילה להתעורר המודעות באירופה לכך שקיימת סכנה של ממש מהטרור הזה, ששוטף מקומות בתחומים רבים בצפון-אפריקה, באסיה ולאחרונה גם באירופה.

הדבר השני שרציתי להדגיש – שמעתי דוברים האומרים כי היתה הפסקה בפיגועים מהפיגוע בבית-ליד ועד לאחרונה, עד הפיגוע ברמת-גן, בגלל הידברות בין אש"ף לבין ה"חמאס". יש הידברות, אין הסכם ולא היתה הסכמה ביניהם להפסיק פעילות של חבלה ופיגוע בישראל – לא על-ידי "הג'יהאד האסלאמי" ולא על-ידי ה"חמאס". היו ניסיונות של גורמים שונים שאנחנו יודעים עליהם.

פעילות שירותי הביטחון, ובראש ובראשונה השב"כ, צה"ל, משמר הגבול ומשטרת ישראל, הפקת הלקחים, תרגום מעשי של מסקנות והמלצות שנתקבלו לאחר מקרי הפיגועים, ובמיוחד מקרה בית-ליד, הביאו לשינויים משמעותיים בהיערכותם של כוחות הביטחון. המרדפים שניהלנו נגד מבוקשים שביצעו פעולות חבלה בעבר, לרבות תפיסת החוליה הידועה לשמצה בחברון בראשות קאפישה, ירמור ואחרים, היא פעולה שצריך לציין אותה במיוחד, בעיקר בזכות שירות הביטחון הכללי. להערכת כל גורמי הביטחון, היא היתה גורם של ממש שמנע וסיכל כוונות לבצע פיגועים. כוונות והתרעות היו כל הזמן, והן קיימות גם היום. אסור להתכחש לכך או להשלות את עצמנו. המגמה הזאת של קבוצות ושל אנשים לבצע פיגוע היתה ונשארה, היא קיימת.

היה גם דבר נוסף, לקחים רבים שהופקו הביאו לתוצאות, במיוחד בתחבורה הציבורית. בין היתר, מה שראינו גם באוטובוס עצמו: למעשה, כשהוא היה בנסיעה בכיוון הנגדי הוא נבדק על-ידי מפקח שהוצב שם ומומן על-ידי הממשלה. אנחנו נגביר את הפעילות הזאת בתחבורה הציבורית, נפיק גם את הלקחים מהאירוע האחרון.

משה פלד (צומת):

שר המשטרה מ' שחל:

רבותי, האחריות המקצועית היא של המשטרה. אנחנו מתדרכים אותם. המימון בא ממשד התחבורה, והם עובדים מטעם "אגד" ו"דן".

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר, אפשר לשאול שאלה?

שר המשטרה מ' שחל:

כן, אפשר.

היו"ר י' עזרן:

אדוני הסביר ופירט כמה פרטים חשובים מאוד. אין היום גלאי חומרי נפץ בכל אוטובוס? זאת אומרת בכניסה, בעלייה לאוטובוס?

שר המשטרה מ' שחל:

יש כמה שיטות. יש, במגבלות מסוימות, גלאי חומר נפץ של מכשירים ידניים. עלותם גם לא גבוהה במיוחד. מחיר גלאי כזה יכול להגיע לכ-15,000 דולר. הוא נמצא בשימוש כוחות הביטחון. אחת ההמלצות היא להגדיל את מספר הגלאים האלה; אבל יש מגבלה, אדוני היושב-ראש.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא מדבר על – – – במקרה הזה מדובר על אבק שרפה.

שר המשטרה מ' שחל:

הבעיה היא – בדיוק רציתי לציין אותה. אם מדובר על חומר תקני, קיימת בעיה. מה שכן, כלבים שמאומנים לכך במיוחד עושים עבודה טובה מאוד בעולם וגם אצלנו. אנחנו הכנסנו את הכלבים האלה בכמה מקומות, ונגביר גם את השימוש בהם. אלה חלק מהמסקנות ומהלקחים.

רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לומר בגילוי לב דבר נוסף, בלי כל עניין פוליטי. אמרתי שמאז ינואר היו שלושה גורמים בעלי משמעות. הרשות הפלשתינית אכן עשתה בתקופה האחרונה פעילות של סיכול, התרעה, העברת מידע אלינו, ובין היתר היא היתה גם גורם שנפגע. שני קציני משטרה פלשתינים נהרגו בחודש האחרון על-ידי קבוצות של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", בעיקר "הג'יהאד האסלאמי". אחד מהם היה קצין ששמר על השופט בבית-הדין המיוחד שהוקם על-ידי הרשות לשיפוט בעבירות מן הסוג הזה. היה פיצוץ בתוך עזה, שבוצע על-ידי קבוצת מחבלים מאנשי ה"חמאס". כלומר, אנחנו עוקבים ותובעים. אנחנו עוקבים אחרי פעילות, וללא ספק אנחנו מציינים את העובדה שיש פעילות, ואנחנו מעריכים אותה כרצינית. היא איננה מספקת אותנו. גם היום אנחנו אומרים, שהרשות הפלשתינית מסוגלת ויכולה לעשות יותר, ואם היא תעשה יותר היא יכולה למנוע את הפיגוע.

ללא ספק, אחת השאלות שעומדות על הפרק היא, האם נדע את זהותו של המחבל, מהיכן הוא בא, ותהיינה מסקנות. אם הוא בא מתחומי הרשות הפלשתינית, אין ספק שתהיה לכך משמעות, ואנחנו נתייחס אליה.

רון נחמן (הליכוד):

מה יקרה במקרה כזה?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, בשעה זו אנו צריכים להתאחד כולנו יחד ובמאמץ משותף להילחם בטרור הקיצוני. אני לא חושב שיהיה אפשר לדבר כל פעם על הוויכוח הפוליטי הקיים – כן הפסקה, לא הפסקה. ממשלה זו מאמינה שזו הדרך הסבירה ביותר להגיע לפתרון הסכסוך הנמשך זה שנים. בכל הכבוד, רבותי, לא שמעתי פתרון אחר, ולא שוכנעתי שיש למישהו פתרון שונה.

אדוני היושב-ראש, ראוי להעביר את כל ההצעות האלה לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

רון נחמן (הליכוד):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הפנים.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כן, ועדת הכנסת תחליט במקרה הזה לפי הנוהל המקובל.

חבר הכנסת דוד מנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד. בבקשה, במסגרת דקה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם כתושב העיר רמת-גן וגם כמי שהיה באותם רגעים ובאותן שעות במקום, אני רוצה לשלוח את תנחומי למשפחות ולתושבים.

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, הזעם שהפגינו האזרחים בהפגנות הוא זעם כן, אמיתי, זעם על מה שקורה. אחרי פיגועים מהסוג הזה מפרסמים, בדרך כלל, את שמו של האיש שפגע באותם אזרחים. היום יש שיתוף פעולה סמוי בין ה"חמאס" לבין הרשות הפלשתינית בכך שלא מגלים את שמו של האדם הזה. אין לי שום ספק שיש כאן שיתוף פעולה, אבל אני סומך על כוחות הביטחון שימצאו ויגלו את האדם. יתירה מזו, אני גם בטוח שימצאו, ידעו ויראו שגם אדם כזה שייך לאותו מקסם-שווא, אותו קשר בין ה"חמאס" לבין אש"ף. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כן, אדוני מציע להסיר.

חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני שר המשטרה, ברצוני לשאול אותך שאלה. איך אתה היית נוהג אילו היה מתפוצץ שיבר של מים, האם היית רץ לסגור רק את היובלים או היית דואג תחילה לסגור את השיבר? והתשובה ברורה. במקום מאבטחים, במקום כלבים, במקום שריון אוטובוסים, לחזור למלחמת תש"ח, אולי הגיע הזמן לקצץ את הראש ולסגור את השיבר? ואומר לך כיצד: להשאיר את הסגר ולעשות מעצרי מנע של כל גילאי 18-25, אלה שאינם נשואים, אלה שאין להם עבודות; ואני לא צריך ללמד אתכם כיצד. אם תעשו את הדברים האלה, אני בטוח שאז נקצוץ את ראש הנחש ולא נצטרך לטפל בזנבות שמגיעים אלינו.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת לימור לבנת מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר רק הערה אחת, ואני מבינה שהיא לא עלתה בדיון, ודאי לא בדברי שר המשטרה. מייד לאחר הפיגוע הנורא הזה – וכולנו מאוחדים כמובן באבל, אבל צריך להיזהר שלא נהפוך זאת למשהו בנאלי מאוד, למשהו שכולנו התרגלנו אליו – הופיע מפכ"ל המשטרה במקום ואמר משפטים נוראים. הוא אמר: אני רוצה להרגיע את הציבור, זה לא דומה למה שקרה בדיזנגוף, בקו 5. מדובר כאן רק בחמישה הרוגים וב-20 ומשהו פצועים.

אני רוצה לומר לשר, שלאחר מכן הלשכה שלי בכנסת פשוט "הופצצה" בטלפונים של אנשים בציבור שהתקשרו והביעו זעם גדול על הדברים.

אני רוצה לשאול את השר: האם הוא מצא לנכון להעיר למפכ"ל שחמישה הרוגים ו-28 פצועים זה לא "רק", זה אף פעם לא "רק", אי-אפשר לומר על זה "רק", ואי-אפשר להשוות זאת לשום דבר אחר?

היו"ר י' עזרן:

תודה. עם כל הכבוד, את שמעת את המפכ"ל שדיבר?

לימור לבנת (הליכוד):

כן.

היו"ר י' עזרן:

הוא לא אמר להרגיע. לא שמעתי את המלה להרגיע.

רון נחמן (הליכוד):

הוא אמר להרגיע. תיקח את הפרוטוקול. אני שמעתי את זה.

היו"ר י' עזרן:

אני אקח. אני לא מתווכח אתך, רק המלה להרגיע לא נאמרה. אם זיכרוני לא מטעני, המראיינת שאלה: האם זה כמו הפיצוץ שם? והוא השיב: זה לא דומה, זה פחות בעוצמה.

לימור לבנת (הליכוד):

לא, לא.

היו"ר י' עזרן:

אולי טעיתי. אני מבקש סליחה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה היה הרבה יותר חמור, כמו שאני תיארתי, לצערי הרב. אין לי שום עניין נגד המפכ"ל.

היו"ר י' עזרן:

חלילה, חלילה. אמרתי בפירוש שאין לי שום ויכוח, ואני משוכנע שאת מתכוונת לגופו של עניין. בכל אופן, נדמה לי שכך שמעתי והבנתי. תודה.

רבותי, השר רוצה לומר משהו?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר משפט אחד. אני שמעתי את הדברים. חברת הכנסת לבנת, גם אני אמרתי למפכ"ל. ודאי שלא היתה לו כוונה לומר דבר מהסוג הזה. הכוונה שלו היתה להגיד, שמזל שהפיגוע הזה איננו כמו זה שהיה ברחוב דיזנגוף, אלא יש בו מספר קטן יותר של נפגעים. המפכ"ל חייל מצוין, מפקד מצוין. הוא איננו אמן הדיבור כמו חברי הכנסת. אני יודע שהכוונה היתה ברורה וחד-משמעית, ולא צריך להתייחס לדברים – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני השר, אני משוכנעת שהכוונה היתה טובה, אבל עדיין מפכ"ל צריך להיזהר בדבריו גם אם הוא לא אמן הדיבור.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מכיר את המפכ"ל כמג"ד צנחנים. אני מצטרף לכל מלה שהשר אמר.

היו"ר י' עזרן:

זאת אומרת שלא היתה כאן כוונה של הרגעה או רגיעה. טוב, תודה. ובכן, החלפנו דעות, שמענו, אבל חברת הכנסת לימור לבנת העירה במקומה את ההערה שלה. מספיק. רבותי, בואו לא נהפוך את הטפל לעיקר, עם כל הכבוד.

רק רגע, נכון. פשוט הפריעו לנו, הסיטו אותנו.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה מסכים להצעת השר להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אני מבקש דיון במליאה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה מסכים להצעת השר?

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת משה פלד?

משה פלד (צומת):

מליאה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אבנר חי שאקי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מליאה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה ביקשת ועדה מסוימת.

רון נחמן (הליכוד):

ועדת הפנים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מסכים להצעת השר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אבי יחזקאל – איננו.

ובכן, רבותי, יש פה כמה הצעות: יש הצעה להסיר, יש הצעה להעביר לוועדה ויש הצעה לדון במליאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך לערוך הצבעות בשני סטים: אלה שביקשו דיון במליאה מול ההצעה להסיר, ואלה שביקשו – –

היו"ר י' עזרן:

תודה, תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

ברור. אם כן, הקלנו על עצמנו. מי שבעד, פירוש הדבר דיון במליאה; מי שנגד, פירוש הדבר להסיר את ההצעה. היכון להצבעה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הנושא יידון במליאה לכשיידון, כשיבוא משיח צדקנו ונאמר אמן.

הצעה לסדר-היום

פעילות עמותת "משכן אוהלים" וטענותיה על הפרת סיכומים עם אנשיהם בכלא

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 7419, של חבר הכנסת הרב אריה גמליאל, בנושא: פעילות עמותת "משכן אוהלים" וטענותיה על הפרת סיכומים עם אנשיהם בכלא. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה בקשר להצעה שלי להעביר לוועדה? זה חושב בהצבעה הזאת?

היו"ר י' עזרן:

לא, הכול למליאה.

רון נחמן (הליכוד):

אבל אני מבקש להעביר לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

אין, הרי ביטלו את זה.

רון נחמן (הליכוד):

לא, סליחה, היו שני דברים.

היו"ר י' עזרן:

אני שאלתי. מה אתה רוצה?

רחבעם זאבי (מולדת):

רון, אל תסבך.

רון נחמן (הליכוד):

אני לא רוצה דיון במליאה, זה יהיה בעוד שנתיים, תסתכל על סדר-היום. אני רוצה דיון בוועדת הפנים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רון נחמן, אני כבר יושב פה כמה שנים ואני רואה איך חברי בנשיאות מנהלים את העניין הזה. אנחנו הולכים לפי רוב. פה הרוב המכריע בעד דיון במליאה, חוץ מאדוני, שהוא חשוב מאוד, אבל גם רבי מאיר, שחיישינא למיעוטא דמיעוטא – – –

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רון, אתה רוצה להרוויח גם ועדה?

רון נחמן (הליכוד):

מדוע נשללת זכותי שהשר יופיע בפני הוועדה?

שר המשטרה מ' שחל:

היושב-ראש צודק: ברגע שהמציע לא מסכים לוועדה, יש מליאה או הסרה.

היו"ר י' עזרן:

זה הכול.

שר המשטרה מ' שחל:

אם הנושא יופיע בעוד שנתיים, זה מבטיח לבחור אותך מחדש לכנסת – – –

רון נחמן (הליכוד):

ברגע שהמציע לא מסכים – – –

שר המשטרה מ' שחל:

זה יבטיח לבחור אותך מחדש לכנסת שתוכל לדון בכך בכנסת הבאה.

רון נחמן (הליכוד):

עד הפיגוע הבא, אני חושב שזה יהיה.

היו"ר י' עזרן:

חס ושלום, אל תפתח פה לשטן.

רון נחמן (הליכוד):

אני יודע שזה יהיה.

היו"ר י' עזרן:

אסור, אסור. אל תפתח פה לשטן.

אריה גמליאל (ש"ס):

אסור להגיד דברים כאלה.

היו"ר י' עזרן:

שלא יהיה, בעזרת השם. עד אז יבוא השלום.

חבר הכנסת הרב גמליאל, בבקשה.

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כבוד השר, קיבלתי פניות רבות מהרב עוזי משולם על הפרת סיכומים שהיו עם צמרת השב"ס ולא קוימו. ואכן הועברו אלי על-ידי סגן הנציב מר יצחק ניר הסיכומים, אולם יש הפרות חוזרות ונשנות של הסיכומים על-ידי גורמים שונים. פניתי בעקבות התלונות הרבות לנציבות, ועוזר הנציב מר יוסי חיים כתב לי על חלק מהתלונות, שאכן הדברים הוסדרו, וחלק מהדברים בטיפול.

כבוד השר, הרושם שלי הוא, שקיימת אפליה מכוונת כנגד חברי עמותת "משכן אוהלים" ויש גורמים חדורי נקמנות אשר עושים פעולות שונות כדי לדכא ולהפלות את חברי עמותת "משכן אוהלים". אני

מוחה כנגד האפליה המכוונת, אשר לא יכירנה מקומה בשום אומה ולשון, כל שכן בעם ישראל. עונש המאסר הוא עונש כבד מאין כמותו, כי שלילת חירותו של האדם כמוה כנטילת נשמה. מניסיוני, בביקורי בבתי-כלא, ראיתי עד כמה קשה ומדכאת כל הגבלה נוספת, ולו הקלה שבקלות. רוחם של האסירים מדוכאת אפילו על-ידי הגבלה קלה כמניעת שיחות בטלפון, שנראית בעיניהם כהר גדול, כי זה עונש על גבי עונש וכמוהו כקש ששובר את גב הגמל. על אחת כמה וכמה כאשר קיימות אפליה ונקמנות מכוונות, שבלי ספק גורמת לתסיסה ולהתמרמרות בלתי נשלטות.

כבוד השר, אתה גם משפטן מנוסה, והמשפטנים מדברים גבוהה גבוהה על שוויון, על דין אחד לכולם, על כך שכולם שווים בפני החוק וכו'. יש משפטנים – ואני מוציא את כבוד השר מכללם – שכאשר זה נוגע למחבלים רוצחים הם מקימים קול זעקה, ורוממות זכויות האדם באשר הוא בגרונם. אולם לא שמעתי מי שיקים קול זעקה בקשר לחברי עמותת "משכן אוהלים", אשר מן המסמכים שבידי עולה בבירור כי קיימת אפליה ברורה והפרת הסיכומים שהיו אתם.

אני פונה לכבוד השר לשים דגש בכך שיסופקו לאסירים תשמישי קדושה. לא צריכים להגיע לידי כך שרק לאחר תלונות ואחרי התערבות הדבר מוסדר.

אדוני השר, בנציבות אינם מבינים בענייני כשרות, ועל אחת כמה וכמה בענייני כשרות למהדרין. כל מי שנוהג להדר בכשרות אינו יכול, על-פי הדין, להשתמש במוצרים שאינם למהדרין, וזאת משתי סיבות: האחת, יש דברים האסורים מן הדין באכילה והם נקראים כשרים, כיוון שיש דעה המכשירה אותם. למשל, בשר כשר שאינו חלק, לדעת מן ה"שולחן ערוך" דינו כבשר טרף ואסור באכילה. וכהנה דוגמאות רבות. השנייה, יש דברים שהם עניין של הידור, שאומנם לדעת רוב הפוסקים הדבר כשר, אבל יש הנוהגים להחמיר, לחוש לדעת הפוסקים האוסרים, והנוהג כך אסור לו להקל בעניין מן הדין, כיוון שזו הנהגה טובה שדינה כדין נדר, וכל מי שנוהג הנהגה טובה שלוש פעמים אסור לו להקל משום הנדר.

אני תובע מהנציבות שהדבר יוסדר בהנחיות ברורות בכתב, ושלא נצטרך להפעיל שתדלנויות כדי לקיים דבר זה שהוא הכרחי ומינימלי. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת הרב גמליאל. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עניין עמותת "משכן אוהלים", העומדת מאחורי האסיר עוזי משולם, עולה שוב לכותרות. העמותה הוקמה בפברואר 1992, ומטרתה הרשמית היתה הקמה של מוסדות תורניים. בפועל ריכזה העמותה מסע ציבורי בעניין היעלמות ילדי תימן בשנים הראשונות שלאחר קום המדינה. בעמותה רשומים כ-400 חברים, והגרעין הפעיל בה מונה כ-50 אנשים. העמותה הגיעה לתודעה הציבורית בעקבות הפרות הסדר החמורות ביהוד בחודשים מרס-מאי 1994. בעקבות האירועים הללו נעצרו מנהיגי הקבוצה, ובראשם עוזי משולם, וכיום הם מרצים עונשי מאסר שונים בכלא.

לעצם העניין ולטענותיהם של אנשי העמותה: ראשית, אני רוצה לציין כי שירות בתי-הסוהר אינו עורך סיכומים או הסכמים עם אסירים בבתי-הסוהר. האסיר עוזי משולם מציג לשב"ס דרישות ובקשות בתחומים שונים, וחסידיו הכלואים באגף ב' לשומרי מסורת בבית-הסוהר איילון מקבלים את כל הזכויות כמקובל על-פי פקודות הנציבות בעניין תנאי כליאה, מחיה, קשר עם משפחות, ביקורים, טיפולים רפואיים וכיוצא בזה.

אני רוצה להציג בפניכם רק חלק קטן מעשרות הפניות והבקשות של הקבוצה המטופלות באופן שוטף על-ידי מפקדת הגוש והנהלת בית-הסוהר: קבלת מזון כשר, הפעלת ספרייה תורנית ובית-כנסת כנהוג באגפים לשומרי מסורת, הכנסת ציוד ספורט, הכנסת מקרר ותנור אפייה לאגף ואפשרות להשתמש בטלפון ציבורי.

יוסף בא-גד (מולדת):

עד איזו שעה?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בא-גד, אני לא יודע עד איזו שעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

חסמו להם את זה ב-17:00.

שר המשטרה מ' שחל:

אם חסמו להם, סימן שהיתה סיבה. אל תהיה כל הזמן רק לטובת צד אחד. בשירות בתי-הסוהר לא משרתים אנשים רשעים שכל מה שיש להם זה להתנכל לאסירים. להיפך, הם מבצעים את תפקידם על הצד הטוב ביותר.

אריה גמליאל (ש"ס):

אבל יש לי זאת בכתב, יש סיכומים אתם, ולא עמדו בסיכומים.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת גמליאל, עם כל הכבוד לאסירים, הם לא צד להסכמים. אני לא מבין את זה. הם נמצאים בבית-הסוהר לא מפני שהם קראו דפי גמרא אלא מפני שעשו מעשים שהחוק בא וקבע שאלה מעשים שלא ייעשו.

אריה גמליאל (ש"ס):

אבל יש מציאות של סיכומים. יש לי הסיכומים בכתב.

היו"ר י' עזרן:

אז תשלח אותם.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת גמליאל, תן לי להמשיך.

שירות בתי-הסוהר אינו מקפח אף זכות מזכויותיהם של האסירים, כמו גם של אסירים אחרים.

למרות המאמצים הרבים הנעשים לטיפול באוכלוסיית אסירים זו, הם תמיד אינם שבעי רצון ומעלים טענות חדשות שוב ושוב. האסיר עוזי משולם משיב תודה בהפצת מכתבים, ובהם ביטויים קיצוניים ביותר, השמצות וגידופים כנגד גורמי הממשל והחוק בישראל.

אני מעדיף שלא להשמיע חלק מהביטויים האלה, כי הם היו פוגעים אך ורק בכל היהודים כיהודים. אני אומר לכם זאת.

לגבי הטענה השנייה שהושמעה, בקשר לאוהל שהוקם על-ידי אנשי העמותה ופורק על-ידי המשטרה – גם היא אינה נכונה. מאז כליאתו של עוזי משולם נוהגים חסידי מעמותת "משכן אוהלים" להקים מפעם לפעם אוהל סמוך לכלא-איילון על שטח ששייך לעיריית רמלה. העירייה שמתנגדת להקמת האוהל הוציאה כמה פעמים צווי הריסה מינהליים, אך בכל פעם שהגיע מועד הפירוק פירקו אוהדי משולם את האוהל בעצמם והקימו אותו מחדש אחרי כמה ימים.

התקרית האחרונה אירעה ב-20 ביולי 1995, כאשר אוהדי משולם סירבו לפרק את האוהל בעקבות צו הריסה שנשלח אליהם, ופקידי העירייה פירקו את האוהל בעצמם ולקחו את הציווד למתקני העירייה.

משטרת ישראל, בתוקף תפקידה על-פי סעיף מס' 3 לפקודת המשטרה, מאבטחת את אנשי הרשויות בעת ביצוע הצווים המינהליים, ושוטרי משטרת ישראל היו נוכחים בשטח בעת פירוק האוהל.

אשר לטלפון הציבורי, אני רוצה לקרוא כאן מתוך הדוח של שירות בתי-הסוהר בנושא הזה: טלפון ציבורי זוכים לקבל משעות הבוקר המוקדמות עד שעות הערב, כנהוג באגף. אם נעשה שימוש בטלפון שלא על-פי הכללים המקובלים, למשל לצורך הנחיה לפעילות שלילית, להפרת הסדר הציבורי, לא מאפשרים שלטונות הכלא להתקשר בטלפון לצרכים אלה.

אני אמרתי שאינני רוצה לנקוב כאן בביטויים הנאמרים, אבל יש כאן ביטויים פוגעים מאוד בכל היהודים באשר הם, בלי יוצא מן הכלל.

רבותי חברי הכנסת, אני לא הייתי מציע לכם שאתם תעמדו כאן בצורה חד-צדדית לחלוטין כדי לתת הגנה מוחלטת בצורה זו. זה לא יאה, זה לא מקובל. אני אומר לכם, תעשו להם טובה אם תיתנו להם להתפכח, ושהם יבינו שיש כאן מדינה ויש חוק וצריך לשמור עליו ולא יעשו דין לעצמם, כי זאת הפקרות.

אני יכול רק לסכם ולומר, כי משטרת ישראל ושירות בתי-הסוהר פועלים על-פי החוק במסגרת תפקידם, וזאת כדי לשמור על החוק והסדר הציבורי במדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אני בעד העברת ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת. שם יהיה אולי אפשר לדבר ביתר פירוט על כמה מהדברים שאני לא רציתי להתייחס אליהם בהרחבה כאן.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת בא-גד, בבקשה. אני מבקש במסגרת הזמן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הבוקר הלכתי לוועדת החקירה לחמש דקות להתרשם, לוועדת החקירה לילדי תימן, בבית-אגרון בירושלים. הלכתי לחמש דקות ונשארתי למעלה משעה רתוק למקומי.

הופיעו שם ארבע נשים האחת אחרי השנייה, כאשר אחת לא מכירה את רעותה. הן סיפרו סיפורים, ואנחנו לא יכולנו לקום ממקומנו.

קרה משהו. היעלמות ילדי תימן מחייבת תשומת לב מיוחדת. יכול להיות שכל הכבוד לרב עוזי משולם, בלי להצדיק את מה שהוא עשה, אבל הוא העלה את הנושא לתחום הציבורי והוקמה ועדה.

הם קיבלו את עונשם, אבל לא צריך להעניש אותם פעמיים. טלפון צריך לתת, אוכל כשר בלי ויכוחים ודברים נוספים. כידוע לך, אני מבקר אותם באופן קבוע בבית-הסוהר, ואני אומר לך: עונש זה עונש, אבל לא צריך להוסיף לאנשים על מה שמגיע להם.

היו"ר י' עזרן:

תודה. לכן הציע השר להעביר את הנושא לוועדת הפנים, והדיון יימשך. אדוני המציע, אתה מסכים?

אריה גמליאל (ש"ס):

כן.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כן, רבותי, יש לנו הצעה להסיר פורמלית של חבר הכנסת בא-גד ויש הצעה להעביר לוועדה לפי הצעת השר בהסכמת המציע. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שאכן ההצעה הזאת תידון בוועדת הפנים. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת הכספים: הצעת חוק נכסי המדינה (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

הצעות לסדר-היום

אבטחת מוסדות חינוך לקראת שנת הלימודים הבאה

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 7388, 7392 ו-7401, של קבוצת חברי הכנסת, בנושא: אבטחת מוסדות חינוך לקראת שנת הלימודים הבאה. ישיב שר המשטרה. ראשונת הדוברים בנושא – חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בסוף חודש יוני השנה החליטה ממשלת ישראל להעביר את האחריות לאבטחת מוסדות חינוך ממשרד החינוך למשטרת ישראל.

אני רוצה להקדים ולומר, שבמשך שלוש השנים האחרונות שבהן אני חברת כנסת, חברת ועדת החינוך, עמדתי כשנתיים וחצי בראש ועדת משנה של ועדת החינוך שהמנדט שלה היה אבטחת מוסדות חינוך.

סברתי ועדיין אני סבורה, שמשרד החינוך אינו צריך לעסוק בנושא של אבטחת מוסדות, ועניין זה צריך להיות נתון ומסור כולו לטיפול של משטרת ישראל.

על הנושא הזה אין לי שום מחלוקת לא עם הממשלה ולא עם שר המשטרה, אף שאני יודעת – הדבר פורסם בכל אמצעי התקשורת – שבממשלה, בישיבת הממשלה שדנה בנושא, היתה מחלוקת, וחלק מהשרים התנגדו להעברת הנושא למשטרה.

שר המשטרה מ' שחל:

ארבעה מתוך 17.

לימור לבנת (הליכוד):

לא משנה, בסדר, אמרתי חלק מהשרים, לא אמרתי רוב. להיפך, הרי אני תומכת בעמדתך ובעמדת שר החינוך בנושא.

אלא שיש בעיה, משום שבדרך בין המישור העקרוני לבין היישום המעשי של ההחלטה יש בעיות שונות.

בשנת הלימודים הקודמת היתה אבטחה צמודה לכל בית-ספר, כאשר האבטחה של גני הילדים נעשתה באמצעות ניידות סיור שעשו אבטחה סביבתית, אם אפשר לקרוא לזה כך. על כך היתה ביקורת רבה, אבל בסך הכול היו אלפי מאבטחים שעבדו במערכת, מאבטח בכל בית-ספר, כחלק מתוך מערך האבטחה, וזה לא העניין היחיד, כי נוספו כמובן גם גידור ולחצני מצוקה ועוד כהנה וכהנה חלקים בחבילה הזאת של המיגון.

עכשיו, בשנת הלימודים הקרובה, עומדים להיות רק 650 מאבטחים, ולמעשה לא תהיה עוד אבטחה צמודה בבתי-הספר. בחלק מהמקומות ובחלק מהערים מדובר על כך, ששלוש, ארבע, חמש ניידות סיור בלבד, כמו שאני קוראת, בתל-אביב, למשל, העיר שבה אני גרה, יעסקו במה שקוראים אבטחה סביבתית, ויהיו אמורות לאבטח את כל מוסדות החינוך.

הנושא הזה איננו נושא למחלוקת פוליטית ואיננו נושא למחלוקת מפלגתית. אני מביאה כאן את הדברים מפני שאני חושבת שהם חשובים. נכון לעכשיו, אנחנו עומדים בתום החודש הראשון של החופש הגדול, יש עוד קצת למעלה מחודש אחד עד פתיחת שנת הלימודים. עדיין אין פתרונות ברורים, מספקים, חדים, כאלה שניתן להצביע עליהם בכל המקומות.

שמעתי שרק היום סוכם משהו עם עיריית ירושלים על שמירת המתכונת הקודמת, אבל ירושלים איננה המקום היחיד, וגם זה סוכם רק היום. יש מקומות אחרים. אני דיברתי עם ראש עיריית רעננה, זאב ביילסקי, שהתלונן על כך שברעננה, בניגוד לכפר-סבא – וגם רעננה היא כבר או-טו-טו קו התפר – אין פתרונות טובים מספיק לעניין הזה.

על כן, אדוני היושב-ראש, אני סבורה, שממשלת ישראל ומשטרת ישראל צריכות לתת פתרונות טובים במהלך החודש הקרוב, אבל ודאי שאינן צריכות להפיל את האחריות לא על השלטון המקומי ועל הרשויות המקומיות, שאינם מסוגלים לעמוד במעמסה, וודאי וודאי שלא על ציבור ההורים, שיצטרך בסופו של דבר לא רק לשאת בנטל הזה, אלא גם ייווצרו מקומות שבהם תהיה שמירה אפורה שהורים יוכלו לממן אותה מכיסם, יהיו מקומות שבהם הורים לא יוכלו לממן את השמירה מכיסם, ולכן לא תהיה שם אבטחה מספקת, והילדים לא יהיו מובטחים.

במצב הנוכחי, כאשר צריך לאבטח נהגי אוטובוסים, כאשר צריך לאבטח בנקים, כאשר צריך לאבטח מטיילים שהולכים לטייל בוואדי קלט ובמקומות אחרים, כאשר כולנו ממש משתגעים מרוב השלום הנהדר הזה, שרק דורש עוד ועוד אבטחה – אינני יודעת מי לוקח על עצמו את האחריות הזאת להפסיק למעשה את האבטחה של בתי-הספר, לא לתת את חליפת המיגון שהמשטרה מדברת עליה, אבל היא לא תהיה מוכנה עד התחלת ספטמבר, והמשטרה יודעת זאת היטב, וגם שר המשטרה יודע זאת.

חשבתי שנכון שהכנסת תעסוק בנושא הזה. אנחנו יוצאים לפגרה, אין עוד הרבה זמן, אבל אנחנו צריכים לקבל תשובות ברורות ממשטרת ישראל. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת לימור לבנת. חבר הכנסת זבולון המר, בבקשה, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור, ואם היא לא תהיה כאן, השר ישיב מיידי אחרי חבר הכנסת זבולון המר.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, הדיון היום איננו על השאלה מי טוב שיהיה אחראי מעכשיו לביטחון במוסדות חינוך, משרד החינוך, כמו שהיה עד כה, או המשטרה. הממשלה החליטה, וזאת ההחלטה.

הדיון הוא על ידיעות מדאיגות שפורסמו בהרחבה – ב"מעריב", במקרה, שם ראיתי אותן – – ולפיהן לא תהיה המשטרה מוכנה בראשית שנת הלימודים, בעוד כחודש, להגן באופן יעיל על בתי-הספר ועל גני הילדים מפני המחבלים. לא מוכנה, זאת אומרת, מבחינת האמצעים, הכלים, כוח האדם והפריסה, לרבות מקומות שהוגדרו על-ידי המשטרה כאזורי סיכון גבוה יותר.

אדוני השר, אנחנו לא מעלים את הנושא כביקורת קנטרנית לשמה, אלא מדאגה עמוקה לילדים וכתביעה למשטרה ולמשרד החינוך להבטיח לנו, שביטחון ילדי הגנים ובתי-הספר הוא בראש דאגתם ושלא יפתח מוסד חינוכי בלא שתהיה לו הגנה ראויה, מפני שהמחבלים אינם מרחמים על ילדי הגנים ובתי-הספר.

חברי הכנסת, מדוע, כמו בהרבה מקרים שכבר עברנו, נחכה לאסון, חלילה, ולוועדת חקירה שלאחר מעשה? מדוע לא נקרא את הכתובת על הקיר, אם היא קיימת, ולא נשים לב ללוח הזמנים? מדוע לא נקדם את פני הרעה ונקדים תרופה כדי שלא תהיה מכה? עצם הפרסום על האי-מוכנות והידיעה שאיננו מוכנים הם פרצה שקוראת לטרור ואובדן של גורם ההרתעה וההתרעה ופיתוי למחבלים חורשי הרעה לבוא ולפגע.

אדוני היושב-ראש, אני בטוח שכמו חברי הכנסת כך גם הממשלה מבינה שקיימת סכנה של הגברת הטרור בעקבות ההיערכות מחדש של צה"ל – מה שקרוי אוסלו ב' – ובנסיגה מהערים ובהפיכת ערי לב המדינה לערי ספר, ואם אכן הסיכון גובר מבחינת הטרור והיכולת לסכל נעשית קשה יותר ויותר, מתמיה מאוד העדר כיסוי מלא ובטוח להגנת מוסדות החינוך כולם לקראת פתיחת שנת הלימודים בעוד כחודש.

אדוני השר, באמת ייתכן שיש יתרון לשמירה של המשטרה מבחינת הפיקוד, מבחינת המקצועיות והניסיון, אבל זה בתנאי שהמשטרה תראה זאת כמשימה עדיפה, בעדיפות גבוהה ביותר, עם מלוא האחריות שמתבקשת בנושא רגיש כל כך, ובתנאי שהממשלה גם כן מבינה שעליה לתת למי שמופקד על ביטחון ילדינו את מלוא המשאבים, האמצעים והכלים הדרושים לשמירה ולהגנה יעילות באמת.

אני מסכם: אחת, מוסדות החינוך עלולים להיות אבן שואבת למחבלים ומטרה מועדפת לטרור רצחני; שתיים, עקב הנסיגה, שעלולה להתממש בחודשים האלה, עלולים לגדול סיכוני הטרור ויכולת הפיגועים של המחבלים; שלוש, על המשטרה להתחייב בפני הכנסת, שהיא לוקחת על עצמה את האחריות המלאה לביטחון בתי-הספר וגני הילדים ולהוכיח לנו ולציבור שאכן כך הדבר; ארבע, משרד החינוך אינו יכול לרחוץ בניקיון כפיו ולומר: זו אינה בעייתי. משרד החינוך אחראי לילדים. הוא חייב תשובה לוועדי ההורים שמודאגים, בצדק. משרד החינוך חייב להודיע שהוא משוכנע שהכול מובטח, ובזאת תהיה תלויה פתיחה טובה של שנת הלימודים.

אני מסיים. עלינו למנוע בכל מחיר מצב של מחדל שעלול להביא להפקרה של ילדים, בלי אבטחה נאותה באמצעי מיגון, מאבטחים, ניידות סיור ובהיערכות בכלל, ואני פונה לשר המשטרה להודיע על תוכניות המשטרה ועל המוכנות בלוח הזמנים ועל האחריות שהיא מקבלת על עצמה, ועל הכנסת לדון על כך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת זבולון המר. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור, גם באותו נושא: אבטחת מוסדות חינוך לקראת שנת הלימודים הבאה. בבקשה, גברתי, שלוש דקות לרשותך.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הנושא שאנו מעלים על סדר-היום הועלה לפני האסון החמור בערד, וזו ההזדמנות להביע תנחומים עזים למשפחות השכולות ואיחולי החלמה לפצועים.

אין ספק, שהנושא של ביטחון הילדים, ביטחון בני הנעורים, הוא בעדיפות וברגישות גבוהים מאוד של כולנו כהורים, כמחנכים וכחברה שאחראית קודם כול לבניה, וכמובן גם לאנשיה.

אני חושבת שהנושא מורכב משלוש סוגיות. הראשונה, המחלוקת העקרונית האם השמירה צריכה להיות מופקדת בידי משרד החינוך, כפי שהיתה עד כה, או שצריך להעביר את השמירה למשטרה על-פי החלטת הממשלה לפני כחודש, כמדומני. הנושא שנוי במחלוקת, לצערי הרב, גם במשרד החינוך, בין השר לבין סגנו, וגם אצלנו, בוועדת החינוך והתרבות, חבר הכנסת המר.

אני חושבת, שהוצאת האחריות לביטחון ממשרד החינוך היא לא בעתה. כמי שעסקה שנים רבות בחינוך, ואפילו בחינוך פנימייתי במוסד חינוכי של "השומר הצעיר", אני רוצה לומר, שלאנשי הביטחון בכל מוסד חינוכי יש תפקיד ראשון במעלה, קודם כול במניעה. ברור שבשעת פיגוע הם לא יכולים להסתדר בלי המשטרה ובלי הצבא. על-ידי עצם הנוכחות, המסגרת, השער, ללא אדם קבוע, יציב, כל יום, כל שעות הלימודים בבית-הספר – רמת הבטיחות תרד באופן מוחלט. אני לא רוצה לדבר על היבטים אחרים, של נוכחות אדם מבוגר, של שמירה על ילדים, של בטיחות בדרכים, של מניעת כניסה של אנשים זרים. כיצד סיירת של המשטרה, ותהיה תדירות הסיורים כאשר תהיה, תוכל לבלום כל זאת? לכן אני מצטערת על כך שהמלצתו של סגן שר החינוך, המופקד במשרד החינוך על הנושא, נדחתה על-ידי הממשלה.

אבל פה אנחנו עוברים לסוגיה השנייה. אני רוצה לחזק את מה שאמרו קודמי. להתבשר כמה שבועות לפני תחילת שנת הלימודים – אם המידע שפורסם בעיתון נכון – שמהשטרה לא מוכנה, לא נערכו לכך מבחינה תקציבית ומבחינה פיקודית, הרי זה כמעט כמו שאמר חבר הכנסת זבולון המר – להזמין את הטרור אל הפרצה.

כבר עברו שלוש הדקות?

היו"ר ר' אדרי:

השעון מדייק.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה להדגיש את ההקשר האקטואלי. אני מכבדת את קודמי, למרות המחלוקת על הסכם השלום, ואני תומכת במדיניות השלום של הממשלה, אי-אפשר שלא לראות את הקשר. בבוא העת אנחנו בטוחים שהשלום יביא יותר ביטחון. אבל בתקופות המעבר, בתקופות הביניים צריך להגביר את הביטחון דווקא למען הבטחת תהליך השלום, להגביר את הביטחון של כל הילדים והנערים.

אדוני השר, אני ממש סקרנית לשמוע את תשובתך כשר המשטרה; ואני מעריכה ומכבדת אותך מאוד. כולנו קוראים שאין מוכנות של המשטרה בנושא החשוב הזה. היתה לנו גם הרגשת אי-ודאות כאשר שר המשטרה אמר שהוא לא יודע מה יהיה עם הביטחון בתקופת שלום. צריך לקבל בעניין הזה תשובות מוחלטות. אם שר המשטרה מגיע למסקנה, שהממשלה צריכה לשוב ולדון בהחלטתה

היא, שנתקבלה רק לפני כמה שבועות, יש להחזיר את הנושא לבדיקה מחדש. יש לתת את כל הכלים והאמצעים בידי משרד החינוך, עם הגיבוי והסיוע של המשטרה. זו העת לעשות זאת, גם לפני פתיחת שנת הלימודים וודאי לפני פעולת טרור שחס וחלילה יכולה תמיד לקרות. אין סיבה שלא ניצור את כל התנאים למנוע אותה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת ענת מאור. אני מזמין את שר המשטרה להשיב על שלוש ההצעות לסדר-היום בדבר אבטחת מוסדות חינוך לקראת שנת הלימודים הבאה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להתחיל הפעם ישר ממשפט הפתיחה. אדוני חבר הכנסת זבולון המר, הטענות כביכול שהמשטרה אינה ערוכה דיה למשימה לקראת 1 בספטמבר 1995 פשוט אינן נכונות. אני חושב שהפרסום שהיה ב"מעריב" הוא שערורייה. אגב, בעמוד הראשון של אותו עיתון היתה תגובה של מפכ"ל המשטרה שאומר במפורש להד"ם. מציירים את השערים של בית-הספר ומזמינים בצורה זו או אחרת, חס וחלילה, תוצאה שאיש איננו רוצה בה.

אני אינני יודע מי הם האנשים ומי הם הגורמים ומי הם האינטרסנטים שעוסקים בנושא זה. רבותי חברי הכנסת, אני קצת מופתע. לא מזמן היה דיון והצגנו בעניין הזה את הדברים כהווייתם. אני אחזור על כמה עקרונות שבהם.

על מה הוויכוח? אדוני חבר הכנסת זבולון המר, ידידי הטוב, אתה היית שר החינוך עד 1992. מדוע לא הנהגת את השיטה של השומר הצמוד בתשלום לבתי-הספר?

זבולון המר (מפד"ל):

אני הנהגתי.

שר המשטרה מ' שחל:

לא אמת.

זבולון המר (מפד"ל):

אני כן הנהגתי.

שר המשטרה מ' שחל:

לא אמת. אני אגיד לך בדיוק. ההחלטה לאבטח מוסדות חינוך נתקבלה בממשלה לאחר התקרית במעלות במאי 1974.

זבולון המר (מפד"ל):

של ההורים.

שר המשטרה מ' שחל:

תן לי רגע. לאחר שנים רבות של אבטחת המוסדות באמצעות הורים, דודים וסבתות החליטה הממשלה הקודמת, ערב סיום כהונתה, באותו יום שבו היא מסרה את המפתחות, שהשמירה בבתי-הספר תהיה שמירה צמודה על-ידי שומרים בשכר. עד לאותו רגע, כל זמן שאתה כיהנת כשר החינוך, לא היתה שמירה בשכר.

זבולון המר (מפד"ל):

לא כך.

שר המשטרה מ' שחל:

תן לי, אני מבקש. השמירה באה כתוצאה מכך שוועדת החינוך לא רצתה להאריך את תוקף הצו. היינו מאריכים את תוקף הצו מדי חצי שנה. כל שנה היינו מביאים חוק להארכת תוקף תקנות ההגנה (שעת-חירום), כשמטילים חובה על ההורים לשמור. כשילדי היו בבית-הספר, הייתי מתחנן בפני אשתי שתלך להחליף אותי. התברר שהורים רבים קנו מחליפים ששמרו בבית-הספר.

זבולון המר (מפד"ל):

זאת הסיבה לכך שאני הקמתי ועדה ששינתה את השיטה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת המר, אני רק קובע עובדות, ששמירה צמודה בתשלום הונהגה רק – – –

זבולון המר (מפד"ל):

על-פי ההחלטה של הממשלה שלנו.

שר המשטרה מ' שחל:

אבל היא לא ביצעה את הדבר הזה. היא לא קיימה את הדבר הזה. היא השאירה זאת מתנה לממשלה הנוכחית. זאת האמת, לא נעים. חבר הכנסת המר, אני לא מוכן להפוך את זה לדואט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. אפשרתי כמה קריאות ביניים.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת המר, אתה לא סותר את דברי. אתה אומר שאתה הבאת הצעה, אבל לא ביצעת אותה.

זבולון המר (מפד"ל):

הוועדה ישבה והחליטה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זבולון המר, העובדה נשארת עובדה, שכל עוד אתה היית שר החינוך, שמירה צמודה בבתי-הספר לא היתה על-ידי שומרים בשכר.

זבולון המר (מפד"ל):

קרה משהו.

שר המשטרה מ' שחל:

הו, תודה לאל. אני אבקש מחבר הכנסת זאבי, שאני מעריך את דעתו בענייני ביטחון, להגיד לך כמה דברים. תרשה לי לגמור. זאת עובדה.

עכשיו אגלה לך סוד נוסף. כאשר קיבלנו את ההחלטה שלכם, ישבה אצלנו ועדת שרים, והאמת היא שלא ידענו מה לעשות אתה. אתה צריך לבוא ולהגיד מהיכן יבוא הכסף. אז התקבלה ההחלטה, ששליש יבוא מהממשלה, שליש יבוא מהרשויות המקומיות ושליש יבוא מההורים. אבל כל השרים שהשתתפו בישיבה אמרו, שהעניין מיותר לחלוטין, שהשיטה אינה דרושה. אומר בגילוי לב הכי גדול, לאף אחד לא היה האומץ לקום ולקבל החלטה מרחיקת לכת.

הגוף המקצועי הוא משטרת ישראל. משטרת ישראל אחראית לביטחון כל אזרחי מדינת ישראל בשטח מדינת ישראל. שירות הביטחון הכללי אומר שהנושא הזה איננו עומד במקום גבוה בסדר העדיפויות, אפילו לא שישי ולא שביעי, והשיטה לא דרושה. ריתוק כוח אדם כזה איננו יעיל. ואם כבר צריך לטפל, אז במקום אחר ובצורה אחרת.

ענת מאור (מרצ):

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש, העניין יותר מדי רציני. זה הפך סוס, כלי לניגוח. התחילה שמירה על-פי הבסיס הזה של שליש-שליש-שליש מבחינת תקציב. ואז החליטו, שזה יהיה רק בבת-ספר, זה לא יחול על גני ילדים.

ילדי כבר גדולים. אם היו שואלים אותי בתור אבא למי אני דואג יותר, לילד בגיל חמש או לילד בגיל שבע – אני דואג לילד בגיל חמש. חבר הכנסת המר, לי נדמה שאפילו מטעמי נימוס אתה צריך להקשיב לי. אתה הצעת את ההצעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא שואל אותי מה ההיסטוריה. ההיסטוריה פשוטה. כמו שהשר אמר, בעקבות אירוע מעלות הממשלה של רבין של אז החליטה על תקנות לשעת-חירום, וזה תפס עד סוף ממשלת שמיר. אחת ההחלטות האחרונות של ממשלת שמיר היתה בהמלצתו של השר המר, בעקבות ועדה שהוא מינה, וזה חל והתחיל לפעול בממשלת רבין השנייה.

שר המשטרה מ' שחל:

זה בדיוק אשר אמרתי. אני הוספתי, חבר הכנסת זאבי, שכל השרים שהשתתפו בישיבה לא חשבו שצריך לאמץ את ההחלטה. אני אומר לך בגילוי לב, אני אמרתי אז לשרת החינוך שולמית אלוני: אם

את תקומי ראשונה ותצביעי כפי שדיברת, שאת חושבת שזה לא נכון ולא צריך, ני אצביע אחרייך. אבל אני לא השר הממונה, אני הייתי שר התקשורת ושר המשטרה, תחליטי – אני אצביע אחרייך.

מטעמים לא מקצועיים החליטו להצביע. ואז החליטו שדרכי המימון יבואו משלושה גורמים: ההורים, הרשויות המקומיות והממשלה. ועדת החינוך של הכנסת החליטה, שהיא לא מסכימה שההורים ישלמו כסף, ועד ההורים המרכזי אמר שהוא לא ישלם. אז נוצרה בעיה מי יממן. קרה דבר נוסף. התחילו עם כמה בתי-ספר יהודיים שבהם לומדים תלמידים יהודים, באו הדוברים ואמרו, בצדק: מדוע אנחנו לא נקבל זאת? אישרו להם שמירה. השנה באו בתי-הספר הערביים ושאלו מדוע הם לא יקבלו שמירה. האם יכולה להיות אפליה?

חבר הכנסת המר, הגענו לפתיחת שנת הלימודים עם כמה שומרים, לא מאבטחים. בירושלים יש מאבטחים, הלכתי לראות אותם. חלק מהם עושה תפקיד חשוב אבל לא בענייני ביטחון, הם עושים תפקידים בבית-הספר עצמו, וטוב שיהיה בפתח אדם מבוגר שידאג שלא יצאו ולא ייכנסו. הסכומים, במחירי שנת 1995 – 120 מיליון שקל. תאמינו לי, מתברר שיש גירעון גדול פי כמה, ואף אחד לא משלם אותם; יש הרבה גירעונות – אם נתחיל לדבר על שנת 1996 הסכום יגיע ל-150-160 מיליון שקל ויותר.

אמרה הממשלה: אני רוצה לקבל חוות-דעת מה היא השיטה כאשר אני מתקצבת את הסכום המקורי שתקצבתי, 60 מיליון שקל. סגן שר החינוך הגיש הצעה שמדברת על המשך הקיים וגידול בסכומי הכסף, אלא שלא היה כיסוי תקציבי. המשטרה כגוף מקצועי הגישה הצעה עם שלושה מרכיבים בעלי חשיבות רבה: 1. במקומות מסוימים שנקבעו תהיה שמירה צמודה; 2. השמירה תהיה על כל מוסדות החינוך – לא רק על בתי-הספר אלא גם על גני הילדים; 3. השמירה תהיה אזורית על-ידי תגבור כוח המשטרה ב-108 ניידות.

העיתונאית שרה פרידמן כותבת שהניידות לא יגיעו. ובכן, אני יכול לבשר לכם, שיש 52 ניידות, ועד 15 באוגוסט יהיו כל ה-108, אנחנו מציינים אותן בסימון מיוחד. משמרת הבוקר של כל ניידות המשטרה ששומרות על ביטחון כל תושבי מדינת ישראל, 5.5 מיליוני תושבים, מונה כ-140 ניידות; אנחנו מקצים 108 ניידות אך ורק למוסדות חינוך. כותבת הכתבת, שבבת-ים יהיו שתי ניידות נוספות. תאמינו לי, בינתי איננה תופסת זאת. היא מומחית? לבת-ים יש שלוש ניידות לכל בעיות הביטחון. תודה לאל, אנחנו לא במדינה שנמצאת במצב שיש בו מצוקות.

גמרנו גם דבר נוסף – – – חבר הכנסת חנן פורת, לחבר הכנסת זבולון המר היתה הצעה לסדר-היום שבגללה אני עומד כאן, צועק ומוציא את כל המרץ, ואתה מונע ממנו לשמוע.

זבולון המר (מפד"ל):

לא, הוא שואל למה אתה צועק במרץ.

שר המשטרה מ' שחל:

מפני שהוא הרג'ז אותי, זה היה מספיק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני יודע.

היו"ר ר' אדרי:

אני לא ממנה, הוקצבו לך עשר דקות ויש חברי כנסת אחרים. נתתי לך 14-15 דקות.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

החברים הדרוזים מחכים כבר מ-16:00.

שר המשטרה מ' שחל:

הממשלה תקצבה 60 מיליון שקל לשלוש שנים, 20 מיליון בשנה. בכל המוסדות אנחנו נותנים חליפת מגן מתוכננת ומסודרת. חלק ממנה יהיה מוכן עד 1 בספטמבר, זה תלוי ברשות המקומית ובבית-הספר. אגב, ברוב בתי-הספר קיימים חלקים של החליפה. מה יקרה אם זה יהיה ב-1 באוקטובר? אולי מישהו יענה לי?

נתקבלה החלטה; לא התנדבתי לקבל אותה אבל לא ברחתי ממנה, כי לדעתי משטרת ישראל אחראית לביטחון, והיא צריכה לתת מענה. במקום שתעזרו, אני שומע את כל הצעקות האלה.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את כל ההצעות לוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשטרה. יש הצעה אחרת. חבר הכנסת רחבעם זאבי מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת. בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, צר לי כחבר אופוזיציה לתמוך בממשלה, אבל הממשלה צודקת. השיטה שהיא בחרה בהמלצת המטה הארצי של משטרת ישראל היא שיטה נכונה שנותנת גמישות, נותנת יותר ביטחון. נכון, יהיו פחות סדרנים בבית-הספר. האיש שמוצב היום בבית-הספר הוא גם סדרן, וזה נוח למנהלים ולמנהלות, אבל בראייה ביטחונית גרידא – רק בראייה ביטחונית – משטרת ישראל המליצה המלצה נכונה, שר המשטרה בחר בשיטה נכונה. צר לי להגיד זאת כאיש אופוזיציה. ממשלת ישראל הלכה בדרך הנכונה: גמישות, יותר כוח, יותר עוצמה. במקום בזבוז של התקציב שהולך ואובד, יהיה לנו כוח מרחבי שנותן אבטחה – לא רק לבתי-ספר. מחר יהיה פיגוע גם במוסדות אחרים, יכול להיות שזה יהיה במתנ"ס, בבנק, בעירייה, במועצה מקומית.

לכן, בנושא הזה אני תומך בכל לבי במה שהממשלה הזאת החליטה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי. הצעה אחרת לחבר הכנסת דוד מגן, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זבולון המר.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בכל הכבוד לשר המשטרה ולממשלה ולניסיון המקצועי של חברי חבר הכנסת זאבי, שיטה שהצליחה, ברוך השם, בשנת הלימודים התשנ"ה צריך להמשיך ולקיים אותה, מה עוד שלפי כל התחשיבים היא זולה יותר מהשיטה הרופפת המוצעת על-ידי הממשלה.

לדעתי צדקה חברת הכנסת לימור לבנת, צדק חבר הכנסת זבולון המר, צדקה חברת הכנסת ענת מאור. הצעתו של השר להסכים לדיון במליאה אינה קולעת. ראוי שההצעה תיבדק בדיון בוועדה מוועדות הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מבין שהשר הציע להעביר לוועדת החינוך והתרבות.

אני מבקש לשאול את חברת הכנסת, הגברת לימור לבנת: האם גברתי מסכימה להצעתו של שר המשטרה שהנושא יידון בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת?

לימור לבנת (הליכוד):

מסכימה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי.

אדוני חבר הכנסת זבולון המר, האם אדוני מסכים?

זבולון המר (מפד"ל):

אני רוצה להגיד, שהשר ענה לי שלושה רבעים מהתשובה שלו לא על מה שאמרתי, אני לא התווכחתי אתו מי צריך לנהל את זה. אף-על-פי-כן אני מסכים אם בוועדת החינוך יתברר שהם מוכנים או לא מוכנים. זו השאלה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

האם גברתי חברת הכנסת מאור מסכימה להצעת שר המשטרה?

ענת מאור (מרצ):

מסכימה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי.

חברי הכנסת, נצביע. מי להעברה לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

12 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה בדבר אבטחת מוסדות חינוך לקראת שנת הלימודים הבאה תעבור לדין בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. תודה.

הצעה לסדר-היום

תקנות המועצה הדתית הדרוזית

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 7372, בנושא: תקנות המועצה הדתית הדרוזית, של חבר הכנסת אסעד אסעד. אדוני, בבקשה, חבר הכנסת אסעד אסעד. שלוש דקות לרשותך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם הוא יחיד, זה לא שלוש דקות, יש לו עשר דקות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לתקן אתכם. זו הצעה דחופה, ולהצעה דחופה שלוש דקות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש אורחים שנמצאים כאן מ-15:00.

אסעד אסעד (הליכוד):

הם הגיעו לכאן ב-15:00.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, עם כל הכבוד וההערכה, יש תקנון הכנסת ולא צריך לפגוע בו. אני מתחשב כשצריך ואני מבקש לאפשר לתקנון לעשות את שלו.

אדוני חבר הכנסת אסעד אסעד, רשות הדיבור לך.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אדוני שר הדתות, ראשית, אני מבקש לברך את חברי המועצה הדתית הדרוזית הנבחרת, אולי לראשונה, שהגיעו לכנסת והם נמצאים אתנו כמעט משעה 15:00 ביציע האורחים, מאזינים לדוברים השונים בהצעות השונות. הם באו במיוחד כמעט מכל הכפרים בגליל ובכרמל, כדי להביע את שאט נפשם ואת זעמם על התקנות שאתה, אדוני שר הדתות, קורא להן רפורמה.

התקנות האלה, אדוני השר לענייני דתות, אתה עושה אותן אפילו בניגוד להמלצת בג"ץ. זה שנה וחצי, אולי שנתיים, מאז מותו של המנוח השיח' אמין טריף, שאיחד את העדה הדרוזית, יש קבוצה בעדה הדרוזית שמונהגת על-ידי משפחת טריף, ואתה נפלת ברשתה, אדוני השר לענייני דתות; אתה רוצה להמשיך לשלוט בעדה הדרוזית בצורה הגסה והברוטלית ביותר. משפחה אחת – מה אתה חושב, אדוני השר לענייני דתות? אנחנו בסיציליה? אנחנו במדינת ישראל, לא בסיציליה. זאת מדינת ישראל, והיא בוחרת את אנשיה ואת מוסדותיה בצורה דמוקרטית. אבל לגביך הדרוזים אינם חשופים אולי כי אתה מסתכל על הדרוזים בעיני פריימריס. פריימריס לא יהיו על חשבון הדת הדרוזית, לא יהיו על חשבון אנשי הדת הדרוזים.

אולי אתה לא מכיר את ההיסטוריה הדרוזית, אדוני השר לענייני דתות. אפילו הבריטים, שלא הנהיגו משטר דמוקרטי – היה אז משטר מנדטורי במדינת ישראל – לא נהגו בעדה הדרוזית כפי שאתה נוהג בה, אדוני השר לענייני דתות.

השר לענייני דתות הקודם, שהיה ראש הממשלה, יותר משנה וחצי לא התערב כפי שאתה מתערב, אדוני השר לענייני דתות.

אני אפילו רוצה לחזור לתקופת האימפריה העות'מאנית: 400 שנה שלטו בעולם, לרבות בשטח מדינת ישראל – פלשתיין, באותה תקופה – וגם הם לא נהגו בדרוזים כפי שאתה נוהג. היה משטר של עריצות, משטר שלא הכיר בזכויות האדם – לא נהג כפי שאתה נוהג.

אני רוצה לחזור להיסטוריה. מישהו כתב דוח, אליהו אפשטיין, במקרה ישראלי יקר, הוא כתב דוח על תולדות הדרוזים. אדוני השר לענייני דתות, האנשים האלה שנמצאים כאן, רוב העדה הדרוזית שנמצא וחי פה, שבניהם שירתו בצה"ל, רוצים להיות בני חורין, לא נשלטים על-ידי משפחה. מעניין שכבר ב-1930, ואני קורא דוח של אליהו אפשטיין, הגיע בוגר אוניברסיטה דרוזי, קראו לו עבדאללה ח'יר, זיכרוננו לברכה, יחיד, ב-1930, לפני יותר מ-60 שנה, והוא ניסה לעשות רפורמה בעדה הדרוזית. אני אקרא באוזניכם: חזר מלבנון, סיים את האוניברסיטה, כשבאמתחתו רעיונות רבים לקידום העדה. עבדאללה ח'יר. ב-1934 הוא הקים, בשיתוף עם צעירים דרוזים אחרים, את המועצה הלאומית הדרוזית העליונה, שבאמצעותה ביקש לארגן את בני עדתו על בסיס לאומי ודתי, אבל דעותיו המהפכניות של עבדאללה ח'יר נתקלו באיבה מצד בני משפחת טריף, אז ראשי העדה הרוחניים, ומצד חלק מאנשי הדת הדרוזים. זאת אומרת, מה שעשו לפני 60 שנה, השר לענייני דתות מיישם היום.

מעניין שכבוד השר לענייני דתות קורא לזה משפט אחד. אני למדתי תנ"ך בחיים שלי. משפט גר, כתוב בתנ"ך שאני מכבד ואני מעריך, ספר הספרים שהעולם הנאור הולך לאורו – אבל אתה רוצה שאנחנו נלך בחושך, אדוני השר – משפט אחד יהיה לכם, כגר כאזרח יהיה, כי אני ה' אלוהיכם. אתה אלוהינו, אדוני השר? אתה הפכת להיות אלוהינו? אתה הפכת להיות אלוהי הדרוזים? אני חושב שאתה צריך להתבייש אפילו בשם הזה ששמת: אתה קורא לזה רפורמה. עשית רפורמות למוסלמים, גם הם מתנגדים לזה. מי שמך אלוהים עלינו? אנחנו, בני העדה הדרוזית, בני חורין, נדע להסתדר לבד. עזוב אותנו לנפשנו. אל תיתן למשפחות מסיציליה לשלוט בנו.

אני מציע לך לחזור לתנ"ך, למקור, תחזור לפרשת יתרו עם משה שראה אותו שופט את העם ואמר מהצד – אני לא אקרא כי אתה יודע זאת בעל-פה טוב יותר ממני כי היית – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

חתן התנ"ך.

אסעד אסעד (הליכוד):

אתה מכיר את זה. יתרו, חתן משה, יעץ למשה שראה אותו שופט את העם מבוקר עד ערב, אמר לו: "נבל תבל גם אתה". תמנה שרי עשרות ומאות ואלפים, ואת הדברים הגדולים תפתור, וכך תופיע בפני אלוהים. אבל אתה הפכת את כל הקערה על פיה.

הרפורמות שלך, אדוני השר לענייני דתות, יביאו – ואני בטוח שהן יביאו, תזכור – לפילוג בעדה הדרוזית, יביאו לסכסוך, יביאו לאלימות, וזה יהיה בראשך. הרפורמות האלה – אתה קורא להן רפורמות, אני קורא להן חושך – לא ראויות שאני אחזיק אותן בידי.

(קורע את המסמך)

אלה הרפורמות שלך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, לא נהוג למחוא כפיים.

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אסעד אסעד.

אני מזמין את השר לענייני דתות, פרופסור שמעון שטרית, להשיב על הצעתו של חבר הכנסת אסעד אסעד בדבר תקנות המועצה הדתית הדרוזית. אדוני, בבקשה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בנושא הרכבת המועצה הדתית הדרוזית, יושב בית-המשפט העליון על המדוכה. היו 11 עתירות שהוגשו לבית-המשפט הגבוה לצדק, שהתחילו לפני שנכנסתי לכהונתי. אומר לכם, שבאופן אישי קיוויתי מאוד, שהבג"ץ יכריע איך צריך להרכיב את המועצה הדתית הדרוזית. לאחרונה נקבע ההרכב שלה שמית ב-1957, הוא נקבע בתקנות שם-שם. אבל עם פטירתו של מנהיג העדה הדרוזית השיח' אמין טריף המנוח נתגלעה מחלוקת לגבי השאלה כיצד ייבחר, ייקבע או ימונה מנהיג העדה הדרוזית בישראל.

אני השר לענייני דתות, ואני עוסק רק בנושאים דתיים.

בית-המשפט הגבוה לצדק, לאחר שדן בסדרה ארוכה של דיונים, לרבות חוות דעת למיניהן של היועץ המשפטי לממשלה, לרבות, בשלב מסוים, בחירה של מועצה מסוימת, ציווה עלי להציע עקרונות לצורך התקנת תקנות להרכבת המועצה הדתית הדרוזית, והוא קבע לי לוח זמנים ודרך. בשלב ראשון הוא הטיל עלי לפרסם מודעה לכל הציבור ולבקש מהציבור הדרוזי להגיש הצעות, אחר כך הוא הטיל עלי, לאחר שקילת ההצעות, לפרסם עקרונות וטייטה של התקנות, ואחר כך לשמוע את ההערות והתגובות, ואחר כך להתקין תקנות סופיות ולהגיש אותן לאישורו. כך אני עושה.

אני לא מתערב מעבר למה שבית-המשפט הטיל עלי, ואני לא מתערב מעבר למה שהתערבו בעבר השרים לענייני דתות. בפעם האחרונה התקנות קבעו שמית מי יהיה במועצה הדתית – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

זה היה ב-1957, כאשר הדרוזים מנו 20,000 – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

חבר הכנסת אסעד, אני שמעתי אותך ולא הוצאתי הגה אף שקיללת קללות נמרצות – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

לא קיללתי.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אתה קיללת קללות נמרצות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אף קללה. לא היתה קללה, היתה ביקורת.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מבקש להגיד את המלים שלי. באוזני הדברים שלו נשמעו כקללות נמרצות, ואני בטוח שחבר הכנסת רחבעם זאבי יודע בדיוק למה אני מתכוון, מי אמר קללות נמרצות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם אני השופט, הוא לא קילל. הוא אמר דברים קשים – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מגדיר את זה כקללות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אלה לא קללות.

אסעד אסעד (הליכוד):

לא קיללתי.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני רוצה להמשיך – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. אפשרתי לך להביע את דעתך – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

להגיד שהיתה קללה?

היו"ר ר' אדרי:

בסדר, היתה תשובה גם על זה. תודה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

על כל פנים, ב-1957 נקבע הרכב שמי בתקנות. אנחנו, לידיעת חברי הבית, קבענו שההרכב יהיה על הבסיס הבא: כל מנהלי או ראשי בתי-התפילות הדרוזים ששמום סאייס, סאייסים, כלולים במועצה הדתית, 30 במספר, משום שהבג"ץ ציווה, והוא לא היה מרוצה מההצעה של ההרכב שהיתה מונחת לפניו. הוא ציווה עלינו, בתוקף אותה פרוצדורה שהסברתי, לקבוע מתכונת שהמועצה הדתית תשקף מגוון של כל הקבוצות בעדה הדרוזית נוסף על 30 סאייסים. נוסף על 30 סאייסים, ההצעה אומרת שיהיו עוד 12 אנשי דת – כל החברים במועצה הדתית הם אנשי דת, כמובן, על-פי ההגדרה המקובלת בעדה הדרוזית – והם יומלצו על-ידי ראשי רשויות מקומיות. הגדרנו רשימה מסוימת של ראשי רשויות מקומיות דרוזיות על בסיס עקרונות מסוימים. נוסף על ה-12 האלה יהיו עוד 12 שימנה שר הדתות, וגם הם יצטרכו לעמוד במבחן ולהבטיח שהמגוון הרחב של הקבוצות בעדה הדרוזית יובטח.

מנין שאבנו את המתכונת הזו? מן המתכונת המקובלת במועצות דתיות. יש בעצם שלושה מרכיבים: אנשי הדת, הם הסאייסים העוסקים בניהול בתי-התפילה – הנקראים חילוות – ובניהול התפילה של

הדרוזים, נציגי הציבור, נציגי הרשויות המקומיות והשר. אפשר לבוא ולהגיד שבחירות ישירות שבהן כל 90,000 או בעלי זכות הבחירה משתתפים – דבר זה טוב יותר. אפשר לחשוב הרבה דברים.

במקום לטעון טענות סרק חסרות יסוד, מה מניע ומה לא מניע שר, בואו נמתין לסוף תהליך ההתייעצות וההערות. התקנות תוגשנה לבית-המשפט הגבוה לצדק. אם בית-המשפט הגבוה לצדק יאשר אותן – ברוך הבא. אם בית-המשפט הגבוה לצדק יתקן בדרך מסוימת, למשל כפי שיציעו האנשים המסתייגים מהתקנות האלה – גם זה מקובל עלי. אבל אנחנו לא היינו בעמדה שיכולנו למשוך את ידינו, וגם לא התנדבנו להתערב. היה ציווי של הבג"ץ עלינו, תוך קביעת לוח זמנים, לעשות את המעשה החקיקתי, דהיינו להציע הצעות.

אנחנו חושבים, שהמתכונת הזו נותנת אפשרות לשקף את כל מגוון הקבוצות בתוך העדה הדרוזית. אם יש צורך בהתערבות שלטונית, היא נובעת מעצם העובדה שמקובל במדינת ישראל שהעדות הדתיות השונות מאורגנות לפי תקנות. אם לא רוצים בכלל שהשלטון יהיה מעורב, עדיף שהעדה הדרוזית תעשה זאת. הייתי שמח אילו לא הייתי צריך בכלל להתערב, אך בידי יש צו של בית-משפט המצווה עלי לקבוע מתכונת לפי הנחיות הבג"ץ. הבג"ץ יכריע, ואני מציע שלא לייחס שום כוונות ושום מניעים. אם דחינו כמה מההצעות שהונחו לפנינו, כגון ההצעה של בחירות – אני חושב שבדין דחינו. זו לא מערכת פוליטית, לא בוחרים את הנציגות הפוליטית של העדה הדרוזית כאן. כאן מרכיבים מועצה דתית. מועצה דתית לא בוחרים. לא נהוג להפעיל מערכות המקובלות בפוליטיקה לגבי הדת. זאת לא המסורת שקיימת בשיטה הישראלית לניהול מערכות דתיות.

אם היו הגורמים השונים, הקבוצות השונות, המנהיגים השונים, מגיעים להסכמה, לא היה בכלל צורך להזדקק להסדר הזה. עובדה שב-1957 כל מה שנעשה היה, ששר הדתות הוציא תקנות וכתב שמות: אלה הם חברי המועצה הדתית. אנחנו לא נהגנו כך. אנחנו חושבים שלא צריך לנהוג כך. קבענו שכל הסייאסים יהיו במועצה, קבענו שכל ראשי הרשויות המקומיות הדרוזיות על-פי הגדרה שאימצו ימליצו, והשר ימנה את המומלצים שלהם, וקבענו שנוסף על 12 אלה ימנה גם השר אותו מספר. כך מקובל גם במועצות דתיות על-פי המתכונת המקובלת בארץ.

לכן אני פונה לראשי העדה הדרוזית ולכל הציבור הדרוזי שלא להחריף את המחלוקת הפנימית, שלא לראות במתכונת שהצענו מתכונת שבאה להתערב, אלא מתכונת שבאה לענות על הצו של בית-המשפט הגבוה לצדק ולקיים אותו. לא כל דבר שפלוני מציע ואין מקבלים את דעתו הוא פסול, בלתי מקובל וראוי לביקורת חריפה, או לפי טעמי לשימוש בשפה שכינית אותה בביטוי מסוים שלא אחזור עליו, משום שאני מבין כי הוא עורר מחלוקת, ואני מכבד את מה שנאמר בעניין זה קודם.

לכן, הקריאה שלי היא לחכות עד שהבג"ץ יבחן את הנושא. בית-המשפט הגבוה לצדק הוא גוף נייטרלי. אם הוא יקבל את המתכונת, יש לפעול לפיה. אם הוא לא יקבל אותה ויתקנה, נכבד כל פסיקה שלו, כי הוא הורה לנו לקבוע את המתכונת הזו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר לענייני דתות, פרופסור שמעון שטרית.

אסעד אסעד (הליכוד):

השר דיבר אך לא דיידק. 30 הסייגים הם צד בסכסוך.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, נתתי לך הרבה מעבר לזמן הדרוש.

אסעד אסעד (הליכוד):

שר הדתות לא התייעץ עם כולם, אלא עם פלג אחד בעדה. שר הדתות מבקש לפלג את העדה.

היו"ר ר' אדרי:

הצגת את העניין, והשר נתן תשובה עניינית.

אסעד אסעד (הליכוד):

זה לא בהסכמה. הסייגים הם צד בסכסוך. הם עתרו לבג"ץ.

היו"ר ר' אדרי:

מה אדוני מציע? אדוני השר, מה אתה מציע? להעביר לוועדה או לדון במליאה?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

כל הצעה מצדי. במליאה – בבקשה, בוועדה – בבקשה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. מה אדוני מציע?

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ר' אדרי:

השר אינו מציע להעביר לוועדה.

דוד מגן (הליכוד):

השר מציע לקיים דיון במליאה, ואני מניח שחבר הכנסת ויינשטיין ירצה להסיר.

היו"ר ר' אדרי:

על מנת להגיע להבנה והסכמה ניתן דקה ועוד דקה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אם לוועדה, אני מציע שהיא תיקבע על-ידי ועדת הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת ויינשטיין מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. דקה לרשותך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להקשיב. אודה לכם אם תואילו להקשיב להצעה אחרת של חבר הכנסת ויינשטיין. בבקשה, אדוני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, החדר שלי נמצא מול חדרו של חבר הכנסת אסעד אסעד. בימים האחרונים מאז התקנות – זעם וטלפונים. אתה לא יכול לתאר לך, אדוני השר, איזו סערת רוחות של העדה המופלאה הזאת, שאנו חייבים לה רבות. אני לא יכול להבין, איך בחודשים שבהם אתה שר יכולת ללמוד כל כך הרבה נושאים, חלקם עדינים, אך לא את הנושא הזה. אני רואה כיצד חבר הכנסת אסעד אסעד לוחם ונאבק למען שלמות העדה במשך חודשים. אני מפציר בך, אדוני השר, למד את הנושא לאורך ולרוחב. עדה כזאת, שאנו חייבים לה רבות כל כך, יש בה סערת רגשות כזאת, שלא ראיתי במשך 14 שנות כהונתי בכנסת. אני עוקב אחר העדה הזאת ואני קשור אליה. אני פשוט מפציר בך, אדוני השר, שלא תירשם בהיסטוריה כמי שגרם לכך. אני לא רוצה חס וחלילה להחשיד את השר בכוונות, אבל אני עד לתופעה שלא ראיתי שנים. אני מפציר בך, למד את הנושא לאורך ולרוחב, כדי שלא נגיע לקרע הזה. העדה הזאת לא ראויה לכך. אנחנו חייבים לה רבות.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן באותו נושא.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

אני מבקש לפנות לחברי חבר הכנסת אסעד אסעד. ביושבי בחדר הוועדה לענייני ביקורת המדינה שמעתי את נאומך באמצעות מערכת הרמקולים. בכל הכבוד ובכל הידידות, נדמה לי שנקטת לשון חריפה במיוחד, דווקא כלפי השר לענייני דתות, השר שמעון שטרית, שהוא בין הבודדים בממשלה – כך אני מכיר אותו, והוועדה לענייני ביקורת המדינה היא הבית הטבעי שלו – שמנסה לטפל בנושאים קשים וכבדים ללא נטיות וללא פניות. דווקא הוא ספג את הביקורת הנוקבת הזאת.

שמעתי בקשב רב את דברי התשובה של השר לענייני דתות, שמדגיש מדיניות של נסיגה מניסיונות של פטרונות על העדה הדרוזית שהיו בעבר. אני אומר זאת, ידידי השר שטרית, משום שבכחני בתפקיד שר בממשלה קיבלתי פניות מכל מיני "מומחים" ששאלו מה יהיה לאחר מותו של השיח' טריף: היהודים חייבים, הממשלה היהודית חייבת להיערך לעניין. התשובה אז היתה – וכך הבינתי גם את דבריך – זה עניין פנימי של העדה הדרוזית, ואין כאן שום מקום לפטרונות, לא של הממשלה ולא של שום גורם חיצוני. הדרוזים כבר ילדים גדולים, כפי שאמר חבר הכנסת אסעד אסעד.

הנטייה של כולנו היא ליתר דמוקרטיזציה בגיבוש הנהגה בכל אתר, בכל מקום ובכל קבוצה.

דוד מנע (הליכוד):

המדינה חייבת להם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

משפט אחרון. חבר הכנסת אסעד אסעד, אני מבין שאתה נרגש. אני מבין מדוע אתה מצוי בסערת רגשות.

בתור מי שהקשיב היטב לדברי התשובה של השר אני חושב שהשר מציע פתרון שיהיה מקובל על כל הצדדים ועל כל הזרמים, וראוי שהנושא ייבדק בוועדה. אם, אדוני השר, אתה מסכים לכך שהעניין יידון בוועדה שאליה אתה קשור כשר הכלכלה בעבר וכשר לענייני דתות, והנושאים שאתה מטפל בהם מגיעים, בדרך כלל, אלינו – אנחנו נשמח לטפל בעניין בכובד ראש ובאיזון.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. חברי הכנסת, לאחר ששמענו את חברי הכנסת אני חושב שחלק מהדברים היו צריכים להתברר אולי בצורה אחרת. אני מביע את דעתי בגלל ההערכה שיש לנו, לכולנו, לכולנו פה-אחד, לעדה הנכבדה והחשובה, העדה הדרוזית.

אדוני חבר הכנסת אסעד אסעד, הקשבתי קשב רב לדבריך, שבאו בוודאי מתוך כאב. ושמעתי והקשבתי, כמו כולנו, גם לתשובה העניינית של השר לענייני דתות.

אני אומר: כדי שהעדה הזאת, שכולנו מוקירים ומעריכים, לא תיפגע, היה ראוי אולי שהנושא הזה ייבדק לעומקו בדרך אחרת, נאותה ונכונה.

עם זאת, אני חושב שהיה ראוי להעלות את הנושא הזה על סדר-היום ולדון בו. נשמעו בדיון דברים חשובים מפי כל המשתתפים בו, ולכן הוספתי עוד חבר נכבד שרצה להשתתף בדיון, את חבר הכנסת מגן, שיש לו ניסיון. היה חשוב שהקשבנו לו.

אני מבין שאנחנו יכולים לגשת להצבעה.

דוד מנע (הליכוד):

לפני כן רק משפט אחד.

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני.

דוד מנע (הליכוד):

שהכנסת תביע את רצונה, שהנושא שהעלה חבר הכנסת אסעד אסעד, נדון בו ולא נסחב אותו.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני חושב שהיתה תשובה עניינית וחשובה. הסתכלתי על חברי הבית מהאופוזיציה וראיתי איך הם קיבלו את התשובה העניינית של השר לענייני דתות. הם קיבלו אותה בצורה נאותה ומכובדת. התשובה היתה ראויה לציון.

אני גם מבין ללבו של חבר הכנסת אסעד אסעד וללבם של נציגי העדה הנכבדה היושבים כאן.

ועדת הכנסת תכריע לאיזו ועדה יועבר הנושא, אלא אם יש הסכמה.

קריאה:

יש הסכמה.

היו"ר ר' אדרי:

יש הסכמה, אדוני השר?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

לוועדת הכנסת, ואנחנו נתייעץ.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. אנחנו יכולים להצביע. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

תשעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. נושא הצעתו של חבר הכנסת אסעד אסעד, תקנות המועצה הדתית הדרוזית, יועבר לוועדת הכנסת, והיא תכריע לאיזו ועדה להעבירו.

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר היום מס' 7286, מצב התיירות והתעסוקה בצפון לאור המצב הביטחוני, של חבר הכנסת נסים זילי. הוא איננו באולם. זה מבוטל.

הצעה לסדר-היום הגדלת הפערים בהכנסות לפי דוח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 7398, בנושא: הגדלת הפערים בהכנסות לפי דוח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, של חבר הכנסת דוד מגן. אדוני, בבקשה. שלוש דקות לרשותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה אחרי ההצעה הזאת?

היו"ר ר' אדרי:

הצעתו של אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לפני כשבוע פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה דוח המצביע על גידול, בעיני הוא מדאיג ביותר, של הפער בין ההכנסות של השכבות השונות במשק. משמעות הדוח היא לא רק גידול בפער הכלכלי, אלא גידול בפער החברתי.

אני רוצה לשבח את חבר הכנסת דוד לוי, שבשבוע שעבר הגיש הצעה דחופה לסדר-היום בנושא הזה, אבל משום שבשבוע שעבר, כך אני מעריך, כולנו עקבנו בדאגה ובחרדה אחר האסונות שנחתו עלינו, הנושא החשוב הזה נדחק לקרן זוית ולא נדון. ביקשתי את רשותו לחדש השבוע את היוזמה. אבל גם בשבוע הזה, בגלל האסונות, העניין נתגמד לכאורה.

בכל זאת אני שמח על כך שוועדת הכנסת יושבה על המדוכה והגיעה למסקנה, שאסור שהכנסת תעבור לסדר-היום, גם נוכח האירועים הקשים, כשקיימת תופעה כל כך חמורה, והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מצביעה עליה. אני קורא לכנסת לקרוא את הכתובת שעל הקיר.

אינני מבין, אדוני היושב-ראש, מדוע קבעה הממשלה, כי שר האוצר הוא זה שצריך להשיב על ההצעה הזאת, אם כי אשמח לשמוע את דבריו. חשבתי שהשר הממונה על אחד התחומים החברתיים הוא זה שצריך להתייחס לנושא הזה.

אני לא רוצה לבדוק כרגע את האחוזים ואת סכומי ההכנסות של העשירון העליון בהשוואה להכנסות של העשירון התחתון – ומדובר כאן בפערים של אלפי אחוזים – אני רוצה להצביע על סכנה של קיטוב חברתי הנובע מפער כלכלי, על קיטוב בין צורות יישוב שונות, בין קבוצות אוכלוסין שונות.

הנושא חמור. אינני יודע, ואין בידי ברגע זה פתרון מוחלט וטוב שאני מציע כדי לצמצם את הפער, ולאלתר – ואולי אי-אפשר לעשות זאת לאלתר, אבל צריך לדרבן את הממשלה למדיניות חברתית מאוזנת יותר, מדיניות של טיפוח השכבות החלשות, מדיניות של מחיקת העוני או לפחות צמצומו.

ואם הזכרתי את מושג העוני – בכל פעם שאנחנו נדרשים אליו אנו לומדים ויודעים שהמושג מוגדר באמצעות קריטריונים הקובעים את היחסיות של ההכנסות, את היחסיות של היכולת הכלכלית. היחסיות הזו, הפרופורציה בין החישובים לבין התימוכין של קבוצות האוכלוסין השונות הופרה. יש דיס-פרופורציה, יש קיטוב, ואנחנו צריכים למצוא את הדרך, יחד עם הממשלה, לעצור את התהליך ולתקנו לאלתר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד מגן. אני מבין ששר האוצר איננו כאן. חבר הכנסת דוד מגן, מה אתה מציע?

דוד מגן (הליכוד):

ביקשתי דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שיש הצעה אחרת, של חברת הכנסת ענת מאור, להעביר לוועדה. גברתי, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני חבר הכנסת המציע, שמעתי מחדרי את הדברים הנכונים והנכוחים לנוכח הנתונים החמורים, ללא ספק, אלא שאין להתפלא עליהם, לצערי הרב. אני חושבת, שהממשלה הזאת עשתה הרבה מאוד בתחום החברתי, אבל מי שבפילוסופיה שלו מגבה דווקא את השכבות החזקות, מי שמגבה דווקא את המנהלים, אל לו לתמוה על שהעובדים, שכרם הריאלי הולך ונשחק, והמנהלים, שכרם הריאלי הולך וגדל.

שום מדינה לא יכולה לעמוד בפערים חברתיים כאלה, על אחת כמה וכמה מדינה הקולטת עלייה, מדינה שעומדת בפני האתגר הגדול ביותר בתולדות השלום. מתחים חברתיים יכולים רק להחמיר ולא להיות עמומים יותר בתקופה כזו.

האור היחיד בכל הדוח הוא צמצום הפערים בין שכר הנשים לבין שכר הגברים. אבל כל זאת נעשה משום שמאות אלפי נשים – אחיות, מורות, עובדות סוציאליות, פיזיותרפיסטיות – קיבלו תוספת משמעותית בשכר. אבל אם המגמה להמשיך לתגמל דווקא את הדרגות הבכירות תלך ותעמיק, הרי שגם הפערים יצמחו מחדש.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת המציע דוד מגן, אני מציעה שנקיים את הדיון בוועדת העבודה והרווחה, על מנת שנוכל לתקוף את הנושא, לקדם את חוק הגבלת שכר לבכירים, חוק שכר הגשתי בכנסת הזו, והממשלה מסרבת לקדם אותו, כך שהדברים אכן יקודמו, כי הפערים בהחלט בעוכרינו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת ענת מאור.

חבר הכנסת מגן, האם אדוני מסכים שהנושא הזה יעבור לוועדה?

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, קיוויתי והתכוונתי להסכים לוועדה משותפת לוועדת העבודה והרווחה ולוועדת הכספים. אבל הואיל ונציג הממשלה לא הגיע לדיון בנושא חשוב כל כך, ואף שיושב-ראש הכנסת לא אוהב, בדרך כלל, שהמליאה מצביעה ומחליטה על הכללת נושא בסדר-היום של המליאה כדי שהעם ישמע גם את דבר הממשלה, אני מבקש לקיים דיון במליאה. הצבעת הכנסת תהיה גם בבחינת בקשה מיושב-ראש הכנסת לקיים בעניין דיון מוקדם ככל האפשר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

אנחנו עוברים להצבעה. מי למליאה, ומי לוועדה?

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

נצביע. מי למליאה? ההצבעה החלה.

דוד מגן (הליכוד):

למליאה בזמן קריב.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה של חבר הכנסת דוד מגן בדבר הגדלת הפערים בהכנסות לפי דוח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תעבור לדיון במליאה. אני מודה לך, אדוני.

הצעה לסדר-היום

הניסיון למנוע את התפתחות המכללות במדינת ישראל

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 7288, הניסיון למנוע התפתחות המכללות במדינת ישראל, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אדוני, הבמה לרשותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי מישוהו יקרא לשר החינוך.

דוד מגן (הליכוד):

אני אקרא לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא התעכב במיוחד כדי להשיב.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני יתחיל, ואם השר יגיע הוא ישיב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, לפני פחות משנתיים חוקקה הכנסת ביוזמת שר החינוך והתרבות את חוק המכללות במדינת ישראל. החוק בא להרחיב את החינוך הגבוה במדינה ולאפשר ליותר ויותר סטודנטים במדינת ישראל לזכות בתואר אקדמי.

החוק התקבל בברכה הן על-ידי הכנסת והן על-ידי הציבור, ואכן כולם ראו בו ברכה גדולה. בשנתיים האחרונות הוכרו מכללות והיתה מדיניות ליברלית בנושא הזה. שר החינוך, ואני מברך אותו על שהוא נכנס עכשיו, היה היוזם של חוק המכללות, והוא אשר קרא להפעלתו כדי להרחיב את החינוך הגבוה במדינת ישראל. אבל נראה שבתקופה האחרונה חלה נסיגה מהחוק הזה ומהמדיניות הזאת. הנסיגה הזאת באה בלחץ האוניברסיטאות, שחששו מהתחרות האקדמית ומהגידול במספר התלמידים שנרשמו ללימודים במכללות, ואז התחילו להפעיל לחץ על המועצה להשכלה גבוהה ועל ועדת-קלוגמן שהוקמה למקרים חריגים כדי למנוע אישורים ממכללות חדשות.

שמונה מכללות נרשמו כדי לקבל הכרה, ומעכבים את ההחלטות לגביהן בלחץ האוניברסיטאות. אני חושב, שהלחץ הזה איננו הגיוני, וצריך להפעיל את החוק שהכנסת חוקקה ביוזמת השר. יש מכללות שעומדות בקריטריונים. אני לא אומר שמכללה שלא עומדת בקריטריונים של המועצה להשכלה גבוהה ובדרישות של משרד החינוך והתרבות תוכר כמכללה רשמית במדינת ישראל. מי שלא עומד בקריטריונים, צריך להודיע לו ולנמק מדוע לא מכירים בו. אבל מכללה שעומדת בקריטריונים הדרושים, צריך להכיר בה.

עם שמונה המכללות נמנות מכללות טובות עם פרופסורים מצוינים, עם סגל אקדמי בכיר. חלקם מלמדים באוניברסיטאות, בעלי שמות ידועים ביותר. אני מזכיר כמה מכללות שנרשמו ועדיין לא זכו להכרה, לא זכו לתשובה אפילו, כמו מכללת נתניה, מכללת שלוחת מנצ'סטר, מכללת הגליל, המכללה האסלאמית בבקה-אל-ערביה, מכללת אפעל, המכללה של המורים הערבים בבית-ברל ומכללות אחרות.

אדוני השר, המועצה להשכלה גבוהה לא יכולה לעכב מתן תשובות לאורך כל הזמן, כיוון שסטודנטים נרשמים, המשפחות שלהם מחכות, כולם רוצים לדעת מה עולה בגורל המכללות, האם המכללות יוכרו או לא יוכרו. אם אכן הן יקבלו הכרה, זה גורם נחת למשפחות ולאותם מועמדים שנרשמו. אם הן לא יוכרו, צריך לומר להם בפה מלא: אנחנו לא מכירים בכן, וצריך לתת להן את הנימוקים לכך.

אני הייתי עד באחרונה לניסיון של אחת המכללות, מכללה שנקראת שלוחת מנצ'סטר, אוניברסיטה ידועה, שיש לה מיטב הפרופסורים, נרשמו 750 סטודנטים מועמדים, הם רוצים לקבל מהם, כפי שהבנתי, כ-150 סטודנטים שנה א' למשפטים ולמינהל עסקים. נרשמו מועמדים טובים והיא עומדת בכל הקריטריונים, כפי ששמעתי מהם, כל הקריטריונים המתאימים להכרה בה. אני לא יודע למה לא משיבים לה. אותו סיפור אני שומע על מכללת נתניה, שעומדת בכל הקריטריונים הדרושים. למה למנוע מהן הכרה אם הן עומדות בקריטריונים של המועצה להשכלה גבוהה ושל משרד החינוך והתרבות?

אני רוצה להזכיר דברים שאתה אמרת. בעולם הנאור, במערב כולו, יש היום תחרות חופשית כדי לקלוט מספר גדול יותר של סטודנטים ולהקנות חינוך אקדמי, חינוך גבוה, ליותר ויותר אנשים.

אני חושב, שפיזור המכללות בגליל, במרכז ובדרום מקל על הסטודנטים, ובמיוחד על סטודנטים משכבות העוני, שכבות המצוקה, ללמוד במוסד להשכלה גבוהה.

יש סטודנטים ישראלים רבים, ערבים ויהודים, שלא יכולים להתקבל לאוניברסיטאות בארץ, והם יוצאים לחוץ-לארץ ללמוד שם. המכללות הללו היו יכולות לספק להם מקום לימודים בלי שיצטרכו לנסוע לעולם ולהוציא שם כספים. אתן לכם דוגמה. שנת לימודים בבריטניה עולה למשפחת התלמיד כ-60,000 שקל. לידיד שלי יש בת הלומדת משפטים בבריטניה, והיא עולה לו 60,000 שקל בשנה. זה דבר שאולי גם חבר כנסת לא יכול להרשות לעצמו, וודאי שלא משפחות מהמעמד הבינוני ומשפחות משכבות העוני.

לעומת זאת, לימודים בשלוחה של אוניברסיטת מנצ'סטר בארץ, עם השם הידוע, יכולה לעלות רבע מהסכום הזה, ואז המשפחה יכולה להרשות לעצמה לשלוח את בנה ללמוד משפטים בשלוחה של מנצ'סטר באור-יהודה ולא בבריטניה.

אדוני השר, אני לא רוצה להרחיב יותר מדי, אבל אני רוצה לומר שאי-אפשר לסגת היום מהמדיניות שאתה הנהגת ומהחוק שהכנסת חוקקה רק בגלל לחץ של כמה ראשי אוניברסיטאות שהחליטו שאינם רוצים בתחרות הזאת של המכללות.

אני חושב שהמועצה להשכלה גבוהה וועדת-קלוגמן שהוקמה לטיפול במקרים חריגים צריכים להגיד לשמונה המכללות שנרשמו כן או לא, כדי שהורים ומועמדים ידעו מה קורה.

אני פונה אליך, אדוני השר, לגשת מייד לפתרון הסוגיה הזאת, שהיא סוגיה כואבת. מכללה שזכאית להכרה – יכירו בה. מי שלא זכאית להכרה – יודיעו לה שלא מכירים בה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

אני מזמין את שר החינוך והתרבות להשיב על הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה בדבר הניסיון למנוע התפתחות המכללות במדינת ישראל. אדוני השר, בבקשה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עבר עלינו יום רב אירועים ודרמטי, וטוב שאנחנו מסיימים אותו לפחות בנושאים שנוגעים להשכלה ולחינוך.

רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לקרוא בפניכם את הרשימה הבאה, רשימת המכללות שקיבלו אישור בשנה אחת, בתשנ"ה, מהמועצה להשכלה גבוהה – היתר או היתר והכרה: מכללת טיסום, בית-הספר הבין-לאומי לניהול בתל-אביב, מכללת "דוד ילין", המרכז לאופטיקה בתל-אביב, מכללת "הדסה", המכללה האקדמית תל-אביב-יפו, המכללה הדתית למורים על-שם ליפשיץ, סמינר הקיבוצים, מכללת גורדון, המכללה לביטוח, המכללה לחינוך על-שם ק"י בבאר-שבע, מכללה להכשרת עובדי חינוך והוראה "תלפיות", מכללת "הדסה" בנושא של מחשבים, המרכז האקדמי מדרשת רופין.

כל אלה נוסף על חוגים חדשים של אוניברסיטאות ומוסדות להשכלה גבוהה שאינם אוניברסיטאות, שהרחיבו את חוגי הלימודים שלהם. נוסף על כך, המועצה החליטה לקבל את בקשותיהן והקימה לגביהן ועדות בדיקה, ואלה כוללות את מכללת נתניה, מכללת עמק-יזרעאל, מכללת תל-חי, הסדנה לעיצוב אדריכלות, המכון הטכנולוגי חולון, מכללת שער-נגב.

אני מעז לומר, שהמועצה להשכלה גבוהה אישרה בשנה אחת, תשנ"ה, יותר מוסדות אקדמיים מאשר ב-20 שנה הקודמות לשנה זו. אז אי-אפשר לומר, עמיתי וידידי חבר הכנסת דראושה, שכאן יש השפעה שלילית של האוניברסיטאות, משום שהמועצה להשכלה גבוהה כוללת ברובה המכריע נציגי אוניברסיטאות.

בעבר היו לנו ויכוחים עם המועצה להשכלה גבוהה, ואני השתתפתי בוויכוחים האלה, ואפילו התכתשתי, כזכור לך, בנושא המכללות. אבל האמת היא, שהמדיניות שדגלתי בה מונהגת היום בצורה המוחשית ביותר על-ידי המועצה להשכלה גבוהה.

עם זאת, אנחנו רוצים שהמכללות האקדמיות יהיו ברמה גבוהה. וצריך להבחין, רבותי חברי הכנסת, בין מכללה אקדמית ובין סתם מכללה. יש מכללה לצילום, ויש מכללה לאמנות המזרח הרחוק, ומכללה לג'ודו. כל אלה לא מענייננו. אנחנו עוסקים במכללות אקדמיות, מכללות הנותנות תארים אקדמיים מוכרים על-ידי המועצה להשכלה גבוהה ושווי ערך לתואר הראשון של האוניברסיטה. אנחנו רוצים שהמכללה האקדמית תהיה ברמה אקדמית, שהיא לא תהיה תירוץ לתשלום כסף, שמישהו עושה מזה כסף, ומקבל התעודה מקבל תעודה ברמה שלא תוכר על-ידי האוניברסיטאות. לכן אנחנו חייבים לפקח על מה שצריך להיות הגרעין הקשה של המכללה האקדמית.

כעת התעוררו כמה בעיות, וחבר הכנסת דראושה הזכיר אותן במעורב: שלוחות – המועצה להשכלה גבוהה בפועלה לפי הקריטריון החדש הליברלי, אישרה לאוניברסיטאות להקים שלוחות, סניפים, בארץ.

למשל, אוניברסיטת קובנטרי פתחה, באישור המועצה להשכלה גבוהה, בית-ספר ללימודי הנדסה, שייתן תואר מקביל לתואר של אוניברסיטת קובנטרי באנגליה בלימודי הנדסה. המכללה הזאת, השלוחה של אוניברסיטת קובנטרי במדרשת רופין, פועלת כמכללה מוכרת על-ידי המועצה להשכלה גבוהה. הוא הדין באוניברסיטת ברדפורד שפתחה כאן שלוחה לתואר Master in Business Administration, מוסמך למינהל עסקים.

אבל, אנחנו לא רוצים, שמתוך הרצון לנצל את חוסר הידיעה ואת חוסר ההבנה של ציבור הלקוחות שלנו, שכמהים להשכלה גבוהה, בייחוד בתחומי משפטים ומינהל עסקים, יפתחו כאן מוסדות הקוראים לעצמם שלוחות, שהם בעצם לא שלוחות. אוניברסיטת קובנטרי ואוניברסיטת ברדפורד מלמדות כאן בארץ אותו הדבר שנלמד באוניברסיטאות-האם, אותו משך לימודים, עם תוכנית לימודים מלאה, לרבות מרצים ישראלים ומרצים מאוניברסיטאות-האם.

אגב, חשוב שיהיה לנו גם ייצוג כזה בשוליים של ההשכלה הגבוהה, ומדובר בשולי השוליים של ההשכלה הגבוהה. אבל אני שואל אותך, חבר הכנסת דראושה, איך שלוחה של אוניברסיטה אנגלית יכולה ללמד כאן בכלל משפטים? מה, היא תלמד כאן משפט אנגלי? היא תלמד דיני קרקעות באנגליה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא, היא תלמד חוק ישראלי, אבל היא – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

היא תלמד חוק ישראלי? סימן שהיא לא שלוחה. שלוחה מלמדת את מה שמלמדת אוניברסיטת-האם. אתן דוגמה. אדם שיגמור את לימודיו בשלוחה של אוניברסיטת קובנטרי יהיה דינו מבחינת אוניברסיטת קובנטרי לכל דבר, לרבות תעסוקה, כדין מי שגמר את אוניברסיטת קובנטרי. לעומת זאת, מי שיגמור משפט ישראלי בשלוחה של אוניברסיטה אנגלית, שאינני רוצה להזכיר את שמה, מה הוא יעשה עם זה באנגליה? כלומר, זו איננה שלוחה. זה בית-ספר למשפטים ישראלי שמשמש בחסות שהוא מקבל מאוניברסיטה אנגלית מסיבות שידועות לנו – ואינני פוסל אותן, אני לא פוסל את השיקול הכספי.

דבר נוסף. המועצה להשכלה גבוהה דורשת, בתמיכתי המלאה, שבכל מוסד אקדמי יהיה גרעין קטן של מרצים קבועים, ושהיא לא תהיה מבוססת כולה על מבקרים אורחים. הוא מלמד באוניברסיטה אחת, אבל נוסף על כך הוא מרצה עוד בשלוש-ארבע מכללות. זה לא רציני, זה לא מוסד אקדמי. מוסד אקדמי, גם לתואר ראשון, וגם מכללה, חייבים שיהיה להם גרעין של מרצים קבועים. סטודנט בא, יש לו מי לראות, יש לו עם מי להתייעץ גם מחוץ לשעות הקבלה.

כאשה הייתי דקאן הפקולטה למשפטים בתל-אביב לא עמדתי על כך שכל הסגל יתייצב לשתיית קפה או תה, כי זה היה הטקס, אבל דרשתי שיהיו בבניין. איזה מין שלוחה היא ואיזה מין מכללה היא זו המבוססת אך ורק – סליחה על הביטוי – על חלטוריסטים, ויהיה

שמם מפואר ככל שיהיה, חבר הכנסת דראושה. הם רוצים הכנסה נוספת – כל הכבוד. אבל לא לזה התכוונו בחוק המכללות. בחוק המכללות התכוונו לכך – – –

אדוני היושב-ראש, אני מבקש עוד דקה אחת, רק כדי להסביר עוד עניין קטן שנוגע לשר ליבאי, לא לי. אני אדבר בשמו.

אנחנו התכוונו בחוק המכללות ובמדיניות שאני נקטתי עוד בכנסת הקודמת, כאשר הייתי חבר באופוזיציה, לתחרות, לריבוי מכללות, אבל לא על חשבון האיכות, לא על חשבון הרמה, משום שאנחנו רוצים שכל בוגר מכללה אקדמית דינו יהיה כדין בוגר תואר ראשון באוניברסיטה.

מלה אחת על הוועדה של מנכ"ל משרד המשפטים, מר קלוגמן. הוועדה הזאת קבעה לעצמה קריטריונים למכללות הלא-אקדמיות למשפטים, ובצדק קבעה זאת, מכיוון שגם שם התחילו כל מיני דברים שראו בכך איזה קבוצת מורים שמתאספת בלי גרעין קבוע כדי לספק את הביקושים וגם מסיבות כלכליות ועסקיות. אבל אנחנו – מכללת נתניה, למשל, הגישה בקשה, המרכז הבין-תחומי בראשותו של פרופסור אוריאל רייכמן הגיש בקשה למועצה להשכלה גבוהה – אני מבטיח לך, חבר הכנסת דראושה, שהמועצה להשכלה גבוהה תנהג, בבקשות האלה על-פי כל דין ובשוויון מלא ובלי כל אפליה לרעה ובלי כל לחץ של האוניברסיטאות.

אני רוצה לבשר לחברי הכנסת, שבגלל השינוי הקיצוני שחל בהשכלה הגבוהה אנחנו רואים הרבה מודעות של הרבה מוסדות ובתחתיתן כוכבית – הגישו בקשה למועצה להשכלה גבוהה. הגענו למסקנה, שהכוכבית הזאת מטעה את הציבור, מטעה את הסטודנטים. הסטודנטים מתחילים ללמוד במוסד כזה, אם המועצה להשכלה גבוהה לא מאשרת את הלימודים שם, כפי שקרה כעת לאחרונה, קמה זעקה אדירה – אנחנו סמכנו על הכוכבית הקטנה הזאת, סמכנו על ההודעה שמוגשת בקשה למועצה להשכלה גבוהה.

לפיכך החליטה המועצה להשכלה גבוהה, לפי הצעתי, שלא להמשיך עוד את הנוהג הזה. מהיום לא נרשה עוד פרסום מודעות כאלה. אנחנו צריכים להגן על הצרכן הישראלי ועל הסטודנט הישראלי.

אני רוצה להבטיח לחבר הכנסת דראושה, שמספר המקומות באוניברסיטאות ובמכללות גדל בקצב אדיר, ולקראת שנת 2000 אנחנו צופים ורואים מפגש בין הביקוש להיצע.

למרות כל הדברים האלה, אם חבר הכנסת דראושה רוצה לברר ולוודא את העניין הזה בוועדת החינוך של הכנסת, אני לא אתנגד לך, ואני אשמח להסביר את הדברים האלה גם בוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר החינוך והתרבות, על תשובותיך הענייניות.

אני רואה שיש הצעה אחרת, של חבר הכנסת יגאל ביבי, המבקש להסיר את הנושא מסדר-היום. בבקשה, אדוני.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד השר, אני מברך אותך על פתיחת המכללות. אני חושב שזה עוזר לפזר בכל התחומים. אני לא רוצה להרבות בדיבור, אבל חשבנו שהמכללות יהיו מתאימות לכיסו של כל סטודנט. היום המחירים במכללות משום-מה הם כמו המחיר באוניברסיטה. העלות באוניברסיטה היא כפולה מזו של המכללות. במכללות יש פחות מחקר, פחות מעבדות, פחות עלויות של אחזקה, והלימודים היו צריכים להיות זולים בהרבה. גם הנושאים שמלמדים במכללות, המקצועות שלומדים במכללות הם מקצועות המאפשרים להכניס 150-200 סטודנטים בכיתות גדולות. לעומת זאת, באוניברסיטה יש כיתות של עשרה וחמישה סטודנטים, בעיקר במחקר.

אני חושב שאתה צריך לבדוק באופן דחוף את תעשיית הכסף הגדולה המתנהלת במכללות בצורה אולי שרירותית ולא כפי שחשבת. התחלת במצווה; כדאי שהמכללות יהיו באמת גם לפי כיסו של כל אחד ולפי העלות ושלא יהפכו להיות מסחטה של כסף. כל הנושא של המכללה למינהל והמכללות שצצות כל יום – העלות שם גבוהה מעבר למה שצריך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יגאל ביבי.

האם אדוני חבר הכנסת דראושה מסכים שהנושא יעבור לוועדה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מסכים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

אנחנו עוברים להצבעה. מי לוועדה ומי נגד? ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יעבור לוועדת החינוך והתרבות. הכוונה להצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת דראושה.

הצעות לסדר-היום

אסון פסטיבל ערד

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא האחרון בסדר-היום.

קצין הכנסת העיר לי, שחברי כנסת מכניסים לאולם המליאה פלאפונים. אני רוצה לציין, שוועדת הכנסת החליטה לאסור את השימוש וגם את הכנסת הפלאפונים לאולם המליאה. תודה לאדוני קצין הכנסת.

אנחנו עוברים לנושא האחרון בסדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 7359, 7361, 7363 ו-7364, בנושא: אסון פסטיבל ערד. ראשון הדוברים – חבר הכנסת יגאל ביבי. שלוש דקות לרשותך, אדוני.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבין שהשרה אלוני התעייפה מהיום הארוך הזה. אני מבין אותה, אבל חבל שהיא איננה כאן.

הדוח שהוגש היום לוועדת החינוך הוא דוח חמור מאוד. כמה נקודות – מה שהיה בשנה שעברה העתיקו השנה. אף שהממדים שונים, לא הביאו בחשבון את הגידול. המשטרה וכוחות הביטחון נהגו בשלומיאליות, הדפו את הקהל במקום לדאוג לפיזור רחב יותר. המארגנים, שגם הם לא צדיקים גדולים, דווקא רצו לפתוח את השערים ולא להילחם בקהל, כפי שעשתה המשטרה. לא היו נוהלי ארגון ברורים ומוגדרים בתחום האבטחה, הביטחון והבטיחות.

הוועדה אומרת: האנשים המארגנים ואנשי המשטרה לקו בליקוי מאורות, לא ראו את התמונה הברורה. אומנם זו לא ועדת חקירה ממלכתית, זו ועדת בדיקה. אבל, רבותי, צריך להסיק מסקנות נגד האחראים. היו כאן קורבנות חפים מפשע.

אני נמנה עם הראשונים שעשו פסטיבלים. כראש עיר תיירות גדולה ייסדתי את הפסטיבל של טבריה. אני רוצה לומר לכם, שתמיד קינאתי בפסטיבל ערד. בשנים הראשונות של פסטיבל ערד הוא היה משהו תרבותי, שירי ארץ-ישראל. אני יודע שזה לא היה רק לצעירים שבאים להתפרק – שם זה היה משפחתי, משפחות שלמות הגיעו לערד, שרו את שירי ארץ-ישראל. תמיד הייתי אומר: רבותי, תלמדו מפסטיבל ערד, תלמדו על הרמה, על התרבות של העניין.

ומה אנחנו רואים עכשיו? שומו שמים, היום קראנו באחד העיתונים, אני חושב שבעיתון "מעריב", יכול להיות שזה היה גם בעיתון "ידיעות אחרונות" – המעטפות של ה-LSD שנשלחו למזכירה של ראש עיריית אופקים, 5,489 מעטפות של בולים של LSD, היו מיועדים לערד, לספק לנוער תרבות של סמים. נדהמתי. יש שם דוכנים של קעקועים, לעשות להם כתובות קעקע, סרט, כל מיני דברים, סמים, ואת זה הממשלה צריכה לסבסד? למה? מה יש? גועל נפש.

הורים שולחים את הילדים שלהם וחושבים שהמדינה, העירייה, המשטרה, כוחות הביטחון, כולם מטפלים, והם יושבים בשקט. שולחים אותם למקום של תווה ובוהו. לא אשכח שפעם אחת, כאשר הייתי עוד ראש עיר, ראיתי מודעות ענק אצלי: ליל אהבה בכינרת, תחרות הנשיקה הארוכה ביותר. זה היה בליל הושענא רבה. פתאום החליטו לעשות גימיקים. אחד הגימיקים הוא תחרות הנשיקה הארוכה ביותר, כך מושכים אנשים.

אני כראש עיר, עם כל הכבוד, ביקשתי מהפקחים להדביק את המודעות, אמרתי: שטויות כאלה – מכל הארץ לא יבואו אלי ולא יהיו אצלי. אספתי את מנהלי בתי-הספר ומנעתי. בסוף הם הלכו לצמח, ושם הם ממשיכים. אומר לי ולווללה: עשית לי צרה, באותו לילה הרסו לי שם את כל הכיסאות, נכנסו לעשרות משקים בלילה, בחורים שבאו מכל הארץ, הרסו, גנבו עופות.

רבותי, אין מדינת ישראל צריכה לסבסד שטויות כאלה. אם מישהו רוצה לעשות ביוזמה פרטית, שייעשה. וחבל שהשרה שולמית אלוני, שרת האמנויות, איננה כאן. אני אומר לכם, שאפשר לעשות פסטיבלים ברמה לכל המשפחות ולבני הנוער. יש תרבות, אפשר לעשות עם מחשבה. אבל מה שהולך בערד ועוד בכמה פסטיבלים, זו בושה לתרבות מדינת ישראל.

אני רוצה לסיים ולומר משפט אחד. לפני חצי שנה קראתי את דברי שר התרבות הירדני, שאמר שהוא לא רוצה לקשור קשרי תרבות עם מדינת ישראל, כי אין תרבות למדינת ישראל. נכון שהיו שם מניעים אחרים, אבל, רבותי, הגיע הזמן שנאמר מה היא התרבות שלנו. LSD לנוער בסבסוד מדינת ישראל, הוא לא התרבות שלנו. אני אומר לכם כאיש חינוך, שאפשר לעשות תרבות, אפשר לעשות זמר, מצווה להיות שמח, אבל לא להיות מסטול ולא לעשות דברים כאלה שהגענו אליהם בפסטיבל ערד.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת יגאל ביבי. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם ורדיגר באותו נושא: אסון פסטיבל ערד. אדוני, שלוש דקות לרשותך.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אסון פסטיבל הדמים – כך כונה האירוע הטרגי באחד מעיתוני הבוקר למחרת היום הקשה – אשר גרם למותם של שלושה צעירים ולפציעתם של עשרות בני נוער, אני מכנה את האירוע בכאב לב בשם "פסטיבל חרפת נעורים". כי חרפה היא לישראל וכתם על רובו של הנוער הישראלי החילוני, המנותק ממורשת אבות, שמצא לו את המקום לפורקן התאוות דווקא בעיר האבות ערד, אבל רחוק מדרכי האבות.

"פסטיבל חרפת נעורים" שבערד הפך לאירוע טרגי של התפרקות היצרים של נוער צעיר, תמים ומשולהב, תינוקות שנשבו בין הגויים, אשר בעטיו נגרם האסון הנורא הזה.

חברי הבית, חברי הכנסת, אין יראת אלוקים והרגוני. כשאין יראת אלוקים, הכול הפקר, גם חיי אדם. ובמקום מוסיקת הפופ והרוק, סמים ומשקאות חריפים באים הצער, הכאב, המבוכה, דם ודמעות של הורים וחברים, שבורים ורצוצים.

אבל אינני מאשים את בני הנוער, את התינוקות שנשבו, בהפרת חוקי תורתנו-מורשתנו. לא הנוער הוא האשם והאחראי ל"פסטיבל חרפת נעורים". אשמים הם ראשי החינוך החילוני, ההולך ומתפרק מכל סממן של יהדות. אשמים הם ההורים של אותם ילדים, אשר רובם טעמו בצעירותם טעם של חיי מסורת וערקו לפסטיבלים. אשמים ה"מחנכים" והמורים, אשר אינם יודעים להקנות לבני הנוער את הדרך הנכונה אשר ילכו בה. וכמובן, המארגנים והשחקנים למיניהם, אשר מוכרים סחורה זולה במחיר כבד – סחר בנשמות הצעירות. לא הנוער אשם, נוער יהודי אשר דורות הכרנו אותו כשוחר תורה ושוחר חוכמה ודעת.

רבתי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, היום הונח על שולחן ועדת החינוך והתרבות של הכנסת דוח ביניים של "הוועדה לבדיקת הנסיבות". "ליקוי מאורות", זועקים חברי הוועדה הנכבדה, וכך כתוב בו: לא מצאנו נהלים כתובים, לא מצאנו נהלים שיאפשרו לפקח כראוי, לא נמצאו נהלים על החלוקה הארגונית. בולט בהיעדרו תפקיד של קב"ט – קצין ביטחון. ניתן רשיון עסק למופע רוק לקהל של 18,000 באתר שיש בו כניסה אחת בלבד. המפיקים ידעו שהמופע יהיה "חם", "היסטרי", "מופע פיצוץ". המפיקים לא נערכו כיאות כדי שהמופע יעבור בשלום. לא דאגו לתדרוך מוקדם ומקיף, לא התריעו על סכנה פוטנציאלית באזור הכניסה. כוחות המשטרה לא נערכו בצורה טובה מספיק. לא הוקצה כוח שוטרים מספיק. לא ניתנה הוראה הן בזמן התכנון והן בזמן הביצוע. באתר הרוק לא היתה שליטה מספקת.

הוועדה לא סיימה את שמיעת העדויות בנושא פינוי והצלה בעת האירוע. לגבי נושאי הפינוי והצלה בעת האירוע – הוועדה לא סיימה את שמיעת העדויות, ולכן אין לכך כל התייחסות.

רבתי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, היו תופעות של אדישות, אטימות או עליזות, שלא היו במקומן, מייד לאחר האסון. אלו דברי הוועדה, וכל זה קורה בימי האבל הלאומי י"ז בתמוז – ט' באב,

תקופה שאסורים בה ריקודים ומחולות, ימים שבהם אנו מתאבלים על חורבן בית-המקדש וירושלים. האם בני הנוער האלה יודעים על י"ז בתמוז, על ט' באב, שני צומות לאומיים על חורבן הבית ויציאה לגלות של אלפיים שנה? על כך חייב תשובה שר החינוך והתרבות.

שרת האמנויות, אשר התחמקה היום מלהיות כאן, היא אחראית לכל האירוע הזה והיא קראה לאחר האסון שלא להפסיק את המנגינה ולהמשיך בפסטיבל – עליה מוטלת האחריות המיניסטריאלית, ועליה להתפטר מתפקידה המכובד. רק צעד דרסטי כזה יזעזע את המערכת וימנע אסונות דומים בעתיד. אין להטיל את האחריות, אדוני היושב-ראש, על הש"ג. מי שאחראית היא השרה המשמשת שרת האמנויות, והיא צריכה לתת את הדין. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אברהם ורדיגר. אני מזמין את חבר הכנסת דוד מנע, גם באותו נושא: אסון פסטיבל ערד. שלוש דקות לרשותך, אדוני.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ילדים שהולכים לפסטיבל זמר והורים ששולחים את ילדיהם לפסטיבל זמר, מאמינים שהשלטונות עושים הכול כדי לשמור על ילדיהם. מי אחראי למחדל הזה? מי אחראי למותם של נערים ונערה? מי אחראי לליל האימים שעבר על אלפי הורים באותו לילה, כשצבאו על דלתות בתי-חולים וטלפנו לבתי-החולים באזור לראות אם ילדיהם לא נפגעו? אלה הורים ששלחו את ילדיהם לפסטיבל של זמר, של הנאה. הם האמינו ובטחו בשלטונות, שהם עושים הכול כדי לשמור על אותם ילדים.

מי אחראי לכך ומי צריך לתת את הדין? במדינה מתוקנת השר היה צריך להתפטר בו ביום. שרת האמנויות היא אחראית בלעדית למחדל הדמים הזה ועליה ללכת הביתה. זה קורה בכל מדינה מתוקנת. במדינה מתוקנת ראש המועצה וראש העיר שבתחום אחריותו היה הפסטיבל הזה היה צריך ללכת הביתה. אתם צריכים להתפטר, הגברת אלוני וראש מועצת ערד, כי אזרחי ישראל האמינו בכם שתשמרו על ילדיהם.

שרים ידעו להסתובב בפסטיבלים כמו טווסים, כמו בעלי בית, הסתובבו בהרגשת פטרונאז' בכל פסטיבל ופסטיבל בכל שנה ושנה. עכשיו עם המחדל הזה כולם רוחצים בניקיון כפיהם. אף אחד לא אחראי למחדל. גם כשהוציאו מכרז להקים את הפסטיבל הזה ולארגן אותו, הרי ברגע שחברה זוכה במכרז יש שם אחריות, אדוני היושב-ראש, שעומדים בתנאי המכרז. העובדה שאנשים זכו במכרז עדיין לא משחררת אותם מחובת עמידה במכרז.

אדוני היושב-ראש, יותר מ-6,000 כרטיסים מעבר למכסה המותרת נמכרו לאותו מופע. עבור בצע כסף מכרו 6,000 כרטיסים יותר מהמותר, כי חשבו שילדים יכולים להצטופף, ילדים הם לא כמו מבוגרים שיקראו קריאות על כך שכמה אנשים תפסו להם את המקומות. כשהיו הופעות של מבוגרים, כמו הופעה של יהודית רביץ, הם ידעו למכור כרטיסים בדיוק לפי מספר המקומות, כי האוכלוסייה היתה מבוגרת יותר והיא יכולה לבוא בטענות. אבל כשיש ילדים הם יכולים למכור אלפי כרטיסים

מעבר לזה, כי ילדים לא בוכים, כי ילדים לא מתלוננים, כי ילדים הם ילדים, ולכן הם יכלו להרשות לעצמם למכור 6,000 כרטיסים יותר. כלומר, לאותו מקום נכנסו, חוץ מ-18,000 המקומות, עוד 6,000, ודבר זה גרם לצפיפות ולקטסטרופה הזאת.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

כניסה אחת.

דוד מנע (הליכוד):

ובכניסה אחת לאצטדיון.

למחדל מסוג זה אין שר אחראי? למחדל מסוג זה אין ראש רשות אחראי? מי יהיה אחראי כלפי כל אותם הורים שנאלצו לבלות לילה שלם בחדרה ובאימה? ולצערנו, שלוש משפחות קיבלו את גופות ילדיהן. מי אחראי לכך? האם מדינה יכולה לעבור לסדר-היום על מוות חינוך, על מות שווא של ילדים, על כלום? מות חינוך של ילדים, ואנחנו נעבור לסדר-היום? שר לא יהיה אחראי לדבר זה? שר לא יתפטר? שרת האמנויות, ראש המועצה – מי שאחראי לזה צריך ללכת הביתה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד מנע.

אחרון הדוברים בנושא אסון פסטיבל ערד יהיה חבר הכנסת רפאל איתן. בבקשה, אדוני.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אסון ערד מהווה הוכחה לכך שהמערכת עייפה, רופפת ורשלנית. גם היעדרות נציג ממשלה מכאן, עכשיו, היא חרפה שאין כמוה כלפי הקורבנות וכלפי כולנו.

שר החינוך מאשים את הנוער, והוא מצוטט כאומר: אסון מחייב את מערכת החינוך לעשות דין-וחשבון בנושא הנחלת הרגלים של ריסון למשמעת עצמית. בביקורי בבתי-הספר אני נתקל בתופעות חמורות המתבטאות במתח ובהעדר ריסון ומשמעת עצמית. איפה הוא, שר החינוך הזה? ואם הוא נתקל בבעיות כאלה, מה הוא עושה? הלוא זה בתחום אחריותו. יפני כבר מזמן היה עושה חקיקה במקומו. הוא בעצמו אשם, שר החינוך. מי יחנך אותם לסובלנות, לאורך רוח, לנימוס ולדרך-ארץ? רק מערכת החינוך, שהמאשים אותה עומד בראשה.

האם נושאי בטיחות, תחבורה ושירותים אינם מחייבים ביקורת ופיקוח? מחייבים. אם כן, היכן אלה שחייבים לבדוק ולאשר ולפקח על הביצוע? הם אינם, לא שם ולא פה.

ועדות חקירה? בסדר. מי יישם את המלצותיהן? אותם רשלנים שגרמו לצורך בוועדות החקירה. נמצא בידי דוח הביניים שאומר דברים פשוטים: לא מצאנו נהלים כתובים וברורים או הגדרות ניהוליות וארגוניות ברורות. במיוחד בולט בהיעדרו תפקיד הקב"ט, קצין הביטחון של הפסטיבל. חברי הוועדה סבורים, כי מנכ"ל העמותה, מר זה-וזה, נושא באחריות בתוקף תפקידו כמנכ"ל העמותה. חברי הוועדה סבורים, כי בנושאים שנבדקו על-ידי הוועדה, ראש מטה הפסטיבל, מר זה-וזה, נושא באחריות לכך שלא בוצע פיקוח בפועל על מי שהועסקו על-ידי העמותה. יצוין כי מר זה-וזה, שהוא המנכ"ל, חסר הכשרה מקצועית כלשהי שיכולה לסייע לו בתפקיד זה שנטל על עצמו, וכן הלאה.

אלה מסקנות חדשות? אלה מסקנות ארגוניות יוצאות דופן? מי יפקח על אלה שמסיקים את המסקנות האלה ועל אלה שצריכים להוציא אותן לפועל? אלה מסקנות שכל תינוק של בית-רבן יודע אותן גם אם הוא לא גמר קורס מ"כים והיה ש"ג בשק"ם.

המאפיין את השלטון והשרים, שברחו מכאן, הוא הרשלנות, סלידה מחוק וסדר, תיעוב השגרה, אדישות, חוסר מקצועיות ועיסוקיהם במכירת אדמות ארץ-ישראל.

אומרים שמה שמאפיין את המארגנים הוא בצע כסף. אני לא אומר זאת, גם אם יש שמץ של אמת בדבר. וגם אם זה נכון, אין זה מהווה שום הצדקה ותירוץ לחמיקה מאחריות של כל הגורמים הקשורים ישירות לאירוע, או קשורים בו בעקיפין, בראש ובראשונה מערכת החינוך וכוחות המשטרה. אין אחריות אישית או אחרת, זה לעג לרש, אלא זלזול, התחמקות, בריחה מכאן של פחדנים עלובים.

אני מבקש שלא להצביע עכשיו. נשמע את תשובת הממשלה בשבוע הבא, ואז תהיה ההצבעה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רפאל איתן, על דבריך.

יש סוגיה של בדיקה. אני מבין שהמציעים מבקשים שלא לערוך היום הצבעה בנושא הזה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

זה לא יהיה לכבודם של הנפטרים והמשפחות שלהם, שבצורה כזאת נסיים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שיש עכשיו הודעה. שרת האמנויות על הקו, העוזרת שלה, והיא מבקשת שהנושא יעבור לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

דוד מנע (הליכוד):

אנחנו מבקשים דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אז אתם מבקשים להצביע. נצביע?

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, ברשותך, לומר לך משפט אחד.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

דוד מנע (הליכוד):

אני מבין שהולך להיות פה נוהג חדש, שמציעים הצעות, והשרה בטלפון מבקשת להעביר אותן לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, זאת היתה העוזרת שלה.

דוד מנע (הליכוד):

לא חשוב, אני מציע לכם להפסיק את הנוהג הזה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

העוזרת שלה, עושה ספונג'ה.

דוד מנע (הליכוד):

לא יכול להיות שעוזרת של שרה או שרה תטלפן לדוכן ומשם תגיד – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך, אדוני. אני חושב שזה דבר שלא יכול להיות. זאת כנסת ישראל, ואנחנו צריכים לכבד אותה. אני מבין ללבכם, חברי הכנסת המעטים שנמצאים כאן. השאלה כאן – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שיהיה זה נכון אם הכנסת כולה תביע מחאה על תופעה כזאת. לא רק שהיא בעצמה ובכבודה לא טלפנה, אלא אף הסמיכה לכך את העוזרת. זה מראה על יחס הממשלה לכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, יש שתי הצעות: יש הצעה של חבר הכנסת איתן המבקש לא לקיים את ההצבעה היום – – –

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

רק מחוצפת כזאת יכולה להתנהג בצורה כזאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להצביע בשבוע הבא, לאחר שנשמע את תשובת הממשלה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת מנע, האם אתה מבקש להצביע כעת או לדחות את ההצבעה על-פי בקשתו של חבר הכנסת איתן?

דוד מנע (הליכוד):

על ההצעה שלי אני מבקש דיון במליאה.

בשבוע הבא, בסדר.

היו"ר ר' אדרי:

אני יכול לבקש לאפשר לשרה להשיב בשבוע הבא ולערוך את ההצבעה. זה מקובל על כל המציעים?

דוד מנע (הליכוד):

מקובל.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לכם.

אני מבין ללבכם, ואני מקווה שתופעה מסוג זה לא תישנה בכנסת.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

לפני שאני נועל את הישיבה, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. גברתי, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה וקריאה שלישית, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט, הצעת חוק בתי-משפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי סגנית מזכיר הכנסת.

תם סדר-היום של הכנסת, סדר-יום עמוס. אני מבקש להודות לסגנית מזכיר הכנסת, לקצין הכנסת, לעובדי הבית, לקצרניות. אני מבין שאין כאן שום חבר כנסת, אני היחיד כאן, אני לא יכול גם להודות לחברי הכנסת, אבל פה אני לא יכול להתעלם מכלי התקשורת היחיד שמלווה אותנו בנאמנות זאת, הטלוויזיה; ערוץ-33, אם אני לא טועה. אני מודה לכם, לצוות הטלוויזיה הנאמן שמלווה אותנו, גם לצלמים, גם לשדרן וגם לעובדים הטכניים.

אני רוצה לקוות שבשבוע הבא יהיה טוב יותר לעם ישראל מאשר בשבוע הזה, שבו חווינו כולנו חוויות לא כל כך טובות ונעימות.

ישיבה הכנסת הבאה ביום שני, ד' מנחם-אב התשנ"ה, 31 ביולי 1995, ב-16:00.

לילה טוב, ולאלה שהולכים להמשיך את הערב – המשך ערב נעים. תודה רבה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:49.